

LANTOS
—KISS
ANTAL.

IGÉT VÁRO FIÚK

KORDA · R. T. KIADÁSA · BUDAPEST.

IGÉT VÁRÓ FIÚK

(DIÁKLELKIGYAKORLATOK)

IRTA:

LANTOS-KISS ANTAL

MÁRTON LAJOS RAJZAIVAL

BUDAPEST, 1941

K O R D A R. T. K I A D Á S A

**Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus.
Nr. 524/1941. Imprimatur. Strigonii, die 4. Februarii 1941.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.**

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

*Földön járó,
de Istent kereső,
szeretett diákjaimnak!*

ÚJSZERŰ DIÁKLELKIGYAKORLATOK FELÉ

Nagy sor az, mikor az ifjúsági lelkipásztor a diáklelkigyakorlatok idején az ígét váró fiúk elé léphet! Szent feladat, igazán felelősségteljes papi munka vár itt reá! Fiúk ülnek előtte, akik közül egyesek már alig várták e szent napokat, hiszen erősítést, biztatást remélnek tőlük, — mások nyakig merültek a fejlődési kor forgatagába és tanácsra, útbaigazításra szorulnak. Egyik az örvényből kiált: Segítség, mert elveszünk! — másik a közöny, a nem-törődomség álarcát ölti magára. Akadnak, akik háromnapos „lógás” reményében vagy az előre-látható unalom elszántságával, fásult arckifejezéssel bámulnak a vezetőre. Zsebükben magukkal hozták a tizfilléres regényeket — unaloműzőnek.

Ehhez a változatos hallgatósághoz beszél a lelkigyakorlatot adó. Úgy kell szólnia, hogy betöltse a lelkek igényét. Senki se mondhassa a lelkigyakorlat végén: Sokat vártam a lelkigyakorlattól és semmit sem kaptam! Állítsa új irányba az eddigi tévelygőt és mentse meg Krisztus számára a megátalkodottakat, akik számára életkérdés, utolsó kísérlet ez a lelkigyakorlat. Legyen erőt adó, sebeket gyógyító, felemelő, távlatokat nyitó a szava! Dolgoztassa meg a fiúk képzeletét, idegvilágát; keltsen fel bennük vágyakat és igényeket, hadd érezzék a diákok, hogy közös nagy munka a lelkigyakorlat és itt senki sem maradhat tétlen. Érezzék meg, hogy *fiatal életük nagy kérdéseit bogozzák* itt, amelyek hallatára senki sem maradhat közömbös. Nem súrolhatja csupán a felszínt az ifjúsági lelkigyakorlat, hogy megmozdulásokat ne ébresszen a lelkekben. Ereszszük mélyre a hálót, hogy a kavargó mélységekben úszkáló nagy halak is Isten hálójába kerüljenek, s hogy leolvadjon a kegyelem napsütésére a közöny

és megátalkodottság jégkérge még azokról a lelkekről is, akik diák létükre talán évek óta elkerülték a gyóntatószéket a nélkül, hogy mások azt észrevették volna s akik azzal az eltökélt szándékkal jöttek ide: Nem érdekel ez a szószaporítás — azért se' figyelek oda!

Diákokhoz, diáknyelven, a diákélet kérdéseiről szóljon a diáklelkigyakorlat! Ne kerülje el a mély, sőt legmélyebb kérdéseket sem, amelyeket a finomlelkűség címén és a nagy feladattól való vonakodás miatt pedig szívesen agyonhallgatnánk. Aki diáklelkigyakorlatok idején betekinthezett a feltáruzó fiúlelkékbe, az a felsős diákban már férfit lát, problémákkal harcoló férfit, akiben akárhányszor már nem is csíraállapotban, hanem kifejlődött ott tenyésznek a férfiület nagy kérdései. *Ott látni a diákban a férfilelek szépségyszomját, istenszeretetét, jóratörekvését, bűnbánatát, — de könnyelműségét, szenvedélyét, bűnét, megátalkodottságát is!* Ehhez a legszélesebb igényű ifjúsághoz szól a lelkigyakorlat. Építeni akar, — de előbb alapjaiban vizsgálja felül a munkát és kíméletlenül újrakezdést követel azoktól, akik elnagyolt, elintézetlen kérdések felett akarnak napirendre térni. Megrázó részeket is előhoz, amelyek végigzongorázzák a fiú hatalmas érzelmi világát, hogy eljusson a lelkigyakorlat árama azokhoz is, akiket csak az erőteljes beszéddel, az ige hirdetés mélyre harsogó szólamaival lehet megközelíteni.

Ölelje fel a lelkigyakorlat minél szélesebben a diákifjúság problémahalmazát, hogy a legtisztább lelkű diáktól a legelvetemültebbig, a lelki igényekkel dolgozótól a közömbösig, az önkéntesen feltáruzótól a megoldatlan kérdések tömegébe temetkezőig mindenkit érintsen. *Mindenki vigyen magával valamit a lelkigyakorlatból, ha akarja, ha nem.* Rázza fel, tépázza a romlottakat, nyugtalanítsa, izgassa az elrugaszkodottakat és mosdassa fel a szenvedélyek mámorából a józanságukat vesztett

ifjakat. Legyen a lelkigyakorlat gyógyító kés, amely mélyre vág, de csak azért, hogy a sebet a maga teljességében eltávolítsa és gyógyulást hozzon.

Az ilyen lelkigyakorlat évekre szóló, sőt életre kiható hatást eredményezhet. Jellemző nyilatkozatot tett ide vonatkozóan egy nagydiák, aki két hónappal a lelkigyakorlat után kereste fel a lelkigyakorlat vezetőjét, hogy életgyónást végezzen: „A lelkigyakorlat idején szidtam és átkoztam a lelkiatyát, mert épp azokat a kérdéseket feszegette, amelyeket már régen elintézettnek tekintettem. Elhatároztam, hogy oda se figyelek. De kénytelen voltam figyelni, mert lángoló szavakkal bizonyította, hogy csak elaltattam lelkiismeretemet és ezek még egyáltalán nincsenek elintézve. Ettől fogva nem volt nyugtom, kínozott az önvád, és kéthónapi tépelődés után most rászántam magam, hogy túlessem ezen a régóta halogatott műtéten!”

Aki azt gondolja, hogy az elvétve akadó megátalkodottak kedvéért nem érdemes megpendíteni a komorabb témákat és kár bepillantást engedni az ártatlanoknak az örvényekbe, — ne felejtse el, hogy ezek a mély kérdések az ártatlanok előtt sem újdonságok, hiszen az élet eléggé kiméretlen felvilágosításokat ad mindenről, — másodszor: bár igaz, hogy e kérdések szórványosak, de a diákok csetlő-botló átlagához mégis közel állanak. Végül is *melyik krisztusibb feladat: a végeredményben kisebbséget alkotó jók és tisztalelkűek porolgatása, vagy pedig a rosszak, megátalkodottak és a diákok sorában is fellelhető nagy bűnösök észretérítése és Krisztushoz vezetése?* A hazuról vallásos nevelést nem kapó, kiégett lelkű fiúra is gondolni kell, aki ha kényszerből ugyan, de mégis eljön a diáklelkigyakorlatra és itt nem dughatja be a fülét, kénytelen meghallani a vezető szavát. Utolsó alkalom talán, hogy megközelítse őt és eszméltre rázza a lelkigyakorlat, — most még menthető. De később, ha maga ura lesz, a mos-

tani beállítottsága alapján alig remélhető, hogy önként lelkigyakorlatra megy.

A szó legszorosabb értelmében vett lelkigyakorlatra szorul az ifjúság; tehát nem politikai és társadalmi kérdések fejtegetésére kíváncsi, hanem vonzó és élvezetes bemutatásban látni akarja a lélek varázsos világát, hogy megszerezse és egyéni életében kiépítse a lelki életet. A mélyszántásra törekvő lelki vezető éppen ezért nem mellőzheti a lelki élet pillérgondolatainak tárgyalását, közöttük a legészretérítőbb igazságok, a végső dolgok fejtegetését. Az ifjúság kimélése és megfélemlítésének kerülése címén nem sikkaszthatjuk el ezeket a kemény igazságokat, amelyeknek megfontolását a Szentírás nyomtatékosan ajánlja, mert a bűntől visszatartanak. Éppen ezért az itt következő lelkigyakorlatos előadásokban az újszerű ötvözés alatt jól kivehető a szentignáci lelkigyakorlat első hetének gondolat-sora. Bár sok út vezet a tökéletességre, — oly általánosan emberi és mindenkit érintő, észhez és szívhez szóló, akarati és idegi világunkat megmunkáló igazságokat oly bámulatos lélekismerettel sehol sem csoportosítottak össze, mint ahogy ezt Loyolai Szent Ignác tette lelkigyakorlatos könyvében, amelyet pápai nyilatkozatok is a lelkigyakorlatok zsinórmértékének és követésre méltó típusának minősítettek. Az ifjúkor magában véve is tisztulási folyamat, *via purgativa* — hadd szolgálja tehát ez az aszkétikus „tisztulás útja”, a lelkigyakorlatos gondolatmenet drága ifjúságunk feleszmélését, magáratalálását és kiforrását! Az ilyen sziklaszilárd igazságokkal dolgozó és lélekbemarkoló gondolatokat hozó lelkigyakorlatoknak meg is látszik majd az eredménye az ifjak igyekvésén, komolyságán, alapos gyónásán, lelki életre kapcsolásán. *Istenen kívül csak a sok gyóntatóaty a tudója, mennyi áldás, mennyi kegyelem források egy-egy jólvégzett lelkigyakorlatból!*

Nagydiákoknak tartott lelkigyakorlatok kiraga-

dott előadásait tartalmazza ez a könyv. Nem hoz teljes beszédorozatokat, mert a minden diáklelkigyakorlatban elkerülhetetlen kérdéseknek minden sorozatban való előhozása által elkerülhetetlen volna a gondolatismétlés, ami a könyvben rosszul hat. Ezenkívül más az előszó és más a könyvben betűbe szorított gondolat hatása; — ezért több olyan elmélkedést el kellett hagyni, amely előszóban vonzóan hatna, de írásba szorítva keveset mutatna értékéből. Végül több egyéni beállítású elmélkedés mellőzését indokoltta tette az a körülmény, hogy az ilyen sajátos, a lelkigyakorlatvezető egyéniségével összenőtt fogások és fordulatok csakis személyes előadásban célravezetők.

Célját tekintve a diáksághoz szól elsősorban ez a könyv. Mint Isten kezében gondviselészerű eszköz, eljuthat azokhoz, akik talán csak unalomból vagy merő kíváncsiságból forgatják e lapokat, s akiket talán a betű erejével ébresztenek, feddenek, serkentenek új életkezdés felé e lelkigyakorlatos gondolatok. Szól azokhoz a diákokhoz és a középiskolából már kikerült fiatalemberekhez, akik szerteszét az országban, a legkülönbébb középiskolák diáklelkigyakorlatán a szerző személyes bemutatásában hallhatták az itt csokorba kötött előadásokat. Jó számonkérés, felülvizsgálat lesz számukra a diákkori lelkigyakorlat felidézése. Szól végül a magyar ifjúság hivatott atyáihoz, az ifjúsági lelkipásztorokhoz is, akiknek a korszerű ifjúsági igehirdetés munkájában példatárt és gondolatokat nyújtanak e fejezetek.

Levelek tömege bizonyítja, hogy termékeny talajra hullnak az ifjúsági igehirdető magvetései, s hogy évek múltán is tiszta lánggal ég sok fiatal férfi lelkében a diáklelkigyakorlatban meggyújtott kis mécses!

Egy személyes tapasztalat, egy jóleső jelenet közlése szolgáljon erre bizonyásgul:

Húsvét táján, valamelyik diáklelkigyakorlatról

viisszatértemben, egyik állomáson kitekintettem a veszteglő vonat ablakán. Rövidesen feltűnt, hogy a vasúti kocsi közelében álló egyetemistasapkás fiatalember erősen figyel. Mikor az indulás ideje már elérkezett, a fiatalember váratlanul felugrott a kocsira, benyitott a fülkébe és az útitársak hallatára ezt kérdezte: „Szabad kérdeznem, úgye, X. atyához van szerencsém?” — Igen, az vagyok! — feleltem. Az ifjú erre megmondta a nevét és így folytatta: „Nyolcadikos koromban a fehervári gimnáziumban résztvettem a lelkigyakorlatán. Igazán sokszor és szívesen gondolok vissza rá!” Ebben a pillanatban megindult a vonat. A fiú hangos Laudetur-ral tisztelgett és leugrott a vonatról. Az útitársak pillanatig csodálkozva néztek utána, majd reám.

Ekkor is éreztem, amit sokszor tapasztaltam, s amit Isten kegyelméből bár minden ifjúsági lelki gyakorlatot adó vezető átérezne:

Milyen isteni nagy dolog lelkigyakorlatot adni a magyar ifjúságnak!

ELSŐ SOROZAT:

Három férfiarc

A bűn extázisa

A diákélet matuskái

Mikor a könyv becsukódik . . .

Ópiumszívók

Győzni tudó fiúk

Fürdés az élet vizében

HÁROM FÉRFIARC

A huszadik század figyelői azt állítják, hogy a mai ember legtalálóbbs kifejezője egy könyvért nyúló gesztus. Érdeklődés, tudásvágy jellemzi korunkat. Valóban, sok kérdés izgatja a ma emberét: belefúrja magát titkok tárnáiba, újabb és újabb felfedezéseket tesz. És bámulatos: míg a természet nagy rejtvényeinek és titkainak bogozásába annyira elmerül, sokszor a legegyszerűbb igazságokról elfeledkezik és értés nélkül, bambán áll az életfeladatok előtt. A sok öngyilkosság, amelyről a napilapokból értesülünk, életúnt embertársaink hátrahagyott írásai ezt mondják: Nem látom életem célját! — Ne gondoljátok, hogy élettől agyonkínzott öregek írják e kusza sorokat! Akárhányszor életerős testű, de gyenge lelkű fiúk dobják el így az életet. Nemrég egy diák a cserkészotthonban lett öngyilkos; egyik vidéki városban feltűnést keltett egy hetenként áldozó fiú öngyilkossága. — Kérdőjeleket adnak a hátramaradottaknak: Találjátok ki, miért dobtuk el az életet! És egyszerű itt a válasz: Ezek nem látták — vagy ha látták, végzetesen félreértették életük célját!

Ha pedig az ittmaradottakat figyeljük, sok bűnbe feledkezett embert találunk, — köztük fonyadt életkedvű és testiségbe sülyedt ifjakat, akik farsangnak nézik az életet, akik nem tudnak és nem is akarnak komolyan gondolkodni az élet értelméről, — akkor imára kulcsolódik a kezünk: Istenem! Mennyien vannak, akik nem jutnak el Hozzád!

Kérdezzünk meg egy közepesen tanuló elemistát: Fiacskám, miért vagyunk a világon? — csilingelő hangján, egyszerű fogalmazásban a legpontosabban elmondja: „Hogy Istent megismerjük, sze-

ressük, Neki szolgáljunk és szolgálatunk által elnyerjük az örök üdvösséget!" — Ime, milyen egyszerű a válasz! Életünk elindult Istentől és a célunk az, hogy letérés nélkül visszatérjünk Hozzá. Életünk letérés nélküli út legyen, amely haza vezet, az Istenhez!

És most, ebben a vágtató életben itt állsz előttem, kedves ifjú! Csapzott hajjal, felcsigázott érzékekkel, lihegve és kimelegedve. A lelkigyakorlat most megállít: Állj! Jó úton jársz-e? Tudom, mennyi csapdát állít az élet! Nem lettél-e ilyen kelepce rabja? Tudom jól, hogy útszéli gyümölcsök kínálkozásnak szomjúságod oltására! Nem álltál-e meg ezek láttára? Tapasztalom magam is, mennyi mellékösvény, mennyi letérés hív az egyenes útról merész, szokatlan tájak felé! Nem léptél-e tilos utakra? Tudom, hogy ködzónába kerülhet az ember és irányát veszítve tipródhat az átláthatatlan ködben! Nem jársz-e bizonytalanságban? Nem izgat-e a tehetetlenség érzése, a céltévesztés bánata, — az a leverő tudat, hogy nem látod életed célját?

Tudom, — látni akarod magad élesen, határozottan, leplezetlen valóságban, önmagad iránt teljes őszinteséggel! Erre az önértékelésre, erre a helyzetkép-rajzolásra fog rásegíteni első elmélkedésünk.

Képzeld meg magunkat az Úr Jézus jelenlétébe, még pedig az utolsó vacsora termébe. Itt mutatta meg talán legnyilvánvalóbban az Úr Jézus, mennyire szereti az embereket. Szent testét és véréát adja az emberiségnek táplálékkul. Első ízben áldoztatja most kedves tanítványait. Ebben az ihletett órában tizenkét férfi ül körülötte és figyel szavaira. Ragadjunk ki ezek sorából három jellegzetes arcot, s ebben a három férfiarcbán igyekezz megkeresni saját lelki vonásaidat. Ha valakiben magadra ismersz, — elmélkedésünk végén nagyjából tudni fogod, hogyan is állsz ebben az órában az Úr Jézus előtt.

Jézus Szíve túlárak az emberek iránti szeretet-

től. Ugyanekkor azonban előrelátja azt is, milyen sokan visszaélnék majd jóságával. Megrendül a lelke, mikor arra gondol, hogy még e meghitt körben, tizenkét választott bizalmasa közül is árulója akad. Az ünnepélyes csendben felhangzik Jézus megdöbbenő kijelentése: „Egy közületek elárul engem!” (Mt. 26, 21.)

Gyeptűzként fut végig az apostolok testületén a megdöbbenés. Riadtan néznek egymásra a férfiak és szinte elképzelhetetlennek tartják, hogy közülük valaki képes lenne ilyen minősíthetetlen gonoszságra, Jézus elárulására. Ez a kijelentés mindegyiket szíven találja és sorban kérdezzetik Jézust: „Csak nem én vagyok, Uram?” (Mt. 26, 23.) Érdekes megfigyelni, külön-külön hogyan alkalmazzák magukra Jézus figyelmeztetését: „Egy közületek elárul engem!”

Most nagyon figyeljetek!

Jézus mellett ül *Szent János apostol*. Egész fiatalon lett Krisztus követője. Az Úr hívására elhagyta mindenét és teljesen Jézus követésére szegődött abban a korban, amelyben mások megosztják életüket a világ és az Isten között. Odaadta Krisztusnak drága kincsét: rajongó, tüzes, romlatlan ifjúságát! Nem volt hideg, indulatoktól mentes ember. Heves vér ütemezett benne, s ezért Jézus „mennydörgés fiának” nevezte őt. Heves vére ellenére is, mint a hagyomány különösen kiemeli róla, — ifjúi szüzességét érintetlenül megőrizte és Jézus különösen ezért szerette őt. Talán ezért nem kellett később vértanúhalállal tanúskodnia Krisztus ügye mellett, mert a tisztaság élethalálharcában, az önfegyelem és megtartóztatás tanúságtételével eléggé bizonyította, hogy szereti Jézust.

Ez a drága, fiatal lélek most megreszket, mint rózsaaág a reászálló madárka alatt: Vajjon áruló leszek-e? És Jézus keblére öleli ezt az aggódó apostolát, s ebben az ölelésben bátorítást, megnyugtatóst érez Szent János: Ne félj! *A te fegyelemben tartott*

ifjúságod, komolyan vett tiszta életed biztosíték arra, hogy nem fogsz megtántorodni, nem leszel árulóml!

És János később megkapja jutalmait. Szűz Máriát reá bizza az Úr Jézus. Így pajzsa, oltalmazója lesz a legtisztább Szűznek. Igaz, hogy az emberek gonoszága egyidőre számkivetésbe dobja, de ott is jelenésekben tárul fel előtte Isten titkainak tárháza. Magas kort ér el: megéri tanítványai felcseperedését, sőt megéri tanítványai tanítványainak, az ő szellemi unokáinak felnövekedését is. Látja munkája eredményét, hogyan fut tovább a nemzedékekben az a tiszta láng, a krisztusi tanítás, amelyet fiatalkorában az Úrtól kapott, s amelyet hűségesen átadott lelki fiainak. Igazán áll reá az I. zsoltár dicsérete: Boldog férfi ő! Olyan, mint a patak mellé ültetett fa: nem szárad el, nem korhad a legnagyobb szárazság idején sem, hiszen gyökereit a patak friss, állandóan újuló vize mossa. Törzsében, leveleiben állandó a tartalom. Meg is hozza gyümölcseit alkalmas időben!

Eljöttem hozzátok, ti szűzies lelkű fiúk, akik Szent János módjára az önfegyelem és tiszta élet jegyében éltek s akik kiskorotok óta megtartottátok Isten parancsait. *Eljöttem hozzátok, hogy megerősitselek benneteket!* Mert hiszen erősítésre szorultok. Véretek tisztaságának őrzésével, napi vértanúságtokkal tesztek bizonyosságot arról, hogy szerettitek az Istent. De néha titeket is elfog az aggodás jövőtök felől: Istenem, — mi lesz velem? Mindenki az ösztönei után fut; nem találok bajtársakat, akik hasonlóképp küzdenének. Vajjon megmaradok-e tisztán és érintetlenül, — vagy áruló leszek-e magam is?

Eddig minden lelkigyakorlatomban találtam a nagyfiúk között Szent János-szabású lelkeket, akik könnyfátyolos szemmel vallották: *„Isten kegyelméből eddig megállottam a helyem. De meddig bírom még? Nem fogok-e később elkallódni, lehanyaglani, mint olyan sokan a fiúk közül?”* Hiszem, hogy közte-

tek is akad ilyen hamvas tisztaságú, önmaga felől aggódoó fiú!

Nyugodj meg, szeretett fiam!

Megértem, hogy a világ sodró áradata, a te élet-nézéssel ellentétes gondolkodásmód, amelyet sokszor tapasztalsz, mennyire megráz, mennyire kétségbeejt jövőd felől. Megértem azt is, hogy harcaidban sokszor egyedül maradsz és annyira fáj neked ez az egyedüllét. Elképzelem azt is, hogy tiszta gondolkodásod miatt társaid számkivetnek és ingerelnek, zavarba hoznak, gúnyolnak, mivel nem akarsz egy húron pendülni velük.

Fel a fejjel! Nincs okod az aggódásra!

Az Isten, akinek eddig hűségesen szolgáltál, nem hagy el! Eddig melletted volt kegyelmeivel, — ezután sem tagadja meg tőled segítségét! Ne fájjon az neked, hogy egyesek kirekesztenek baráti körükből: Te az Úr Jézust kapod barátul, aki mindenért kárpótol téged! Harcaidnak meglesz a jutalma: életrevaló, termékeny, alkotó férfivá leszel. Sikeres lesz munkád, mert ifjúkorodban megszoktad, hogy a legnagyobb küzdelmeidben is helytállsz. Megéred gyermekeid, unokáid felnövekedését és boldogan szemlélheted, mennyire érdemes volt ifjúkorodban vigyázni magadra. Ime, utódaidban teljesedik be az I. zsoltár jóvendölése: Meghozza gyümölcsét kellő időben!

Ott a másik férfi is, a nagy indulatok embere: Péter apostol.

Mennyi nyugtalan erő feszül benne, — mennyi vágy arra, hogy hős legyen! Míg másokat mellbe vág a nagy kijelentés: „Egy közületek elárul engem”, — ő biztos a jövője felől, s mint valami lehetlenség ellen, a maga részéről az est folyamán ismételtén tiltakozik: *„Ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én meg nem botránkozom soha!”* (Mt. 26, 21.) *„Ha meg is kell halnom veled, nem tagadlak meg téged!”* (Mk. 14, 31.) Mikor az Úr Jézus külön figyelmezteti Szent Pétert, hogy a sátán

megkívánta őt, — Péter apostol hősie elszánással mondja: „*Uram! kész vagyok veled a börtönbe és a halálba is menni!*” (Lk. 22, 60.) Jézus elfogásakor annyira hűsködik, hogy mikor a főpap szolgájára sújt a kardjával és levágja annak a fülét, Jézus szelíden mérsékletre inti őt.

És nézzétek: Hol marad ez az ígérő, fogadkozó, dolgában annyira biztos Péter apostol, mikor Jézust elfogják, kínozzák, s amikor valóban hősiesség kell ahhoz, hogy valaki Jézushoz tartozónak vallja magát? Elmenekül, gyáván elfut és csak távolról követi az Urat. Nyugtalanodik Jézus felől, de meg-lapul az éji sötétség jótékony leple alatt.

Amint bandukol a város utcáin, *elfogja a Krisztust követők elmaradhatatlan velejárója: a magány, az elhagyatottság érzése.* Hideg éj csap-dossa arcát, fázik. Vágy fogja el az emberek után. Híreket akar hallani. Melegség után kívánczik.

Amint benéz a főpap udvarába, — mit lát? Unat-kozó emberek csoportja melegedik az égő tűz mel-lett, s a tűz bíbor lángja pirosra festi őket. Pétert érdekelné a beszédük, meg aztán melegedni is sze-retne kissé. Csendben odalép a csoporthoz, de fel-ismerik. Innen is, onnan is hangokat hall; az embe-rek azt suttogják, hogy ő is a Názáreti köréből való. Péter ijedten tiltakozik a gyanúsítás ellen és azt állítja, hogy még csak nem is ismeri Jézust. Mikor aztán egy pergő nyelvű szolgáló áll elő, alaposan szemügyre veszi Pétert és hangosan kijelenti, hogy ez az ember Jézus tanítványa, — egészen inába száll bátorsága. Szitkozódik, hogy ezzel a faragatlan beszédével is leplezze apostol-mivoltát, végül meg-esküszik, hogy nem is látta és nem is ismeri Jézust. Ime, hová jutott ez a magában bízó Péter!

És a sokaság egyszerre a ház bejáratához tódul, mert ott nagy szenzáció kínálkozik, egész közletről láthatják a foglyot. Jézust kivezetik a házból és az Úr elhalad a kíváncsi tömeg sorfala előtt. Péter egész előre kerül. Amint Jézus elhalad előtte, egy pilla-

natra megáll és Péterre néz. Nem szól semmit, — csak mélyen belenéz megtévedt apostola szemébe — azután tovább megy. Ebben a pillanatban kicsobban a könny Péter szemeiből, mert megértette, mit mondott neki Jézus tekintete. Ebben a nézésben volt valami melegség és ugyanakkor korholás, biztatás és figyelmeztetés, elítélés és megbocsátás, vád és szeretet. És Péter volt annyira finom lélek, hogy megértette Jézus hangtalan üzenetét: kiment az éjszakába és keservesen sírt. Föld alá tudott volna süllyedni szegyenében: Istenem, hová jutottam, mivé lettem!

Most tegyük hozzá: Mivé lett volna Péter apostol, ha az Úr Jézus tekintete ki nem józanítja! Most észretért, csak most döbbsent rá bukására! És ez a magábatérése, sírása, önvádolósa lett a megmentője. Megértette, mennyire nem bízhat magában az ember. Bűnbánatot tartva, teljes szívéből visszatért Krisztus útjára és most már hősködés és kérkedés nélkül, de annál több hűséggel szolgált az Úrnak.

Nem ismersz magadra Szent Péter csetlő-botló alakjában, kedves fiam, — ki magad is szereted Jézust és néha elfog a nagy lendület: ígérsz, fogadkozol, hogy soha nem leszel áruló? Azelőtt még meg is pirongattál másokat hibáik miatt, megbotránkoztál mások alacsony kedvtelésein. Talán lenézted a rosszakat, a bűnbe süllyedteket. És talán te is úgy jártál, mint Péter apostol! Talán nem is kellett nagy nyomás hozzá: a társaság kedvéért, hogy barátaid meg ne szóljanak, szentnek ne csúfoljanak, káromkodtál és olyan közönséges dolgokat beszéltél, hogy azokat hallva valóban fel sem lehet tételezni rólad, hogy voltaképen szereted az Istent és tiszta életre törekszel. Nem merted vállalni a Krisztust követők áldozatát: a kivetettséget, a magányt... Vágyódtál melegség után, a baráti együttlét tűzparazsa vonzott. Aki alapjában véve jóratörekvő fiú vagy, — barátaid előtt nem mersz szint vallani. Gyáván úgy mutatod magad, mintha velük egyet-

értenél: soha meg nem történt kalandokkal dicsekedsz, hazudsz, káromkodszt, mint egy közönséges, piszkos szájt ember, csak hogy ki ne vessenek barátságukból. Vagy talán egy mézes szavú lány férközött a környezetedbe, akinek kedvéért mindent, de mindent otthagysz, ami eddig becsült és kedves volt előtted: lelkiatyádat, tanulmányaidat, a tisztaságot?... Ha ennek közelében vagy, legszébb elhatározásod is csödtöt mond. Jó és rossz között vergödsz és vádol a lelkiismeret, hogy menyire jellemtelen, elvtagadó vagy; restelled magad, hogy ilyen társaságba süllyedtél, — de nincs benned határozottság, hogy magasabb és nekedvalóbb színvonalra emelkedjél.

Drága jó fiam: az a Jézus, akit megtagadtál, most, lelkigyakorlatod kezdetén elvonul előtted. Nem szól hozzád, csak megáll és szemedbe tekint. És te nem bírod az Ő nézését! Lesütöd fejedet, mert megértetted, hogy Jézus szeméből szomorúság, neheztelés, feddés árad. De vedd észre e tekintetben a figyelmeztetést, a megbocsátást, a szeretetet is! Menj és sírd ki magad! Kérd a könnyek kegyelmét, hogy meginduljon könnyeid zápora, feltörjön a befagyott forrás és termékeny eső áztassa lelkedet! Talán ma este, talán gyónásod idején, talán ha elválunk a lelkigyakorlat végén, — vagy talán ott, ahol senki sem lát, — jól kisírod magad ifjúságod meggondolatlanságai felett, hogy azután soha többé el ne szakadj Jézustól.

De beszéljünk a harmadik férfiúrólt, *Júdásról* is!

Tehetséges, gyakorlati gondolkodású ember, akit nem hiába választott Jézus a tizenkettő közé, gyakorlati érzékére szüksége volt az apostoli testületnek.

Júdás már megalkudott Jézus ellenségeivel az Úr elvesztésére, ezért most vérébe markol Jézus figyelmeztetése: Valaki közületek elárul engem! Jézus kijelentései nyugtalanítják, pirul, zavarodottan kérdezi a többiekkel, vajjon ő lesz-e az az

áruló. Ugyanekkor tudja, hogy Jézus a lelkébe lát, előtte nincs titok. Hej, ha most észretérne, félrevonná Jézust és megvallaná szörnyű tervét!... Közeledik az eucharishtiás jelenet. Nem tudjuk, vajjon Júdás is megáldozott-e, — a Szentírás annyit említ róla, hogy észrevétlenül kiment a teremből a sötét éjszakába, mert nem bírta tovább ezt a helyet, Jézus közelségét. A vére forrt, a szégyen égette — és mégsem állt meg a bűn útján. Úgy érzi, nincs megállás, nem lehet visszatérés az árulás útjáról, amelyre lépett. Mikor csókkal árulja el Jézust, az Úr barátjának szólítja őt, s ezzel ismét figyelmezteti: Mit tettél! Mit tettél! Mennyi figyelmeztetés, mennyi kegyelmi serkentés: Júdás mégis tovább ment az útján. A misztikus írók szerint Júdás később a Kálvária felé is elvetődött; látta Jézus keresztfeszített, vonagló testét. Csak oda kellett volna futnia a kereszthez, hogy átölelje Jézus lábait, hogy reá hulljon a megbocsátás vére! De nem volt hozzá lelki ereje. Valami azt súgta, hogy minden hiába, ilyen elvetemültségre nincs bocsánat. Felörlődött az idegzete ebben a lelki gyötrődésben. Mint egy örült járkált a hegyi sziklákon, s ebben az ésbontó lelki állapotban eldobta magától az életét.

Most jól a szemetekbe nézek, fiaim.

Megrendül a lelkem, mikor felteszem a kérdést: *Fiúk, — akadnak-e köztetek Júdások?*

Egyik bűn sem tesz annyira hasonlónvá Júdához, mint a szentségtörő áldozás. A halálos bűn állapotában áldozó fiú Júdás áruló csókját juttatja eszünkbe, mert barátságot színlelve, a tisztalelkűek sorában ő is az oltárhoz járul és magához veszi Jézus szent testét. Amint Júdás árulása Jézus testét kiszolgáltatta a hóhéroknak és Jézus vérehullásának elindítója lett, a szentségtörő is „*vétkezik az Úr teste és vére ellen*”. (I. Kor. 11, 27.)

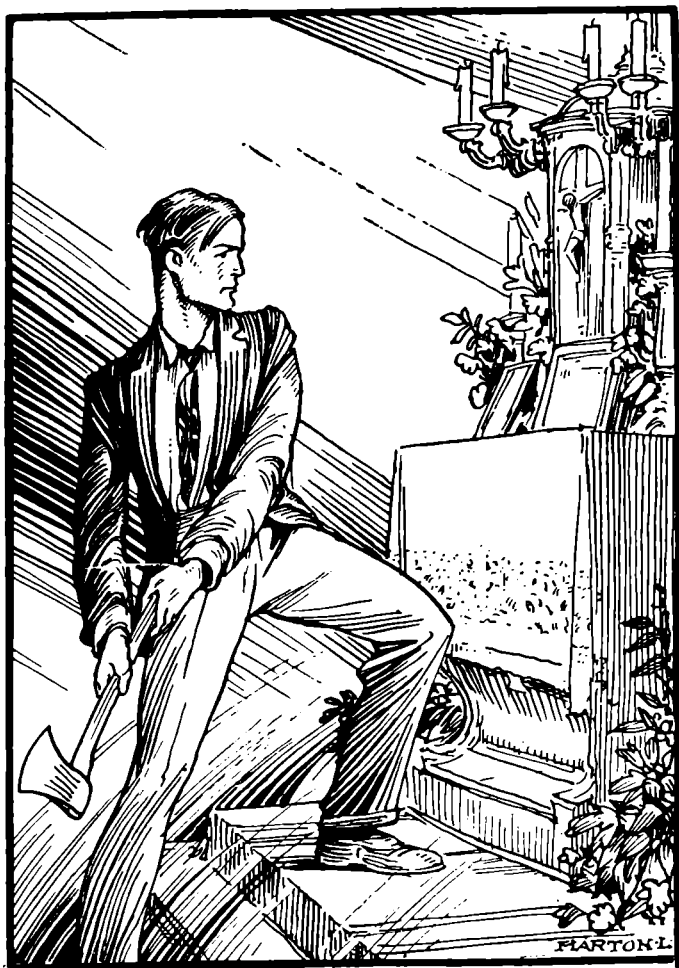
Egyesek kiskorukban apró, de általuk nagynak gondolt bűnöket nem mernek meggyónni és ily nyugtalan lelkiismerettel áldozni mennek; később

jönnek a serdülőkori bűnök és — mivel nem szoktatták magukat a lelket erősítő és egyeneslelkűségre nevelő őszinte gyónáshoz, — most újabb bűnök elhallgatásával és újabb szentségtörő áldozásokkal tetézik bajukat. A külsőleg szépen kimosakodott, ünneplő ruhába öltözött, áldozáshoz járuló fiú, aki azonban súlyos bűn tudatában áldozik, alapjában véve oly gonoszságot követ el, mintha fejszével sújtana a tabernákulum ajtajára és mintha Jézust újból hóhérai kezébe akarná adni.

„Ezért van köztetek sok beteg és erőtlen...”
(1. Kor. 11, 30.) — figyelmeztet Szent Pál. Az ifjúélet lelki kuszáltsága, az útvesztőkben való eltévedés, az ingoványban való megrekedés úgyszólván mindig innen eredeztethető: a szentségtörő, hamis gyónásból és kárhozatunkra szolgáló szentségtörő áldozásból! Az Isten súlyosan megbünteti a szentségtörőket: a lélek boldogtalansága, a bűnök felszaporodása, az idegek bomlása lesz a büntetés bűneinkért. Mondd, nem érezted magadban a bűnnek ezt a rettentő megtorlását?

Egyik amerikai nevelőintézetben, ahol a növendékek naponta szoktak áldozni, történt, hogy mikor áldozás után a növendékek visszamentek padjukba, az egyik növendék félhangosan beszélni kezdett. Szomszédjai egy ideig túrték ezt a mormogást, később püsszegni kezdtek, végül felfigyeltek rá. A fiú rémült arccal állandóan ezt suttogetta maga elé: Júdás vagyok! Júdás vagyok! Kivezették a kápolnából és rövidesen megállapították, hogy megtébolyodott. Beszédéből kikövetkeztették, hogy évek óta szentségtörően áldozott és az állandó önvád, lelkiismereti nyugtalanság felőrölte idegrendszerét.

A belső emésztdésen kívül van még egy másik büntetés is, amely szinte elviselhetetlenné teszi a szentségtörő fiú lelki sivárságát. Ez a büntetés: a kétségbeesés. Rögeszmeszerű önáltatás él benne, hogy a bűne olyan nagy, hogy azt nem mondhatja el senkinek és arra nem is lehet bocsánat. Évekig hor-

dozza magában ezt a terhét, mint valami elviselhetetlen titkot. Ha gyónni megy, mint valami kegyelmi figyelmeztetés hangzik feléje a gyóntató jószágos szava: Nem bántja még valami a lelkedet, fiam? . . . Az évi lelkigyakorlat újabb figyelmeztetés. Talán betegség vagy baleset is figyelmezteti, hogy jó volna rendezni ezt az elintézetlen ügyét. És a fiú tehetetlen, mintha béklyók nehezednének rá. Hallgat . . .

Szerencsétlen ifjút kellett egyszer vigasztalnom, aki erős felindulásában agyonszúrta testvérbátyját. Ott sirt előttem ez a fiú és leborult az asztalra: „Ez olyan bűn, hogy nem bocsáthatja meg az Isten! Ezt nem lehet jóvátenni, nem adhatom vissza testvérem életét! . . .” Megesett rajta a szívem. Minden igyekezetemet összeszedve, vigasztaltam, hogy még ezt a bűnt is megbocsátja a végtelen irgalmasságú Isten.

A nemrég meghalt nagy olasz szociális apostolról, Don Orione-ról írják, hogy egyik népmisszió alkalmával megrázó erővel beszélt az Isten irgalmáról. Nyilván maga sem gondolt minden szava súlyára, mert többek közt azt az egész váratlan kijelentést tette, hogy Isten még annak is megbocsát, aki édesanyja italába mérget kever.

Este, amikor a templomból szállására akart menni, kisebb erdőn kellett áthaladnia. Don Orione észrevette, hogy valaki állandóan követi és gyanúsan figyeli őt. Végül is megállt, megvárta az embert és megkérdezte, akar valamit tőle? A zilált külsejű és nyugtalan arcú férfi ezt mondotta: — Igaz, amit ma prédikált, hogy Isten mindent megbocsát? — Színigazság, barátom! — felelte Orione. — És az is igaz, hogy az Isten még annak is megbocsát, aki édesanyja poharába mérget kever? — Az is igaz! — Mert én ezt tettem! — tört fel a férfiből a kétségbeesett kiáltás. A különös találkozás az útszéli keresztnél folytatódott, ahol Orione egy kőre telepedett, s az anyagyilkos töredelmes gyónást végzett, — mert még a gyilkost is felrázza kétségbe-

eséséből és megátalkodottságából az a hit, hogy az Isten a megtérő bűnösnek szívesen megbocsát!

Minden bűnre van bocsánat, — hirdetem nektek, barátaim!

Ha egész életed minden gyónása és áldozása szentségtörés volna, — ha a legválogatottabb üzelmekkel tékozolnad volna el a lelked, — még ha gyilkos lennél is, — nem szabad kétségbeesned: az irgalmas Isten neked is megbocsát! Itt a lelki-gyakorlat, a nagy megoldások, életrendezések ideje! Térdelej le és gyónj a mindenható Istennek és Isten helyett a lelkiatyának!...

Három férfiarcot vetítettem elétek elmélkedésünk folyamán. Vajjon látod-e most már önmagad? Tisztán, leplezetlenül, őszintén? Mit súg most a lelked, hogyan állsz örök üdvösséged szempontjából? Mit kellene tenned, hogy eljuss életed céljához, az Istenhez? Gondold meg jól!

Ha Szent János tisztasága jellemezne, — *adj hálát Uradnak, Istenednek! Meríts erőt a tovább-küzdéshez a mostani lelkigyakorlatból!*

Ha Péter vagy, — *józanodj ki és sirasd meg imbolygásodat!* Alázatosabb légy ezután és ígérd meg Jézusnak: *Uram, többé soha!*

Ha pedig Júdás volnál, — *tanulj meg bízni!* Ne felejtse el, hogy *minden elesésből van felkelés, minden összekuszált gombolyagot szét lehet fejteni, minden adósságot lehet rendezni, — minden sírból van feltámadás!*

A BŰN EXTÁZISA

Érdemes megfigyelni, micsoda ösztönös aggodással félti és milyen messzemenő biztonsági intézkedésekkel védi az emberek gondoskodása a földi

értékeket. A prágai kapucinusok félezer drágakövet magábafoglaló szentségtartóját évente csak kétszer használják, egyébként a kincstárban őrzik. Az esztergomi Bazilika híres Mátyás-keresztjét hatalmas összegekre biztosították. Titkos jelzőkészülékekkel látják el a kincstárakat, amelyek betörés esetén azonnal jelzik a kincstár őrének, hogy valaki átlépte a kincstár küszöbét. Bankok földalatti pán céltérmekekben tárolják értékeiket. Amerika pedig az őserdők mélyén, betörés, tűz és víz ellen biztosított beton-sírhoz rejtve, a Fort Knox erődben őrzik a mai ember bálványát, az aranyat.

Amikor ezt az értékféltést és messzemenő gondoskodást látjuk, amellyel a kincsek biztonságát és sértetlenségét akarják biztosítani, — jogosan várhatjuk, hogy legalább is hasonló elővigyázattal és szeretettel óvjuk magunkban a megszentelő kegyelmet, amely remekműveknél értékesebbé, a Fort Knox gazdagságánál határtalanul gazdagabbá teszi lelkünket. Krisztushordozás, a mennyország földi előízlése a jellemzője a kegyelem állapotában élő léleknek.

Értelmünk azt mondja, hogy a bűnben valamilyen határtalan előnynek kell lennie, amely miatt érdemes otthagyni az Istent s amelyért érdemes elcserélni az örök üdvösséget. Mert nyilvánvaló, hogy épeszű ember csak úgy cseréli el értékeit, ha a csere előnyt jelent számára; ha elcserélt értékeihez hasonló vagy még nagyobb értékeket kap viszonzásul. Ebből az következik, hogy a halálos bűn elkövetésének csak úgy van értelme, ha Istentől való elfordulásunkkor egy hasonló, vagy még nagyobb hatalmasság alattvalói leszünk; ha szolgálatunk megtagadása által előnyösebb, számunkra nagyobb hasznot jelentő szolgálatba lépünk; ha az istenfiúság helyett nagyobb rangot, jelentősebb méltóságot kapunk; ha az elvesztett kegyelmi életért a bűn valami arányos értékkel kárpótol.

A józan ész azt mondja, hogy csakis ilyen körülmények között volna értelme a bűnözésnek.

Összűleink bűnének átkos öröksége, értelmünk elhomályosulása és akaratunk rosszraahajlása azonban tömegesen viszi az embereket olyan lépésekre, amelyek előbbi megállapításunk alapján előnyt egyáltalán nem, de mérhetetlen kárt, felbecsülhetetlen hátrányt, esztelenségnek nevezhető tékozló cserét jelentenek az ember számára.

Hasonlítsuk csak össze, mit ad oda a súlyosan vétkező ember a bűnnek, és mit kap cserébe odaadott értékeiért.

Mondd csak, jó fiam, mi vezetett téged a bűnre? Ezt mondod: az *örömkeresés*.

Megúntad a tiszta lelkek békéjét és nyugodtságát. Azelőtt nyugodtan tudtál aludni és esténként azzal a páratlan érzéssel tértél nyugovóra, hogy rendben van a lelked Isten előtt. Most hánykolódás az éjszakád, gyakran felriadsz álmodból és ijedten gondolsz arra, mi lenne, ha az Isten számadásra vonna. Mennyi baleset, váratlan halál körülötted — és te úgy élsz, mintha örökké játszhatnád játékaidat.

Megúntad az egyenes utat?

Most aztán úgy eltévedtél, hogy egészségtelen tájak, mocsarak, lápok felé jársz. Délibáb csalógattott ide, amely szétfoszlott s amelynek helyén vízelen, kihalt pusztaság ásít.

Örömet kerestél?

Talán egy percig eltöltött a bűn öröme, de ezt is izgatottság festette alá, az elhallgattathatatlan lelkiismeret lázadása, a takargatás félelme, hogy valaki meglát, hogy kitudódik bűnöd!

Boldog akartál lenni?

Mondd — most boldog vagy? — Dehogyan vagyok boldog! — feleled. — Sír a lelkem. Sohasem éreztem magam ennyire fásultnak és boldogtalannak!

Tudni akartál?

Nos, most értékeesebb vagy a tudásoddal? Ó, dehogy! Boldogok a tudatlanok, akik soha bele nem

kóstonak ebbe a pokoli tudásban! Undor fogja el az embert, méreg rágódik a képzeletvilágán és csak nyugtalanságot, szenvedélyeket, hátsó gondolatokat kelt benned ez a felvilágosultságod!

Benyomásokat, impressziókat kerestél?

Most kiélten és áporodottan jársz-kelsz és Ady kiélttségével és bűnbánó kiábrándultságával siratod az elvesztett patyolatot.

Hát ezt akartad?

Amit elérni akartál, nem nyerted el.

Ellenben elvesztetted azt, ami jó és érték volt benned.

Először is beszennyezted istenképűségedet, eldobtad a megszentelő kegyelmet. Mily szép, mily remek volt lelked a kegyelmi tisztaságba öltözötten! Most sátáni vonások verődnek ki rajtad és kifosztott, összetört, csonka vagy! — Mondd — jó ez így?

Meghaltál a természetfeletti élet számára. Eddig élt a lelked, — most halott! Viruló, délceg fiúnak látszol, — és a lelked halott! Énekelsz, zenélsz, másokat vidítasz, a társaság jókedvét tüzeled — és lelkedben gyász és siralom uralkodik! Talán épp azért énekelsz, tréfálgatsz, hogy palástold a belső visszásságot, hogy leplezd azt a letörtséget, kedvetlenséget, életűnséget, amely bűneid következményeképp alapjában véve uralkodik rajtad.

Hová lettek szép erényeid, amelyek már szökkenőben voltak? Hol van tisztaságod, amelyért annyit dolgoztál s amelyet egy önfeledt, könnyelmű órában mégis eldobtál magadtól? Hol az a sok nemes elgondolás, férfias célkitűzés, amely csakis a tiszta lélekben tud megfoganni s amely azelőtt téged is igézetében tartott? Most legyintesz egyet: Én ezekről véglegesen lecsúsztam. „Tőlem ne várjon senki dalt!”

Azelőtt tudtál imádkozni. Most iszonyodsz az ilyesmitől, mert érzed, hogy nem tudsz szívből beszélni Isteneddel, — mert érzed, hogy halálos bűnöd óta mélységes szakadék választ el Tőle!

Egészséged, életkedved, munkád, tanulmányod mind megállott, mint a gyár, ahol megszűnt az üzem. Hiába — nincs, nincs, ami értelmet adna, ami kitartást, buzgóságot szállítana ezekhez a dolgokhoz. A balsikerek egymást érik, főleg belső téren, mert ott nincs ellenállás, — esetleg külső téren is. *Hány diákpályafutás roppan így össze — végleg! Egyedül azért, mert a fiún úrrá lett a bűn!*

Hol a régi önállóság, akaraterő, amikor kezded vetted ügyeid irányítását és sikerrel vezetted kis hajócskád sorsát? Most a bűn parancsol. Ha eljön az óra, menned kell a bűn taposómalmába, mert a régi szabad, akaraterős életnek már vége! *Kifosztott a bűn!*

De mást is tett: *megkötözött és megsebesített a bűn!* Kapálódzol ellene, — de hurokra kerültél, fogva tart. Kötelékedet nem tudod lerázni. Kellene valaki, aki feloldja a kötelékcsomókat, aki levennie a húsodba, csontodba vágódott durva köteleket.

Sebes vagy. Nyitott fekélyek tátonganak lelkeiden, undort keltve és bűzt árasztva. Talán magad is rosszul leszel, ha fekélyeidet alaposabban szemügyre veszed! Sebek, amelyeket begyógyíthat a gyónás, amelyek helye azonban még sajog, még gyenge, még kiújulhat, ha izgatod, ha felkaparod, ha visszatérsz a bűnhöz. Hol az a gyógyító samaritánus, aki könnyörületessége borával mosná, megbocsátása olajával húsítené ezeket az égő sebeket?

Eddig szabad voltál. Száguldó hegyi patak módjára, gátlás nélkül futottad pályádat. Udeség, kristálytisztaság jellemzett; vitted, valósággal magaddal ragadtad az embereket. Most lapályi ember lettél: megállapodtál, elposványosodtál, békányálás láppá satnyultál! Azelőtt megtestesült erő, egészség, érintetlenség voltál; közeledben jól érezték magukat, és az Isten közelségét sejtették az emberek. Most legfeljebb a hasonlóképp leprások bírják el közellétedet; az ép és egészséges érzékűek menekülnek előled, mert nem bírják el undorító sebeid

és elégtelenedett vonásaid látását, nem akarják megkapni tőled betegségedet!

Azelőtt hűségesen és szívesen szolgáltad az Urat, — most *beálltál a zendülők sorába*. Tüntetsz az Isten ellen, forradalmi dalokat énekelsz és a vér vörös zászlóját hordozod. Ha tehetnéd, kiirtanád még a gondolatát is Annak, akinek azelőtt szívvel-lélekkel szolgáltál, akinek mindent köszönhetél. Mit árt a hegynek, ha a hegy tövében, a hangyabolyban forradalom üt ki! Ki vagy te tulajdonképen, hogy ellenkezni mersz az Istennel? Te porszem, — te semmiség! Te merészelsz belekötni Isten terveibe? Te mersz belekontárkodni Isten remek elgondolásaiba!

Tudod-e, fiam, hogy konok megátalkodottságod, a bűnhöz húzó megcsontosodott ragaszkodásod voltaképen a pokol előízlelésének számít? Amint a megszentelő kegyelem az örök boldogság előízlése, mint bimbóban a kifejlődésre váró virág, előízt ad a mennyország boldogságából, — a bűn állapotában a pokol előre veti árnyékát. Boldogtalanságod, fásultságod, a jó iránt mutatott keserű cinizmusod, fásultságod és penitenciátlanságod a pokoli büntetés megkezdése itt a földön.

Hát ezt kerested a bűnben, jó gyermekem?

Amint a templomrabló kidobja a szentségtartóból és földre tapossa az Oltáriszentséget, hogy aztán kiszedje a szentségtartó drágaköveit és darabokra törje annak aranyát, — te is ilyen kalapácsos mérnylő módjára nekimentél lelked tabernákulumának: meggyaláztad és eltávolítottad a benned lakozó Istent, vésőddel kigyomláztad magadból az erények ékköveit és porrá zúztad lelked aranyát! Fiam — ilyen örülségre nem vetemedhetél meggyőződésből és lelked igazi szándékai szerint! A bűn extázisa elragadott és ebben az észbontó rohanásban tönkreboltlad magadat!

Felszakad belőled a kiáltás: *Istenem! Mit tettem!*

Most aztán felém fordulsz és lelkedet mintegy kezembe téve, kérdezed: *Most pedig mit tegyek?*

René Bazin írja „Barrière” című könyvében, hogy egy francia katonatiszt gyarmati látogatókörútja során megtekintette az útjába eső missziós telepet is. A misszió francia származású papja végigkalauzolta a tisztet községe egész területén és megmutatta munkája eredményeit. A katonatiszt bámulva látta, milyen kedvvel és akadályt nem ismerő akaraterővel dolgozik Isten dicsőségén és a lelkek mentésén ez a hithirdető, akinek kitűnő modorából, választékos beszédéből és széleskörű tájékozottságából sugárzó értelmet és átlagonfelüli műveltséget olvasott ki. Meg is jegyezte, hogy nem tudja megérteni, miért ásta el magát egész életére ide, a félvadak közé, a visszamaradottságba, ahol a kultúra elemi vívmányai sem állnak rendelkezésére; miért hagyta el hazáját, mikor nagy adottságai alapján ott fényesen érvényesült volna. A hithirdető rövid ideig hallgatott, majd könnyek gyűltek szemébe, mikor megszólalt: — Egyszerű ennek a magyarázata. Egy meggondolatlanságomért akarok életem végéig vezekelni. Fiatalkoromban Párizsban működtem. Minden munkám szerencsésen és nagyszerűen ment! Becsültek és csodáltak az emberek. Mindenki mondta, amit magam is éreztem, hogy rendkívüli pályafutás áll előttem. Rajongóim és hódolóim egyre szaporodtak. A dicsőség elkapatottá tett, a siker ön-hitté!... Egyik napon erkölcsileg borzalmasat zuhantam... Egyetlenegyszer elkövettem életemben azt, amit életemből kizártnak tartottam... Ekkor megiszonyodtam a bűntől. Ezt mondtam: Ne tovább! Vétkeztem, — de ezért vezekelni akarok és teszek róla, hogy vétkem meg ne ismétlődjék!... Márholnapra eltűntem a fővárosból és a missziós atyák rendjébe léptem. A világ már régen elfelejtett, — de bűnöm gyakran előttem van. Életemben többé látni sem akarom azt a helyet és azt a környezetet, amely bűnre vitt! E vad indulatú emberek nevelésé-

nek, Isten országa terjesztésének munkáját vállaltam, mint életem végéig tervezett önkéntes penitenciát. Ez megvigasztalt és visszaadta életkedvet. Ime, Uram, ez az én édes, fájó titkom. — Mint Bazin írja, könnyekkel fátyolozott szempár tekintett ekkor a katonatisztre, — szenvedésben tisztult, könnyek permetezésében megbékélt férfiszemek. Tiszták voltak, mint a parti kova, amelyet a tenger vize mos. Nem egy megtért bűnös állt most már a tiszt előtt, hanem a vezeklésben megtisztult és Isten szeretetében megdicsőült ember!

Azt kérdezed, fiam, hogy mitévő légy?

Most már talán nem kétséges előtted, hogy *őszintén meg kell bánnod bűneidet*. Sőt hogy bánatod termékenyítő legyen, kérd Istentől a könnyek kegyelmét, hogy lelked sziklás talajából felfakadjon a bűnbánat forrása, hogy végigperegjen arcodon a multadat elítélő, botlásaid emlékét elmosó, jótékony sírás. Tanúja vagyok annak, mennyi sok diáknak megküldi az Isten lelkigyakorlatos ajándékul a könnyek kegyelmét, mennyire felolvasztja a mármár megátalkodottságba merevedett fiúlélek jégkérget az isteni kegyelem napsütése, miként üti fel fejét a kegyelemilletése nyomán a tavasz közeledését jelentő első hóvirág! Egyházunk imájával ostromold tehát az eget: „*Mindenható, könyörületes Isten, aki szomjazó népednek a sziklából élő vizek forrását fakasztottad, töresd elő szívem keménységéből a mélységes bánat könnyeit, hogy bűneimet megsirathassam és kegyességed folytán bocsánatukat elnyerjem Tőled! ...*”

Meglátod: megvigasztal és felfrissít ez az önsíratás, — megtermékenyít és bizóvá tesz a jövőre vonatkozóan!

Itt aztán más teendő is várakozik rád: *Vállalnod kell az önkéntes és készséges vezeklés gyakorlatát!* A lelki életben nincsenek jóvátehetetlen hibák és gyógyíthatatlan bajok, minden bűnre kaphatunk feloldozást, — de ez még nem jelenti azt, hogy bűn-

bánattartással és a feloldozás elnyerésével multad felett dolgodvégezetten, fűtörészve napirendre térhetsz! Az a feladott néhány imádság, amelyet gyónásod után elégtételként elimádkoztál, nagyon csekély köszönetnyilvánítás azért a végtelen jó-ságért és megbocsátó irgalomért, amellyel Isten ki-emelt a bűnből és visszaadott az igazabb életnek! A vezeklés, az elkövetett bűnökkel arányban álló kemény penitencia az, ami el tudja takarítani a bűnök romjait és lerakja az új élet tartós alapjait. Jó belátásodra bízom tehát, fiam, hogy *józanul átgondolt, de ifjúhoz méltó szigorú vezeklést szabj magadra*, olyant, amelyik szinte lehetetlenné teszi nagy bűneidhez való visszatéréseidet, s amely meg-vigasztal, visszaadja életkedvedet.

Legtöbb fiú nem is mérlegeli bűnei súlyát. Így természetesen nincs is áttekintése bűnei megdöb-bentő jelentőségéről és éppen ezért nem is gondol arra, hogy hosszabb ideig tartó és súlyos bűneivel arányban álló szigorú vezekléssel ellensúlyozza a bűn pusztításait és engesztelje a megbántott Istent. Egy ifjú részeg fővel olyan ocsmány bűnt követett el, amellyel tönkre tette egész diákkori magára-vigyázását és elért szép eredményeit. Mikor lelki-atyja figyelmeztette arra, hogy ezért a lépéséért hosszabb és alapos penitenciát vállaljon, kijelen-tette, hogy bukását nem látja oly nagy tragédiának és olyan rendkívüli jelentőségű dolognak. Lelki-atyja erre tudtára adta a fiúnak, hogy mivel bűne őt vakká is tette és kellő vezeklés vállalására nem hajlandó, lelkiatyja fog tehát ezekért a bűnökért helyette vezekelni. Mivel a fiút tulajdonképpen az italban való mértéktelenség sodorta bűnbe, lelki-atyja egy félévig szomjazzatja magát, vagyis a ren-des étkezéseken kívül soha nem vesz magához italt. A fiú testi bűneiért pedig minden pénteken a kereszt-út végzésével fog penitenciázni. Valóban: minden pénteken, esőben, fagyban, hóban ott lehetett látni a diákfia helyett vezeklő papot a Kálvárián, amint

sorba járta a keresztút állomásait, és végül a Kálvária keresztje előtt térdelve kérte Isten bocsánatát eltévedt és bűne nagyságára ráeszmélni sem tudó lelki fia számára. Ez a helyettesítő engesztelés meghatotta és megkomolyította az ifjút.

Az igazi keresztény élet önmegtagadó élet; de még fokozottabban tele kell tüzdelnünk életünket az önmegtagadás gyakorlatával, ha nagy mulasztásokat akarunk jóvátenni, s ha az élet mélységeiből akarunk magasabbra jutni! *Vállald tehát az élet-újításnak ezt a páratlan útját, az önkéntes vezeklést!* Oleld magadhoz és hordozd készségesen az önfegyelmezés durva keresztjét, hogy a megbékélt és magára talált lélek felszabadult érzésével, fel-emelt fővel járhass embertársaid között! Jelentkezz az öntudatos lelki élet határőrségénél, kérj bebocsátást a „fiúk városába“, mutasd meg, hogy munkát vállalsz a hibáikért vezekelni tudó, készséggel dolgozó, tisztultabb ifjúság országában!

Érdekességében is megható hírt közöltek nemrég a napilapok:

Két szovjet-zubbonyos fiatalember jelentkezik Nyírábrányban a hatóságnál.

— Szőke Antal, — Szőke József! — mutatkoznak be kegyetlen rossz kiejtéssel.

— Oroszok? — kérdezik tőlük.

— Nye, nye! — tiltakoznak sértődötten. — Mi wengerszki. Nye ruszki!

A hivatalos urak bámulnak: Magyarok? És ezt oroszul mondják.

A két világvándor mosolyogva vonogatja vállát, nem értik a magyar szót. És közben szigorúan magyarnak vallják magukat.

Tolmácsot kerítenek és kiderül, hogy a két vándor története huszonöt évvel ezelőtt kezdődött. Orosz foglyok dolgoztak akkor mindenfelé Magyarországon. Valamelyik orosz fogoly magyar asszonyt vett feleségül, két gyermekük született. Aztán mikor megnyílt a határ, az egész család kiment Orosz-

országba. Onnan a nagy felfordulás Perzsiába kergette őket és ott telepedtek le. Azóta a szülők elhaltak és a két fiúban megmozdult a magyar vér. Eladogatták minden holmijukat és csak úgy gyalogosan elindultak szülőföldjük felé. Lerongyolódva érkeztek a magyar határra és most bebocsátást kérnek. Szorgalmasan tanulják az ország nyelvét, mert eddig csak oroszul büszkélkedhettek, hogy: Nye ruszki, — mi wengerszki!

A bűn zubbonyában, félénken és bátortalanul bujdosol te is, fiam, Isten országának határán. Bebocsátást kérsz, mert véred hazahív. Nem beszéled Isten gyermekeinek nyelvét, de idegen beszéddel is azt vallod, hogy: — Nye ruszki, mi wengerszki, — nem vagy az ördögé, hanem az Istené vagy!

Az elfelejtett és most újra megtalált haza befogad téged. Borulj le és csókold meg ezt a szent földet! Tanulj meg imádkozni, tanuld meg Isten országának nyelvét és szokásait, tanuld megbecsülni a lélek hazáját, az édes anyaföldet, hol élned és halnod kell!

A DIÁKÉLET MATUSKÁI

Valahányszor a Budapest—Győr—Hegyeshalom-vonalon utazom, a biatorbágyi vasúti híd táján mindig figyelem útitársaimat. Egyik alszik, másik olvas, a harmadik jóízűen étkezik utazótáskájából.

Mikor vonatunk rárobog a biatorbágyi magashídra s alattunk tátong a szédítő mélység, — imádkozni szoktam. Hiszen borzalmas emlékeket idéz fel ez a hely; egy végzetes éjszakáról beszél, amelynek eseményei valósággal országos gyászba borítottak minket. Eszembe jutnak a szerencsétlenek, akik évekkkel ezelőtt, ezen a szörnyű éjszakán a

felrobbantott hiddal a mélységbe zuhantak, ott lenn összeégtek, — akikért minden alkalommal imádkoznom kell, valahányszor erre utazom.

Képzeljétek csak: a csendes éjben akadálytalanul rohan a gyorsvonat, kivilágított kocsisorában nyugodtan alszanak az emberek. Egyszerre mennydörgésszerű robbanás reszketteti meg a levegőt, a híd felrobban, a mozdony és az első kocsik pozdorjává törnek a mélységben. Robaj, pokoli tűz, segítségkiáltás, halálhörgés vegyül a néma éjszakába, — s ugyanekkor nem messze a szerencsétlenség színhelyétől valaki, — nem tudom, örültnek vagy megtestesült sátánnak nevezzem az illetőt, — kielégülten, vigyorgó arccal szemléli a pusztulást. A robbanás szerzője csak ennyit akart: hidat robbantani, vonatot kisiklatni, életeket ölni, boldogságokat tönkretenni! Ez a borzalmas kép, az összetört vasúti kocsikkal, a foszlányokra szaggatott és összeégett holttestekkel úgy hat, mint az emberi elvetemültség felülmúlhatatlan példája!

Ettől fogva a világ bűnkrónikájában fogalommmá lett a biatorbágyi hidrobbantó Matuska neve. A közvélemény elrettentő büntetést követelt erre az emberi érzéséből kivetkőzött szörnyre. Akárhány embernek még most is ökölbe szorul a keze, ha reá gondol.

De miért mondom mindezt nektek? Miért említem ezt a merényletet, amelyet csak idegroncs-ember, piromániába tébolyodott elme követhet el?

Higgyétek el, — megrendül a lelkem, amikor ennek az okát megmondom és elmélkedésünk tételét is kijelentem előttetek:

A diákéletnek is vannak matuskái!

Meg kell mondanom, hogy mikor végignézek soraitokon, — fiúk! — szemem túltekint figyelő arcotokon, és lelketek mélyén titkokat, rejtett könnyeket, nem egyszer tragédiákat lát! És szinte kényszerítve érzem magam, hogy felhívjam figyelmeteket ezekre a szörnyekre, a rontás és életsiklatás

mániákusaira, a diákélet matuskáira. Azt mondod, még nem találkoztál ilyenekkel? Adja Isten, hogy igazad legyen! De nem lehetetlen, hogy előadásom alapján valamelyikőtök rá fog ismerni arra, akit eddig legbizalmasabb barátjának tartott s aki körmönfont számítással már időre beállította a pokolgépet, hogy levegőbe repítse ifjútársa boldogságát; esetleg rájön arra, hogy életét valóban aláaknázza egy ilyen elvetemült örült; vagy az sem lehetetlen, hogy az itt megrajzolt lélekgyilkos matuska alakjában szerencsétlen önmagára ismer. Ismétlem tehát: a diákélet nyugodtnak látszó pályáját is akárhány esetben aláaknázza valaki! És jaj, ha észre nem vesszük a matuska lopódzásait, mesterkedéseit, előkészületeit!

Mondd csak, fiam, —megfigyelted-e osztályodat, egyesületedet, amelynek tagja vagy, és az internátust, amelynek lakója vagy? A fiúk zsibongó tömegében mint valami tarka vásárban, a legkülönbélebb fajsúlyú egyéniségek kerülnek össze, s ez *a közös élet bizony akárhányszor matuskákat is felszippann magába*. Lehet, hogy az elvetemült merénylő külsőleg a legrokonszenvesebb fiú, — talán jó tanuló, talán a legjobb tornász, talán a legfelkapottabb diák. Lehet, hogy az előljárók kedvelt embere, aki egymásután kapja a tisztségeket és megbízatásokat, — akit az előljárók építő szerepre és a közösséget jóirányban befolyásoló vezetőfiúnak szemeltek ki, — és éppen ez az, aki az osztály belső szellemét, az egyesület összhangját vagy az internátus elfogadható erkölcsi színvonalát fel akarja robbantani.

A diák-matuska *első csellfogása az ügyes öntakargatás*. Amint a biatorbágyi merénylő az éj sötéttségében készítette elő gyanútlan és ártatlan áldozatai pusztulását, — terveivel és robbantó szándékával ez is ügyesen lappang, meghúzódik, alkalmas időre várva. Közben megkörménykezi és ki- tapasztalja a fiúkat. Bámulatos érzékkel kihorgássza

a befolyásolható és könnyen lépre akadókat. Ezeket hamarosan barátaivá teszi. Bizonyos „nagyfiús” hetykeség, szabadosság és erkölcselenségre való egyforma kaphatóság fűzi őket barátságba. Most aztán diktálni kezd a robbantó! Új és merész témákat dob a közbeszédbe, amelyekről eddig legfeljebb csak suttoztak a fiúk, s amelyeket eddig csak a legromlottabbak tárgyaltak, de azok is csak maguk között és finomabb lelkű társaik kizárásával. Most a piszkos beszéd polgárjogot nyer, sőt uralkodóvá lesz. A társalgás színvonala süllyed; a fiúk, akik eddig óvatosabbak voltak a beszédben, nekibátorodnak és rövidesen túltesznek egymáson, mikor az élet mély titkairól és a nemi élet vonatkozásairól esik szó. A közösség belső élete valahogy átítatódik az új beszédmóddal és lassan már csak az számít tekintélynek, aki bementéseivel és otromba tréfáival kizacajt kelt az érzékiségben tobzódó társaságban.

A diák-matuska jól tudja, hogy az intézeti életben nem az igazgató és nem az előljárói kar a legnagyobb úr, hanem az a közszellem, amely idők folyamán a növendékek együttélésében kialakul, amely diáknemzedékről-diáknemzedékre száll és szinte beleevődik a falakba. Ezt a közszellemet mint valami öröklődő családi fertőzést az idősebbek átszármaztatják a kisebbekre. A diák-matuska hallgatásra ítéli a szelídebb lelkű és a rossztól visszariadó fiúkat, kiközösíti őket bizalmas köréből, és annyira sakkban tartja őket, hogy azok még gondolni sem mernek arra, hogy az előljárónál jelentést tegyenek a matuska parancsuralmáról. A fiúk megrontására alakult diáksejt alávaló tréfákkal, ocsmány megjegyzésekkel igyekszik bosszantani és zavarba hozni a fiúkat, arcpirító szavakkal szöktetik mások arcába a vért és a gúnynevek és sértegetések pergőtüzét intézik azok ellen, akik még most sem akarnak hozzáidomulni ehhez az újdivatú közszellemhez.

Az osztályfőnök nem veszi észre a lecsúszást. Nem látja azt sem, hogy ha kilép a tanteremből,

abban a pillanatban ledobja álarcát a társaság, és érvényesül a matuskák által behozott társalgási és érintkezési mód. Az intézeti prefektusnak sejtelve sincs arról, hogy amikor este a hálóteremben lecsavarja a villanyt és szobájába megy lepihenni, a teremben átveszi uralmát az éjszakai matuskák bomlasztó, az intézet jószellemét és közerkölcsét aláaknázó munkája. Az iskola hittanára csak azt tudja megállapítani, hogy erő kifejtésének távolról sincs meg az az eredménye, amelynek rendes körülmények közt be kellene következnie. Sejtí, hogy valahol akad a munkája, valahol kavics került az együttműködés gépezetébe, de legjobb igyekezete mellett sem tudja kideríteni, hogy a matuskák, mint az ördögnek, az ellenmondás és rontás szellemének megszállottjai aláaknázták és hatalmukban tartják a társaságot. Jóindulat, szeretet, lelki ráhatás, lelkipásztori buzgóság mind-mind megtörik a matuskák által észrevétlenül megszervezett közszellem erővonalán. A büntársi összetartás olyan szívós és titokban tartott, hogy a gyanútlan hittanár talán éppen azt az ügyesen álcázott matuskát bízza meg a fiúk jóirányú szervezésével, aki első a káromkodásban, a förtelmes beszédben, s aki valósággal szállítja a fiúkat a bűntanyákra!...

Ilyen észrevétlen aláásás, bomlás és rothadás jelzi a diákélet megrontóinak útját!

De nemcsak a közösségen akar uralkodni a rontás eszelőse! Számára sokkal boldogítóbb és becsvágyát jobban hízoló eredménynek számít, ha egyes diákokat meg tud környékeezni és szépen indult, akadálytalanul haladó életvonatokat tud kisiklatni! Ezek a mélységbe zuhant és végsőket hörgő, tönkretett diákéletek a diák-matuska igazi győzelmi trófeái!

Kedvelt és gyakran használt robbantási módja: a lelki élet, a vallásosság kioltása. A matuskát a végtelenségig dühösíti, ha olyan fiút lát, aki káromkodás és érzéki beszéd dolgában nem pendül vele

egy húron, aki imádkozni, áldozni szokott, lelki-
atyjától kér irányítást, s aki a bűntől óvakodik.
Mintha a lábára hágtak volna, felhördül az ilyen fiú
láttára és azonnal kész a terve: Meg kell kaparin-
tanom és meg is fogom kaparintani ezt a kutyát! —
Egyszerűen gyűlöli azt, aki nemesebb eszméért
lelkesedik, aki hinni és imádkozni tud. Természetes:
hiszen ő már régen leszállt arról a színvonálról,
amelyen Isten gyermekei járnak. Imádkozás helyett
káromkodásra nyílik ajka, — gyónáshoz el nem
menne, legfeljebb csak akkor, úgy tessék-lássék,
mikor az iskola fegyelme a gyóntatószék elé hajtja,
— áldozását is elsikkasztja; legfeljebb azért áldozik,
mert a hittanár áldoztat és ellenőrzi az elmaradó-
kat, — lelki vezetésnek még a gondolatán is kacag
és pokolian mulat azokon, akik ilyen dolgoknak
„bedőlnek“.

Azonban: lassan a testtel! A bandita nem köze-
ledhetik kongó csizmákban áldozatához, — ezért
lassan, ravasz kedveskedéssel, hízelgéssel közelíti
meg gyanútlan társát: *Hallod-e, te egész stramm fiú
volnál, ha . . .*

Itt ellhallgat. Társának jólesik ez a vállverege-
tés és kíváncsi arra, mi az, ami strammságát akadá-
lyozza. És a lélekkufár folytatja: — „Nagyszerű fiú
lennél, ha önálló és független életet élnél! De te függ-
vénye vagy annak a papnak! Nem veszed észre,
hogy járszalagon vezet? Meg aztán mi célja van a
hozzájárásnak? Nem vagy te éretlen tacskó, hogy
oktatgasson! Azok járnak hozzá, akik önállótlanok.
Az életrevalóbbak feléje sem néznek, legfeljebb
csak úgy illendőségből, hogy betömjék a száját,
hogy meg legyen elégedve lelki gyermekeivel. Meg
aztán, ki tudja, mit akar tőled? Majd előbújik a
szög a zsákból! Ó, én sok mindent hallottam
már! . . .” Itt aztán elkezd meséssel jóllakatni, ame-
lyek a szemétdombnál undorítóbbak s amelyeket
hallatlan bőséggel szed elő tudása tárházából. És a
fiúnak leesik az álla a meglepetéstől. Hiszen ez

valóságos életkinyilatkoztatás számára! Hiszen sejtelve sem volt mindezekről! Szegénynek eszébe sem jutna, mennyi felbecsülhetetlen értéket kapott lelkiatyjától, — nem veszi észre, hogy az imádság és lélek emberét érte most a lélekgyilkos váladéka, — arra pedig egyáltalán nem gondol, hogy miért és milyen célzattal mondta ezt neki a társa. Töprengeni kezd — és úgy lehet, hogy ezután elkerüli lelkiatyját. A léleksintér erre markába nevet és elégedetten állapítja meg: *Egy null a javamra!*

A dolgok további menete óraműpontossággal és szabályszerűséggel fog leperegni. Jól tudja ezt a matuska és ezért nem is nagyon öröködik a fiú további kikészítésén. Áldozata már bekapta a horgot, — innen most már nem szabadul!

A fiú nem megy többé lelkiatyjához, sőt kerüli a vele való találkozást is. Talán csetlő-botló lélek volt, akinek nagyon is szüksége volt a lelkiatya erős vezető kezére. Távolmaradásával természetesen nemcsak folytatódnak bűnei, hanem napról-napra szaporodik az elesések száma. Egyre távolabbra sodródik a küzdő és győzni tudó fiúktól. Néha még feltűnik ismeretlen atyák gyóntatószékénél, amikor felkong lelkében az önvád, — de áldozásai egyre ritkábbak. Végül kialakítja magában azt a fásult nézetet, hogy őt csak biztatgatta, szuggerálta az a pap, ő maga pedig lehetetlenre vállalkozott, mikor a szent életet választotta céljául. Csak megbabonázta, fénykörébe vonta őt a lelkiatya beszéde.

És ezzel sikerült kisiklatni a diák lelki életét! Kioltotta benne a kegyelmi életet a lélekoltogató diák-matuska! Elhagyott és sivár lett ez a lélekszentély, mint az egyházi büntetés alá került Sajógalgóc temploma, amelyből eltávolították az Oltáriszentséget, amelyben eloltották az öröklámpát, s amelynek elnémultak a harangjai. A szellőzetlen, bezárt templomban a zárt levegő penészvirágokat termel, hálókat szövő pókok jelennek meg! Elnémulnak a lélek harangjai, nincsenek ünnepnapok és

nincsenek alleluják! Ó, fiaim, ennek a tönkretett fiúnak lélekszentélyében is kioltódott a Jézus jelenlétét hirdető kis mécses, a tiszta lélek tiszta tekintete! Sírní lehet ezen a lehangeló, pusztulást hirdető látványon!

Ekkor jön a matuska végső diadala!

Most már nem finomkodik és nem leplezi magát, hanem durván és erőszakosan támad, mint egy véres kötenyű mészáros, aki leteperi a vágásra ítélt állatot és határozott szúrással ledöfi azt. Most már hozzá idomult a fiú, megvan bennük a közös nevező: a hit kialakása, a lelkiismeret elszunnyasztása az önáltatás mákonyával, a tiszta élet lehetőségének tagadása. Különböeseb bevezetés nélkül felvillant áldozata előtt néhány gondolatot az ember legtitkosabb életéből. Figyeli arcát, milyen hatás tükröződik rajta. Az áldozat még felriad és kezd átlátni a cselet, másra tereli a beszédet, vagy hirtelen el is megy: lelke háborog. Nem, itt nem tartunk! Ezt nem akarom!

Mikor aztán elmúlik az első felháborodás és lecsillapul a beleoltott szemérem tiltakozása, ismét előkerül a lélekmészáros, sőt a fiú talán maga keresi őt. Talán olyan lesz a kapcsolatuk, mint amilyenről nem egy elkallódott fiú tett előttem vallomást: „Barátomra úgy tekintettem, mint valamilyen istenségre. Hálás voltam neki, hogy soha nem halott titkokat tár fel előttem. Minden kívánságát teljesítettem, mintha rabszolgája lennék. Azt tett velem és azt csináltatott velem, ami neki tetszett.”

Beszédük nemsokára már a szóbeli fajtalanodás legvégsőbb határáig megy s innen csak egy lépés, csak egy pillanat: a lélekirtó bűnös hozzányúl áldozata testéhez, amelyet az illető maga sem használhat korlátlanul és kedvtelése szerint. És a lépre került szegény fiú vergődik, tehetetlenül hánykolódik az időesebbik fiú hatalmában. Ijedt sikoltásait senki sem hallja, könnyeit senki sem látja. Gyermekekoromban tanúja voltam annak, hogy rossz gyer-

mekek egy elfogott denevért szárnyainál fogva a gerendához szegeztek és röhögve nézték, amikor az agyonkínzott denevér szárnyaival kapkodott, hánykolódott s egész különös, idegekre menő vijjogást hallatott. Ilyen könnyörtelen embertelenség tölti el ezt a lélekgyilkost is, amikor nem indul meg áldozatának kétségbeesett segítségkiáltásán, hanem tovább kínozza őt, kifosztja, pőrére vetkőzteti szegénykét. Így győzedelmeskedik a kéjenc lélek-mészáros, aki a durvaság és elvadultság csizmájával gázolt bele egy fiú erkölcsi életébe. És így lesz az eddig még a tisztaság felé húzó fiúból önmagát teljesen oaadó, bujálkodásba belerészegülő ösztön-ember!

Most pokoli kacajroham fogja el a lélekgyilkos matuskát: sikerült a merénylet! Egy szép reményekre jogosító ifjú életet siklatott ki biztos útjából, s az lezuhant a mélybe, ahol izzé-porrá törött. Segítségkiáltás, halálhörgés, fogcsikorgatás, vérfürdő, füstölő romok fölött ott tombol, ott őrvölgy örömeiben a rontás táncoló dervise: ez a testbe öltözött sátán! Végül elhallgat a halálhörgés és dermedtő csend áll be, a pusztulás és a halál csendje. A matuska pedig — *mint aki jól végezte a dolgát* — *fütyörészve továbbáll, és újabb robbantási lehetőségeket keres.*

Megdöbbentő távlatok ezek!

De hát ilyennek született ez a lelki piromániás? Nem volt ennek sohasem tisztos és jó gondolata? Nincs benne lelkiismeret, mely megálljt parancsolna pusztító tevékenységében?

Bizony, — ő sem volt mindig ilyen. Valamikor imádságos, tisztalelkű fiú volt, míg oda nem lépett hozzá egy kiélt testű idősebb fiú, aki zsákmányává tette a kisfiú ártatlanságát. Ettől fogva, mintha ellenállhatatlan igézet tartaná hatalmában, valami ösztö-kélte: Te, add tovább a tudományodat, add tovább a lelki mérget, terjeszd a ragályt, mely éktelenít téged!

Egy napon horgára akadt az első áldozat. Kapáldzott, tiltakozott a csábítás ellen, de végül mégis csak behódolt tanítójának. Megkezdődtek a félrevonulások, a találkák, a séták — és megtörtént az első bűn: szentségtörő durvasággal behatolt a még romlatlan fiú lélekszentélyébe. Ő maga százszor elátkozta már azt, aki annakidején az első bűnre tanította, — de most nem gondol arra, hogy ő is végzete és kárhozatba taszítója lesz egy léleknek. Benső indítás hajtja: Ha már elrontottak téged, tégy te is úgy másokkal! Gyilkold meg azt, aki tiszta, aki még érintetlen!

Az első lélekrobbantás után elemi erővel tör fel benne a lelkiismeretfurdalás, a rettentő önvád: Istenem! Mit tettem! — Érzi, hogy testvérgyilkos lett. Káin módjára vándorol, bújdosik az emberek elől, mintha rajta piroslana öccsének kiömlött vére, mintha hallaná Isten ítéletét: „Mit cselekedtél? Öcséd vére felkiáltott hozzám! Bujdosni fogsz és átkozott leszel!” Alig mer az emberek szeme elé kerülni; úgy érzi, mintha mindenki ismerné az ő titkát, mintha az egész világ tanúja lett volna tetésének! De nem! Csend van, — senki sem bántja a matuskát! A tönkretett fiatal testvérek hallgatnak és magukba zárják a lélekzuhanás fájdó titkát! A holtak ajkai lezáródnak és nem vádolnak! Az élet nem állt meg a diák-matuska gonoszsága láttára, nem dőlt össze a világ! Lassan ő is napirendre tér az első bűn felett és lassan jön a második, a harmadik merénylet újabb és újabb áldozatok ellen!

Álljunk meg itt egy percre!

Fiúk!

Aggódva teszem fel a kérdést: *Nem bújkál-e itt a soraitokban egy-két ilyen léleksiklató, piromániás diák-matuska?*

Az elmondottak alapján talán megdöbbenve ébredsz arra, hogy már összetalálkoztál ilyen gyanús alakokkal... Vagy talán azt kell mondanod, hogy a lélekgyilkos matuska alakjában magadra ismer-

tél és most vészharangként figyelmeztet a lelked: Gyilkos vagyok! Megöltem diáktestvéreimet!

Talán egészen megkérgesedett és érzéktelenedett a lelked. Fásult egykedvűséggel helyezted el aknáidat, melyekkel jónéhány biztatóan indult diákéletet repítettél a levegőbe. Most is csak azért vagy itt, mert ide parancsoltak, és nem érdekel, hogy miről szól itt a beszéd.

Fiam! Halálos komolyan figyelmeztetlek! Térj észre! Térj magadhoz! Mert bizony borzalmas dolgot fogok most eléd mutatni! *Tetemre hívlak téged, te lélekgyilkos, — odaszólitlak áldozataid teteméhez, jöjj és nézd, mit tettél!* Kihantolom a múltból, a régmúlt emlékek temetőjéből ezeket a tönkretett, meggyalázott, rothadásnak indult holttesteket és megkérdem, ki adta ezeknek a pusztulást hozó sebet! Ezek az oszlásnak indult élethulladékok valamikor egészségtől duzzadó, rózsásarcú fiúk voltak, és te megölted őket, mikor elvetted legdrágább kincsüket: lelkük életét! Tudod, hogy az Isten magaátkozta meg boldogtalansággal és nyugtalansággal az ilyen testvérgyilkos Káinokat? *Vádolnak ezek a lezárt szemek és kihűlt ajkak, amint egy haldokló fiú vádolta halálos ágyán a bűnrecsábítóját: Te okoztad az én romlásomat! Fizessen meg neked az Isten, amint megérdemled!*

A spanyolországi Irhoncban egy betörő behatolt valamelyik egyedül élő asszony lakásába és baltával közeledett a mit sem sejtő, nagyothalló nő felé, aki kézimunkáján dolgozott. A betörő ütésre emelte baltáját. Ebben a pillanatban meglátta magát a szemközt álló tükörben. Amint későbbi kihallgatásakor elmondta, saját tükörképétől, állatiassá torzult gyilkos arcvonásaitól annyira megdöbben, hogy elhajította a baltát és megborzadva menekülni kezdett, de észrevették és elfogták.

Fiam! Magam is tükröt állítottam eléd! Csak nézd meg benne magad alaposan! Nem lehetetlen, hogy te is egész benne éltél a lélektaglózás örült

elragadtatásában s talán még most is azon gondolkoztál, kit és hol lehetne megközelíteni legközelebb. Nos, nézd csak, hová jutottál? Elállatiasodott, embertelen útonállót mutat a tükör, aki baltájával sújtani készül gyanútlan áldozatok fejére! A bűn és a megátalkodottság beleevődött arcod vonásaiba! Fiam, iszonyodj meg torz önmagadtól! Dobd el gyilkos szerszámaidat és menekülj, menekülj mostani kedvteléseid színhelyéről! Döbbenj rá eddigi tetteid tulajdonképeni jelentőségére!

Jó fiam, — te nem a testet ölted meg, hanem diáktestvéred halhatatlan lelkét! Ha ennek jelentőségét csak nagyjából is megértened, azonnal eldobnád gyilkolásra fent törődöt és életed végéig penitenciáznál! Beláthatatlan, hogy mit tettél! Tovább adtad a lelki mételyt és nagyon valószínű, hogy áldozataid a te mintádra újabb áldozatokat rontottak el, és diáknemzedékről-diáknemzedékre harapódzik tovább a tőled átvett örökség: a lélekrontás! Micsoda átkozott örökséget indítottál el útjára! Fiam! Sírj, — sírd ki magad és vezekelj ezekért a testvérgyilkosságokért és soha többé ne vetemedj ilyenekre! Amennyire isteni dolog, ha egy ártatlan és tudatlan kisgyermeket a tudomány elemeire oktatunk, — oly sátáni gonoszság, ha egy ártatlant bűnre viszünk! Az ártatlanok megrontóiról lesújtóan mondta Jézus, hogy *megérdemlik, hogy malomkővet kössenek a nyakukra és a tenger mélységébe vessék őket!*

Ha pedig arra ébrednél, hogy áldozata lettél a diákélet matuskájának, — ó fiam, kelj fel ebből a zuhanásodból! Azt mondod, hogy kisiklatott, mélységbe zuhant, agyonzúzott élettel nem sokat lehet kezdeni. De nézd csak, nem maradhat sz így! Nem tűrheted, hogy hitedre, erkölcsi életedre rájajon valaki, mint a részeges ember a boroshordóra!... Az Úr Jézus gyógyító kórházában orvosoltasd összetört életedet és meglátod, ismét erőre kapsz! Azután tigris bátorságával, elszántan védj életedet és üss,

rúgj, harapj abba, aki ösztönei alá akarna teperni téged! Kiugrani a matuskák mágneses köréből és futni kell az ilyen merénylők elől! Sőt okosan el kell hallgattatnod, lehetetlenné kell tenned ezt az alattomos, lélekrobbantó munkát!

Nézd csak, fiam! Háború idején a hidakat fegyveres katonák őrzik! A biatorbágyi magashidat is éjjel-nappal vigyázzák. De milyen jó lett volna még a merénylet előtt éberен őrizni azt éjjel-nappal! Örködj szigorúan és éberен életútađ felett! Vigyázz, nehogy avatatlanok másszanak fel fiatalságot pályájára, nehogy az éj sötéttségében odalopóđzzanak pokoli tervük véghezvitelére! Vigyázz, résen légy, — s ha elcsíped a matuskát, a legerélyesebben lásd el a baját, kemény szóval, ha kell, ököllel is, mert egyesekkel szemben ez a leghatásosabb elintézési mód — és intézd el olyan alapossággal, hogy egyszer és mindenkorra elmenjen a kedve hasonló próbálkozásoktól!

Fiúk! Ha bűnre éhes diák-matuskák lappangnának köztetek, rázza őket bűnbánatra a testvérgyilkosság vádja, a véres tetemrehívás! Az áldozatokat pedig mossa életre és keltse feleszmélésre, — mindnyájukat pedig serkentsen elővigyázatra, az emberekkel szemben óvatosságra és bizalmaskodásban való mértéktartásra a diákélet matuskáiról elhangzott elmélkedés!

MIKOR A KÖNYV BECSUKÓDIK...

A lelkipyakorlat első elmélkedéseiben felvilánnak az első fényszórók és az eddig homályban botorkáló lélek rádöbben arra, hogy eltévesztette az utat. Önként keresni kezdi a helyes, Istennek tetsző életet és tanítómester után néz, akitől megtanulhatja

az élet komoly felfogását és Isten akarata szerint való megbecsülését.

Mikor magad is az igaz életre akarsz nevelődni és ifjúságod helyes felhasználásához tanácsadót keresel, nézd csak, egy hideg szavú, hűvös légkörű tanítómesterhez vezetlek, aki józan és életrevaló tanácsokkal lát el téged. Ez a tanítómester — a halál! A Mors Imperator!

A halálról szóló elmélkedést egyesek kikerülik, mert azt mondják, miért ijesszük az egészségtől duzzadó, csupaélet fiúkat a halállal! Jómagam egész fiatalon megízleltem a halál közelségét. Isten különös kegyelmének tartom, hogy visszaadott az életnek egy olyan baleset után, amely száz közül kilencven esetben azonnali halált okoz. Talán azért tartott életben, hogy amerre csak járok, hirdessem: Emberek! Sem erő, sem egészség, sem fiatalság nem biztosít arról, hogy egész váratlanul, a lecsapó villám hirtelenségével nem fog-e Isten kiszólitani a világból most, fiatalságunk gondtalan idején!

Tanultam ebből a halálközelségből és azért sohasem hagyom el diáklelkigyakorlatomból a halálról szóló elmélkedést.

De nagy emberek példája is, különösen a szentek élete tanúsítja, mennyire az Istennek tetsző életre neveli az embert a halálra való gondolás, a földi élet mulandóságának nemfelejtése, — mennyire kijózanítja még azt is, aki csak táncteremnek és farsangnak nézi ezt az életet.

A halál gondolata elől egyébként sem tudunk kitérni. Nincs még egy olyan tapasztalati igazság, amely nem szorul bizonyításra, mint az, hogy a halál valóság. Naponta megszólalnak a temetésre hívó harangok. Utcánkban, sőt házunkból is halottakat visznek ki és néha közvetlen közelünkben vágrendeket a csontoskezü kaszás. Nem nehéz megértenünk, hogy életünk egy vágatás a tavaszi tájból az őszi felé, hogy egyszer mi is lehullunk az emberiség fájáról, mint szeptemberi avarra a fáradt falevél.

Eljön az idő, amikor tetteinkről már csak mult időben beszélnek és pályafutásunkat így könyvelik el: Élt... volt... meghalt! Életautónk vadul száguld az idő országútján, — mint a költő oly ihletetten mondja, — és hiába öklözzük a vezetőt, hogy várjon szeretnénk még élni, — nincs megállás!

„Rohanunk, ragadó autóm tovavágtat,
felvillan egy emberi arc s tova vész...
Már hull a szírom... huzogatja a fákát
a gyümölcs... a mezőn a kalász feje kész.
Könyörülj, autóm Vezetője, megállj!
— Sietni, sietni, sietni muszáj!

Rohanunk pihenéstelenül dübörögve,
öklömmel ütöm a Titok-vezetőt:
míg hátratekint vigyorogva, röhögve,
a Halál... nevetése lidérc, temetők
szaga rajta, hadarva susogja a száj:
sietni, sietni, sietni muszáj!

(Mécs László: Rohanás a tavaszban.)

A halál valóságában találunk egy minket közelről érintő, velőig ható mozzanatot: gyakran egész fiatalokat, diákokat szólít magához az Isten számadásra, mégpedig váratlanul és hirtelen. Éppen ezért semmi sem biztosíthat minket arról, hogy a halállal nem fogunk-e fiatalon — előbb, mint gondoljuk — összetalálkozni. Az sem lehetetlen, hogy valamelyikünk már nagyon közel áll az örökkévalósághoz, hogy életében ez lesz az utolsó lelki-gyakorlata, ez lesz a felkészülése a nagy útra, az örökkévalóságba szóló átköltözésre.

„Nem tudjátok sem a napot, sem az órát!”
(Mt. 25, 13.) — figyelmeztet az Úr Jézus. Ezt az igazságot jó mélyen lelkünkbe akarja az Isten írni, és ezért történik, hogy néha annyira közelünkben és annyira mikor rá sem gondolunk, ragad ki közülünk valakit az életből, hogy a halálközelség meg-

borzongat és magunkbaszállásra késztet: Emlékezzél, ember!...

Verőfényes nyári délután kirándulásra mentek a cserkészek. Megálltam egy pillanatra az utcán, hogy a pompásan menetelő csapatot, a sok ismerős fiút megnézzem. A harmadik sorban ott lépkedett a legkedvesebb cserkész, Palkó. Mikor meglátott, felém fordította fejét és kedvesen rám mosolygott. Lurkó! — gondoltam magamban, — menetelés közben nem szabad nevetni! Ekkor nem gondolhattam, hogy ennek a kedves gyermeknek ez volt a búcsúvétele tőlem: mosolyogva menetelt a halál felé. Két óra múlva hallottam, hogy a cserkészek fürödni mentek és Palkó a parttól néhány lépésnyire, társai szemeláttára eltűnt a vízben. Hetek múltán valahol Tolnában fogták ki holttestét a Dunából.

Egyik tanítványomat reggel holtan találták ágyában. Éjszaka megölte a kályhából kiömlő szén-gáz. A győri reál egyik diákja tízpercben, futás közben összeesett és azonnal meghalt. A soproni bencésgimnázium hatodikos diákja orvosi vizsgálatra ment. Vizsgálat közben összeesett, eszméletét veszítette és máig is szinte érthetetlen módon meghalt. A soproni reál egyik diákja jelentéktelennek látszó ütés következtében merevgörcsöt kapott és kimondhatatlan szenvedések között hamar meghalt. A fehérvári ciszterci gimnázium két kitűnő nyolcadikos diákja csónakázás közben a Velencei-tóba fulladt. Egyik iskolában épp a lelkigyakorlatokat megelőző napokban egyik diák fegyverrel játszadozott. Társa csupa tréfából elébe állt és ezt mondta: — Most lőjj agyon engem! A fiú nevetve ráfogta a fegyvert és elsütötte. A fegyver elsült, — pedig mindketten biztosra vették, hogy nincs megtöltve — és a tréfának azonnali halál lett a vége. Egy budapesti hatodikos gimnazistát, aki ügyes kapus volt, labdarúgómérkőzésen úgy fejberúgta a társa, hogy a fiú azonnal eszméletét veszítette és másnapra meg is halt. Debrecenben egy hetedikes gimnázista taní-

tás alatt kiesett padjából. Ritka eset: Szívszélhűdés ölte meg ezt a tizenhétéves fiút!

És így tovább!

Valamikor gyűjtöttem az ujsághíreket, amelyek fiatal emberek váratlanul bekövetkezett, hirtelen haláláról számolnak be, — de abbahagytam a gyűjtést. Részint túlsok anyag gyűlt össze, — részint mert átláttam, hogy fiatalok hirtelen és készületlen halála egyáltalán nem ritkaság és nem rendkívüli dolog!

„Legyetek készen, mert amely órában nem gondoltátok, eljön az Emberfia!” (Lk. 12, 40.) Amennyire bizonytalan a halál ideje, épp annyira bizonytalan, hogy milyen helyzetben, milyen körülmények között, milyen lelki állapotban és előkészületben talál Istennek számadásra hívó szava. Hallunk esetekről, hogy templomban, gyóntatószékben, iskolában, az utcán sétálás közben ér utól egyeseket a halál, — de az sem hallatlan, hogy moziban, színházban nevetés közben, mulatóhelyen tánc közben, vagy megszokott bűne elkövetése percében, talán épp a bűntanyán hal meg valaki. A megrázó esetek közt néha érdekes megfigyelni, hogy épp azt szólítja ki az Isten a világból, aki legkevésbé gondol az elmúlásra, vagy aki tréfadolognak tartja a halált. Egyik közeli ismerősöm — tizenkilenc éves ifjú, — valamelyik temetkezési vállalatnál érdeklődéssel nézte az éppen készülő koporsót. A falhoz támasztott koporsóaljhoz hozzámérté saját termetét és tréfásan megállapította: „Ez éppen jó lesz nekem!” Alig néhány hét múlva, gyors lefolyású meghűléses betegség következtében meghalt, és valóban abban a koporsóban temették el, amelyiket tréfásan kiválasztott a számára.

Ha ezekhez az esetekhez hozzászámítjuk a sok tömegszerencsétlenséget, a közlekedési baleseteket, a járványos betegségek pusztítását, — egyre szűkül körülöttünk a kör, egyre szorongatóbb és fojtogatóbb lesz a hurok, egyre közeledőnek és kikerülhetetlenebbnek látjuk a halált.

Milyen balgaság volna ezek után, ha hallani sem akarnánk a halál gondolatáról és iszonyodnánk az elmélkedéstől, amely az elmúlást juttatja eszünkbe. Ha már egyszer össze kell találkoznunk vele, ha tetszik, ha nem, — kössünk vele barátságot és fogjunk kezét vele, hiszen alapjában véve jóakarónk, kijózanító és észretérítő tanítómesterünk ő!

Fontgalland Guidó, ez a világszerte ismert, példás életű párizsi fiúcska a nagyvakációban nagyatyja falusi birtokán nyaralt. Az ősi kastély pincéje kedves búvóhelye és bányásztelepe volt Guidónak és öccsének. Valahogyan egy emberkoponyát bányászott elő a két apróság. Guidó nagy diadallal vitte a gyermekszobába a halálfejet, hogy megmutassa nevelőnőjének felfedezését. A nevelőnő iszonyattal fordult el, mikor a kisfiú kezében meglátta az ijesztő koponyát és sikoltozni kezdett, hogy Guidó azonnal vigye ki ezt a szörnyűséget. Azt kiáltozta, hogy ő rá sem tud nézni a halálfejre és csodálja Guidót, hogy nem fél a kezébe venni ezt a koponyát. A kisfiú erre gyermeki szövegezésben nagyon bölcs figyelmeztetést adott: *„Ne féljen, kisasszony, hiszen egyszer maga is ilyen lesz!...”*

Hallod, jó fiam? Ne ijedj meg te sem a tátongó szemüregű, vicsorgó fogú halálfejtől! Nem rém az, — hanem bemutatása annak, hogy milyen leszél te is majd egykor! Nézz bele erős lélekkel a halál enyészetébe, és megtanulod becsülni az életet, okosan hasznosítani idődet. Megtanulod megvetni a teremtményeket, amelyek szeretetébe annyira odaadással merültél — és ráirányítja tekinteted Istenre, lelked befogadójára, akiről pedig annyiszor elfeledkeztél!

Mi tehát a halál?

Elválás minden földi dologtól. Lakásom, szereteim, munkaköröm, kedvelt időtöltésem, kitűzött életcélom, íróasztalom, könyveim, játékaim, barátaim mind tárgytalanná válnak a halál kopogtatásakor. Fényes feleleteim, amelyekért az egész osz-

tály irigykedett rám, sikereim, terveim: hiúságok hiúsága! Egészségem, erőm, amelyre annyira büszke voltam, — szép termetem, amellyel mások figyelmét magamra hívtam, sporttudásom, amellyel versenydíjakat gyűjtöttem — nem ér semmit, szétfoszlik, mint a reggeli köd! Bűneim, amelyekről annyi intés után sem szoktam le, — szenvedélyem, mélyre szüremkedett szokásom, amelynek rabja voltam, s amelyből nem reméltem szabadulást — most elcsitulnak a nagy valóság előtt, hogy men-nem kell. Elhull a virág — eliramlik az élet!

Mi a halál?

Isten akarátának váratlan lecsapása, jelentkezésre hívó riadója! Ifjú éveidben vagy öregkorodban, hirtelenül vagy hosszú betegség után, a kegyelem állapotában vagy bűnökkel terhelten találkozol vele, — senki sem tudja. Utolsó órádban mennyire várnád a viola-stólás papot, hogy elmondj neki mindent, hogy tökéletes elszámolást adj egész életedről, hogy oly őszintén, lelked zugait feltárva, oly igaz bánattal gyónnál, mint még soha! Mennyire kívánnád lelked reményét, útravaló táplálékodat, az Oltáriszentséget, amelyet ifjúságodban annyira kerültél, vagy annyira fukar tartózkodással, ritkán vettél magadhoz! Mennyire beleadnád imádságodba lelked bizalmát, irgalomkeresését, bűnbánatát — te, aki oly felületes voltál ezekben a dolgokban, s aki soha nem tanultad meg a jó imádkozást! Mennyire segítségül hívnád Istent és az ő szentjei nevét, te, aki annyit káromoltad e szent neveket! Mennyire elítéled minden könnyelműségedet, undorító mélyresüllyedésedet, aki valamikor el sem tudtad volna magad képzelni a mocsárban-fetregés nélkül, mert azt gondoltad, hogy a bűn habzsolása a lényegedhez tartozik! — De ki tudja, így lesz-e halálod óráján? Megérdemled-e és megadja-e az Isten, hogy jóvá tehesz mindent, hogy mintaszerűen felkészülve, bűnös, tékozló életed után felemelő halállal távozz a földről és a tiszta

lelkek hazájába, a boldog mennyországba, egyenesen az Istenhez költözz!?

Mit tesz meghalni?

Kiesni az emberek emlékezetéből! Szüleim csak sírom pereméig kísérnek el, s amint elkészült felettem a sírdomb, hazatérnek. Az élet új feladatok felé irányítja őket. Anyám megsirat, ha időnként előveszi fényképemet: — Drága jó fiam! Szegény jó fiam! De mikor síromon felüti fejét a fű és a gyom, gyógyulni kezd szüleim lelkén is a fájó seb. Egyre fakultabb lesz az emlékem volt otthonomban, és egyre ritkábban, egyre kevesebbet beszélnek rólam.

Barátaim leteszik síromra koszorújukat, letörlik baráti könnyeiket, és utána nagyon hamar elfelejtenek. Büntársam talán még haló poraimban is átkoz, amiért romlásának elindítója lettem, és talán arra gondol, micsoda kéjenc, milyen közveszélyes bűnöző lett volna belőlem, ha tovább éltem volna!

A nagyvilág számára pedig teljesen közömbös a távozásom. Ha baleset következtében haltam meg, esetleg apró ujsághír jelenti szomorú végemet. Egyébként ugyan mit érdekli a világot, hogy egy diáktüű meghalt? A történelem a legnagyobb férfiak halála felett is napirendre tér. Hát akkor igazán nem fog megállni az emberiség az én sírom mellett és nem fog megállni az idő halálom óráján. És ki fog beszélni rólam harminc, ötven, száz év múlva, mikor már sírom is egyenlő lett az anyafölddel, és mikor már legfeljebb az anyakönyvekből lehet megállapítani, hogy valamikor éltem?!

Mit jelent meghalni?

Testünk lakását felcserélni a sírral! Nyirkos földben, néhány deszkaszáלבól ácsolt koporsóban, mint a férgek tápláléka fogok rothadni és feloszlani! Agyam, mellyel annyi bűnös gondolatot termeltem, — szemem, mellyel eltékoztam lelkem ártatlanságát, — ajkam, mellyel annyi bűnös csábító dolgot beszéltem, — szívem, mely szenvedélyesen a bűn felé húzott, — kezem, mellyel annyi gonoszat tettem

és egész testem, amellyel annyi ocsmány dolgot műveltem, amelyben megrontottam Isten szentelt templomát, — most szétesik és semmivé lesz! Fejfámról lemossa nevemet az eső, sírom behorpad, és ott lenn az enyészet rágódik testemen, mely itt a földön kevélységem becézett és dédelgetett tárgya, hiúságom piperézett kedvence, bűneim és szenvedélyeim tűzfészke volt!

Hogy a halál döbbenete üdvös félelemre és mélységes bűnbánatra serkentsen, — szemlélem magam, amint kiterítve fekszem ravatalomon. Az áttört szemfedőn áttetszenek mozdulatlan, viasz-sárga tagjaim, imára kulcsolt kezeim, lezárt szemeim... Lezárják a koporsót és a temetkezési emberek vállukra veszik azt... Circumdederunt me...

A temető csendes. Megásott sírom éhesen tátong. A sírásó markába köp és mintha kukorica-töltéshez fogna, koporsómra hánnya a földet...

A lélekharang elsirat. Dies irae, dies illa!...

A koporsóm mögött jövők elmondják hibáimat. Egyesek sajnálnak, mások ócsárolnak. Versenytársam titkon örül, hogy most már semmi sem áll érvényesülése útjában...

Gondolatban érintem a nyirkos földet, amelyben fekszem, halotti leplem és ruhám foszlányait, széthullott csontjaimat, amelyek életemben akaratom szerint mozogtak... Szó kevés annak a szálnalmas állapotnak kifejezésére, mivé lesz az ember teste a halál után! Milyen végzetesen tévedtem tehát, mikor ezt a rothadásra ítélt testet becéztem, ebben élvezeteimet kerestem és úgy gondoztam, mintha erre tenném fel életemet és örök üdvösségemet! Mily arcpirító igazságot hangsúlyoz felém Jézus figyelmeztetése: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?” (Mt. 16, 26.)

Még két igazságot kell itt megállapítanunk:

Az első az, hogy a halál órájában végső nagy támadást intéz a lélek ellen a gonoszlélek. Ha tehát

Isten kegyelméből nem hirtelen halállal múlik ki az ember, hanem nyugodtan és összeszedetten előkészülhet a halálra, akkor is résen kell lennie, mert amikor a láz legyengíti az embert, amikor a testi szenvedés csökkenti a lélek ellenálló képességét, a sátán minden erejét összeszedve, még egyszer utoljára megkísérli a lélek megkaparintását. Szent életű férfiak, nagy lelki vezetők, akik hűségesen szolgáltak az Istennek s akiknek kezében annyi embertársunk halt meg nyugodt, megbékélt halállal, utolsó óráikban szinte észbontó kísértéseken, lelki szenvedéseken mennek át. Isten irgalma felől való kétségbeesés, Isten akarata ellen való lázadás, tisztátalan kísértések zavarják a haldokló lelki nyugalmat.

Gondolod, hogy sikerrel harcolod végig ezt az utolsó harcot, ahol a legedzettebb, legszentebb lelkek is erejüket összeszedve küzdenek, — ha sohasem szoktatod magad ahhoz, hogy ellene mondj a sátánnak és úrrá légy követelődző ösztöneid felett? Gondolod, hogy életerőd lankadásakor majd egyszerre elég erős leszel ahhoz, hogy elfordulj az érzékiség felkínált élvezeteitől, amelyekről sohasem tudtál és nem is akartál lemondani? És egyáltalán megérdemled-e, hogy utolsó órádban valamilyen módon megerősítsen az Isten téged, aki a megtérést mindig halogattad, és aki annyi sok figyelmeztetése, felkínált kegyelme ellenére is vakon és süketen mentél el a legkönnyebb és legfelkínálkozóbb megtérési és életrendezési lehetőségek mellett?!

Ki kell mondanom a másik igazságot is:

A halál óráján megátalkodik az, aki egész életében a bűnnek szolgált s aki sohasem gondolt komolyan a megtérésre. A gonoszlélek megkeményíti annak a lelkét, aki egész életében hűséges csatlósa volt az ő táborának, és a megátalkodott bűnös végső erejét összeszedve akárhányszor a legdurvább hangnemben tiltakozik minden kísérlet vagy célzás ellen, amellyel őt lelke rendezésére és

a halál közeledésére figyelmeztetik. Budapesten, egyik kórházban, napokon át haldoklott egy nyomorék testű ember, akinek lelki gonoszsága és alávaló élete már visszataszító külsejéből is nyilvánvaló volt. A kórterem lakói napokon át szenvedték ennek a kinlódását, szitkozódásait és káromkodásait. A kórházlelkész több beteget meglátogatott és kötelességének tartotta, hogy ezt az Istentől elrugaszkodott embert is a szentségek vigasztalásában részesítse, és ha másképp nem, határozott és világos szavakkal tudtára adja, hogy órái meg vannak számálva. Mikor ismételt próbálkozására is elutasítón és durván felelt a beteg, — ránézett a szerencsétlenre és csendesen mondta: „Jól van, akkor hát szenvedjen egyedül tovább!” Egyik szemtanú állítja, hogy a halál bekövetkezése olyan borzalmas és megrendítő volt, a szegény elvetemült ember annyira eltorzult és sátáni arckifejezést nyert, hogy az emberek megrázta a sejtés, hogy innen csak egy lépés lehet az örök kárhozat.

Fiúk! Akik évek óta rendezetlen, elintézetlen lelki terheket vonszoltok magatokban, akik az iskolai közös gyónások elől is igyekeztek meglépni, s akik sohasem veszitek komolyan a gyónást, — belőletek kerülnek ki azok a ritka megátalkodottak, akik házasságkötésükkor mennek gyónni és utána legfeljebb halálos ágyukon gyónnak, ha Isten megengedi. Nem érdemli meg az ilyen, megtérését halasztgató fiú, hogy halálos óráján alkalmat adjon neki az Isten felszaporodott terheinek letételére. De a sátán sem túrné, hogy az ő hűséges kebelbarátja és rendszeres hódolója utolsó órájában elpártoljon tőle, mikor már elkészítette buzgó csatlósának a megillető helyet a kárhozatban! Fiúk! Úgy gyónjunk most, a lelkigyakorlat idején, mintha életünk utolsó gyónását végeznénk és mintha ez volna az utolsó alkalom, hogy az örök üdvösség vagy az örök kárhozat számára biztosítsuk lelkünket!

A halottak miséjében így imádkozik az Egyház:

„Akiket elszomorít a halál biztos volta, vigasztalja meg azokat az eljövendő halhatatlanság ígérete. Mert híveid élete, Uram, nem vétetik el, csak elváltozik, és eltávozván a földi lakozás házából, örök lakást nyer a mennyben.”

Mennyi vigasztalás árad ezekből a szavakból!

Míg megborzadunk a halál természetszerinti pusztításán, — felemelődünk arra a gondolatra, hogy a sír peremén nem ér véget az élet, nem tettünk pontot a pályafutásra. A halál csak átmenet, kapu a célhoz, az örökkévaló élethez! Ez a hit törli le könnyeinket, mikor kedveseink halála porba szujtana. A túlvilági élet reménye teszi elviselhetővé a testi feloszlás tudatát. Éppen az örökkévalóságban való hit, a boldog továbbélés vágya idéz elő oly mérhetetlen különbségeket a hívő és hitetlen, a tiszta és büntől szennyezett ember halála közt. Mert halál és halál közt különbség van!

Egyesek halála olyan felemelő és vigasztaló elszerűlés, mint a csendes en alászálló alkonyat. Biborban száll le a nap, s az érző ember megigézve nézi a nap leáldozását. A nappal átszerűl lassan az alkony ölébe. Az erdők és mezők illata leng végig a tájon, megszólal az esti harang: véget ért a munka! És fenn az égen kigyúlnak az első csillagok... Ilyen legyen az én halálom is: szép, vigasztaló, megváltó, dicsőséges halál. Munkáról hazatérés idele nn, — csillagkigyúlás odafent!

Máskor romokat takar be a vaksötét, csillag-talan éj. Van ilyen is, dermesztő, vigasztalan, rombadólt életet temető halál! Ne ily halált adj, Istenem!

Még élek! Kezemben az életfordulás lehetősége! Ó, milyen jó élni! Feleszmélni, jóvátenni mindent, bűnbánatot tartani, vezekelni!

A Manréza lelkigyakorlatosházban voltam lelki-gyakorlaton. Egyik nap valamilyen ügyben felkéréssett egyik régi budapesti ismerősöm, aki megtudta, hogy ott tartózkodom. Rövid ideig beszélgettünk, de

mivel elmélkedésre csengettek, megkértem, várjon egy ideig s aztán majd folytatjuk a megbeszélést. Mikor az előadóteremből szobámba mentem, látogatóm megkért, hogy gyóntassam meg. Természetesen megtettem. Magamban azonban csodálkoztam a kérésén, mert nem volt összefüggés a beszélgetésünk és a szentgyónás közt, s mivel nyilvánvaló volt, hogy mikor a házba jött, eszeágában sem volt, hogy gyónni fog. Aznap, mikor a szobámból kiléptem, tekintetem az ajtómmal szemben függő faliképre esett, amely két megrázó jelenetet ábrázolt: a tisztalelkű ember halálát és a megátalkodott bűnös pusztulását. Azonnal megértettem, mi játszódott le látogatóm lelkében, míg magam az előadást hallgattam. Nyilván szobám előtt sétálgatott és szemügyre vehette ezt a megrázó képet és ezzel kapcsolatban olyan gondolatok és belső megmozdulások indultak lelkében, hogy félóra múlva bűnbánatba csordult a lelke!

Kedves ifjak! Prohászka püspök nagy kegyelemnek minősíti, ha valaki átértett elmélkedést végezhet a halálról! Halljátok? *Kegyelem, új élet forrása lehet a halálról végzett üdvös elmélkedés!* Megmondom úgy, amint van: lelkigyakorlataimon látom, hogy a halálról vett elmélkedés után sokakban elemi erővel tör fel a mélységes, termékeny bűnbánat, az életjavítás vágya, és ilyenkor szokta utólélni a fiúkat a könnyek kegyelme, mikor jól kisírják mélységes bánatukat multjuk minden meg gondolatlansága, minden tévelygése felett!

Egy alkalommal édesanyám sírja mellett imádkoztam. Még nagyon friss volt lelkemen a seb az ő váratlan halála után. Lelkem majd elepedt a szomorúságtól. Míg imádkoztam, méhecske dongására lettem figyelmes. Ez a szorgalmas kis méh éppen anyám sírját szemelte ki édességgyűjtő telepének. Elnéztem, milyen fürgén mászta meg a pazar török-szekfűket és rózsákat, milyen sietséggel sepegte tarsolyába a sír virágaiból kiválasztott ízt és tar-

talmat. Ekkor gondoltam: Míg odalenn az enyészet az úr, idefenn ez a kis dolgozó életet, édességet, táplálékot gyűjtött. Így vagyunk a halál gondolatával is. Éltrevaló táplálékot, hasznos szempontokat, irányító elveket tudunk kiszívni az elmélkedés mély gondolataiból s végül mint tartalommal és étellel megrakodott méhecskék vidáman repülünk haza kaptárunkba, mert megtelítődünk étellel, nem fogunk elpusztulni.

Ha most hazamentek, hámozzátok ki, milyen figyelmeztetéseket szedtetek össze elmélkedésünből és ezeket az összegyűjtött elhatározásokat, irányelveket illesszétek be életkaptártok épületébe. *Termeljetek belőle mézet, amely édessé, tartalmassá teszi ifjúságtokat és termeljetek belőle tiszta viaszt, több lelkeséget és ezt helyezzétek oda hálaképen Isten oltárára!*

ÓPIUMSZIVÓK

A titokzatos Kelet szokatlan meglepetéseket tartogat az európai ember számára. A színpompás növényvilág, az éghajlat magában véve hatást gyakorol az utazóra. Aki pedig a pagodák, bálvány-templomok, vallási szertartások, zsibvásáros piacok, mulatóházak, tovafuló gyaloghintók mögött a lelket, a teljes embert keresi, a keleti ember hajlamainak és szenvedélyeinek tekervényes útjait is észreveszi. A lélekkutatónak nem utolsósorban el kell jutnia a keleti ember szenvedélyeinek legdermesztőbb levezetőhelyeire, az ópiumbarlangokba is. Annyira ismeretlen, és a maga visszataszító valóságában is érdekes és szokatlan ez a világ, hogy egyik írónk

útleírása nyomán hadd fesselem elétek egy ilyen bün-barlang belső életét!

Széles, világvárosi főutcáról szennyes sikátorokba kanyarodunk, amelyek szinte kísértetiesen hatnak és szinte büntények végrehajtására születtek. Vezetőnk egyre hallgatagabb, — egyre halkán és letompítva beszél néhány szót. Egy kihaltnak látszó sikátor közepén hirtelen megáll és belép egy sötét kapualjba. Piszkos, rozoga házak udvarán húzunk át, kikopott lépcsőkön végre emeletre kanyargunk és különböző folyosókon és padlás-szobákon át az ópiumbarlanghoz érünk. A folyosóról nyíló szobákban folyik az ópiumszívás. Belépünk az elhanyagolt, szellőztelen helyiségbe, amelyben alacsony fapadokon, sűrű füstökbe burkolva fekszenek, vagy már a nirvána mámorában vonaglanak az ópium szánalmas rabjai. Minden korból és minden társadalmi osztályból láthatunk itt vendégeket: selyemruhas előkelőségeket és koldusrongyba bűjt, elcsigázott kulikat. Egyesek még a pipát szortyogatják, mások már félig lecsukott szemmel és halál-sápadt arccal az ópium mérgében és mámorában vonaglanak. Borzalmas, undorító látvány! Az emberi elbutulásnak, lealjasodásnak, az értelemtől és akarattól való erőszakos megfosztásnak pokoli kiállítása! Lesóványodott, kiélt arcok, pergament-szerű bőr, betegesen kék karikák a szemek körül, enervált, minden életerőtől kifacsart szervezetek! Bőrük izzad és párolog a méregtől. A fetregő, összegörnyedt alakokon, tétova mozdulataikon a csendes örület vagy tökéletes agyalágyultság tünetei.

Jázmíngyökekből készült pipába teszik a megpuhított ópiumkockát, aláteszik a lángot és kezdődik a szortyogatás. Maga az ópiumszívás művelete mindössze pár pillanatig tart; egy adag ópiumból

¹ Nyisztor Zoltán: Mandarinok, kulik és misszionáriusok c. könyve nyomán.

legfeljebb 10—12 szívást lehet tenni. Csak az ópium rabjai bírják elviselni ezt a nyomasztó légkört. A piszkos helyiség, a fojtogató, olajos füst, az ópium áldozatainak nyugtalanító látványa ráfekszik az egészséges ember mellére, s a látogató émelygő gyomorral támo lyog ki az emberi nyomorúság e megrázó poklából.

Az ópiumszívást rettentő szigorral üldözi a törvény! Akit tetten érnek, minden további nélkül fejbölvik. És mégis: éjszakánként, a razziák után egész embercsordát terel maga előtt a rendőrség az ópiumbarlangokból...

De vajjon miért hoztam elő mindezeket, kedves fiai! Miért jártuk be gondolatban a bűntanyákat rejtő mellékutcákat és miért látogattuk meg az ópiumszenvedély mámorban fetrengő rabjait? Megmondom azonnal! Nézzétek csak: amint a filmvászonon a jelenet végén elhomályosul a kép, s az eddigi kép helyén egy másik bontakozik elénk, — az ópiumbarlangról festett kép helyébe most más kép körvonalai rajzolódnak, — a diákélet szennyos mellékutcai, a titkos kamaszbűnökben fetrengő, magános vétkezések kábulatába részegült fiúk képe. Bizony úgy van: *a diákélet napfényes örömei, férfias munkanapjai mögött bűzös, napfénytelen mellékutak húzódnak, s e dohos sikátorokban hány és hány fiú botorkál naponként szokásos bűnének elkövetésére!* Micsoda lesújtó demokrácia itt is: gazdag városi fiú és szegény munkáscsalád gyermeke; legjelesebb tanulótól a legutolsó diákig; kisportolt testű, márványba kínálkozó daliáktól megrokkant satnyáig, a diáktársadalom százai hódolnak százszor megútált és mégis uralkodó szenvedélyüknek.

Jó Fiaim! Levegőben lógna egész lelkigyakorlatos munkám, ha olyan kérdésekről beszélnék nektek, amelyek érdekkörötöktől távol állanak. Ma a lelketekről van szó és épp ezért el nem kerülhetem a legégetőbb és legfájóbb kérdések tárgya-

lását. Mert — tudjátok — sok baj és megpróbáltatás ejthet sebet a fiú lelkén, de talán semmi sem bomlasztja oly kíméletlenül és matematikai biztossággal a fiatal lélek életkedvét, mint az önkielégítés átkos szokása. Levelek, — küzdést, vergődést tartalmazó és segítséget kérő levelek érkeznek hozzám könyveim nyomán olyan fiúktól, akiket még sohasem láttam, s akik szerteszét az országban, diákéletük állomáshelyén vívják élethalálharcukat a testi bűn fojtogató hatalmával. Mikor lelkigyakorlataimat megelőzően a diákok kézhez kapják körleveletem, többen már előre felkeresnek levélben és ez a gondolat ismétlődik levelükben: Kérjük, beszéljen nekünk erről, mert ez a mi nagy bajunk, a mi nyomasztó teherterhelésünk — s amennyiben ismerjük egymást, sokan vagyunk, akik főképp itt szorulunk hatásos, erőteljes baráti segítséggel!

Fiúk, — ezt a segítséget akarom nektek megadni mostani észretérítő beszédemben és főképp a következő gyakorlati irányú előadásomban! Figyeljétek tehát!

Akárhány fiú úgy 14—16 éves korában nagy felfedezést tesz. Ráébred arra, hogy testének egyik része, amelyet eddig nem méltatott különösebb figyelemre, s amelyet még fürdéskor is szemérmesen eltakart a tekintetek elől, — egyre követelőbb és ingerlőbb módon magára hívja figyelmét. Rájön arra, hogy testében soha nem sejtett készségek és olyan ingerek, gerjedelmek fészkelnek, amelyekről eddig fogalma sem volt. E felfedezésre vagy magától ébred a fiú, vagy pajtásától kapott kioktatás vezeti rá. Az ápolt lelkű serdülő visszariad ezekről az új tapasztalatokról és más irányba állítja figyelmét. De igazság az, hogy nem egy esetben e felfedezés óta játékszer lesz a fiú kezében a teste, amelyhez visszatér únos-untalan, mint a gyermek a százszor megúnt és mégis annyira kívánt játékához.

Itt tolódik egybe az ópiumszívók és az önkielégítő diákok képe! Mert a magával vétkező fiú

is úgy jár, mint az ópiumszenvedély hódolóí. Először csak a szokatlanság, az újdonság vonzza őt, és az a gondolat, hogy utóvégre nem szakad rá az ég, ha egyszer megpróbálja ezt is. Az első mámor után háborogni kezd a lelke; valami figyelmezteti, hogy olyan rendtelent művelt, ami tiltott, titkos és nem rendjén való. Megveti önmagát, hogy ily alacsony örömkeresésbe merült. Úgy cselekedett, mint aki esztét veszttette! Hentergett, vergődött a bűnben, mint az ópiumpipát szortyogtató, rángatódzó alakok. Mélységesen útálja magát.

Később azonban, mint valami visszatérő dallam, ismét nyugtalanítja a vágy, hogy belefeledkezzék a semmibe, hogy a bűn ópiumába részegülten extázisba jöjjen. És hová rejtőznek a tisztességes emberek elől e szolgalelkű ifjak? A magányba, zúgokba, kevésbé látogatott helyekre!... És kik ezek a mellékutcákat kereső fiúk? Sok közülük bizonytalan tekintetű, szellemileg és testileg meggyötört ifjú, de akad közöttük erőteljes, hatalmas testű is. Sok közöttük lecsúszott, tanulmányi szempontból hanyatlott diák, de van, aki az osztály elsője. Van, aki lelkiismeretfurdalás nélkül, gépiesen nyúl a bűn ópiuma után, — a másikat önvád marcangolja, mégis időnként elfeledkezik magáról... És mi fonja őket eszmei közösségbe? Egy pillanat, amely nem hosszabb az ópiumszívót örvöngésbe ejtő szippantásnál, s amely után a kifacsart akarató fiú a tompultság, kimerültség hasonló nirvánájába jut, mint az ópium tunyaságában fetrengő, agárrá soványodott méregszívó.

Gorkij színeivel lehetne ecsetelni ezt a lelki nyomort!

Egyesek azt mondják, hogy mindez túlzás, fölösleges rémitgetés. Az önkielégítésben sýnylódó fiúk azonban nem így nyilatkoznak! Pedig ők a legilletékesebb megmondhatóí, hogy érdemes-e összeismernedni a titkos bűnnel! *A háború borzalmairól és igazi mélységeiről nem a front mögött pipázó*

ujsgágtudósítók illetékesek írni, hanem azok, akik átélték a háború minden poklát és rémületét. Megszólaltatom tehát most a fiúkat, hogy tapasztalataik alapján megbízható adataink legyenek a testiség bűneinek pusztításairól.

A mai hadviselés szótárát igénybe véve, legtalálóbban átkaroló és felmorzsoló hadviselésnek nevezhetném a tisztátalanság bűnének emberfogó műveleteit. A céltudatos bekerítő műveletek következtében egyre szűkül a gyűrű a hurokra került áldozat körül, aki reményét veszítve fuldoklik érzéksége állandó tűzkatlanában. A bűn azonban nem végez vele azonnal, hanem apránként fosztja meg erőitől, blokáddal lehetetlenné teszi a segítségnyújtást, így aztán kimerülnek az anyagtartalékok. Sorban leszeleteli áldozatáról a képességeket s így apránként, lassan felmorzsolja minden életalapját. Úvöltő bombáival állandó izgalomban, idegfeszültségben tartja a lelket, — s ez a pattanásig feszült állapot még rosszabb, mintha azonnal kivégezték volna az embert.

Lássuk közelebbről e felmorzsoló művelet részletes pusztításait!

A test bűne gúzsba köti az ifjú szellemi életét. Leállítja a fiú érdeklődését a lelki dolgok és általában a magasabb, tiszta eszmék irányában. Nem vonzza többé, hanem untatja és terheli a lelki élet minden gyakorlata, az imádság, lelkiismeretvizsgálat, a lelki beszámolás. Irtózik elaltatott lelkiismerete megbolygatásától. Ha az iskolai törvények miatt mégis kikerülhetetlen a gyónás, e fajta bűneit elhallgatja s az esetleges kérdésekre tagadólag felel. A lelki élet szintájáról a test alacsony indulatai felé fordul figyelme. Csakis az vonzza és köti le, ami elcsigázott érzékeinek ingert és izgalmat szállít. A tanulásban nem tud huzamosan elmerülni és legtöbb esetben nagyot hanyatlik tanulmányi téren. Ha pedig Istentől kapott tehetségével és alsós korában kivívott tanulmányi eredménye alapján még tartja

is a színvonalat, — önmaga előtt elismeri, hogy akaratereje megfogyatkozott, nemi téren gyakran csődöt mond az ellenállóképessége. Úgyszólván szembeállítás nélkül elzuhan a legegyszerűbb és csekély erőfeszítéssel leküzdhető kísértésekben is. E téren tapasztalja leginkább, hogy mennyire megtépázza akaraterejét a bűn, mennyire befolyásolja a legyengült akaratot bemocskolt képzeletvilága, amelybe feltartóztatás nélkül utat enged a legféktelenebb és legérzékibb gondolatoknak. Ezzel az érzékiségre hangolt lelki berendezéssel nem tud visszhangot adni a tisztább életfelfogás hívó hangjaira. Mindennap jóllakni és betelni kíván az érzékies tárgyú olvasmányokkal, elkapott piszkos beszédek, ingerlő képek, utcai benyomások habzsolásával.

Néha ágaskodik benne a jóratörekvés, a felemelkedés vágya, — de ezt az átmeneti tisztulásvágyat elhallgattatja a legelső erősebb kísértés, amely zsarnok módon követeli tőle, hogy szolgaként engedelmeskedjék a sugallatainak. És a fiú meghódol: elindul ismét a bűn útjára... A W. C. lesz a tanyája! Elhúzódik a tisztas emberek köréből, ott érzi jól magát, ahol — azt hiszi, — senki sem látja! (Pedig ugye a jó Isten elől nem lehet elrejtőzni? Ő mégis csak tanúja a fiú titokban tartott tetteinek!)

Nem kisebb méretű az a pusztítás sem, amelyet a fiú érvényesülése szempontjából okoz a bűn. A fiú azt hiszi, — ami legtöbbször valóság is, — hogy mások is sejtik az ő rossz szokását. Olyan szégyenkezés, önlelkicsinylés fogja el az emberek társaságában, hogy bátortalan, félszeg fellépésével és lomposágával feltűnést kelt. Akárhányszor hazudozáshoz kénytelen folyamodni. Édesapja vagy tanára négyszem között elfogja: Fiam! Mi van veled? Miért vagy olyan ernyedt, olyan kimerült? Nem szoktál te ilyen és ilyen dolgokat csinálni? — *A megriadt fiú ijedten tiltakozik a gyanúsítás ellen, adja a sér-*

tődött; önmagában azonban keserűen megállapítja: Ime, már mások is leolvassák rólam piszkos magánéletemet!

Vannak, különösen sportoló és erősebb testalkatú fiúk, akik ügyesen leplezni tudják bűnüket, akiknél az önkielégítés külső kísérő tünetei nem jelentkeznek ily feltűnően. De ezeket is bántja a színészkedés, hogy kettős életet élnek; kifelé jó fiúknak mutatják magukat, vallásosaknak és tisztátalan dolgoktól iszonyodóknak, valójában pedig szégyenletes bűnök rabságában sínylődnek. Nem egy fiú annyira elítéli és megvetendőnek tartja magát, hogy kitalált ürüggyel, önként visszavonul minden szerepléstől, a diákegyesületben vállalt tisztségétől, — alapjában véve azért, mert szokásos bűnei miatt nem tartja magát méltónak arra, hogy társai felettese legyen, vagy például hogy cserkészőrsének, nála tisztább lelkű fiúknak a tizedik cserkésztvörvényt magyarázza.

Igy csökken a fiú vállalkozási kedve. Munkájában, iskolai feladataiban benn érődik ugyanez a bátortalansága, határozatlansága, alacsonyrendűségének érzése. Teljesítményeiben éppen ezért nem lesz rokonszenvet ébresztő, megragadó erő. Könnyen kifárad; figyelmének tartós összpontosítása, valamivel való elmélyedő foglalkozás nem kenyeré. Ebbe a tengődésbe aztán még sötétebb hullámokat vet időnként megismétlődő bűne és a lelkében felhalmozódó teher, amelytől bátortalansága és szégyellőssége folytán, az alapos, lélektisztító gyónás kerülése miatt nem tud szabadulni. Ady tisztaság-sírató verseiben keres menedéket, és megtanul ő is „sírní, sírní, sírní, sírní” összeomlott ifjúsága romjain.

Micsoda kriptaszagú, napfénytelen ifjúság ez! Hol vannak ettől a merész ifjúkori vállalkozások, az erőfeszítéssel és akaraterővel kiharcolt nagszerű tanulmányi eredmények, s a tisztavérű, kitar-

tóan dolgozó fiút jellemző, bátor fellépésből és életkedvből fakadó teljesítmények?!

A magános bűn átkaroló tevékenysége a testi egészséget is megrongálja, sőt talán éppen itt tapasztalható leginkább, mennyire a szó szoros értelmében felmorzsoló hatással jár a nemi visszaélés. Nem teszi tönkre egyszerre a testet, hanem lassú, eleinte szinte észre sem vehető módon lerontja a test egészségi állapotát és ellenállóképességét. *A folytonos idegizgalom, a test erőszakos ingerlése, a lelkiismeret mardosása, a bűntudat és Isten büntetésétől való félelem nagy mértékben csökkenti az idegzet teherbírását.*

Nemkeresztény idegorvosok azt a nevetséges felfogást igyekeztek belevetni a köztudatba, hogy az önkielégítés nem árt a testi egészségnek. Szerintük az önkielégítőknél mégis kimutatható idegzeti leromlást nem a testi tevékenység okozza, hanem az a lelkiismeretbeli „konfliktus”, amely a vallásos nevelés következtében az egyén benső világában bűntudatot, pokoltól való félelmet és általában önmaradást kelt. Tehát a lelkiismeretfurdalás, amely a vallásos élet neveltje, okozza az önkielégítő idegzeti megroppanását! Ezt mondják ők! Nem egy orvos azzal vigasztalja a hozzá gyógyításért bekapogó diákokot: — Sebaj, fiam! Én is így voltam diákkoromban, — mégis ember lett belőlem! És a fiú, amint az erőteljes, határozott hangú orvost hallja, ezt gondolja: Akkor hát rendben van! Nincs itt semmi baj! Akkor hát hajrá, folytassuk tovább ezt az életmegoldást!

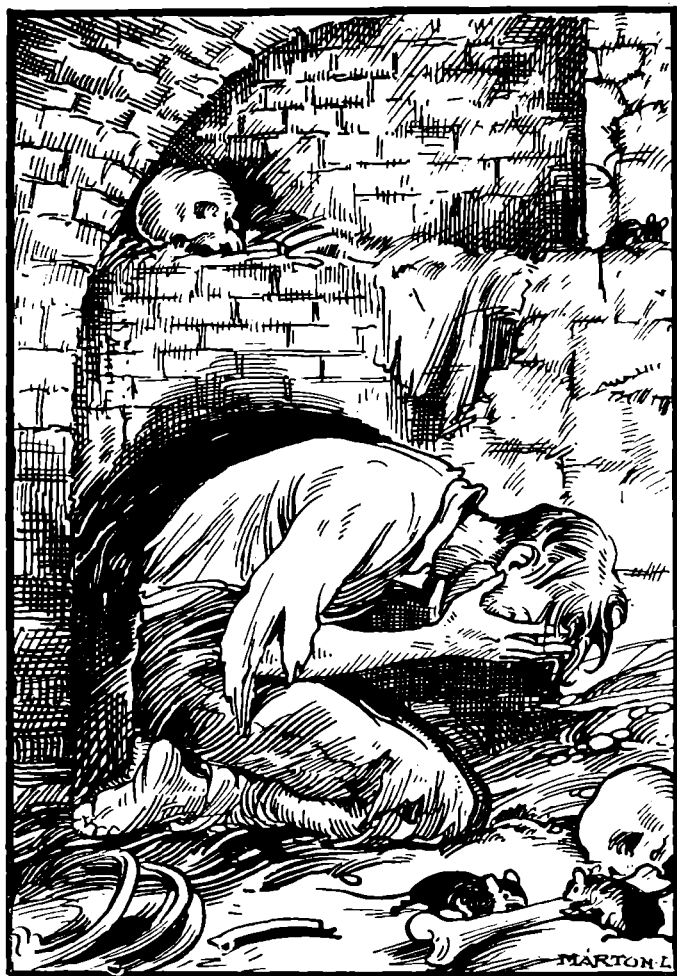
Álljunk meg itt egy percre!

Tételezzük fel, hogy e nemkeresztény ideggyógyászoknak igazuk van: az idegek megrázkódtatását a bűntudat, végső elemzésben a vallásos élet okozza. (Bár itt mindjárt hozzá kell tennem, hogy a sokkal mélyebb emberismerettel rendelkező lelkipásztorok ennek éppen az ellenkezőjét állíthatják: ha valami, akkor csakis a vallásos élettel kiművelt

lelkiismeret tud gátat vetni és medret szabni a testi vágyak követeléseinek, és éppen az annyira felpanaszolt büntudat az, ami addig nyugtalanítja a bűnöst, míg ki nem emelkedik a pocsolyából és javulást nem fogad!) Tegyük fel, hogy a lelkiismeretet ki lehetne ölni az emberekből és az ösztön kielétele nem számítana bűnnek! Ez esetben vajjon rendjén volna minden?

Elsősorban is nem hiszem, hogy egyetlen fiút is megjavított volna és leszoktatott volna az önkielégítésről az orvosnak az a vallomása, hogy ő is így tett diákkorában. Az ilyen orvos lehet jószándékú testgyógyító, — de rossz emberismerő és még rosszabb ifjúságnevelő. Ez a vallomás inkább még felbátorítja a fiút a további vétkezésre. Hiszen csak az tud ilyen szempontból javító hatást gyakorolni a fiúra, akinek szavaiból és még inkább fegyelmezett életéből kiolvasható, hogy komolyan veszi és gyakorlatilag megvalósítja a hatodik parancsot!

De tételezzük fel, mint előbb említettem, hogy a büntudatot ki lehetne irtani az emberekből. Ez esetben talán veszélytelen lesz a testi egészség szempontjából a szokásos vétkezés? Kedves fiúk, — könyveim olvasóitól kapott megrázó levelek alapján és személyes megfigyeléseim szerint is a példák hosszú sora áll előttem, amely azt bizonyítja, hogy a lelkiismeret elhallgattatása korántsem csökkenti és még kevésbé szünteti a testi visszahatásokat. A narkotizált lelkiismeretű fiú nem ismer korlátozásokat, hiszen bebeszélte magának, hogy senkinek sem tartozik felelősséggel magánélete felől. Tobzódása nem ismer határt. Vétkezése annyira felszaporodott számban és oly gépies egykedvűséggel történik, hogy ennek az életmódnak kikerülhetetlenül az idegrendszer pattanásig feszültsége, az agy tompultsága, a teljes közöny, fásultság, kimerültség lesz a következménye. *A nemi erők korlátlan fecsérlése, az idegrendszer gyakori felcsigázása, mind-mind olyan tény, amely nem maradhat megtorlatlanul! Ha*

szervezetünk nem állna ily finom alkotórészekből, hanem teherbíró vasból alkotott gépezet lenne, akkor is megrongálódnék az ilyen rosszindulatú, erőszakos merényletek következtében!

Ez a folytonos önkoptatás, amellyel rejtetten a belső elválasztású mirigyek zavara, a hormon-korreláció bolygatása is együttjár, — olyan kíméletlen felmorzsolása a test erőinek, hogy a lelkiismeretesen gyónó fiúnak hatodik parancsbeli bűnei után ezt is meg kell gyónnia: — Érzéki bűneimmel megrongáltam testem egészségét is!

Ezeket az adatokat a leghitelesebb forrásokból, előttem síró fiúk önvallomásai alapján állítottam össze. Ezek a jobbsorsra érdemes ifjak az Isten kizárásával, tehát a legészretérítőbb tényező számításon kívül hagyásával akarták megoldani zűrzavaros belső életük ügyeit. Az eredmény az lett, hogy hetedikes, nyolcadikos korukban idegroncok lettek, ösztöneik játékbábjai, öngyilkosságra gondoló, betegségekre fogékony, nyápic, fejfájós, edzetlen, ideges, agyonfáradt fiúk! Mikor aztán idejutottak, felsírt bennük a lélek a tisztaság után, az Isten után, és elindultak a gyóntatószék felé, mert átlátták, hogy mindent megpróbáltak már, csak a legbiztosabbról feledkeztek el...

Mikor a velencei Doge-palotában, valamint a nürnbergi várban jártam, megborzadtam, amikor megtekinthettem a börtönöket, kínzókamrákat és az emberkínzás válogatott eszközeit. Sokan azt mondják, hogy a brünn-spielbergi kazamaták még rémeesebbek. És ez igaz lehet! Itt nincsenek vallatókamrák és kínzószerszámok. A halálraítéltet földalatti csatornába dobták, amelynek levegőtlen, penészes sötétségében négy lábú hóhérok, patkányok végezték ki az embert. Oszló holttestek bűzhödt szaga, a patkányok futása, a kiszabadulás lehetetlensége örületbe hajszolták a halálraítélteket. Akárhányan felbomlott idegállapotukban a falnak rohantak, hogy szétloccsantsák koponyájukat, hogy aztán a

többiek sorsára jussanak: testüket a patkányok tépjék foszlányokra.

Helyszíni képet adtam az önkielégítő fiúk világáról. Az utolsó képpel a patkánypince számkivetettjeihez hasonlíthatom ezeket a szokásosan vétkezőket. Mélyen az általános diákélet színe alatt, szenvedélye börtönébe zárva sínylődik szegény fiú! Földig alázza őt bűneinek járma; szívet tépő zokogással siratja hűtlenül megtaposott ifjúságát! Fonnyadt a teste, mint az elégtelenül táplált emberé, — a rettenet, a menekülés reménytelensége rajzolódi arcára. Ruhája foszlott, hiányos, — lelépte róla a bűn mindazt, ami valamikor széppé és kedvessé tette! A rabság, a kikerülhetetlen és kikerülhetetlen vég felőrlő idegrendszerét. Éhsége elviselhetetlen. Ököllel veri rabsága börtönét, hogy talán csoda történik, megnyílik a börtön és szabaddá lesz, — de hiába! Átkozza magát, könnyelműségét és átkozza azt, aki valamikor rátanította őt a bűnre, mint ahogy egyik arzénes gyilkos átkozta megrontóját, amikor a hóhér az ítélet végrehajtásakor a nyakára tette a kötelet: Érje utól ugyanez a büntetés azt is, aki engem borzasztó bűnömbe bele-rángatott! ...

Fiúk!

Felnyitottuk a magános bűn emésztőpincéjét és megcsapott minket annak nyirkos, dögletes levegője! Csukjuk be a patkánypince ajtaját, mert még a levegője is fertőz! Menjünk friss levegőre és úgy gondoljunk vissza e szerencsétlen fiúk kazamatáira, mint valami rossz álmra.

Jövőnkre gondolva pedig összekulcsolt kézzel kérjük Istent:

A testi bűnök ópiumától és patkánypincéjétől — ments meg, Uram, minket!

GYŐZNI TUDÓ FIÚK

A művelt világ mostanában ünnepelte a világ legnagyobb hegedűművésze, Paganini halálának százéves évfordulóját. Ez alkalommal megemlékeztek arról, milyen tüneményes tehetség volt ő. Életrajzírói azonban, akik nemcsak a művész Paganinit, hanem az embert is kutatták benne, megállapították, hogy züllöttségben is átlagonfelüli volt. Sokan testbe öltözött sátánnak tartották nemcsak megfektethetetlen és utólérhetetlen előadóművészete, boszorkányos játéktechnikája miatt, hanem azért is, mert kevés ember rúgta fel az erkölcsi törvényeket oly gátlás nélkül és oly egykedvűséggel, mint ő tette. Olyan embernek számított, akiből szinte minden emberi érzés hiányzik, s aki nem ismer korlátozásokat. Költekezése, pazarlása, könnyelműsége nem ismert határt.

Egy napon sivár valóságra ébredt. Mindenéből kifosztottan állt. Sok adóssága és korgó gyomra azt követelte, hogy pénzzé tegye, ami még pénzzé tehető. De mit adjon el? Kopott ruháit? Apróságait? Mi ez a sok adósság törlesztésére? Olyan érték kell, amelyért pénzt kap, — sok pénzt! Ekkor mint villámfény villant eszébe, hogy el kellene adni a hegedűjét. Rátévedt tekintete mesterhegedűjére: ez volt a legnagyobb kincse, barátja, kenyérkeresője, bizalmasa, énjének fele! Ebből csalta elő az ígésző hangokat, az utólérhetetlen futamokat, — ezzel ejtette bámulatba Európát! Mekkora vagyont adnának az emberek Paganini mesterhegedűjéért!

Azután másik gondolata jött: Mi lennél a hegedű nélkül? Ha éned felét hűtlenül eladnád! Te, aki ócska facipőre feszített húrokon is hangverseny rendeztél, — te abszolút művész vagy! Add el a hegedűdet és megmented magad!

Es ekkor döbrent rá Paganini, mennyire összenőtt a hegedűjével, mennyire alapja, feltétele lett művészetének ez a szerszám, mennyit köszönhet

neki! S ekkor megoldotta a problémát: Lesz, ami lesz! Inkább éhezem, inkább börtönbe záratom magam a tékozlásaimért, de *a mesterhegedűmet nem adom!* S ezzel megállott a züllése, magához tért és dolgozni kezdett. Visszatért önbizalmával ismét magasba lendült és felfelé ívelt a pályája.

Sok fiút ismertem, aki huncut, lusta, pazarló és könnyelmű volt, — de egy dologban nem ismert tréfát: ifjúi érintetlenségét, tisztaságát el nem tékozte. Tudta jól, ha ezt az egyetlen kincsét, amely életkedvének, erejének a nyitja, s amelyet eddig minden kópésága és haszontalansága mellett sem tett kockára, eladja, — földönfutó koldussá lesz, mert énjét értékké tevő, legféltettebb kincsét dobna el így, — akár Paganini, aki a hegedűjét akarta eladni. Ekkor ökölbe szorult a fiú keze: nem! *A mesterhegedűmet nem adom!* Inkább nem kell semmi, lemondok az előnyökről, a kedveltségről, a barátságról, ha ennek ára a tisztaságom lenne. *A tisztaságomat nem adom!*

Hallottátok ezt, — fiúk? *A tisztaságomat nem adom!*

Ha Isten kegyelmével érintetlenül őrizted testedet és a tisztaság bűneitől ártatlan a lelked, — jól jegyezd meg a próbára tevő időkre: *A tisztaságomat nem adom!* — Ha pedig megbolygattad már ifjúságod gazdagságát és már-már az utolsó megmaradt kincsed, a tisztaságod kimerítésébe kezdted, — értsd meg: a mesterhegedűről, a menedékvádról van szó! *A tisztaságodat nem adhatod, még csak nem is kockáztathatod!* Még ha lerongyolódtál is, még ha korgó gyomorral bandukolnál is az utcákon, — a mesterhegedűt ne add ki a kezedből! Legyen önbizalmad, — nem vesztél el, míg az a megmaradt kincsed a tied! Bízzál az Istenben és az kiragad a tőprengésből, az észbontó kísértésből, mely a tisztaságod eltékozlására akart rávenni.

Elmondom, hogyan tudod megőrizni éned értékessétevőjét, s hogyan tudsz olyan gazdagságot

gyűjteni magadnak, hogy legkedvesebb kincsed eladására még csak ne is gondolj!

A tiszta élet kérdése a léleknek és testnek egyaránt problémája! A tartós, kiegyensúlyozott nemi tisztaság a lélek és test összhangzó együttműködésén múlik. Éppen ezért tévednek azok, akik csupán a lelkük gondozásával akarják védeni erkölcsi tisztaságukat és számíttáson kívül hagyják, hogy ebbe a kérdésbe nagy hangsúllyal a test is beleszól; de csúfosan csalódnak azok is, akik csupán test-edzéssel, sporttal akarják megoldani a kérdést, a lélek felvértezéséről és tisztántartásáról pedig elfeledkeznek. A helyes megoldás tehát csakis az lehet, hogy *a lelket és a testet párhuzamosan neveljük, edzzük, hogy a férfielel küzdőterén tökéletes és eredményes legyen az együttműködésük.*

Méltóság dolgában a lélek az első; ezért a lélek edzéséről beszéljünk elsősorban.

E téren a teendőidet röviden így foglalhatom össze: *Halálos bünt ne tűrj a lelkedet!* És itt mindjárt a leglényegesebb segítődre mutatok rá, az Oltáriszentségre! Higgyétek el, tartós élettisztaságot nem tudok elképzelni az Oltáriszentség gyakori vétele nélkül. Ha a tiszta életet értékeled és élni akarod, áldozz minél gyakrabban, de legalább hetenként!

Bámulatos, hogy annyi sok tiszta életre fogadkozó fiú, aki mindenáron ki akar emelkedni érzékisége rabságából, megtorpan, amikor a minél gyakrabbi szentáldozásra buzdítom. Miért van ez? A fiú nyilván nem is sejti, mennyi ösztönösséget fog le a tüzesvérű, fejlődő fiúban és mennyi tisztaság-szomjat, munkakedvet, bátorítást önt a lelkébe az áldozáskor szívébe térő Úr Jézus. Orvosra van szüksége a betegnek, ha egészséges akar lenni. Orvos kell az egészséges ember közelébe is, ha korunk fertőzött légkörében egészséges akar maradni, s ha a bajt megelőzni vagy csirájában elfojtani akarja. Orvos az Úr Jézus, aki nemcsak

mindentudása alapján, hanem földönjártában közvetlen szerzett tapasztalatából tudja betegségeinket, s azt is tudja, hogy a te beteg lelkednek is mi volna az igazi, hatásos orvossága. Gyógyszer az ő tanítása elhomályosult értelmünknek; cselekedetei, útmutatásai mozgásba hozzák akaratunkat; szentségei által kegyelmi erőket önt belénk! És akik tespedők, félhalottak voltunk, talpraállunk és acélosan továbbküzdünk. Jézus az orvos, aki vakokat, bénákat, sorvadtakat gyógyított, aki a testi egészséggel együtt a lélek egészségét is megadta a hozzáfordulóknak, aki az ördöngösöket is meggyógyította és a leprásokat is megtisztította. Gondolod, hogy téged meghallgatás nélkül hagyna, — hogy számodra nem volna orvossága?

Fiam, gondolkozz ezeken és majd rájössz arra, hogy milyen esztelenséget követtél el, mikor a tiszta életért folytatott küzdelmedben a gyakori szentáldozást figyelmen kívül hagytad — és most a közellevő, felkínálkozó és számodra biztos gyógyulást hozó orvost utasítod el magadtól, ha a gyakori szentáldozásra figyelmeztető szavaimat elsuhanni hagyod a füled mögött! Fiam, — az önmagukra talált, kamaszbűneikből kilábolt fiúk egész sorára tudok hivatkozni, mikor azt bizonyítom, hogy a gyakori szentáldozás programbaiktatása és kitartó végzése feltűnő gyors javulást, akárhány esetben nemi bűnnel való azonnali és végleges szakítást és a tiszta élet boldogító valósággátételét eredményezte! Fiam! Nem vonz, nem érint, nem ragad meg ellenállhatatlanul ez a felcsillanó új életstílus?

— Igen, — feleled, — nagyon szeretnék tiszta életet élni, — de ennyire gyakori áldozásra nem vállalkozom!

— Miért nem? — kérdezem. — Nem lehet okod, nem lehet gátad, ami ebben visszatartna! Ha kell, korai felkelés árán, ha kell, egy kis bőjtölés és késői reggelizés árán, — ha kell, áldozatok

arán is, de meg kell valósítanod a minél gyakorbbi szentáldozást! Ha igazán tiszta életű akarsz lenni, akkor ezt a kis áldozatot, ezt a csekély fáradságot, az emberek esetleges megjegyzéseit, amelyekkel nekibuzdulásodat kísérik, — semmibe sem veszed! *A tiszta élet harcos és kemény élet; és te már az első, elengedhetetlen lépéstől visszariadnál? ...*

Igen, — feleled, — féltő, hogy később esetleg merő szokássá, gépiesen végzett gyakorlattá szürkül nálam és nem lesz oly lélekbemarkoló esemény, mint a ritkább, de annál összeszedettebben végzett áldozás! — Erre ezt felelem: *Akarattal, törekvéssel el tudod érní, hogy akár a mindennapi áldozás is igazi élményed, eseményed legyen.* De ha megszokottá és gépiessé hétköznapiosodna nálad, azt mondom, még akkor is ragaszkodnod kell hozzá! Inkább a szokásos áldozás szerepeljen a heti vagy napi rendeden, mint a szokásos bűn, — és inkább az áldozás legyen gépies szokásoddá, amelyet valósággal kíván az éned, mint az önlerontás bűne, amelyre eddig a test kívánsága vitt! Szokás szokással győzhető le. Ha tehát szokásos bűnödből ki akarsz emelkedni, annak helyébe egy mélyreható jó szokást kell beidegzened!

Igen ám, — vitázol tovább, — csakhogy én olyan gyarló vagyok, annyira fegyelmetlen, hogy piszkos beszéd és káromkodás is könnyen kifut a szájamon. Így, ha gyakran akarok áldozni, akkor győnnöm is gyakran kell. — Igaz, hogy áldozáshoz csakis a megszentelő kegyelem állapotában, vagyis halálos büntől mentesen mehetünk, de talán csak vagy annyira legény a talpadon, hogy arról a fegyelmetlen beszédéről le tudod szoktatni magad! *El tudom képzelni, hogy egy kis gyakorlat és magadravigyázás árán eléred azt, hogy akár hetekig is megállod a helyed nemcsak a hatodik parancs megszegése nélkül, hanem mindenféle halálos bűn nélkül.* Ha pedig gyengeséged vagy önfegyelmetlenséged következtében mégis súlyosan

vétkeznél, — fiam, vár rád a gyóntatószék, vár rád a viola-stólás lelkiatya, vár rád az Isten megbocsátása! Őszinte bánattal és a javulás elszánt ígéretével végezz alapos gyónást — és felszabadult lélekkel vívd tovább ifjúságod szent csatáit lelked szabadságáért!

Az Úr Jézussal kötött szövetség és a megszentelő kegyelem ápolása még másra is kötelez! Teljesen el kell fordulnod mindazoktól az alkalmaktól, amelyek eddig bűnre vittek és a jövőben ismét bűnre vihetnek téged! A lelki haladásnak ugyanis elengedhetetlen feltétele *a bűnalkalom szorgalmas kerülése*. A tiszta élet nem ismer habozást, megalkuvást, két úrnak szolgálást! Vagy — vagy! Vagy tiszta életű leszel és erős elhatározásod minden következményét levonva, a tiszta életet szolgálod minden vonalon, — vagy pedig áltatod magad és előbb-utóbb ismét végérvényesen visszatérsz azokhoz a bűnalkalmakhoz, amelyek eddig sírásóid voltak, s amelyektől még sem tudsz vagy még sem akarsz elszakadni!

A gyónás végén ezt ígéred: „Többé nem vétkezem és a bűnre vezető alkalmakat elkerülöm!” Nos, ha ezt komolyan ígéred, akkor mutasd is meg, hogy komolyan veszed erősfogadásodat! Mert ez azt jelenti, hogy nagy selejtezést kell rendezned könyveid között, asztalodon. El kell távolítanod, — ha lehet, — el kell tüzelned a számodra veszedelmes, ingerlő tárgyú könyveket, az érzékiségedet felkorbácsoló képeket, magazinokat, hogy esetleges kísértések idején ne legyenek közeledben ezek a régi cinkostársaid! (Valakiről tudom, hogy Prohászka püspöknél végzett gyónása után hazament, összes rossz könyveit, összegyűjtött aktképeit halomba rakta és felgyújtotta. Olyan tüzelést rendezett, hogy piszkos, kormos lett, mint egy kéménysopró. De a lelke tiszta lett és tiszta is maradt!)

Ha komolyan értetted erősfogadásodat, nem járhatasz el arra a helyre, abba a társaságba, amely

eddig bűnöd előmozdítója volt. Még a táját is kerülőd kell annak a helynek vagy társaságnak, nehogy arra jártadban eszedbe jusson bűnöd és ismét visszakívánozzál oda!

Szakítanod kell barátoddal, aki eddig bűnre tanított, aki eddig rossz szellemed volt!

Szakítanod kell bűntársaddal, bárki legyen is az! Ha csábítód, segítőd volt a bűnben, vagy bűnös kedvtelésed engedelmes bábja, — ott kell hagynod végérvényesen! Semmi bizalmaskodást, együttlétet, kedveskedést nem engedhetsz meg irányában ezután; ha pedig nem rokonod vagy közeli hozzátartozó az illető, gyóntatóddal megbeszélt módon, minden kapcsolatot meg kell szüntetned vele. Ezt a nagy felszámolást, ezt a nagy rendteremtést meg kell valósítanod! Ez annyira elengedhetetlen feltétel, hogy ha nem akarsz szakítani bűntársaddal és erre nem adsz határozott és elfogadható biztosítékot, — akkor jegyezd meg, — a gyónásod nem komoly, az erősfogadásod nem erősfogadás, ilyenformán nem is akarsz tisztaéletű lenni, következőleg nem is kaphatsz feloldozást gyónás idején, bármennyire is siratod bűneidet, bármennyire is őszinte és töredelmes volt a bűnvallomásod! Remélem, megértettél?

Ne gondold azt, hogy sokat veszítesz azáltal, hogy pajtásoddal ezután nem bizalmaskodhatsz, hogy bűntársaddal ezután nem lehetsz együtt... Ha Isten úgy akarná, a halál egy pillanat alatt elszakíthatná ezeket a kapcsolatokat! E kárhozatba vivő barátság helyébe az Úr Jézus barátságát kapod, a szent tisztaságot! És hidd el, új barátaid is akadnak a tisztalelkű, kötelességteljesítő fiúk közül, akik örülnek észretérésednek.

Fiam! Rabszolga voltál eddig. Máglyát kell raknod multad e veszélyes emlékeiből és gyujtsd fel az egészset! Szánd rá magad erre a férfias, határozott lépésre! Az Isten is megáld érte!

Nézd, fiam, megértem, hogy barát kell neked.

Bizalmas jóakaróra van szükséged, akivel megbeszélheted terveidet, sikereidet, örömeidet és ifjú életed legmélyebb kérdéseit is. *Atyai jóbarát kell neked*, aki buzdít, ha lankadnál, — elővigyázatra int, ha elkapna a siker láza, — felemel, ha elesnél, — bekötöz, ha megsebesültél. Erős kézre van szükséged, amely átvezet ezen az útvesztős kamaszkoron. Jóbarát kell melléd, akihez nyugodtan bekopogtathatsz, mert tudod, hogy sokat tapasztalt ember, tisztalelkű férfi, aki magába temeti titkaidat és segít neked.

Talán téged is ugyanezek a gondok tépnek, amelyekről a következő vers diákköltője panaszodik:

„Nem tudom, újabban mi van velem,
nincs nyugalmas percem, nem találok helyem.
Hiába kedvesek kicsinyek és nagyok,
nem bírom ki őket, türelmetlen vagyok.
Meg nem értett énem keresi a mását,
kinek áruljam el szívem dobogását.
Senki sincs, akihez őszinte lehetnék,
pedig fáj a magány: beszélni szeretnék!”

(Mikes István: Egy kamaszdiák keservei.)

Lelkiatya kell neked, fiam! Öntudatlanul is ezt kerested eddig, — ez hiányzott neked! Hiszem, hogy a lelkiatya-választás gyökeresen megoldja vergődő lelked kérdéseit, és eddigi kapkodásaid, segítségkeresésed után az ő irányításában megtalálod lelked orvosságát és annyira kívánt egészségét! Valamelyik édesanya ujságolta, hogy hetedikes gimnazista fiacskáját kénytelen volt elvinni egyik híres ideggyógyászhoz, hogy feltűnő ernyedtségéből, kiemerültségéből és immár aggasztó méreteket öltő idegességéből kigyógyítsa. A gyógykezelés nem hozott különösebb javulást. Mikor a fiúval beszéltem, megkérdeztem tőle, hogy mit csinált vele az orvos. — Minden alkalommal valami készülékkel villamosvibrációkat végzett a testemen, és közben

komoly hangon ezt mondta: Legyen nyugodt! Legyen nagyon nyugodt! — És mit fizettetek az orvosnak? — kérdeztem tovább. — Nem kért sokat! Többszöri kezelésért mindössze ötven pengőt fizett anyukám! Erre szemébe mondtam a fiúnak, ami lelkemen feküdt: — Fiam! Neked nem dr. X. Y. ideg orvos rendelőjében a helyed! Gyónnod kell és áldoznod, tornászni és cserkészkedni. Lelkiatya kell neked, akinek őszintén megmondod, hogy ostoba bűneiddel rongáltad meg az idegzetedet; aki kiemel a posványból és rendszeres lelki gyógykezeléssel, mint lelki sebész és legalaposabb ideg orvos, Isten segítségével egészségessé nevel! Akkor majd nem kell szuggerálni beléd a nyugalmat; ott lesz lelkedben a béke és a teljes nyugalom, amelyet Isten az ő rendelőorvosa útján ingyen ad a gyógyulást keresőknek!

Válassz tehát lelkiatyát: ifjúságot kedvelő, szívesen gyóntató és tanácsot adó papot, akihez bizalmasan van, s akinek el mered mondani legféltettebb titkaidat is! Ne tégy kamaszpajtásaid szokása szerint, akik a „kecske is jóllakjék, káposzta is megmaradjon” elv szerint gyónni mennek ugyan, de mindig máshoz, lehetőleg keveset kérdező, ismeretlen lelkiatyákhoz, akik nem tudják ellenőrizni, hogy újra és újra visszatér megszokott, kedves bűnéhez. Ne félj, hogy felkért lelkiatyád megdorgál bűneidért, vagy megvet alacsony kedvteléseidért! Valószínű ugyan, hogy nem fogja megveregezni a válladat eddigi bűneid hallatára: — Jól van, drága fiacskám, csak így tovább! — hanem inkább azt nézi, hogyan tudna segítségedre lenni, ha már így áll a dolog. Az *igazi jó pap örül annak, hogy az eltévedt báránykát visszavezetheti Jézus nyájához, — hogy egy veszni indult fiúlélekben fellobbant a szebb és magasztosabb élet első pici reménytüze!* Szent feladatnak tekinti és éppen ezért örömmel vállalja lelked vezetését. Azután légy hűséges lelkiatyádhoz. Bűnöd ismétlődése, kényelmesség, eltes-

pedés vissza ne tartson lelki kapcsolatokat kiépítésétől! Megállapított időben, rendszeresen keresd fel őt lelki beszélgetésre és szentgyónás végett. Ez a rendszeres lélekápolás egész biztosan rövidesen éreztetni fogja áldásos hatását.

Ha pedig letetted az érettségit, *a diáksapkával együtt ne dobd sutba a lelki életet!* Ha lehet, személyesen, de legalább levelezés útján tartsd a kapcsolatot lelki életed elindítójával, s ez azt fogja jelenteni, hogy új körülmények közt, esetleg új gyóntató közvetlen vezetése alatt, de rendíthetetlen állhatatossággal tartod a diákkori lelkiatyádtól kapott kedvező lelki beállítottságot.

Fertsek Ferenc írja egyik elbeszélésében, hogy a gimnázium hittanárát rajongással szerette a diákság. Ifjúságot megértő, pártoló igazi atyát kaptak benne a fiúk. Ha gyóntatott, hosszú sorban álltak körülötte a lelki útbaigazítást kívánó nagyok. Ha misézett, az egész gimnázium ministráló tömeggé vált. Az egyik fiú különösen sokat köszönhetett neki. Büszke is volt lelkiatyjára, aki rendkívüli tekintély volt előtte, s akinek a szava Isten szavát jelentette számára. Ha az utcán másokkal ment és hittanárával találkozott, olyan Laudetural tisztelgett, mintha közkatona lépett volna el tábornoka előtt! — És múltak az évek, sőt évtized is elrepült a diákkor óta. Emberünket is meglegyintette az élet szennyes áradata. Nagyon más ember lett belőle, mint amilyennek indult hetedik-nyolcadikos korában. Egyszer, amint valamelyik városban a főutcán sétált, őszhajú, rövidlátó, botorkáló papot pillantott meg. Amikor közvetlenül a pap mellé ért, jó hangosan megjegyezte: — Pappal találkoztam! Nem lesz szerencsém. A rosszul látó pap megállott és ránézett: — Szabad kérdeznem, uraságod katolikus? Emberünk erre a nemvárt kérdésre rávágta: — Nem, — én protestáns vagyok! — Akkor bocsánatot kérek! — suttogta a pap. Megindult és tovább botozott a kövezeten. Emberünk

pedig fülíg elpirult, mert ebben a papban, aki „elrontotta a szerencsáját”, rajongással szeretett diákkori lelkiatyját ismerte fel. Milyen vád, mennyi feddés volt ez a találkozás!

Azt szeretném, ha évek vagy évtizedek múltán összetalálkozva diákkori lelkipásztoroddal, a szemébe merj nézni ennek a jó papnak, mert megbajuszosodottan, megemberesedve, az élet küzdőterén is állod a helyed: Ugyanaz az Istent szerető, keménykötésű és tisztalelkű férfi vagy, akit ő formált ki a hozzá egykor bekopogó, akkor még csetlő-botló kamaszfiúból!

Hanem hallod-e, ha rászánod magad a lelkiatyaválasztásra, ne várj vele a jövő hétig, hanem minél előbb, — ha lehet, még a lelkigyakorlat alatt — beszélj azzal a kiválasztott lelkiatyával!

Egyik diáklelkigyakorlatom végén fiatal szerzetestanár kérdezte tőlem: — Mondd csak, mit csináltál ezekkel a fiúkkal? Tegnap legalább húsz felsős diák kopogott be hozzám és felkért lelki-vezetőjének! — Igen, — így képzelem a jó elhatározás megvalósítását! Most azonnal elkezdem a javulást és haladéktalanul megteszem az első lépést a tiszta élet útján! Ezért történt, hogy a szobámat elhagyó diákok, akiket életre rázott az isteni kegyelem, mindjárt felballagtak kiválasztott lelkiatyjukhoz, s mielőtt a sátán visszarettentette volna őket a határozott lépéstől, még a szentgyónás hatása alatt megtették a jövő előhaladásukat biztosító lépést: lelkiatya kezébe helyezték törékeny, fiatal lelkük jövőjét!

Ez igen! Így képzelem a győzni tudó fiú erős-fogadását!

Úgy gondolom, itt megállhatunk. A gyakori gyónás és áldozás, a rendszeres lelki-vezetés gondolatát hangsúlyoztam itt előttetek, — s úgy érzem, a tiszta élet leglényegesebb előmozdítóit ezzel be is mutattam. A többi már részletkérdés, amelynek ismeretébe és gyakorlásába a rendszeres lelki veze-

tés úgyis bevezet. Ne markoljunk egyszerre túl sokat! Fődolog az, hogy minél több lelkiséget vigyél az életedbe, fiam, mert a felszaporodott lelkiség megöli az elhatalmasodott testiséget! Szent Pál apostol is erre figyelmeztet: *„Ti szabadságra vagytok hivatva, testvérek, — csak a szabadságot ne adjátok alkalmul a testnek! ... Lélek szerint járjatok, és nem fogjátok véghez vinni a test kívánságait!”* (Gal. 5, 13, 16.)

Most térjünk a tiszta élet másik nagy tételének, a test nevelésének tárgyalására!

Hogy illetékes körök mennyire felismerték a magyar jövő egészséges és tiszta nemzedékének szempontjából a testedzés fontosságát, azt a sok tornaóra, sportverseny, leventezés, diákatlétika, edzőtábor eléggé mutatja. Itt, mikor a testről, mint lelkünk hordozójáról és munkatársáról beszélünk, a legtárgyilagosabban meg kell állapítanunk, hogy a rendszeres és felfokozott testnevelés sem elég a teherbíró és erkölcsileg egészséges nemzedék kitermelésére, ha a testedzéssel nem társul a rendszeres lélegkondozás! Hiszen *a férfiélet legnagyobb feladatait, küzdelmeit nem izomerők, gólrúgások és díjnyertes öklök döntik el! A testedzés magában véve nem képesít arra, hogy megingás nélkül helytálljunk a mindennapi élet tragédiái, nemvárt balsikerei idején, továbbá a nemi élet válságos, kísértő óráiban, amikor csakis a hit, a lelki erő, a benső fegyelmezettség, az önfékezéssel rendretanított akarat segít rajtunk! Fiúk, — ilyen szempontból éppenséggel nem lehetnek példaitok a ti bálványozott sportcsillagaitok, akik mint erőbajnokok átlagon felül állnak, de mint férfiak, mint lelkek néha nagyon gyengék, sőt semmitmondók!*

A közelmúltban megjelent egyik legkiválóbb labdarúgócsapatunk valamikor istenített játékosának önéletrajza. Érdeklődéssel forgattam e könyv lapjait, mert azt vártam, hogy e sportember élete is alátámasztja az „ép testben ép lélek” félreértelme-

zett és szállóigévé lett jelszavát. Tudtam azt is, hogy a szerződötető csapat a sportembereivel fogadalmat tetet, hogy sportszerű életet fog élni. Ez nemcsak azt jelenti, hogy sportágában képzí, fejlesztí magát, étkezésben az orvosi előírás irányítjá, hanem ideg-életének és erőteljességének háborítatlansága céljából önmegtartóztató, tiszta életet ígér. Ezekután meglepett, hogy ez a labdarúgócsillag így ír: „Ami pedig az úgynevezett sportszerű életet illeti, megvallom, hogy étel, ital és nő dolgában sohasem tagadtam meg magamtól azt, amit szervezetem megkívánt.”

Meglepett az is, hogy a bécsiek dédelgetett labdarúgója, Sindelar a gyenge lelkek módján fejezte be életét: öngyilkos lett! Meglepett az a hír is, hogy ökölvívó olimpiai bajnokunk, Énekes is öngyilkos lett! Az ő öngyilkosságával kapcsolatban egyik újság a következő figyelemreméltó megjegyzést tette: „Ez a férfi acéltestben gyenge lelket hordozott!”

Kedves fiúk, — halljátok csak a szentpáli figyelmeztetést: *„A test emberei nem lehetnek kedvesek az Isten előtt! Ti azonban nem testi, hanem lelki emberek vagytok! . . . Nem vagyunk a test lekötelezettjei, hogy a test szerint éljünk!”* (Róm. 8, 8—12.) Értsétek meg ezt a figyelmeztetést! Mi a lélek emberei vagyunk! Ezért a testet és a testnevelést is a lélek szolgálatába állítjuk! Ilyen értelemben lesz tiszta életünk előmozdítója a jól ápoltság és karbantartott test!

Lelkigyakorlatban vagyunk, — mégis kénytelen vagyok a test gondozásáról is beszélni; mégpedig azért, mert *akárhány fiú, aki lelkét ápolja és a tiszta életet nagyrabecsüli, a test gondozásának elemi teendőit is elhanyagolja.* Csak épp hogy mosdik, de nem derékig és nem hideg vízzel! Pedig a tiszta életnek nagy és biztonságos alapja az idegek edzettsége, amelyet derékig való hidegvizes lemosakodással, hátunknak, gerincoszlopunknak lemosásával

lehet elősegíteni. Sok fiú ritkán fürdik, pedig a gyakori tisztasági fürdő, amellyel az alsó test tisztántartását megoldaná, sok fölösleges ingertől szabadítaná meg őt. Úgy gondolom, a legkülönbélebb körülmények között élő fiúk is meg tudják valószínűsíteni, hogy hetenként legalább egyszer alaposan megmossák egész testüket.

Örvendetes dolog, ha több sportágot rendszeresen gyakorolsz, de ha sporttal nem foglalkoznál különösebben, tiszta életed érdekében a napi reggeli vagy esti tornát akkor is meg kell valószínűsítanod. Erőtlen, az egész testet foglalkoztató szabadgyakorlatokat mindenki tud végezni. Ruganyosságot, frissiséget ad ez a tornászás a szervezetednek, csökkenti a test ingerlékenységét és petyhüdségét. Igaz, ez azt jelenti, hogy korábban kell felkelned, ha reggel tornászni akarsz. No de ebben a beszédben a győzni tudó fiúkhoz szólok, akiket nem tűzoltófecskendővel kell kikergetni reggel az ágyból, hanem akik a korai felkelés árán tornára, alapos mosakodásra, reggeli imára, sőt még tanulásra és misehallgatásra is tudnak időt szorítani, ha akarnak! Jegyezzük meg jól: az ágyban ébren hempergő, felkelésre lusta, nem tornászó, mosakodni nem szerető fiú az elpuhultság és ernyedtség szálnalmas iskolapéldája, — viszont a korai felkelés, hideg víz, erős torna lényeges elemei a tiszta életű diák kemény életstílusának!

Évekkel ezelőtt Sopronban megállított egy jó asszony az utcán. — Szabad kérdezni, ahhoz a Páterhez van szerencsém, aki a kereskedelmisták lelkigyakorlatát vezette? — Igen, az vagyok! — feleltem. — Ó, az Isten áldja meg, lelkem! Mondja csak, mit csinált azokkal a fiúkkal? Az én Imre fiamat, meg a Sanyit, a kosztosdiákomat reggel nem lehet ágyban tartani. Korán felkelnek, aztán olyan tornászást és mosakodást csapnak, hogy nem tudjuk, mi ütött beléjük. Azután minden reggel elmennek a domonkosok templomába!... — Nem is hiszitek,

mennyire örülök az ilyen anyai híradásoknak! De még jobban örülnék, ha a fiúk ilyen irányú fellángolása tartós, állhatatos maradna!

Jó fiam, — örülnék, ha a cserkészetet is beállítanád tiszta életed szolgálatába! Ma kétségtelesen új irányokat vesz a cserkészet; a mai cserkész a korszerű honvédelem kis katonája. Téged lelki cél, a cserkészet mélyebb tartalmának keresése vigyen a cserkészek közé: kutasd fel benne, találd meg és szeresd meg benne a tíz törvény férfias légkörét, az elpuhultságtól mentes, fiús önfoglalkoztatást, önnevelésre indító biztatást, a tétlenségtől, rossz pajtásoktól való megszabadulást, a tiszta szívű férfi örök szerelmének és ihletőjének, a nagy természetnek életre pezsdítő, Istenhez emelő, tiszta benyomásokkal telítő mesebirodalmát!

Hangsúlyozom itt a testi munka léleknevelítő hatását is. Diákéleted úgyis egyoldalúan szobázó életmód. Szabad idődben egy kis fűrészelésre, faaprításra, vízhordásra, kerti munkára talán csak nyílik alkalmad a ház körül. Nyári vakációdba pedig feltétlenül állítsd be a testi munkát. Ha csak teheted, gyárban, vállalatoknál, kertészetben, gazdaságban vállalj munkát! Sok diákot ismerek, aki nemcsak anyagi okokból, hanem lelki okok miatt is munkát vállal a nagyvakációban. Míg a fiú izmai erősödnek a kemény munkában, a lelke is erősödik és megmenekül a vakáció legkézenfekvőbb bűnre vivő alkalmától, a tétlenségtől és az unalomtól. Ma már nem szégyel a diák munkaszerszámot fogni a kezébe! Fegyvergyakorlatok idején nem egy helyen aratómunkát végeztek a diákok a bevonult földművesek helyett! És a munkán kívül jut még idő fürdésre, evezésre, sétára, szórakozásra, kerékpározásra, — vasárnap pedig misehallgatás után ott az erdő és a hegyek világa, a víz, napfény, a balzsamos levegő! Tanév elején azután tiszta lelkű és érintetlen testű nagydiák térdel oda az oltár elé: „Istenem, köszönöm ezt a tiszta vakációt!” Testén ott feszül az

a gyönyörű új ruha, amelyet saját keresetéből vett. Talán olyan érzésekkel szól lelke Urához, mint amilyen emelkedett lélek árad egy gyári munkát végző nagydiák itt következő soraiból: „Hazajövetelem után egy hétig állás nélkül voltam. Ekkor jöttem rá, mennyire unalmas lenne a szünidő munka nélkül. Végül bejutottam a gyárba, ahol most is vagyok. Itt — hogy úgy mondjam, — „tróger” szerepet kaptam: ládákat, bálákat cipelek két társammal. Ha ez a munka elfogy, ládatetőt szegelünk. Így minden délután fáradtan kerülök haza. De ez a munka nagyon jót tesz, mert egy kicsit megizmosodom. Szombaton délbén, amikor leteszem a munkaruhát és felöltözködöm a rendes ruhámba, akkor tudom csak értékelni az Úr Jézusnak azt a nagy kegyelmét, hogy diák lehetek!”

Kisfiúk szórakoztak az utcán. Egyik pajtásuk szájharmonikán zenélt nekik. Egy arra sétáló úr figyelmes lett a gyermek játékára, hogy milyen tisztán, milyen ritmusérzékkel fújja a legújabb, felkapott dalokat. Odament a kisfiúhoz és fényes pénzdarabot mutatva neki, megkérdezte, el tudná-e játszani az általa megnevezett éneket. A kisfiú igenel felelt és kis szerszámát a szájához illesztette, hogy elfújja a kívánt darabot. Alig játszott néhány ütemet, megállott. Valahogy nem tudta pontosan kihozni a dallamot. Újra kezdte a játékot, de ismét megakadt. A dallam ugyanis félhangokat is kívánt, amelyek hiányoztak az egyszerű hangnemre hangolt harmónikából. A fiú egész zavarba jött, hogy kudarcot vallott. Rákvörös lett az arca. Egyszerre csak sarkon fordult és elszaladt, eltűnt valamelyik kapu alatt. Az úr jól tudta, hogy a kívánt dallamot nem is lehet kifűjni a szájharmonikán, csupán próbára akarta tenni a kisfiú zenei érzékét. Utána ment és meg is találta a gyermeket a kapu alatt. A fiú valósággal zokogott és zsebkésével javában fessegette a harmónika fémfedelét. Késével javítani próbálta a hangszer fémnyelveit: „Bácsi ké-

rem, én tudom, hogy egy hang hiányzik a muzsikában, aminek két hang között ott kellene lennie. Majd mindjárt megcsinálom a harmónikát és akkor el tudom játszani ezt az éneket is!" A történethez hozzátartozik, hogy ez a fiú, aki gyermekkorában sírni tudott egy hamis hang miatt, később hírneves zeneszerzővé lett. A diákzenekarok műsorán gyakran ott szereplő Víg diákok, Könnyű lovasság, Költő és paraszt című zenedaraboknak ő a szerzője: Suppe Ferenc.

Kedves fiaim!

A lélek és test összhangzó neveléséről és együttműködéséről volt most szó. Ezt az összhangot, amely a tiszta élet feltétele, könnyen megzavarná a kényelmesség, ellanyhulás, visszaesés, mások gúnyos nevetése. *Szeretném, ha a lélek és test összhangját annyira magatokévá tennétek, hogy sírni tudjatok egy hamis hang miatt, egy zavaró körülmény miatt is.* És a legelső zavaró tünetet azonnal küszöböljétek ki, hogy Isten szózataira, a nemesebb értelemben vett férfiélet magasztos feladataira csengő visszhangot adjon legbensőbb énetek. Aki gyermekkorában ennyire összeforr tisztasága őrzésével, az férfikora áldásaként birni fogja a kiegyensúlyozott, feddhetetlen életű férfi felemelő hatású, másokat jobbá tenni tudó életstílusát!

FÜRDÉS AZ ÉLET VIZÉBEN

Az öntudatos nagydiák egyéni céllal végzi lelki gyakorlatát. Sokszor megtörténik azonban, hogy a lelki gyakorlat folyamán nyert kegyelmi megvilágosítások más, fontosabb teendőket láttatnak meg a gyakorlatozóval, előbbre valóknak mutatnak olyan célokat, amelyekre a lelki gyakorlatozó eredetileg

talán nem is figyelt, vagy csak úgy mellékesen gondolt. A lelkigyakorlat végére azonban mindenki, aki komolyan vette a szent napokat, határozottan tudja, mi értelme volt a lelkigyakorlatnak és milyen irányban kell elhatározásokat tennie, milyen irányban kell megtennie az életnemesítés soron következő lépéseit.

Egyéni célodon kívül *az Istennek is céljai voltak ezzel a lelkigyakorlattal!* Mit akarhatott Isten, hogy talán akaratom és hangulatod ellenére is ráhangolt téged a lelkigyakorlat komoly végzésére, s hogy olyan mélyből fakasztotta fel benned a bűnbánat forrását, hogy azt még álmodni sem merted volna. Isten indítékait homály fedi, — legfeljebb néhány következtetéssel tudjuk megközelíteni vagy sejteni e szándékokat. Talán azért vont most erősebben magához, mert erősíteni akarta hitedet. Gyenge és fogyatékos hitedet szilárdítani akarta, hogy el ne veszítsd lábad alatt a talajt, ha szédületeset lendülne életpályád s ha megváltozott körülményeid kikezdenék hitkészletedet! Az sem lehetetlen, hogy elő akart készíteni később bekövetkező megpróbáltatásodra, elhagyatottságodra! A lelkigyakorlat alatt összegyűjtött táplálékból kell majd élned a későbbi, lelki szempontból inséges esztendőkből! Esetleg fel akart rázni tespedésedből, mert megelégtelte már lanyhaságodat, — felbátorított, hogy az eddigieknél sokkal nagyobb áldozatok meghozására is képes légy! Több erőteljességet és határozottságot akar látni az élettisztaságért folyó küzdelmeidben; igazabb, mélyebb alázatosságra kíván nevelni! Talán kimondhatatlan szenvedések várnak reád, amelyek elviselésére képtelen lennél e lelkigyakorlat erősítő hatása nélkül! *Az sem lehetetlen, hogy egész rendkívüli dolgokra jelölt ki az Isten. Egyházunk és hazánk jövődjő nagy férfja leszel, — és figyelmeztetni akart az Isten, hogy itt az idő a felésszésre, a tétova kamaszkodás abbahagyására és vezérszerepre készülődésed megkezdésére!* Vagy ki

tudja: Talán át akar ültetni mennyei kertjébe és nemsokára hívni fog, hogy számot adj életedről... Ez esetben utolsó simításnak, nagy utadra való előkészületnek szánta az elmúlt napokat!?... Biztos, hogy Isten részéről megvolt az oka és a tervszerűsége annak, hogy elkapott téged kegyelmével és ráöszlőnőzt a lélekjavítás lepergett nagy munkájára!

Most gyónás előtt állsz, fiam.

Csordultig telt lelked tisztulásvágygal és Isten iránt mérhetetlen szeretettel. Gyónni akarsz oly tökéletesen és oly összeszedetten, mint eddig még soha életedben. Rendezni akarod életedet úgy, mintha halálos ágyadon utolsó szentgyónásodat végeznéd, mint aki tudja, hogy ettől függ örök boldogsága vagy örök kárhozata!

Mégis nyugtalannak látszol. Izgatott vagy, mint aki oltótű alá nyújtja karját, hogy magába fogadja a betegségtől óvó szérumot. Vigyázz, fiam, lelked ellensége utolsó pillanatban még vissza akar riasztani a határozott lépés megtevésétől! Félre a bátortalansággal, félre az álszégyennel! Elárulom, hogy nyolcadikos diák koromban ugyanily izgatottsággal tipródtam a lelkigyakorlatot vezető, ma már országos hírnő ifjúsági lelkipásztor szobája előtt. Csekély ötnegyed óráig kellett várnom, míg rám került a sor. De aztán... Eltűnt körülöttem a világ... Csak akkor ocsúdtam fel, mikor a szentgyónás után hazafelé tartottam és az utcán megcsapott az éles tavaszi levegő. Mit mondjak: Repültem hazafelé! Diákéletem legnagyobb élményével ajándékozott meg a jóságos Isten!

És az egykori szepegő diák most mint lelkigyakorlatot adó páter itt áll előttetek! Biztat, bátorít, hogy ne féljetek. A gyóntatózsámolynál jóbarátod vár, aki maga is végigharcolta az ifjúkor bonyolult harcait, aki jól tudja, mennyire törekeny és állhatatlan az ember, aki azt is tudja, mennyi tisztuláson kell átmennie a fiúnak, míg Isten tisztaéletű baj-

nokává fejlődik. Isten nevében felemel, megerősít téged!

Dobd be eddigi életed minden terhét, legkisebb bűnödöt éppúgy, mint a legnagyobbat Isten irgalmának óceánjába, hadd merüljön abban mélyre. Ezt az elsüllyesztett terhet azután ne akard többé felszínre hozni! Légy teljesen nyugodt a felől, hogy gyónásod jó volt és Isten kegyelme ragyogó fehérre mosta lelkedet!

Érdemes megfigyelni Jézus megjelenésének velejáróit. *Jézus megjelenése mindig békét, örömet és vigasztalást kelt a lélekben.* Köszöntése, amellyel feltámadása után apostolait üdvözölte: Béke veletek, — én vagyok, ne féljetek! — pompásan fedi a megjelenésével járó hatásokat. Azt olvassuk az Írásban, hogy örvendeztek az apostolok Jézus látásán. Jól meg kell tehát jegyezned, hogy el ne felejtsd: Ha bármi összetörné vagy összeroncsolni akarná örömedet, amikor egyébként a megszentelő kegyelem állapotában élsz, az kivétel nélkül a gonoszlélektől származik. A megszakítás nélküli kegyelem tehát szükségképpen megszakítás nélküli benső örvendezést jelent. Hallod-e ezeket az igazságokat, aggódó lelkű fiam, akit annyiszor hatalmába kerít a visszarettenés a jövőtől és sokszor egészen alap nélkül a félelem? — Ha Isten veled, — akkor ki lehet ellened!? Ne félj, — azért se félj senkitől! Félre a kishitúséggel, a remegéssel és a visszariadással! Jézus elvárja tőled, hogy ne idegeskedj, ne nyugtalankodj, ha Ő veled van. Kegyelem állapotában élő ember és nyugtalankodás: micsoda paradoxon! Noli timere! Ne félj! Éld át egészen azt a tudatot, hogy nincs okod a félelemre. Éld át minél erőteljesebben és érezd minél valószínűbben Jézus jelenlétét és lássék meg ez a hited biztonságérteseden, lélekjelenléteden, amellyel le tudod győzni az úgynevezett gyenge pillanatokat és lelkedet sarkaiból kiforgatni akaró nagy megkísértéseket is!

Elönti most lelkedet az öröm és a béke, amelyet

a világ nem adhat meg, amelyet a bűnös ember kincsek árán sem tud megvásárolni, amelyet azonban Isten ingyen ad az Őt szeretőknek! Fiam! Ujjongj örömdben, ha lelked ott feszül a békekötés szivárványa! Lássék meg rajtad ez a kitörni akaró öröm!

Szent Ignác utasításai szerint a lelkigyakorlatok végén az örömet kell kihangsúlyozni az elmélkedésekben, sőt nemcsak az elmélkedésekben, hanem mindenben. Ezért, ha templomban tartom ezt az elmélkedést, meggyújtatom a templom összes gertyáit és felgyújtatom az összes villanykörtéket és fényszórókat, hogy a fényárban úszó templom is hirdesse a diáklelkek feltámadásának tavaszi örömét! Jól emlékszem, mikor a szentignáci négyhetes lelkigyakorlatot végeztem, az utolsó napokban feldíszítettem kis szobámat az erdőben szedett vadvirágokkal és lombokkal, s mikor szabadidőben a kertben jártam, diadalmas, örömteljes dallamokat dúdoltam, a feltámadt Krisztus, Regina Coeli, Victimae paschali dallamait, továbbá a Glóriát a Missa de Angelis-ből. Fiam, — ha teheted, — *díszítsd fel virággal vagy fenyőággal tanulóasztalkádat és dúdolj vagy énekelj magadban ünnepi dallamokat, hogy beléd ivódjék az öröm, a béke!*

Meglátod, elemi erővel ragad meg a feltámadás öröme, a halál fölötti győzelem kimondhatatlan boldogsága! Bár időtállóvá lehetne tenni ezeket a nagyszerű, emelkedett érzéseket! Szinte sas módjára lebegsz a köznapok fölött, messze szárnyalva a hegyeket, széditő magasságokban az átlagemberrek, szenvedélyek, pörlekedések, kicsinyeskedések felett. Bár soha le ne szállnál ebből a napsugaras magasságból!

Ne törd, hogy imádságaiddal, térdeléséiddel, gyónásoddal összekuporgatott gazdagságodat megbolygassa valaki. Ne engedd, hogy mások szava, tekintete felborítsa lelked békéjét, amelyet lelki gyakorlatos ajándéku adott az Isten! Emelkedett

lélekkel és közömbösen haladj el olyan dolgok mellett is, amelyeknek pusztá látása is felizgatott azelőtt!

Most pedig fordulj, fiam, az Oltáriszentségben közöttünk levő Úr Jézus felé! Milyen ritkán látogatják meg Őt a diákok napközben. Legfeljebb reggel szaladnak be hozzá néhány percre, mikor a napi felelés izgatja őket, — mikor azt kérik, hogy ne hívja fel őket a tanár az iskolában, vagy pedig, hogy jól sikerüljön a felelet! Egyébként alig akad diák, aki séta közben útba ejtené a templomot, vagy ahányszor csak templom mellett megy el, néhány perces látogatást tenne a szentségi Jézusnál! Milyen kevés konviktusi növendék szoktatja magát ahhoz, hogy besuhanjon a kápolnába, míg mások hangoskodnak a társalgóban, és elmondja lelke barátjának mindazt, ami lelkét foglalkoztatja! *Mily ritkaság a szentség előtt térdelni szerető, adoráló nagydiák!*

Fiam! Térdelj lélekben Jézusod elé és szavaim nyomán tartsd meg a lelkigyakorlatot befejező bensőséges adorációt! Lelked Krisztus-éhségének és Krisztus-szomjának kifejezésére mondd Neki ezt a két vallomást: *Te esuriat cor meum! ... Te sitiati ... torrentem voluptatis! Téged éhez a szívem! Utánad szomjazom, gyönyörűségek patakja!*

A múlt nyáron Balatonszabadiban, a Gyermekvédő Liga üdülőtelepén közel nyolcszáz kisfiúnak voltam lelkipásztora. A lelki gondozásomra bízott gyermekekkel nemcsak a kápolnában találkoztam, nemcsak este, mikor mesét mondtam nekik, nemcsak a játszótéren és fürdéskor, hanem étkezéskor is sokszor betoppantam hozzájuk. Ezek az életrevaló, kacagó kisfiúk bemutatták nekem, hogy mi az étvágy. Olyan farkasétvágyat még sohasem láttam, mint amilyent ez a nyolcszáz kis pajtásom tanúsított. Alig várták, hogy befejezzék az asztali imát, kereszttetéből kibontakozó kezükkel azonnal a tejesbögre vagy az evőeszközök után nyúltak, pillanatok alatt eltüntették a táplálékot, és tányérjukat,

bögréjüket magasra tartva, ragyogó arccal néztek felügyelőjükre: Kérek még!...

Ilyen mohósággal, ilyen telhetetlen és kielégíthetetlen farkasétvággal akarlak éhezni Téged, Ielkem Jézusa! *Naponta felkereslek ezután csendes beszélgetésre!* És az a napom legyen igazán boldog, amelyben a megszokottnál is többet és hosszabban beszélgethettem Veled! Viszont üres és hiányos legyen a napom, amelyen valamilyen okból elmaradt a szentséglátogatásom! Szeretni akarok mindenkit Miattad! Szüleimet, testvérkéimet, tanárait, társaimat és barátaimat, a vezetésem alatt álló kongreganista kisdiakokat és cserkészeket! Már előre imádkozom azokért, akiknek később, mint felnőtt ember, vezetőjük leszek. Éppen Krisztus-éhségem legyen az, ami őket is Krisztust sóvárgó lelkekké nevelil...

Téged szomjazlak, gyönyörűségek patakjai!

Gyönyörhajhászó voltam eddig, — ezután is az leszek! De Krisztusban, az igaz gyönyörök patakjában akarok ezután elmerülni! A „torrens” hegyipatakot jelent... Érzem e szóban a hegyben vágató vad patakok csattogását, zuhanását! Mennyire hajsoltam, kutattam, üldöztem árkon-bokron át a kéjt! Most megtaláltam az igazit, a maradandót, a kifogyhatatlant és megúnhatatlant!

Heurékázva, diadalkiáltással adom tudtul a világnak, hogy végre megtaláltam azt, amit — helyesebben: Akit — kerestem! Téged szomjazlak, igaz gyönyörök ki nem merülő hegyipatakja: Jézus! Feltalálalak most a kristálytisza lelki életben, a pisztrángok ár ellen úszását utánzó, öntudatos, délceg életben!

Marékka! merítgetem és telhetetlenül iszom üdítő italodat, — mert szomjas vagyok, — a bűnök pokoli tüze, az átélt fergeteges idő, a tikkasztó sivatagos út kiszáritott. Nem tudok betelni forrásaidnál!

Beleereszkedek, mint a poros vándor, aki nem tud ellenállni vágyának és megfürdik a sebes futású patakban.

Mily életre villanyozó ez a Léthe vizében fürdés!

Ó édes, szeretett Jézusom, — imádlak!

Beléd merülök fejem tetejéig!

Hass át engem, — tégy magadévá, — egészen!

MÁSODIK SOROZAT:

Híúságok máglyája

„Itt jár a szerencsétlenül . . .”

Amiről nem beszélnek a fiúk

Korszerű lelki honvédelem

Orkánok fia

Gyertyák versenye

HIÚSÁGOK MÁGLYÁJA

Aligha látott a világtörténelem még egy oly furcsa menetet, mint amilyen 1498 farsangutóján kanyarodott a firenzei Signoria-térre!

Míg más olasz városokban tetőpontra hágott a csapongó életöröm és pukkanó, habzó pezsgőbor módjára végigömlött a városokon a határt nem ismerő kiélésvágy és táncőrület, — Firenze népe nem hódolt a karneválnak, hanem zárandokmenetbe fejlődve és a bűnbánat zsoltárait énekelve vonult a főtérre.

Hatalmas máglyarakás emelkedett a téren, mintha az akkori idők szokása szerint egész sereg gonosztevő kivégzését és elhamvasztását készítették volna elő. Valahogy úgy is volt, bár nem embereket ítéltek elhamvasztásra, hanem a hiúságok elégetésére rakták össze ezt a máglyát. Gonosztevőket ítéltek elhamvasztásra: azokat a jelentéktelennek látszó eszközöket és használati cikkeket, amelyek apróságuk ellenére is belekapaszkodtak az emberbe, mint a kullancs és segítői, előmozdítói lettek oly sok bűnnek. Belekapaszkodtak az emberek gondolkodásába, életfelfogásába, erkölcsi nézeteibe és vérszopók módjára kiszívták abból a vért és az egészséget. Ezeket hajították most oda az emberek a hiúság máglyájára.

Firenzében elhallgatott a táncmuzsika ezen a farsangvégen.

Egy izzólelkű domonkosrendi szerzetes, a prófétaí ihletettséggű és szigorú ítéletű Savonarola prédikált ekkortájban Firenze népének. Kemény szavakkal ostromozta a város bűneit és meggyőzte hallgatóságát arról, hogy *minden, de minden üres*

és mulandó ezen a földön, csak a lélek örökkévaló, a lélek dolgai az igazi értékek. Határozott szavai nagy igazságokat dobtak a hallgatók elé. A lelkek mélyén titkos áramlat indult meg és hömpölygő áradássá nőtt. Elemi erővel tört fel az emberekben a bűntudat, a bűnbánat, a világ hiúságának felismerése. Emberről-emberre, lélekről-lélekre terjedt ez a lelki megrendülés mint szent lángtenger, mint szent láz, amely kiverejtékezteti az embert, meggyötri és összetiporja, hogy aztán utat adjon a lábadozásnak, a visszatérő egészségnek. Végigfutott a jelszó a tömegen: Tűzbe kell vetni a hiúságokat, amelyek eddig hatalmukban tartottak, — legkedvesebb tárgyainktól is meg kell válnunk, ha miatta sorvad a lelkünk! Így jött létre farsang végén a nyilvános bűnbánati körmenet és ezért engesztelte Firenze népe a megbántott Istent a hiúságok elégetésével.

Férfiak és asszonyok, viruló ifjak és viruló leányok járultak a máglya elé és rádobták a magukkal hozott tárgyakat. Rizsporos parókák, selyem álarcok, jelmezek, táncruhák, tükrök, sikamlós tárgyú regények és költeményes könyvek, aktképek és szobrok tömege került így a máglyára tarka összevisszaságban. A máglya tetejére egyik dúsgazdag firenzei kereskedő életnagyságú képét állították, mert ő indította el és ő táplálta Firenze erkölcsi leromlását. Jólmenő üzlete terjesztette a legújabb erotikus iratokat és képeket, s az ő cége szolgáltatta a körítést mindenhol, amerre a bűnt és fajtalanzkodást divattá tette. Kitűnő üzletet csinált a lélekrontás nagyüzemével! Most jelképesen máglyára vetették őt is, kifejezve azt, hogy tovább már nem gazdagodik a firenzeiek élvezetvágyának kiélégítéséből. Eméssze meg a tűz a bűn vámszedőjét!

Egyszerre csak kürt harsant, fáklyák gyulladtak s néhány perc múlva lángba borult a máglya és a lobogó lángtenger átkarolta a bűnök emlékeit. Ebben a pillanatban megrázó erővel zúgott fel a

MARTON L.

tömeg ajkán a Te Deum himnusza: Téged, Isten, dicsérünk!...

Mint a jó Isten egyszerű papja lépek elétek, kedves ifjak.

Szavam és feladatom egyszerű lesz: *hirdetem nektek a lélek értékét, a világ hiúságát, a bűnbánatot és az Isten jóságát!* Szeretnék szavaimmal óriási máglyát gyújtani előttetek és szeretnélek buzdítani benneteket arra, hogy szedjétek össze azt a sok salangot, ami elvonta figyelmeteket az örök dolgoktól. Gyűjtsétek össze és dobjátok a tűztengerbe mindazt, ami bukástok elősegítője volt, — hogy amikor a lelkigyakorlat végén férfias hangotokon felhangzik a Te Deum, a felszabadulás öröme töltse be lelketeket! Ezt, az elhatározásra bíró, lelket józanító, életkedvet visszaadó, boldogabb jövőt termő bűnbánatot szeretném hirdetni nektek.

Rakjunk tüzet azokból az eszmékből és körülrajongott ideálokból, amelyekért ostoba módon annyira lelkesedtél, gyujtsuk fel az eddig annyira hajszolt szertelenségeket! Ez a máglya örömtűz lesz, hiszen felszabadulsz a koloncoktól, a sok nyomasztó, értéktelen nyűgtől, amelyet magadra aggattál; de szomorú eset is ez a tűzrakás, hiszen olyan dolgokat kell elhamvasztanod, amelyekért időt, erőfeszítést, harcot, küzdést kockáztattál.

Hozd elő a jelmezeket, álarcokat, parókákat! Ki eddig anyagi ábrázattal, a feddhetetlenség álarcában jártál szüleid, tanáraid, előljáróid előtt és mikor ők nem láttak, a város éjszakai fényében levetted álarcodat, amellyel igazi éned sátáni vonásait leplezted, — *ismerd el, hogy kettős életet éltél eddig!* Álarcban jártál a látszatvilág előtt, — a másik életedet magad számára élted szobád falai közt vagy az éjszakai pillangók házatáján! *Legyen vége a komédiának, — le az álarcral!* Lásd magad igazi mivoltodban, amilyen vagy! Mosd le magadról képmutató életed festékeit és kendőzőszereit, hadd

törjön elő régi ifjúságod, amelyet ez a sok lom eltorzított és farsangi bohózzattá tett!

Hozd ide és égesd el itt a tükröket és szépítőszeret is: mindent, ami a testkultusz ápolására szolgál s amivel testednek kedveztél! Mennyire becézted, ékesítetted testedet, ezt a pusztulásra ítélt földanyagot! Mennyire dédelgetted! Nem csoda, ha elterelődött figyelmed a lélek dolgairól, beleszédültél saját szépségedbe, megittasodtál önmagad nagyszerűségének csodálatától. Ontelt, kevély, másokat lenéző lettél! Jöjj és vedd alaposan szemügyre, ki is az tulajdonképpen, akit annyira bálványoztál, milyen alárendelt szerepe és milyen értéke van a testnek, amelyet az imádás trónjára emeltél!

Dobd tűzbe a sikamlós könyveket, amelyek kiélésre oktattak, s amelyeknek oly nagy szerep jutott lelked tönkretételében! Mennyi üres, céltalan olvasmány, mennyi kezdeményezés és ösztönzés a bűnre, mennyi eltékozolt és visszahozhatatlan idő, mennyi válogatott méreg, tervszerű kioltása a lélek nemesebb törekvéseinek!

Meglátod, mennyire eltölt majd a felszabadulás boldogsága! Ha eldobtad ócska farsangi ruháidat és lemostad magadról festékeidet, — frissnek, megújultnak érzed majd magad és a lelkigyakorlat befejezésekor örömmel énekled majd a Te Deumot!

Mereskovszkij írja valahol, hogy olasz parasztok a tavaszi szántáskor érc-szobrot szedtek ki a frissen hasított földből. A szobor egy nevető faunt ábrázolt. Senkinek sem volt kedve ahhoz, hogy ezt az ördögszobrot lakásába vigye, azért elhatározták, hogy lélekharangot öntenek belőle Szent Mihály tiszteletére.

Úgy is lett. A harangot felhúzták a kápolna tornyába, de alig használták néhányszor, a harang megrepedt és kiállhatatlan, rekedt, tompa hangot hallatott. A parasztok újból öntötték a harangot, de az megint csak nem csengett úgy, mint szerettték volna. Megint megrepedt és használhatatlanná vált.

A parasztok ekkor keresztet vetettek magukra és azt mondták: — Ez nem is lehet másképp! Ordögből nem lehet harangot önteni! — A harangot pedig kidobták a toronyból úgy, hogy darabokra tört.

Akárhány fiút az tart vissza a lelkigyakorlat komoly végzésétől és a lélekújítás nagy lépésétől, hogy látja önmagán a bűnei következtében kiült pokoli vonásokat. *Aki eddig kacagó sátán voltam, nem lehetek sohasem Isten harangjává!* Hiábavaló a gyónás és áldozás formáló hatása, hiába öntenek haranggá engem, nem tudom csengeni a lélek szavát és az Isten dicséretét! Kutyából nem lesz szalonna, — bűnbe merült életem nem tudja már megtanulni az Istennek tetsző élet fegyelmét és tiszta csengését!

Fiam! Ezt a gondolatot mindenkorra vedd ki a fejedből! *Gátló önszuggesztió ez*, amelyet lelked elensége sugallt, amellyel elejét akarja venni még a javulni próbálásnak is! Bizalommal add át magad Isten kegyelmi behatásainak! Isten benned is értéket talál és felhasználja, értékesíti azt!

Magnussen Ingeborg tollából figyelemreméltó kis könyv jelent meg nemrégén.¹ Címe: *Egy rossz fiú története*. Nem kitalált elbeszélés ez, hanem egy huszonkét éves korában elhalt olasz ifjú tanulságos élettörténete, amely éppen azt bizonyítja, hogy még a sátán barátjából is Isten barátjává lehet valaki, ha belekapaszkodik Isten felajánlott kegyelmeibe és akaratát megfeszítve, minden tőle telhetőt megtesz, hogy kiszabaduljon bűnei szorító kalodájából. Az a fiú, akiről ez az említett könyv szól, már kisdiák korában olyan pokolian gonosz volt, hogy egymásután eltávolították a különféle nevelőintézetekből, mert kibírhatatlan volt a viselkedése. Társait valósággal zsarnokság alatt tartotta. Csekélységek miatt ütötte, sőt véresre verte őket. Néha valósággal toporzékolt a dühtől. A vallást gúnyolta, Krisztus képét összetépte. Ártatlanságát borzasztó korán el-

¹ Máriabesnyői kapucinusok kiadása, 1940.

vesztette s tizenkét éves korában már minden oldalról ismerte a rosszat. És nézd: *Ez az elvetemült fiú, akit mindenki a kárhozat fiának gondolt, tizenöt éves korában megváltozott.* Lehajolt érette a könyörülő Isten. A bűneiért vezeklő ifjúságnak olyan példaképe lett, hogy még életében „Il Santo” névvel jelölte őt a nép, amely nem tudta eléggé csodálni, milyen finom csengésű harangja lett Isten házának ez a fiú, aki valamikor a bűnös élet kacagó faunja volt.

Egyik diáklelkigyakorlatom után néhány héttel mosolygó képű, kedves diák keresett fel. Életgyónást akart végezni. Már megszoktam azt, hogy egyesekben csak lassan szívódik fel a lelkigyakorlat oltóanyaga, s így nem is faggattam a fiút, hogy miért szánta rá magát e lelki műveletre csak most, hetekkel a lelkigyakorlat után. Távozása előtt azonban érdekes és ide illő önvallomást tett: „Lelkiatyám! Bocsánatot kell kérnem valamiért! Tessék csak visszaemlékezni, mikor a lelkigyakorlat elején beérkeztek a fiúktól a kérdező levelek, a cédulák közt bizonyára ott tetszett találni egy kabaréműsort is. Ezt én adtam bel! Műsoros estre voltam hivatalos, de a lelkigyakorlat miatt nem mehettem el. Hallatlanul dühösített az eset és dühömben a problémákat felvető levelek közé bedobtam a kabaréműsort, hadd dühöngjön a páter.”

Szívből mosolyogtam, mikor ezt hallottam. Emlekeztem a beadott műsorra, amelyről — természetesen — említést sem tettem a fiúk előtt, s így a beadót még jobban dühösítette, hogy a bosszúja ilyen gyengén sikerült.

Most vállára tettem kezemet és ezt mondtam:

— Imre! Te eddig álarcban jártál s azt hitted, hogy ez az álarc az igazi arcod! *Élő kabaréműsor voltál és azt hitted, hogy ez jól áll neked!* Az Isten közbeavatkozása most letépte rólad az álarcot. Most magad is láthatod, hogy az Istené vagy! Mondd,

volna kedved visszaöltözni a régi farsangi maszkarába?

Imre csak mosolygott. Belőle is tisztán csengő harangocskát öntött az Isten!

Lehet, hogy még ezekután is kétségbe vonod, hogy különös jelentősége volna számodra ennek a lelkigyakorlatnak. Megjósolom azonban, hogy szabadkozásod és ellenkezésed ellenére is mellbe vág-nak és életrendezésre visznek ezek a napok. Isten számtalan úton megközelítheti lelkedet. Itt csak két eshetőségre hívom fel figyelmedet:

Néha a megszégyenítés keserű orvossága józanítja ki az embert farsangi mámorából. Pondo Tamás jezsuita élettörténetében olvassuk, hogy fiatalkorában tánctanár volt. Erzsébet angol királynő előtt kellett egy táncot bemutatnia. A királynő előtt azonban valahogy megzavarodott: tánc közben hirtelen elszédült és elvágódott. A királynét annyira bosszantotta ez az ügyetlenség, hogy rákiáltott: — Kelj fel, te ökör! — Ezek a megszégyenítő szavak annyira elvették a kedvét a további táncolástól, hogy ettől kezdve az élet komolyabb oldalait kereste és végeredményben ennek a megszégyenítésnek köszönhette későbbi szerzetesi hivatását is.

El tudom képzelni, hogy a következő elmélkedések néhány lélekábrázolásában, esetleg éppen a diákmatuskák vagy a torzlelkek bemutatásakor magadra ismersz. Elfut a szégyenpír, mert átlátod, hogy farsangnak nézted az életet, amelyben csak könnyű-vérűség, tánc és élvezet az irányadó. Most elvágódsz a földön és megütöd magad. Erélyes hang szólal meg benned és megismétli Erzsébet királynő megszégyenítő szavait.

Bár elkomolyodásod kezdetét jelentené ez a szégyenkezés önmagad előtt, ez a magadtól való megiszonyodás!

De az is lehet, hogy szentebb és megindítóbb szándékkal nyúl lelked gyógyításához az Isten.

Mármoros, farsangi éjszaka után hazafelé bo-

torkál két bálozó. Fejük kábult az éjszakázástól és az italtól. Bennük ütemez még a zene utóhangja. Kezükben tartják a színes léggömb fonalát...

Fehér karínges pap siet el mellettük a reggeli szürkületben. Valaki nagy útra készül és ahhoz viszik Krisztus testét...

És ebben a pillanatban szimbolummá lesz a léggömb: az életük is olyan felfújt és olyan üres, mint a játékléggömb. Csak egy pillanat kell hozzá és megsemmisülhet...

Lehet, hogy téged is megráz majd a halálra való gondolás, — a mulandóság józanító, hideg igazsága. *Bár elengednéd örömeid és kedvteléseid üres léggömbjeit és térdre ereszkednél az előtted elvonuló Isten előtt!...*

Fiam!

Rendezz ma otthon nagy kutatást és hozd el hiúságaidat a nagy máglyára. *Dobd tűzbe mindazt, ami segített volt a múltban a bűnben. Hadd csapjon magasra a máglya lángja, hadd hirdesse ez a tűztenger, hogy temeted a multad minden szennyét és minden piszkát!*

Lelked pedig kiszabadul a szenvedélyek és rossz hajlamok kelepcéjéből, mint a fecske a vadász törvetéséből és merész szárnycsapással a magasba repül!

„ITT JÁRT SZERENCSETLENÜL . . .” **(Az érettségizőknek)**

Minden egészséges fiú szereti a hegyeket. Izzasztó munkával a bércekre kapaszkodni és a legszédítőbb sziklákat is megmászni: férfimunka!

De tudjátok-e, hogy a hegyek veszedelmesek is? Meredek hegyfalak, lejtők, tátongó szakadékok,

lavinapályák leselkednek az emberrel Hegymászók, sítalpas cserkészek gyakran találnek a magasságokban vaskereszteket, amelyeken ilyen és hasonló felirat olvasható: „Itt járt szerencsétlenül...” Megilletődötten betűzi az ember a keresztre írt nevet és elismételgeti magában: Itt járt szerencsétlenül... Istenem, ezen a helyen, ahol állok, élet oltódott ki, egy vakmerő hegyászó lezuhant a mélybe, vagy hózivatarba került és elpusztult. Uram, adj neki nyugalmat!

Vannak sziklák, amelyek a halál biztos ajtónyitói. Aki elszédül rajtuk, vagy egy elhibázott lépést tesz a szikla peremén, lezuhan és menthetetlenül összetöri magát. Halálsziklák ezek, ahonnan fiatal életek zuhannak vesztükbe.

Jó fiai! Az ifjúkor nagyon hasonlít a meredek hegyi kapaszkodóhoz! Lejtők mellett, félelmetes bércek szélén, merész sziklafalak és öblös sziklatorkok mentén vezet utunk és nem egy mozzanat, körülmény, adottság, hajlam akad fiatalkorunkban, amelynek láttára elmondhatjuk: Vigyázat! Halálszikla ez! Ez is, meg az is itt járt szerencsétlenül...

Beszélgessünk tehát az ifjúkor halálszikláiról!

Említsük mindjárt első halálsziklaként *a hitbeli összeroppanást!*

A diákfiú hitbeli megroppanása alatt nem azt a hetvenkedést és mások előtt való tüntetést értem, amellyel egyik-másik kamasz bámulatba ejti társait. Nagyképpően hirdeti, hogy a hittételeket nem hiszi el és a Szentírás számos helyét kétségbe vonja. Ez a nagy garraal hirdetett „hitetlenség” legtöbbször nem egyéb üres feltűnési vágynál, amellyel egyes hősködők magukra akarják irányítani a figyelmet. — Az is lehet, hogy a hitkételek felsorakoztatása nem éppen hősködésből, hanem önértéktelenítésből történik. A fiú beleéli magát kitalált kételyeibe, amelyek megerősítik őt abban a nagyon jóleső ábrándban, hogy nincs Isten, nincs túlvilág, nincs pokol, nem tartozunk tehát senkinek

sem számadással tetteinkről. Hajrá, — azt tehetjük, amit akarunk!

Tudjátok, mi lappang e kételyek mögött? A fiú a tiszta élet dolgában nagyokat hibázott és háborgó lelkiismerete megnyugtatóására agyalta ki ezeket a lélektompító ábrándokat. A hitetlenséggel való kérdés tehát csak máz, csak figyelemelterelés, amellyel a fiú leplezni akarja tulajdonképeni baját: féktelen ösztönéletét.

Mikor a hitbeli megrendülésről, mint az ifjúélet egyik lehetséges halálsziklájáról beszélek, az a nyomasztó lelki elsötétülés, hirtelen beállott rendülés jusson eszünkbe, amely egy váratlan baleset, megrázó tragédia kapcsán még a mélyebb lelkiességű ifjút is lesujthatja. Lehet az is, hogy kritika nélkül összeolvasott könyvei megzavarták lelke nyugodtságát... Papjában, esetleg lelkiatyjában való csalódás kiábrándította a lelki élet szeretetéből... Esetleg egy általa nagyra becsült és jellemesnek gondolt férfi erkölcsi bukása kétségbe ejtette a felől, hogy érdemes-e kitartani és önmagára vigyázni, ha még a legacélosabbnak gondolt egyének is megtevédek?...

Ismertem szegénysorsú fiúkat, akik anyagi helyzetük jobbrafordulását, tanulmányi lehetőségük könnyebbítését kérték Istentől és Isten nem teljesítette kívánságukat... Ismertem fiúkat, lelki vagy testi betegségben sínylődtek, — rimánkodva kérték Istent, gyógyítsa meg őket s minél előbb adja vissza teljes egészségüket, — és nem történt kérésük szerint. Mint a délignyitó: becsukódtak e lelkek, elkedvetlenedtek, elhidegültek az Istentől. Fásultság, nekikeseredés, életúnság lett úrrá rajtuk. Irigyen szemlélték gondtalanul élő, játszó, nevető társaikat, akik egészségesek, akiket látszólag semmi probléma nem izgat, — s mikor a templomban térdeltek és hitük figyelmeztette őket, hogy itt az Isten, — fásult lelkük azt mondta: Nem igaz, nem lehet az, nincs itt és egyáltalán nem is lehet Isten,

mert különben meghallgatott volna!... És csak úgy peregték szegény, vérző szívű fiú szeméből a könnyek.

Hitbéli megpróbáltatás idején sivár, eltikkadt lesz a fiú lelki élete, mint a kiszáradt és vízetlen puszta. Húzza az életjármot és nem látja értelmét a küzdelemnek.

Idegtépő távlatok ezek! *Eleven hitű ember, aki még nem ment át ezen a földi tisztító tűzön, nem is sejtí ezeket az örvényeket!*

Vannak, akik dogmatikai tankönyvet adnak ilyenkor a fiú kezébe, vagy hosszas vitatkozásokkal és kimerítő érvelésekkel akarják lecsillapítani a fiú vergődését. Pedig másképp kell megfogni ezt a kérdést! A fiú nem hitetlen vagy egyházellenes, nem racionalista, aki mindenáron kibúvókat és sebezhető pontokat akar keresni az Egyház tanításán! Nem rosszindulatú vitatkozó ő, aki fejtetőre állított okoskodással és az ellenvetések zuhatagával akarja kipróbálni papja hittudományi felkészültségét! Szerencsétlen lélek ő, akinek nagyon fáj, hogy akaratlanul is kényszerképzetei jönnek, aki világért sem akarja összetörni szüleitől örökölt és eddig gyermekien odaadó hitét. Az Istennek úgy tetszett, hogy megpróbálja őt, mint a bibliai Jóbot, a csapások, szerencsétlenségek, sikertelenségek, betegségek és lelki elsötétülések zuhatagával; szinte alapjaiban rázza meg az embert a megpróbáltatás viharával, mely szinte sarkaiból akarja kiforgatni a lélek erősségét. S az ember tehetetlen fájdalomban elterül a földön, kinjában a földet kaparja: Uram, kereslek, de nem talállok! Uram, mindenem azt mondja, hogy nem vagy igazságos Isten és nem is létezel, — de sírva, zokogva, tépetten és csapzottan is hinni akarom, hogy vagy, és hiszem, hogy ebben a megpróbáltatásban is a Te akaratod teljesül! Legyen áldott ebben is szent neved!

Sziklának mondtam a hitbéli megrendülést? Szikla ez valóban, diákok hite zúzódik rajta porrá!

De aki elővigyázatos és óvatos, megmászhatja ezt a kopár sziklát is, felkúszhat rá és vakító pompában tárul elébe a megmászott szikla tetejéről az ünnepi fényben fürdő világ!

Fiam! *A gonoszlélek megkívánt Téged*, — odaadó hitedet, Istenbe vetett bizalmadat irigyli és meg akarja ingatni! Hitbeli elhidegülésedben, kételyeidben ne láss tehát többet, mint kísértést! Dehogy is romlottál el, — dehogy is vagy Te hitetlen! *Eddigi, problémánélküli, gyermeki hited most forr át a férfikor százpróbás, vihartálló hitévé*. Az elsötétülést majd felváltja a világosság, — az elhagyatottságot a vigasz! Csak légy kitartó vallásgyakorlataidban: gyónj, áldozz, imádkozzál ugyanolyan odaadással és főleg kitartással, mint azelőtt tetted, amikor mindezeket szívesen végezted. Ha nem is érzel felfrissülést e gyakorlatokban, — ne az érzelmeidre, hanem eszedre hallgass, — maradj kitartó, — egyszerre csak mint a reggel felszálló pára, eltűnik a lelkedet megülő köd és felderül feletted az ég!

Azt se felejtsd el, hogy a megpróbáltatások — ha nem fordítasz hátat ilyenkor az Istennek, — közel visznek a szenvedő Krisztushoz és megnyitják előtted a nagylelkű szenvedés titkát!

Egyik nagynevű szociális apostolunkról¹ tudjuk, hogy óriási gondjai és küzdelmei között fáradtan érkezett haza egy este. Gondolataiba mélyedten íróasztalához ült. Mikor töprengéséből feleszmélt, észrevette, hogy vívódásai közben akaratlanul, szinte gépiesen a ceruzája után nyúlt és egy töviskoszorús Krisztus-fejet rajzolt az előtte fekvő papirosra. Különösnek találta ezt, hiszen eddig még nem fedezett fel magában rajzoló tehetséget. Megkísérelte ismét és másodszorra még jobb, meghatóbb Krisztus-fejet rajzolt. Többször ismételte ugyanezt és hovatovább olyan ügyességre tett szert, hogy

¹ Samassané Désy Annie.

néhány vonással, szinte beidegződött vonalvezetéssel találó Krisztus-képeket, megható Ecce Homokat rajzolt.

Fiam! *Hogy Krisztus teljes és igazi képe verődjék ki lelkeden, a szenvedő Jézust ismerned kell, — Őt pedig csakis a szenvedés sötét éjszakájában, a Getszemáni-kert vigasztalanságában, a kereszttől és a kereszten tudod megtalálni!* Gondolj erre, fiam, és nehézségeid nem fogvicsorgatva és zúgolódással hurcolod — hanem Isten akaratán alázattal megnyugodva, emelkedett lélekkel viseled el. Így lesz belőled acélos, teherbíró férfi, aki nem fog össze-roppanni az élet sokkal súlyosabb és emberfelettebb megpróbáltatásai idején sem!

Az ifjúkori hitbeli megrendülést legtöbb esetben mégis az erkölcsi összeomlás szokta megelőzni. A fiatalember lecsúszik a tiszta élet színvonaláról s ösztöneinek tombolása kiöli a hitét. Az érzékiség tehát hasonlóképen veszélyes szikla, amely meg-mászható, de sokak számára mégis halálthozó.

Egyes fiúk arról panaszkodnak, hogy születési adottságuk, vagy pedig zilált kamaszkoruk következményeképp átlagonfelülően működik bennük az érzékiség. Ez az állítás legtöbbször túlzás, és legtöbbször olyan egyén állítása, akinek nem volt alkalma beletekinteni mások belső életébe s így nem tudhatja, hogy másokban esetleg sokkal erősebben dolgozik a testi ösztön. Az érzékiség magában véve nem bűn, sőt — azt mondhatnók, — olyan előnyös adottság, amelyet az ember magasabb cél szolgálataiba állítva hasznosan és gyümölcsözően kihasználhat. Sok fiút ismerek, aki éppen erős ösztönei miatt rendszeresen foglalkoztatja magát, szorgalmasan tanul, önképzési teendők, egyesületi munkavállalások által annyira kitölti minden idejét, hogy nem marad tétlen perce ábrándokra és kamaszbűnök elkövetésére. Ennek a tudatos és tervszerű önfoglalkoztatásnak meglesz az a kettős haszna, hogy a fiú tiszta marad és érintetlen energiái kiváló tanul-

mányi eredményre, tekintélyes diákközéleti vezetőtevékenységre képesítik. Munkabírása oly nagy, szinte kimeríthetetlen, szelleme annyira friss, hogy aki nem ismeri titkát, mennyi önfegyelmeléssel törte testét a lélek igájába, nem is sejti e megfeszíthetetlen munkateljesítmény rúgóját.

Egyesek azonban, — mégpedig nem is mindig a legértéktelebbe diákok, — könnyelmű társaik biztatása, léha környezetük sodró példája, esetleg könyvek olvasása alapján szinte ellenállhatatlan vágyra gyulladnak: Meg kell kezdeni a nemi életet! Nem tudnak beletörődni abba, hogy Isten a hatodik paranccsal, mint egy hatalmas és szilárd kapuval, elzárta előttük az ősztön szabad kiélésének birodalmát. — Egyszer, — csak egyetlenegyszer! — sóvárogják e fiúk. — Csak egyszer megpróbálni ezt is, hogy fogalmam legyen az élet teljességéről! — Nem gondolnak arra, hogy boldogtalanná teszi őket ez a tudás, amelyet annyira kívánnak. Őszüleink is ettek a tudás fájáról, s az első, amit új tudásuk fedezett: egymás meztelen teste volt!

— Csak egyetlenegyszer! — áhítozzák e kiélégületlen diákok és nem tudják, hogy a fiúk sok esetben a szakorvosi rendelőben tudják meg, hogy amit annyira kerestek, meg is találták: az „Egyetlenegyszer”-elv alapján elkövetett bűn örökre beleégette pecsétjét a vérükbe!

Hát ezt keresték ezek a jobsorsra érdemes, szegény fiúk?!

Ti erre most így feleltek: Ismerünk olyan fiúkat, akik mindezekben már túl vannak, — de okosabbak voltak, mint ezek a póruljárt fiúk! Nincs semmi bajuk és egyáltalán nem ment el az életkedvük, sőt...!

Hát, nézzétek csak: itt két tagadhatatlan igazságot kell felelnem. Elsősorban azt, hogy aki házasságunkívüli érintkezés által ifjúi érintetlenségét elvesztette, — megszűnt a szó legszebb értelmében véve ifjú lenni. Koravén lett, aki mindent tud,

aki előtt gyerekség mindaz, amiért hasonló korú, de Isten parancsai szerint járó ifjak lelkesedni tudnak. Tanulás? Gyerekesség! Cserkészet? Ugyan kérem! Kongregáció? Rossz vicc! Ez az élet, amelyet én folytatok! Csak a bűn, csak a nemi gerjedelem, a testiség habzsolása számít! — A másik igazság pedig az, hogy aki átment az első bűnön, rendszerint nem áll meg az „Egyetlenegyszer”-elvnél. Aki megízlelte a bűnös szeretkezések kéjét, az előbb-utóbb visszatér ehhez az élvezethez. Lelki élet, tartós önnevelési munka szempontjából úgyszólván elveszett ember az illető. Úgy vagyunk vele, mint a súlyos delíriumból lábadozó alkoholistával: elképzelhető, hogy teljesen kigyógyul rettenetes bajából és ez a gyógyulás százszázalékos, vagyis annyit jelent, hogy a felgyógyult alkoholista többé egy csepp alkoholt sem fogyaszt, — vagy pedig a legelső pohár bor visszalendíti szenvedélyébe, s onnan emberi hatalom többé ki nem húzza. A nemi tobzódásból is elképzelhető a kijózanodás és az önmegtartóztatásra való áttérés, — de ez a gyógyulás vagy százszázalékos, úgyhogy nők közelebe egyáltalán nem jár az illető, a nőkkel való tisztas együttlétet is a minimumra szorítja le, és lankadatlanul foglalkoztatja magát más irányban, — vagy pedig egyáltalán nincs gyógyulás, ha az illető enged ebből a tartózkodásból. Az első újabb elbukás után elmegy a kedve a további javulási kísérletezéstől.

Ne haragudjatok rám, fiúk, hogy ennyire nyersen megmondtam, ami szívemen feküdt! De férfiakhoz beszélek s így nincs értelme annak, hogy kerteljek és szépítsem a bajt! Lelki orvos vagyok, aki feltárom a betegséget és nyíltan megmondom a teendőket, hogy betegem tudja, mihez tartsa magát!

A halálsziklák bemutatásánál nem hallgathatom el *a boldogtalan családi életet* sem, amely oly sok fiú ifjúkorát felhőssé és néha nehezen elviselhetővé teszi. Amennyire boldognak mondhatjuk azt, akinek

jó szülőket és kedves otthont adott az Isten, anyyira részvétünket és sajnálatunkat érdemli az, akinek szülei veszekedésben vagy elváltan élnek, s aki gyermeke szívével hamar felfogja, hogy ő csak teher a szülei nyakán. Hány fiú sirta el már fájdalmát előttem részeges apjáról, annak erkölcstelen életéről, édesanyja hűtlenségéről, s arról a nemtörődömségről, amellyel a szülők a gyermeknevelést kezelik. Fészekből kiesett, didergő madárcák ezek! Tapasztalatukká lesz: Mindenhol jó, — de otthon nagyon rossz!

Megtöltik velük az internátusokat. A fiú esténként hiába várja a homlokára keresztet rajzoló édesanyját, a gyermeke ügyei után érdeklődő édesapát... Talán olyan beszédstílus divatozik otthon, amilyenről egy szerencsétlen, anyagvilkos gimnazista diák tett vallomást, mikor az apa a fia előtt „dög”-nek nevezi a feleségét, gyermeke édesanyját! Talán maga az édesapa az, aki még ártatlan lelkű gyermekét mindenáron abba a fertőbe akarja beletáplálni, amelyben annakidején maga is megúszta fiatalságát.

Tanulságos esetet közöl erre vonatkozóan a Manréza lelkigyakorlatos ház értesítője:

Dúsgazdag, méltóságos papa keresi fel a Manréza igazgatóját. Fia negyedik éves egyetemi hallgató, aki középiskolás kora óta évente lelkigyakorlatra jön. Rendesen tanul, nem költekezik, példás életet él. Éppen ez az, ami a más erkölcsökhöz szokott papának nem tetszik. Szemrehányásokat tesz az igazgatónak, hogy fiát élhetetlenné, nem e világra való, lehetetlen alakká nevelik. Ebben a korban már egészségi szempontból is intenzív nemi életet kell élnie a fiatalembernek! — Mikor felvilágosították, hogy ne akarjon okosabb lenni a VI. parancs kiadójánál, és eszébe juttatták, hogy a kórházakban hiába keresné a tiszta élet tönkretettjeinek osztályát, viszont a bujaság megbélyegzettjeinek egész telepeit találhatja ugyanott — méltat-

lankodott és elégedetlenül távozott. Illatos szivarfüstöt eregetve indult kifelé a lelkigyakorlatos házból: Ja, számára ez magas, — őt másképp nevelték diákkorában!

Beszéljünk *a betegségről* is, mint az ifjúélet lehetséges halálsziklájáról!

Fiúk, ti gondtalanul élők, kik ép testűek és egészségesek vagytok, — gondoljátok-e, mennyi keserűség és magánosan elsírt könny kíséri azok útját, akik baleset folytán vagy születésüktől fogva magukban hordott vagy szerzett betegség következtében nyomorék testtel járnak az életet, vagy pedig egyre elhatalmasodó bajuk sokszor figyelmezteti őket, hogy éveik meg vannak számlálva. Oregorukban sokan kívánják a halált; de kicsoda mely lelkeséggel kell egyensúlyban tartania lelkét annak a tizenhat-tizennyolc éves fiúnak, aki egészsége fokozatos leromlását tapasztalja, akinek az alkotó ifjúkor helyett a halálrakészülés, a búcsúzás jut osztályrészül, mint akinek diákkora nem egyéb, mint lassú beletorkolás a sírba!

Kedveseim, — nem egy gyógyíthatatlan betegségben szenvedő 16—18 éves fiú sírta el előttem gyötrelmeit és nem egyszer voltam tanúja, hogy betegen született fiú, akinek egész élete az alávetettség és tehetetlenség bénító érzése volt, még születése percét is átkozta és kifakadt Isten ellen, aki ily szánalmas és örömtelen életre hívta őt! És ismeretek tiszta jeles hatodikos cserkészdiákat, aki benu-lásos gyermekbetegség következtében egész életét tolókocsiban fogja tölteni és már most, tizenhat éves korában a gyógyíthatatlan beteg ember örömtelen életét ízleli...

Fiam, ha hasonló gondok kínoznának téged, le-fogom öklöbeszorult és ég felé sujtó kezedet és csillapítani szeretném indulodat! Mérlegeld, vajjon nem fogott-e el az az átmeneti szentimentalizmus, amely nem egy egészséges fiút a képzelt betegség nyomasztó árnyékába borít, halálsóvárgás-

sal és az elmúlás őszi hangulatával szokott telíteni? Tornára, sportra, testedzésre van szükséged. Mint erős és kifejlődött férfi, egy évtized múltán nevetve fogsz visszagondolni arra, mennyire satnya voltál és mennyire halni készültél kamaszkorodban! — Ha pedig valóban beteg a tested és egész életed kereszt-hordozás lesz, — szeretettel figyelmeztetek: beteg testben egészséges lelket hordozhatsz és érett, kristályos szellemet. Átlagonfelüli szellemi munkát folytathatsz még betegen is, ha Isten akaratát látod betegségedben, s ha a férfilélek akaratával munkára tudod serkenteni gyenge testbe öltözött egészséges lelkedet. Ha pedig betegséged annyira előrehaladott volna, hogy emberi számítás szerint már csak egy-két évod volna hátra, — ne felejtsd el, naponta tapasztaljuk, hogy egészséges embereket is váratlanul kiszólít a világból az élet és halál Ura. Nincs jogunk, hogy perbe szálljunk vele és felhánytorgassuk neki, hogy míg mások az egészségükkel és szépségükkel annyira visszaélnék, miért adott neked, aki pedig szeretnél élni és Istennek szolgálni, összebicsakló, roskadozó egészséget. Szent Pál apostol egyszerű és világos szavai szolgáljanak józanítóul ebben a belső háborgásban: *„Ember! Ki vagy, hogy perbe szállj az Istennel? Vajjon kérde a készítmény a formálójától: Miért alkottál engem ilyennek? Nincs-e a fazekasnak hatalma az anyag fölött, hogy ugyanazon anyagból némely edényt díszes célra csináljon, mást dísztelenre?”* (Róm. 9, 20—21.)

Egyik diáklelkigyakorlatom után valamelyik fiú súlyos műtéten esett át. Az operáció nem sikerült. A fiút a kétségbeesett szülők hazaszállították a kórházból, hogy otthon haljon meg. Jól emlékszem, magam is szentmisét mondtam arra a szándékra, hogy ha Isten elszólítja ebből a világból, nyugodt és csendes legyen a halála. Hónapokkal később pirosspozsgás, meghízott diák állított be a lelkigyakorlatos páterhez: az elveszettnek hitt fiú!

Elmondotta, hogy mennyire kinyilatkoztatás volt számára a betegsége. Mikor az orvosok lemondtak róla, a lelkigyakorlat jutott eszébe és az is, hogy mennyire ímmel-ámmal sáfárkodott eddig. Erős elhatározást tett, ha életben marad, komolyan és lelkiismeretesen fog szolgálni. És nézzétek csak: ott, a betegágyon megszánta Isten vergődő fiát és nagy kegyelemmel tüntette ki. Ez az ifjú ma már mint az egyik szemináriumunk egészséges kispapja életáldozatával köszöni meg Istennek a betegsége idején kapott nagy tanításokat.

Csodálkozni fogtok talán, ha *a szépséget* is halálsziklának nevezem!

Igazság az, hogy amint a beteg és megrokkant test bénítója lehet az ifjúkor boldogságának, — sokszor az egészség és szépség lehet az a szirt, amelyen tönkre zúzódik a fiatal élet!

Isten maga is gondoskodik arról, hogy a fiú a serdülés éveiben mérsékelt szépség legyen. A hosszú fül, nyakigláb termet, a pattogzó arc az Isten bölcs óvását jelzi. Isten tudja, mennyi éhes szem leselkedik a fejlődő fiúra.

Tudjátok, mikor a diákok elmesélik, hogy mennyi levelet kapnak a lányoktól, melyekben szépségüket dicsérik és találkára hívják őket... Mikor egy jóképű fiút még az utcára sem lehet kiengedni este, mert nemcsak az erkölcstelen élet éjszakai lepkéi, hanem férfiak is beléjük kötnek..., — azt kell mondanunk, hogy a testi egészség és szépség csak abban az esetben szerencséje és kincse valakinek, ha a külső szépséghez a tartalmas lélek egészsége és szépsége járul, s ha a fiú magáévá teszi ezt az elvet: Én csak az Istennek akarok tetszeni! — Sok gyönyörű testű fiút láttam, akinek mikor lelkébe pillanthattam, összekulcsoltam kezemet: Istenem, mily rútul visszaélnek az emberek ajándékaiddal, — mennyire megszedülnek, mikor külső szépségüket dicsérik! Mennyi szennyben,

ingoványban fürösztik meg szép, de érzékiséggel telített testüket!

Axel Munthe skandináv orvos-író említ egy ideillő esetet:

Csúf öregember haldoklott a szegények házában. Az emberi irgalom és könyörületesség fogadta be ide, a nyomor végső állomására: a hajléktalan elaggottak menedékházába. Valamikor dúsgazdag volt ez a férfi, fiatalkorában nagy utazásokat tett. De pénzén kívül másik nagy kincse is volt: ritka szépsége! Mikor a daliás természetű, férfiás-szép arcú fiatalember végigment az utcákon, megálltak az emberek: Ki ez a gyönyörű férfi? Amit akart, teljesült; bőven akadtak hódolói, valósággal bálványozták a nők.

Ime, most itt fekszik az otthontalanok menhelyén. Elfogyott a vagyona, elmaradtak a hódolói — és régesrég elfonnyadt a szépsége is. Ismételten elutasította az ápolónővért, aki figyelmeztette, hogy rendezze lelki ügyeit. Pedig a halál sápadtsága már jelentkezik az arcán!

— Tükröt! Tükröt! — suttogja kékülő ajkaival, mintha utolsó kívánságát mondaná. — Az ápolónővér kezitükröt nyom a beteg kezébe. Az minden erejét összeszedve, feltápászkodik párnájáról és üvegesedő tekintetével belenéz a tükörbe. Amint megvénhedt, kiélt arcát megpillantja, és hiába keresi a tükörben régi szépsége nyomait, — irtózatossá válik, rázza meg testét és utolsó mozdulatával a földhöz vágja a tükröt, hogy az száz darabra törjön.

Fiam! Jól sáfárokodj egészségeddel, a lélek szépségét többre becsüld a testi szépségnél, nehogy Istennel, önmagaddal s az egész világgal meghasonlottan megiszonyodj önmagadtól, mikor kiélt ifjúságod romjain hiába keresed elaszott, letarolt szépségedet!

Említsük még az érzékenység szikláját is! Hiszem azt, hogy sok fiút fog érinteni ez a rész!

A Rókus-kórház öngyilkososztályának főorvosa

„Az élet útvesztői” címen könyvet adott ki, amelyben az öngyilkosok egyik leggyakoribb halálbakergetőjének azt a lagymatag érzékenységet jelenti ki, amellyel az emberek a kis dolgokat is óriási szerencsétlenségekké fűjják fel, s amely a kemény életfeladatok elől megfutamodásra készíti az embert. Akárhányszor nagydiákokat is látunk, akik oly érzékenyek, túlfinomultak, vajszívűek, mint a pityergős lányok! Egy sikertelenség elég ahhoz, hogy sírjanak. Egy beszédés elég és már elkedvetlenednek. Egy mellőzés vagy méltánytalanság, erősebb feddés vagy dorgálás annyira lesújtja őket, hogy napokig búskomorak. Ejnye, ejnye! Hát mi csoda fiúk ezek?

Két évvel ezelőtt egyik vidéki városban időztem, ahol többek között egy kedves és szeretetre-méltó, 17 éves fiú keresett fel. Hosszasan elbeszélgettünk. Igazán nagyon jól visszaemlékszem beszélgetésünkre és arra is, hogy mennyire őszinte, gyermeki bizalommal bontakozott ki előttem a lelke. Beszélgetésünk alapján az volt a benyomásom, amit szóvá is tettem a fiú előtt, hogy korához képest nem elég komoly és férfias, valahogy túlságos visszhangot keltenek benne az élet apró dolgai, amelyekre más talán fel sem figyel. Az idén februárban megdöbbenéssel olvastam a lapokban, hogy ez a fiú borzalmas módon végzett magával: derekára drótot kötött s annak végét feldobta a magasfeszültségű áramvezetékre és egy pillanat alatt agyonsujtatta magát. Mikor arra utaztam, meglátogattam sírját. A temetőben összetalálkoztam jó édesanyjával, aki elmondta, hogy a fiú húsz pengőt elveszített és ezért megdorgálták. Érzékeny lelke nem tudta elviselni a dorgálást és elkeseredett pillanatában ilyen döbbenetes módon dobta el Isten ajándékát: az életét!

Ime, — más talán lerázta volna magáról a feddést, vagy furcsának tartotta volna, ha húsz pengő elvesztéséért még fejmosást sem kap! S ennek a túlságosan érzékeny fiúnak egy ilyen egyszerű eset

lett a halálsziklája. Ezt a kislányos érzékenységet meg sem tudja érteni az, akit kiskora óta keményebben neveltek. Látjátok, én egész életemben megemlegetem, hogy mennyire alaposan elnadrágolt az édesapám, amikor kis gimnazista koromban elvesztettem a vasúti bérletjegyemet. Olyan kiabálást rendeztem, hogy összecsődültek a szomszédok, — de aztán letöröltem könnyeimet és megértettem, hogy valahogy meg kellett fizetnem a fényűzési adót azért a tékozlásért, hogy édesapám keservesen keresett pénzét ennyire pazarlom. De kinek jutna eszébe, hogy ilyen csekélység miatt öngyilkos legyen?

A legerélyesebb eszközökkel is hozzá kell szoktatnod magad, hogy panasz nélkül és könnytelenül elviseled a sikertelenséget, igazságtalanságot. *Ha földhöz csap az élet, labda módjára még magasabbra pattansz és folytatod munkádat! Teherbíró férfiak kellene, akik százszor is tudnak újrakezdeni, akik az eléjük sodródó akadályoktól nem ijednek meg, hanem fiús kedvteléssel szembeszállnak velük és megmutatják, hogy ha az egész pokol ellenük esküszik is, akkor is ők lesznek a győztesek, mert mindig felülemelkednek!*

Fiúk!

Legyen elég ennyi a halálsziklák bemutatásából! Még más szirtekről is beszélhetnék, itt csak a legszédítőbbeket mutattam be.

Sopron közelében, a bánfalvi kőfejtő felett magasodik a szomorú nevezetességű bánfalvi halálszikla. Ezt a kevély, szédítő sziklát csalódott szerelmesek, dúlt idegzetű férfiak, kifosztott leányok szokták megmászni s onnan dobták le életüket. Az eredmény minden esetben: azonnali halál. Hogy a szinte járványszerű halálugrásokat megszüntessék, a soproni cserkészek kápolnát építettek a halálszikla tetejére s e kápolna kereszte magasba nyúlva, mint ég felé mutató ujj figyelmeztet: Ember, emlékezzél, Isten az élet ura! Emlékezzél a szerencsétlenekről, akik innen a mélybe zuhantak!

Az ifjúkor szirtjeit és merész sziklafalait másztuk meg most! Az ifjúkor több mozzanatát, eshetőségét láttuk és borzongás futott végig rajtunk, mikor eszünkbe jutott: Itt járt szerencsétlenül ez és ez a diáktársunk... Talán olyan adottságok és körülmények voltak a mélységbe zuhantatóik, amilyenekkel talán neked is küzdened kell. Fiam, — ne könnyelműsködj! Légy elővigyázatos, óvatos és körültekintő! Fogadd meg intő szavamat — és Isten segítségével megmászod a sziklát, amelyről szebb és egészségesebb élet tája bontakozik majd eléd!

AMIRŐL NEM BESZÉLNEK A FIÚK . . .

Most olyan kérdésről lesz szó, amelyről ritkán beszélnek diákközönség előtt, s amelyet — mi tagadás, — nem valami szívesen hallgatnak a fiúk.

Ez a téma: *az örök kárhozat*.

A pokolra való gondolásban legtöbbször a puhasága gátolja az embert. Az érzelmes vallásossághoz szokott ifjú, aki minden hibájára tud valamilyen mentséget, s aki Istent is olvadékony és tekerhető puhánynak gondolja, természetszerűleg irtózik a kárhozatnak még a gondolatától is. Senkinek sem tetszik, ha hibáira kérlelhetetlenül és takargatás nélkül rámutatnak, ha azokra a bekövetkező büntetésekre és siralmas következményekre figyelmeztetik, amelyeket bűneivel alaposan kiérdemelt. Kemény a hit a pokol tüzéről, mint Prohászka mondja, de *erősíti és szépíti a lelket!* Ezért irtóznak a puhányok a kárhozat mellbevágó gondolatától, kemény életre szoktató hatóerejétől és önmagunk szigorú megbírálására készítő megfontolásától!

Pedig a halál, a végső dolgok, a túlvilág kérdései tagadhatatlanul érdeklik az ifjúságot, eltűnőd-

nek, elfilozofálgatnak ezeken a mély kérdéseken. A boldog mennyország valahogy beleillik gondolkozásukba, — még azzal is megbékülnek, hogy a túlvilágon bizonyos ideig szenvednie kell a bűnösnek, — de az örök kárhozat gondolatával semmikép sem tudnak megbarátkozni. Örök szenvedés akár egyetlen, pillanatig tartó bűnért? Lehetetlen! — harsogják a pokol ellenzői. Nagyon népszerűtlen beszéd tárgy tehát a pokol, s mivel csak keveset tudunk róla és szónoklati feltáralása éppen ezért igen nehéz, — legtöbbször bölcsen hallgatnak róla a lelkigyakorlatvezetők is. Ezt mondják: — Ugyan miért fűtsük be a poklot és miért rajzoljunk borzalmakat az ifjúság elé? Erre saját diákkori lelkigyakorlataim, valamint papi életem szent magányai alapján azt felelem, hogy *nagyon egészséges dolog időnként befűteni a poklot!* Aranyszájú Szent Jánosra hivatkozom, aki fején találja a szeget és szavaival: *„Félsz, hogy nem időszerű a pokolról beszélni? Hallgatással nem oltod ki a pokol lángjait soha! Akár beszélsz, akár hallgatsz, a tűz ég! Hogy soha bele ne essél a pokolba, beszélj mindig róla! Mert az a lélek, amely fél a pokoltól, a Szentírás szerint nem fog vétkezni mindörökké! ...”*

A világ egyik legtüneményesebb lélekismerője, Loyolai Szent Ignác is belevette a pokol megfontolását lelkigyakorlatos rendszerébe, sőt kívánja, hogy segédfogalmakkal dolgozva, érzékeink alkalmazásával minél erőteljesebben magunk elé képzeljük a poklot, hogy ha Isten szeretete nem tudna visszatartani a bűntől, akkor hát térítsen észre és riasszon vissza a bűnözéstől a pokolra gondolás!

Több szempont vezet, amikor az örök kárhozatról szólok hozzátok:

1. *Bizonyos, hogy az örök kárhozatba került lelkek legtöbbje itt a földön ifjúkorában kezdte el kárhozása előkészítését.* Legtöbb életpálya irányvevése az ifjúkorban dől el. Jobbra vagy balra indul el az ember. A férfikor többnyire csak véglege-

sítése az ifjúkori választásnak. Aki ifjúkorában nem száll szembe rossz hajlamaival, felnőtt korában is aligha lesz büntelen, mikor már megcsappan az ember küzdökedve ahhoz, hogy elharapózkodott hajlamai türelmes, százszor is újrakezdeni tudó kigyomlálásához fogjon.

2. A lelkigyakorlat más elmélkedéseit önmaga számára talán időszerűtlennek ítélné a fiú. A tisztalelkű így gondolkodhatik a különféle bűnök megtárgyalásakor: „Ó, ettől nagyon távol állok!” A bűnben fetregő viszont így vélekedhetik a kegyelmi életről: „Ez elérhetetlen számomra. Sohasem jutok el én odáig!...” A pokolról szóló elmélkedés azonban mindenkinek szól, mindenkinek időszerű, hiszen *senki sem tarthatja magát a pokoltól nagyon távolállónak, ha megfontoljuk, hogy milyen könnyen bűnbe eshet, és egyetlen halálos bűnnel az örök kárhozatba juthat az ember.*

3. *Valószínűség szól a mellett, hogy a kárhozottak közt sokan lehetnek ifjak, sőt diákok is.* A statisztika szerint ugyan legkisebb a halálozás a 10. és 20. év között; ifjak hirtelen halála azonban mégsem ritkaság. A sport és a közlekedés terén elég gyakori, hogy baleset következtében fiatalember hirtelen meghal. Aki pedig a lelki ember észjárásával gondolkodik, elképzei, hová juthatott annak a lelke, aki cinikus, könnyelmű életet folytatott, és aki nyakig volt a bűnben. Egy nyolcadikos gimnazista majdnem belehibbant abba, hogy fiatalabb diaktársát kárhozatba döntötte. A fiúval ismételten együtt vétkezett, s arra a délutánra is bűnös találkozót terveztek, amelyen a vonat hirtelen halálra gázolta az elrontott kisebb diákot.

4. *A pokol gondolata végül vigaszt is hoz sokak számára.* Sokak küzdelmébe és szenvedésébe ugyanis vigasztalást hoz az a tudat, hogy az elnyomóik, a velük igazságtalanul bánók, a csábítók és bűnretanítók megkapják megillető büntetésüket Istentől. Ugyan, mi értelme volna a tiszta élet örzé-

sének, ha a tisztátalanok is odajutnának végül, ahová a magukra vigyázók jutnak? Az igyekvők, a gyakori gyónók és áldozók, akik nem akarnak fekve maradni hibáikban, végül egyforma jutalmat kapnának azokkal, akik maró gúnnyal öntenek le minden szépet és jót, mindent, ami a vallással kapcsolatban áll, — akik fiatalságukban éveken át nem gyóntak, esetleg szentségtörők voltak, paráználkodtak, felelőtlenül és röhögve bűnöztek!? A diákság szemétje egyenlő elbírálás alá esnék a szent diákokkal? Vajjon érdemes volna-e végletekig ellenállni a csábítóknak, ha az a nő vagy férfi, aki mást hálójába kerített, nem kap megtorlást e lélekrontásért, hanem végül éppúgy eljut az örök boldogságba, mint elcsábítottja, aki akarata ellenére került a lélekrontó csapdájába, s aki szigorú vezekléssel tisztította meg elrontott ifjúságát!?

A kárhozat fogalmában megráz a „második halál” gondolata! A földi meghalás az élettől való megfosztást jelenti. Az elkárhozás pedig Istentől szakít el végleg! A haldokló, végsőket vonagló test látása, a lezáródó kriptá, az enyészet gondolata semmi ahhoz a gyötrelmes és csillapíthatatlan kilátástalansághoz képest, amelyet a pokol kárhozottjai szenvednek. Ez a második halál a lélek legdrágább rezdüléseit, vágyait, reményeit fagyasztja meg mindörökre! Pokolba jutni annyit jelent, mint elszakadni Krisztustól, a kegyelemtől, Krisztus összes javaitól, érdemeitől, vigaszaitól!

A pokol voltaképpen *jóvátehetetlen céltévesztés!* Itt a földön is idegekremenő lehet annak felismerése, hogy célt tévesztettünk. Mily kétségbeesetten kiált segítségért, aki eltévedt a hegyek közt a hóiharban vagy az erdőben. Mily leverő érzés, hogy nem találjuk a helyes utat s érezzük, hogy egyre távolodunk a kitűzött, igazi céltől. Még végtetesebb a pályatévesztés tudata! Aki rádöbben arra, hogy egészen elhibázta életét és más elhelyezkedéssel kellett volna keresnie boldogságát, meny-

nyire fásult, kedvetlen lesz. Minden munkájára ráüti bélyegét a céltévesztés boldogtalansága. De itt a földön elképzelhető és nem tartozik a lehetőségek közé a céltévesztés kiigazítása, az igazi cél megtalálása. A hegyben vagy erdőben eltévedt ember keresésére indulunk, esetleg ő maga rátalál a helyes útra. Az elhibázott pályaválasztást is sok esetben jóváteheti az ember erős akarattal és szívós munkával. A pokol azonban jóvátehetetlen céltévesztés! A lélek előtt csak most táru fel igazi mivoltában bűnös életének könnyelműsége. Egyetlen értelmet adó célja volt életének és nem érte el azt. Egyetlen útja lett volna életének és letért róla, sőt homlokegyenest más irányt választott. Az eltévedt ember rémülete, ijedtsége, kétségbeesése fogja el, de reményét vesztetten azonnal visszahőköl, mert senki sincs segítségére, s ő maga is látja, hogy menthetetlen, kiigazíthatatlan ez a céltévesztés!

Átkozottaknak nevezi az ítélő Jézus a kárhozottakat. *Isten átka fejezné be tehát pályafutásodat, jó fiam? A világtörténelem legnagyobb bűnözői, isten-tagadói, szentségtörői, paráznái, sikkasztói, gyilkosai képeznék társaságodat!*

Mennyire jóvátennéd minden bűnödöt, ha lehetnél!

A Márvány-tengeren levő Imreli-szigeten, a török államfogházban azokat a bűnösöket őrzik, akik becsületük védelmében követtek el bűncselekményeket. A foglyok között a legszigorúbb fegyelem uralkodik és régi szokás, hogy nem szabad rosszat mondani egymásról. Egyik fogoly megszegte ezt az íratlan törvényt és ezért kegyetlenül megbüntette magát. Borotvájával levágta a nyelvét, papirosba csomagolta és elküldte annak, akit megrágalmazott. A kísérő levélben ezt írta: „Gonoszságomért bűnhödnöm kell, azért levágtam azt a nyelvet, amely rosszat mondott rólad!”

A kárhozatban nem lehetséges többé a jóvá-

tétel! Bűnhödnöd kell nyelved vétkeiért: a szentségtörő gyónásokért és áldozásokért, a káromkodásért, a rágalmakért, a bűnretanításokért, a fajtalan beszédért... Bűnhödni kell a hallással elkövetett vétkeiért... Kezeid bűnös tetteiért is szenvedned kell... A kárhozottak pokoli társaságában!

Okoskodásokkal igyekszik csillapítani magában a kárhozattól való üdvös félelmet a bűnös ember. Inkább elhiteti magát, hogy a halált százszázalékos enyészet követi, semhogy belenyugodjon a pokol valóságába. Azt mondja, a pokol nem egyeztethető össze Isten jóságával. Azonban hiába minden csűrés-csavarás. A pokol létezésének velőnkig ható hittétele belénk váj! Beleszédülünk abba a gondolatba, hogy el kell kárhoznunk...

És most tekintsünk a keresztre.

A kereszt legátütőbb bizonyítéka a pokol létezésének. Ha nincs pokol, akkor nincs értelme Krisztus kereszthalálának és vele együtt értelmét veszíti és összeomlik az egész hitrendszer. Miért halt meg Krisztus a kereszten, ha nincs pokol, amelytől megváltson minket? De hangosan hirdeti a kereszt az Isten jóságát is, mert valóban végtelen jóság kellett ahhoz, hogy Isten inkább magának válassza a kereszthalált, minthogy minket a pokolba kényszerüljön taszítani. Állítsd tanulóasztalodra a keresztet, ha még nem volna ott, vagy függeszd asztalod fölé a feszületet, hogy Jézus kereszthalálára való gondolás figyelmeztessen arra, hogy Isten nem akarja a kárhozatodat, rád bízva, hogy a poklot választod-e örök osztályrészedül.

A pokol komoly, nagy figyelmeztetéseit szívd meg, fiam! Lásd benne Isten igazságát, hatalmát, okosságát, de jusson eszedbe Isten jósága is, amely elvon, félt, óv az örök kárhozattól.

Dante szavait idézze a pokolról szóló elmélkedésünk:

„Nagy Alkotóm vezette az igazság;
Isten Hatalma emelt égi kénnyel,
az ő Szeretet és a fő Okosság,

Én nem vagyok egykorú semmi lénnyel,
csupán örökkel; s én örökkön állok.
Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel!

(Inferno, III. ének.)

KORSZERŰ LELKI HONVÉDELEM

Sokat hangoztatjuk mostanában, hogy történelmi idöket élünk. Trónok összeomlása, eszmék hullámzása, korszakos emberek fellépése és döntő fontosságú események zuhataga adja az aláfestést e nagy időkhöz.

Tudod-e, fiam, hogy magad is történelmi idöket élsz. — egyéni életed történelmi idöit? Forradalmi eszmék hullámanak benned. Mozgalmas életszakaszhoz értél, amely mindennap új fordulatot, friss meglepetést hozhat. Élettörténeted legfontosabb korszaka ez, amely jövőd szempontjából döntő fontosságú. Vigyázz tehát, hogy okosan, számítással és Isten táborának rendületlen harcosaként álld helyedet „történelmi idö”, ifjúkorod eseménydús kavargásában!

„Katonasor az ember élete a földön!” — olvasuk Jób könyvében. A jó és a rossz örök ellentéte és harca jegyében telik életünk. Igazán talpig katonává kell lenned, hogy ne legyen állandó hányódtatás az életed, ne legyen folytonos imbolygás a jó és rossz határvidéken, hanem hűséges és vitéz katonáskodás Isten szolgáinak csatasorában.

A korszerű honvédelem felkapott gondolata a lelki élet terén is idöszerű, annál is inkább, mivel

örök ellenségünk, a sátán a legmaibb eszközökkel dolgozik Isten táborának gyengítésén.

Figyeljük meg tehát a gonoszlélek hadműveleteit, háborús felkészültségét, hogy az ő korszerű hadviselése meggyőzzön minket arról, hogy lelkünk honvédelmének is haladnia kell a korral, s hogy világosan lássuk, milyen szempontból kell különösen kiképeznünk lelki erőinket.

A sátán hadviselése magán viseli a rontás fejedelmének, a gonoszság atyamesterének pokoli bélyegét. Semmi honvéderény, hősiesség, hadvezetési bölcsesség nem nyilvánul meg itt, — de annál több cselvetés, állatiasság és kegyetlenség. Célja, hogy saját erejét nagynak, sőt mindent elsodró, félelmetes és ellenállhatatlan hatalomnak tüntesse fel, hogy látszólagos hatalmi fölénye azt a hitet keltse, mintha gőzhenger módjára mindent le tudna tiporni.

Támadási módjai:

Propaganda-hadjárat. Sugallatai mint erőteljes rádióhullámok állandóan zavarják a magasabbrendű élet leadóinak sugárzását. Szinte nyomasztó, mennyire betölti a levegőt propagandájával, forradalmi indulója hangjaival. Hirdetőoszlopok plakátjain csókolódzó fejek, színházak és filmelőadások ingerlő jelenetei, fényképkirakatok és képkiállítások aktrakományai burkoltan vagy nyíltan szuggerálják az emberekbe, hogy a földi élet nem egyéb, mint érzéki élvezet és nemi inger. A sátán propagandája rémhíreket terjeszt Isten csapatainak visszavonulásáról, kudarcáról; (tisztá élet lehetetlen; — dajkamese az, hogy sokan élnek az önmegtartóztatás fegyelmét!), s ezek a hírek úgy tüntetik fel a bűn birodalmának terjedését, mintha az feltartóztathatatlan volna. Így akar újoncokat csalogatni táborába.

Kémeket és szabadcsapatokat csempész lelked területére, akiknek hírszerzés és zavarkeltés a feladatuk. Röpiratokat nyomnak kezébe (rossz köny-

vek, pornográf sajtótermékek alakjában). Aki nem óvatos, könnyen bizalmaskodni kezd a gonoszlelek csatlósaival, minden benső ügyét, rejtett értékét elmeséli, — s e titkok birtokában a legelső alkalommal biztos győzelmet arat a sátán az ilyen fecsegő lelken.

Lelked ellensége *blokádot léptet életbe* s ezzel igyekszik elzárni érintkezésedet a világgal. Egyes fiúk (a rosszak) bojkottálnak téged, a gúny, megvetés és bosszantás olyan hallatlan támadását indítják ellened, hogy még jóbarátaid is gyáván megfutamodnak mellőled, mert félnek a blokádban résztvevő főkolomposok bosszújától. A blokád tagjai kiközösítenek körükből s ahol csak tehetik, borsot törnek orrod alá: nem segítenek sugásaikkal feleléskor, nem segítenek dolgozatcsempészéssel, nem pártolnak az önképzőköri választásoknál. Mind ezt csak azért csinálják, mert nem akarsz alkalmazkodni stílusukhoz s mert nem lépsz velük szövetségre.

A tulajdonképeni harcban példátlan vérengzés, rombolási düh, barbár pusztító szándék vezeti a gonoszlelket. Azt még megértjük, hogy felrobbantja a hidakat (az Istennel való összeköttetésünket), bombázza a repülőtereket (magasbatörésünket, nemesebb célkitűzéseinket), a kaszárnyákat (erényeink összességét), élelmiszert tároló raktárainkat (a lelki élet gyakorlatait), kikötőinket (a vállalkozási kedvet), bányáinkat és ipartelepeinket (munkalendületünket és akaraterőnket), — de nem elégszik meg e katonai célpontok rongálásával, — rombol mindent, amin keresztet lát (imádság szeretetét, lelki gyakorlatok jó végzését), a jóság és kedvesség békés polgári lakásait, s a lelki ártatlanság tiszta, gyermeki hajlékait. Hullámszerűen ismétlődő támadásokkal bombázza a tiszta élet, hivatás, jövődö családalapítás épülő felhőkarcolóit, üvöltő bombáival állandó rettegésben és idegizgalomban tartja az embert, s ezek a támadások néha oly féktelenek,

sőt eszeveszettek, hogy lelkiismeretünk állandó szírenajelzésére huzamosabb időre elsötétítést kell rendeznünk, nehogy feltűnő célpontok legyünk ellenségünk számára, és be kell menekülnünk a magány és merev elzárkózás betonpincéibe, óvóhelyeire. Néha egész délután vagy egész éjszaka tart a hullámszerű támadás, hogy tanulásod, alvásod lehetetlenné válik. Fojtó légkör lesz a szobád, tüzes kemence az ágyad. Működtesd ilyenkor a légvédelmi ágyúkat; mindaddig, míg a légi veszély el nem múlt: imádkozzál ilyenkor, míg a kísértés el nem távozott.

A közelharcban tervszerű cselvetéssel dolgozik a sátán. Gyakori hadicsele az, hogy mocsár felé tereli azt, akit be akar keríteni. Ha áldozata nem eléggé előrelátó és nem veszi idejében észre, hogy süpped alatta a talaj, — a sátán könnyű diadalt arat, mert erőfeszítés nélkül tönkre teszi ellenfelét, aki kézzel-lábbal igyekszik kikecmeregni az ingoványból, de annál mélyebbre süllyed a marasztaló és biztos halált hozó lápban.

Ha komoly ellenállásra talál, egészen megvadul, valósággal őrijong a sátán. Ilyenkor példátlan vad és szabálytalan harcmodorba kezd. *Gáztámadást intéz* kiszemelt áldozata ellen. Fojtóvá és elviselhetlenné teszi körülötte a levegőt. Áldozata köhög, fuldoklik a fertőzött levegőtől, elkékül és friss levegő után kapkod: végem van! (Ködszerű sötétséget bocsát a lélekre: Nézd, mindenki a bűn után rohan! Nincs egyetlen tisztességes lány sem a világon, annál kevésbbé akad érintetlen ifjú! Rád is az vár, mint másokra: kikerülhetetlen a bukásod!) Fiam, ne szívd a tüdődre ezt a méreggel telített levegőt. Fel a gázálarcot — és hatolj át a mérgezett zónán! Menekülj ebből a fojtó légkörből, mely megüli melledet, s melyben ijedten kapkodsز levegőért. Menekülj, mert ha feldühösödik a sátán, agyonpörköli testedet az érzéki bűnök mustárgázával!

Egyébként süketnek kell lenned, mikor füleidbe harsog a sátán propagandája: A bűn szabadkőművesei — mintha hatalmas fizetést kapnának érte — koholt híreikkel, a bűn táborának térhódításairól szóló hazug jelentéseikkel igyekeznek erkölcsi ellenállásodban gyengíteni, demoralizálni. Velődig hatol az a rémhírük, hogy a gonoszlélek feltalálta a halálsugarat, amellyel ki tud ölni áldozatából minden felsőbbrendű életcsírát, minden természetfeletti megnyilvánulást. Eszmélj fel, hogy mindez csak szemenszedett hazugság, amelynek semmi más célja nincs, mint letörni ellenállásodat és beterelni téged a sátán hódolói közé.

Aki alaposabban figyeli a sátán harcmódorát, rájön, hogy minden mozdulata szemfényvesztés.

Bármily nagy szervezetet vonultat fel, bármennyire is velőkig ható, pokoli színjátékokat rögtönöz, — az egész csak hatásvadászat. Megfélemlíteni akarja az embert, hogy az begyulladjon. Fegyverletételt akar kicsikarni azáltal, hogy áldozatával úgy láttatja a helyzetet, mintha a sátán túleréjével szemben nem is volna érdemes ellenállást kifejteni.

Pedig könnyű észrevenni, hogy a nagy garral hirdetett hatalom csak kirakati céció. Szedett-vedett társaság, fegyelmezetlen banda, igazi hadviseléshez nem értő csőcselék alkotja seregét, amelyet ügyes és korszerű hadviseléssel lehetetlenné tudunk tenni és rabságba hajthatunk. A sok rémhír és csatakiáltás nem egyéb, mint gyáva ebek riasztó csaholása, amely mögött tudatlanság, tehetetlenség és gyáva-ság lapul. Felfújt hólyagok nagyképű hengegése, hódításra vágyó degeneráltak otromba próbálgatása, posványlakók nyálas zavarkeltése az egész! Csak egy kis férfierő, határozott támadás, jól szervezett csapat kell ide és — hanyat-homlok menekülni fog ez a szellemi gangszterekből és apacsokból összeháklolt léhűtő csorda!

Ellenséged gyenge oldalainak felismerése meg-

hatványozza benned azt a reményt, hogy le tudod győzni a gonoszlélek minden támadását. Vigyázz azonban, — ne gondold túlkönnyűnek a lelki harcot. Résen kell lenned és korszerű fegyverkezéssel, alaposan begyakorolt és lelked parancsára habozás nélkül működésbe lépő hadsereggel kell biztosítanod lelked sértetlenségét.

Először is hasson át az a tudat, hogy maga az Isten a szövetségesed, aki sohasem hagy cserben, s akitől a gonoszlélek blokádja nem tud elzárni téged. A rosszak legfeljebb csak baráti körükből tudnak kirekeszteni; te pedig nagyszerűen megleszel nélkülük is. Nem vehetsz részt mulatságaikban; mégis állandó a jókedved és igazabb az örömed, mint azelőtt. Nem vallhatod barátaidnak a közös élet hangadó kolomposait, de viszont olyan tábornak lehetsz katonája, amelyben a világtörténelem legnagyobb szentjei, akarathősei, korszakot nyitó nagy férfiai harcoltak! Ne légy tehát visszahúzóódó! Vedd ki részedet a jó ügy propagandájából! Nehéz lesz ez a munka, mert míg te az önmegtagadás mellett szállsz síkra, — a sátán szolgálai könnyű életet hirdetnek. Lelki előkelőségek táborában harcolsz, — de a rosszak tábora sokkal nagyobb, félelmetes tömeg! Azok romlottságukkal tüntetnek és dicsekednek élményeikkel, — a mi kincsünk nem kirakatba való, mert „törékeny edényben” hordozzuk, nem kérkedhetünk vele. Baráti jószóval, lapok és hasznos könyvek terjesztésével és olvasatásával kell szolgálnod Isten ügyét. (Sok fiút nemesebb lelkű barátja vezetett a gyakori gyónásra, a lelkiatyához. Sok fiú lelki tisztulását az a barátja indította el, aki jó könyvet adott válaszüton álló, diáktársa kezébe!)

Lüktessen benned a boldogító becsvágy, hogy tiszta gondolkodású, alkotó férfiak társaságában küzdhetsz. Igen, — itt termékeny életetek bontakoznak koronába, — ott a világtörténelem szemétjei bűzlenek! Ezeknek munkáját századok áldják, —

azoknak visszaéléseit nemzedékek átkozzák! A sátán táborát paralízis és butulás, idegreflex és kórház jellemzi, — itt kultúra és építés, egészség és jólét az úr! Ott ernyedtség és nyomor, korlátlan-ság és tobzódás járja haláltáncát, — itt egészség és gazdagság, fegyelem és rend az osztályrészünk! Ne higgy a csábító külsőnek és a vonzó csomagolásnak, amelybe rejti a sátán a maga csalétkét: a méreg egyformán árt, akár porban, ostyában, folyadékban vagy pilulákban adják be az embereknek!

Ne ugorj be a sátán *háborús uszításaiba*, a bűn-alkalmakba. Ne hallgass ingerléseire, melyekkel be-avatkozásra akar bírni. Nem játék a lélek országa! Ne állj szóba tehát az uszítóval, mert rajta veszt-hetsz könnyen: hiszen benned is van rosszra való hajlam, amely szívesen hajlik a könnyelműség felé!

Gondod legyen a szigorú *kémelhárításra és határvédelemre*! Álcázott, gyanús alakok jelennek meg körülötted, akik benső életed titkait fessegetik, kíváncsian érdeklődnek legegényibb dolgaid után. Mindenáron át akarják lépni a határvonalat, ameddig idegenek elmerészkedhetnek. Jó szem kell a kémek észrevevéséhez, mert legtöbbször ügyesen, álöltözetben közelednek. Mikor azonban felismerted őket, haladéktalanul zsuppold ki őket a határon, örök időkre tiltsd ki az ilyen szemtelenkedő alakokat lelked határvidékéről!

Különösen vigyázz *olajmezőid és nyersanyag-bányáid* őrzésére (gyakori gyónásod és áldozásod hűségese megvalósítására). Tudja az ellenség, hogy ezek az anyagforrások szolgáltatják fegyvereid acél-ját és hadigépeid üzemanyagát. Éppen ezért levegőbe akarja repíteni e telepeket. A kémek főleg ezekre a területekre vadásznak, ezektől akarnak elidege-níteni. Ne hallgass reájuk, mert elveszel, ha elárulod az olajmezőket és nyersanyagforrásaidat!

Idegezd be magadba a fegyelem szeretetét. *Lelki honvédelmedet katonás fegyelem hassa át!* Kisebb hadsereg is csodákat művelhet, ha megvan az össze-

dolgozás a csapattestek között, ha azonos hadviselési cél és feltétlen engedelmesség fogja egybe a katonaságot. Légy pontos és fegyelmezett legkisebb dolgaiddban is. Megállapított időben kelj fel, — önnevelési célod legyen a puhaság és kényelemszeretet kiirtása. Tanulmányaidat, előírányzott munkáidat óraműpontossággal végezd, amennyire csak lehet. Megállapított napirendbe szorítsd szabadidődet, hogy tervszerűség és rend irányítson még itt is, ne ötletszerű kapkodás és ténfergés. Érzékeid fegyelmezése, önmegtágadások feltűnésnélküli és állandó végzése, elhatározásaidnak fejfájás, kedvetlenség, rossz hangulat ellenére is török-szakad keresztülvitele megtanítt téged a fegyelmezett lélek nemes életvezetésére.

Szárazföldi honvédelmünk egészen mai kelléke az **erődépítés**. Lelked is áthatolhatatlan erődvonalat igényel, amelynek drótsövényeibe beleakad, tankcsapdáiban megfeneklik, útvesztőiben hurokra kerül az ellenség, s amelynek bombabiztos fedezékeiben nem tud eredményesen rajtad ütni a sátán. Tudod, mi vonja köréd ezt az erődvonalat? A rendszeresen végzett alapos munka, a hűséges kötelességteljesítés! Nézd csak, én nem a tanáraid iskolás ízű hangján biztatlak tanulásra, hanem lelked érdekében, különösen tiszta életed szempontjából. Nemde, a legtöbb bűnbe a tétlenség, lustálkodás és unalom viszi az ifjút? Sohase maradj tehát tétlen! Adj magadnak állandóan elfoglaltságot és a tanulmányi mélyreásás legyen vezéreszméd. Aki megszokta, hogy derekasan kiveszi részét a tanulásból, s aki kedélyváltozásait, kelletlenségeit legyőzve odaerőszakolja magát a könyvhöz, és ha tetszik ha nem, — még ha egy fél óra alatt csak öt sort is jegyez meg, — de munkára szorítja esze kerekét, — úgy megizmosítja akaraterejét, hogy a jelentkező testi vágyakat így intézi el: „Hohó, komám, nem addig van az! Én már nagyobb vágyakat is legyőztem! Itt is győzni fogok!” Az erődvonalba lopakodó kísértő

fennakad, — visszavetik, — mert a fiú rendreszoktatott és munkával foglalkoztatott képzelete nem ad visszhangot a gonoszlélek hívogató füttyszóiral!

A németek a sárkány vérében fürdő Szigridről nevezték el a nyugati erődvonalat. Mi a tanulmány betonerődjét és a kötelességteljesítés acélvonalát ajánljuk a sárkány fejét összetipró tisztaságos Szent Szűz oltalmába és nevezzük el róla *Boldogasszony-vonalnak!*

A Boldogasszony-vonal mögött természetesen fel kell vonultatnunk a korszerű hadviselés teljes felkészültségét is. A gonoszlélek alattomos légi támadásait a *légelhárító ágyúk* működtetésével kell visszaverni. (Kísértés idején imádkozzál mindaddig, míg lelkiismereted a veszély elmúlását nem jelzi. Szenteltvíz használata, továbbá az úgynevezett exorcizmus-ima meggyőződéses végzése ilyenkor sokat segít!)¹

Az éji támadók kikutatására *fényszórókkal* világítsd be a felhőket és figyeld meg a legkisebb gyanús pontot is. (Legyen benned elővigyázat az Úr Jézus figyelmeztetése értelmében: Vigyázatok és imádkozzatok! Végezz esténként rövid lelkiismeretvizsgálatot, évente alapos lelkiigyakorlatot, hogy ápolt lelkiismereted fényszórója világosan mutassa a jelentkező veszélyeket és leleplezze a felhők közé rejtőző, ártatlannak tetsző bocsánatos bűnöket is!)

Legyen *messzehordó ágyúd* Istenbe vetett bizalmad, amely erősen tartja lelkedet akkor is, amikor emberi erő már-már cserben hagy. Ez az Istenbe való kapaszkodás győzelemre képesít olyan heves kísértésekben is, amelyek előtt meghunyászkodik a csupán saját erejéből harcoló: Nem bírom tovább! Messzehordó ágyúdat ez a jelszó díszíti: Mindent megethettek az Isten erejével, aki megsegít engem!

Lángszóró ágyúd: az Isten jelenlétében járás. Nagy erőmerítés az a tudat, hogy állandóan ha-

¹ Ez az imaszöveg a Kordánál kapható.

talmas szövetségeseid jelenlétében harcolsz, aki készséggel segítségére siet. Lángszóróidat ez a felirat ékesíti: „Ha Isten velem, — ki ellenem?” Bármilyen ádáz támadás indult ellened, gondold Isten jelenlétére. — Ki olyan, mint az Isten? — bátorítsd magad. Ennek a gondolatnak mélyebb átélése úgy megfutamtítja vagy felperzseli a kísértő gondolat harcvonalat, mintha 800 Celsius fokú lángoló olajat repítenél feléje.

Akaratod páncélos tankjaival meglepő akadályleghengerlést és előretörést valósíthatsz meg, ha a mindennapi élet kis gyakorlataival, önmegtágadásaival, vagy nagyobb erőfeszítést kívánó vállalkozások lankadatlan véghezvitelével teherbíróvá, ellenállóképessé és árkon-bokron, drótsövényen és minden akadályon utat tipróvá képezed akaratodat. Igaz, hogy néha így is fennakadhatsz a bűn tankcsapdáiban, hiszen az akaratérő nem mindenható, ezért rászorulsz a felsőbb hatalmak légi alátámasztó műveleteire. Az ég angyalainak és szentjeinek támogatása a bukórepülők váratlan lecsapásához hasonlóan akárhányszor éppen akkor hoz megoldást, mikor az akarat már-már csődöt mondott és mikor az ember feladná a küzdelmet azzal az érveléssel, hogy képtelen a további harcra.

Isten harcosainak táborában a halálmegvetés és elszánt harcolás hőseit, az *ejtőernyős osztagot* is megtaláljuk. Sok fiú határozottan látja, hogy a jóság nem lehet passzív álláspont, a tisztaság őrzése sem kényszeríthet visszahúzódásra, éppen ezért tenni kell arról, hogy a rosszak végre befogják a szájukat. El kell hallgattatni, le kell fegyverezni őket, felderítő repüléssel ki kell fürkészni és szét kell robbantani lappangási helyüket, hogy szervezkedésük, tömörülésük lehetetlenné váljék. A lelkiség elszánt harcosai áttörik az ellenséges határt, mint „Deus ex machina” az ellenség kellős közepén teremnek és vakréműletet keltve, azonnal szétrobbantják a rosszaság bűnfészkeit. (Amelyik nevelőintézet-

ben a diák-matuska ellenlábasaként a tisztaság ilyen rettenthetetlen bajnoka megjelenik, ott a bűn polgárjoga megszűnik, a lelki piromániások szedhetik sátorfájukat, mert ez a talpraesett ifjú szilánkokká robbantja a diák-matuska bombabiztosnak gondolt fedezékait, hogy előkészítse a talajt a jóság és tisztaság teljes honfoglalására.)

A légi haderő szerepét a merész tervek, magasröptű célkitűzések képviselik. Akárhány ifjúkori terv, amely sokak előtt túlmerésznek és felhők között járónak látszik, kitartó szárnypróbálgatások után, állhatatos formálgatás és kísérletezés után olyan telitalálatot eredményezhet, hogy a diákkorában gúnyolt, kinevetett ifjú a legjelesebb, legvállalkozóbb férfiak sorába léphet a vezérférfiúság jól megérdemelt érdemjelével.

A vállalkozó kedv, kitartó egyesületi munka, szervezés és apostolkodás képezi a diák lelki életében a *tengeri flotta* viharezzett legénységét, mely a legnagyobb veszélyektől sem ijed meg. Kötelezőn felül vállalt munka, vállalkozó szellem, merészség, kitartó idegzet jellemzi a flottát. (Akciók bonyolítása, kezdeményezés, nemlankadás.) Az ilyen tengerész-természetű fiú nem ijed meg a nehézségek hullám-himalájától, az ellenfelek, irigyek és versenytársak morájától és bömbölésétől, a közöny vagy rosszakarat lappangó úszóaknáitól, hanem ezek ellenére is sikerrel vezeti az egyesület hajóját. Ez a bátor flotta mindannyiszor kifut a békés diákélet kikötőjéből a diákközélet megmozgatásának és irányításának nyílt vizeire, valahányszor támaszpontot kell biztosítani az állandó önfoglalkoztatás, a tétlenségtől való menekülés és a vezérszerepre való készülés vágyától hevített pilótafiúknak. Ez a flotta egyébként torpedórombolókkal is rendelkezik, amelyekkel alaposan helybenhagyja és meglékeli a pártoskodás, sihederszellem, ellentmondás és szélső baloldaliság szemtelenkedő, felszín alatt úszó tenger-alattjáróit.

A szárazföldi, légi és tengeri haderő ilyen összedolgozó hadműveletei valósággal elképesztik a gonoszlélek szervezetlen hordáit. Most már csak az a fontos, hogy míg a honvédelem ily hatásosan működik, a hadszíntér mögött, a „Hinterland” is tudja a teendőit. Elengedhetetlen a lakosság fegyelme. (A képzeletvilág fegyelmezése.) A rendtartás, cenzúra, szigorú igazoltatás lépjen életbe. (Fel kell tartóztatni és a lélekből azonnal ki kell vetni a felforgató célzatú gondolatokat!) Az ellenségnek mégis bemerészkedett szabadcsapatosait haladéktalanul agyon kell löni. (Az esetleg mégis tudatossá vált és gyönyörre fajult gondolatot azonnal megbánjuk.)

Járásban, kelésben gyanúperrel élve és óvatosan kell viselkednünk. Lappangó ellenségek még a kutat is megmérgezhetik, még lakásainkba is becsempészhetik petárdáikat. (Barátság, sőt testvéri kapcsolat is bűnök forrása lehet, ha nem vagyunk óvatosak mások közeledésének, kedveskedésének igénybevételében.)

A józan ész parancsolja *önmagunk ügyes álcázását és a lopódzást finn módra*. Amint a finnek a hó színéhez alkalmazkodva lepedőkbe burkoltan haladtak előre a finn-orosz háborúban, — te se hangsúlyozd ki kirívóan és szinte kihívóan igazi törekvéseidet. Ne légy feltűnő, az ellenség figyelmét magadra kényszerítő célpont! Ne ütközz ki túlságosan a közösségből, hogy ezzel magadra ingereld a rosszak dühét, — kivéve, ha a hallgatás a rosszal való egyetértést és a bűn helyeslését jelentené, — de lappangva, változatlan elvhűséggel és állandó előhaladással vezesd diadalra a lelkebb és magasabb világ ügyét.

Katonasor az ember élete.

Hát te hogyan állod a helyed ebben a katonasorban?

Mozgósítod-e lelked hadosztályait oly frissen,

fegyelmezetten és felfegyverzetten, amint ezt a korszerű lelki honvédelem kívánja?

Tűzd a sisakod mellé a harci kedv cserfaágát és ifjúságod menetelő énekére gyujtva, vonulj be az Úr harcosai közé, akikre ráillik a költő szava:

„Katonák! Párnájuk gyémántkő: kegyelem.

Ingük vas, vértjük vas, övük vas: fegyelem!”

(Mécs László: Az Úr katonái.)

ORKÁNOK FIA

Elnézem ilyenkor, lelkigyakorlat idején a búcsúzás előtt álló nagydiákokat. Szent igyekezettel végzik lelkigyakorlatos teendőiket, nagy számadást tartanak eddigi életükről és diákéletük utolsó évére ráüti bélyegét a jólvégzett lelkigyakorlat. Meg is értem: nagy út előtt állnak, ezért igyekeznek felszerelni magukat az útra. Összecsomagolnak mindent, aminek valamikor hasznát láthatják.

Figyelem az életbe kilépő és kezdő lépéseket tevő érettségizetteket is, — és tudjátok, — meglepő dolgokat észlelek. Ugyanazok a fiúk, akik érettségi előtt pünkösdi tüzek voltak, tompított fényekké fakulnak, — akiket lángoló buzgóság hevített, mintha kicserélték volna őket, mindent abbahagynak, — erőseknek gondolt lelkek elbuknak, — nagyreményű fiúk elkallódnak, — teherbírónak és acél-idegzetűnek ítélt ifjak összebecsáklanak az élet első próbái alatt.

Elmondom, mi áll itt a háttérben!

Ilyenkor, a lelkigyakorlat vége felé, Isten ihletése alatt nagy fogadásokat tesz a fiú. Világosan látja a helyes utat és egy sereg nemes elhatározást tesz. De — megbocsássatok ezért a különös hason-

latért, — a legtöbb fiú úgy fest ezekkel az elhatározásokkal, mint a búcsújárásból hazaérkező búcsús, akinek nyakában mézeskalács-olvasó lóg, s aki a bábsütőnél mézeskalács-huszárt vett búcsúfiának. A fiúk egy része áhitatgyakorlatokat ígér Istennek, és ez a cifra, sokszor fantasztikus ígélet úgy fest rajta, mintha mézeskalács-olvasó lógna a nyakában: Gyermeknek való édesség az egész, omlós gyűrmány, amely elégtelen táplálék egy komoly fiú számára. Legtöbb fiú lelkigyakorlatos ígérete ilyen omlóskalács: nagyon hamar széttörik, — jó, ha az érettségiig eltart. Érettségi után azonban már maga is látja, hogy annakidején csak úgy kapásból összegyúrta magának és maga sem gondolta komolyan az egész ügyet.

Mások viszont tetszetősebb elhatározásokat tesznek. Hasonlók ahhoz, aki mézeskalács-huszárt vesz búcsúfiának, mert ez férfiasabb. Huszárnak huszár, lóva is van, csákója és kardja is, — de csak tészta az egész, mázos, cikornyás édesség! Az ilyen fiú elhatározása a hősiesség, elszánt erőfeszítés külső képét mutatja, de az élet első roppantására törés áll be. Akkor derül ki, hogy csak festett mézesbáb volt az egész, kisfiúknak való búcsúfia! Ezek a fiúk félrenevelik magukat. Azt hiszik, hogy mesevilág nyílik meg előttük és helyette nagyon is közönséges, néha visszataszítóan szürke világba nyitnak. Nagy valakiknek gondolják magukat és már első hónapokban be kell látniok, hogy egyelőre nagy senkik. Gyors érvényesülést várnak — és íme, egy ideig talán állást sem kapnak, vagy nem úgy megy minden, mint bohó diákéveikben kitervezték. Nagy várakozással és bizalommal lépnek az emberek elé és lépten-nyomon csalódásokba ütköznek. Becsületes, tiszta életre áhítoznak és íme, naponta eléjük fetreng, ingerli és csábítja őket a legkülönbébb és legkábitóbb bűnalkalom. Boldogulni akarnak, és sikertelenség, akadály, ellenségeskedés gáncsolja őket!

... És megindulnak a siránkozó levelek, állandó a panasza: Meginog a hitem! Már nem is imádkozom! Idegösszeomlást kapok, ha sokáig így tart! Öngyilkosságra gondolok!

Végül is felfortyan és megkérdi az ember: Vég-tére férfiak vagytok ti, pityergő, sírásra görbült ajkú fiúk?! Ti bambák, ügyefogyottak, olvadékonyak és lágyak! Mennyire felkészületlenül vagy rosszul készülten léptetek az életbe, ha ily könnyen elbánt veletek és ennyire felismerhetetlenségig megtépett és összekócolt benneteket a vihar!

Walt Disney bűbajos filmjében Hófehérke dalolva járja az erdőt, míg a vadász be nem kergeti a sötét rengeteg mélyére. Itt aztán megrémülve futkos, kétségbeesetten kiált segítségért. Baglyok huhogása, halálmadarak vijjogása, arcába akadó pókhálók, kísérteties fatörzsek ijesztik a sötétben. Amint sikoltozva futkos az úttalan erdőben, megbotlik és elesik. Földre borul és sír, vonaglik a félelemtől. Ekkor jön a film egyik legkedvesebb jelenete: Előbújnak az erdő lakói, őzek, mókusok, tapsifülesek, madarak, — részvétellel figyelik a síró leánykát. Végül egy aranyos nyuszi nekibátorodik, odalopózik Hófehérke mellé és félénken megnyalja a karját: Ha mindenki bánt is, — én szeretlek téged!

Hát nézzétek: Sok fiú meseerdőnek gondolja az életet, nem pedig sötét rengetegnek. Ezért aztán megijed a fáktól is, idegeire megy a pókhálók érintése és a baglyok huhogása. Mit tehet az ilyen fiú? Egyedüli megoldás számára a sírás!

Fiúk! Itt tér el a valóság a mesétől! Csak a mesében van úgy, hogy ilyen kis tapsifüles megnyalja a siránkozót. Az életben ritkán akad, aki megértéssel megsimogatja és szeretettel felemeli a pityergőt. Ha elterül a földön, elrohannak mellette, keresztülgázolnak rajta a nélkül, hogy észrevennék bánatát és felfigyelnének siránkozására.

Az élet realitásainak ez a riadt megpillantása, az érzékeny lelkű fiúnak ez a visszahőkölése talá-

lóan fejeződik ki egy zalaegerszegi diáknak a Zászlónkban közölt versében:

„Csak egy-két éve ... és mennyit öregedtem ...
Csak egy-két év ... és mennyit elvesztettem ...
Lehet, lélekben nemesebbé váltam
S előhaladtam tán a tudományban:
Hisz tudom, mikor uralkodott Péter
És hogyan szól a szinusz-, tangens-tétel;
S hogy mikor halt meg Orczy Lőrinc báró,
S miért oly híres Vergilius Maro;
S tudom, miért járta Canossát meg Henrik,
És a turbinák haszna miben rejlik;
Melyik nemzetnek a gyarmata Ciprus,
Lázás betegnek nem tesz jót a sok hús;
Mi a vegyjele a vasnak és szénnek,
S a medve, farkas télen hogyan élnek;
Ki a szerzője a „Le Vase brisé”-nek,
S hol keletkezett a Niebelung-ének.

És mégis úgy szeretnék visszamenni!
És úgy szeretnék újra gyermek lenni!
S szeretnék úgy, mint egykor, nem is régen
Hinni a kedves, szép gyerek-mesékben,
Hinni a nemes, igaz szív hatalmát,
S hogy érdem, jószág elnyeri jutalmát,
S terem babér a hős küzdő fejére,
S a szeretetnek szeretet a bére,
S ki nem bánt senkit, azt nem bántja senki.
De jó is lenne kisgyerekeknek lenni!

(M. M.: Tempora mutantur.)

Biztos vagyok abban, hogy az Úr Jézus nem úgy képzei a nagydiák fiát, hogy tizennyolc-húsz éves korában is a homokban akar játszani és hinta-palintázik, mikor az élet férfit igénylő feladatai várnak reá! Jézus egyik apostolát „sziklának” nevezte, a másikat pedig „mennydörgés fiának”. Ezekkel az elnevezésekkel nemcsak egyéniségüket akarta jel-

lemezni, hanem jövőjükre vonatkozóan mintegy kifejezte kívánságát, hogy villám és mennydörgés idején is sziklaszilárdak legyenek. Külső beszédében nyíltan kifejezi, hogy tanítványai nem roppanhatnak össze a küzdőtéren, nem szállhat inukba a bátorság az élet ferdeségei láttára: „Vigyázzatok, — meg ne rémüljete!” (Mt. 24, 6.) „Ne riadjon meg szívetek és ne féljen!” (Ján. 14, 27.) Az apostolok magukévá is tették mindezt és valóban dacoltak a viharokkal. Szent Pál hangszerelésében például így visszhangzanak ezek az elvek: „Nem vagyunk a visszahúzódnás fiai!” (Zsid. 10, 39.) „Tartsunk ki hajthatatlanul reménységünk hitvallása mellett!” (Zsid. 10, 23.)

Napjainkban, mikor nem tudjuk, mit hoz a holnap, mikor üldöztetésre, sőt vértanúságra is jó lesz felkészülnünk, különös időszerűséggel szól hozzánk Jézus figyelmeztetése: Vigyázzatok, — meg ne rémüljete! Ne riadjon meg szívetek és ne féljen! Nemcsak sziklakká és mennydörgés fiaivá kell lennetek, hanem valósággal orkánok fiaivá, akik a legpusztítóbb és legsodróbb erejű vihar tombolásában sem rendülnek meg. Az orkán fia nem ijed meg a forgószéltől, az átvonuló felhőszakadásoktól, az elemek háborgásától. Mosolyog ezeken az átmeneti viharokon, hiszen sokkal megrázóbb csapásokra edzette magát! Számolt a legképtelenebb eshetőségekkel, hogy hegyek leomlanak, folyók kilépnek medrükből, földrengés dönti össze a házakat, jégverés tarolja a vetéseket, bömböl és üvölt, háborog és megindul az egész természet. Fiúk, — legnagyobb megpróbáltatásokra is fel kell készülnötök, amint az orkán neveltjeihez illik, hogy semmi se érjen váratlanul, semmi se legyen számotokra megrázó és zavarbahozó meglepetés!

Elmondom, az élet milyen vonalán kell majd megmutatnod, hogy orkánokban edzett, teherbíró férfi vagy és hol lesz leginkább alkalmad a helytálló képesség megmutatására.

Már az első lépések nemvárt meglepetésekkel szolgálnak az ifjú számára, különösen akkor, ha középiskolás korában nem szoktatta magát önállósághoz. Akit eddig az otthon üvegháza melengetett, akit a szülői gondoskodás minden gondtól óvott, aki eddig középpontja volt családjának vagy akár iskolájának is, aki érettségi után olyan büszkeséggel mérte végig a világot, mintha győzelmes hadvezér lenne — megdöbbenéssel állapítja meg, mennyire semmibe veszik őt az emberek, *mennyi közöny fogadja bemutatkozását*. Állandóan az emberek elvtelenségeibe, lelkiismeretlenségébe és gonoszságába ütközik; legszebb erőfeszítései hatás nélkül maradnak, pedig diákkorában hozzászokott ahhoz, hogy szorgalmával eredményt tudott elérni. Itt a jó nem kapja meg jutalmát, mint képzelte, hanem sokszor éppen az alávaló, a hitvány képmutató érvényesül a leggyorsabban. Felmerül tehát benne a kérdés: Vajjon érdemes-e elvhűséggel és lelkiismeretességgel dolgozni, érdemes-e becsülettel az egyenes úton járni, ha ezeknek a szép dolgoknak semmi árfolyamuk nincs az élet zsibongó tözsdéjén?

Ezt az első megdöbbenést nyomon követi a *kiábrándulás az emberekből*.

A fiút eddig talán széltől-fagytól óvták. Talán kiváló intézetben élt eddig, ahol válogatott nevelők, valóságos jellemnagyságok álltak előtte példaképül, — most egyszerre beledobta az élet a legfertelmesebb embertorzók közé, akiknek állati színvonalra süllyedt élete láttára riadtan kérdi: Hát így is lehet?

Mélyre vájnak ezek a csalódások az érzékeny lélekben. Ahol senki sem látja, talán keservesen sír is ez a jóhiszemű fiú, mint ahogy sírva fakadt egyik volt diákom, aki előtt eddig előkelő magaslaton állt a női eszmény, s akit egész megrázott a csalódás, mikor első munkahelyén már az első napokban bűnre kínálta magát egyik kartársnője.

Alnokságot, rosszindulatot tapasztal a fiú sokszor épp azok részéről, akikhez pedig nyíltsággal és bizalommal közeledett, sőt akiknek szolgálatot tett és akiket barátainak gondolt. Akik jelenlétében kedvesek és barátilag érdeklődnek ügyei felől, háta mögött kinevetik, gyalázzák, sőt bizalmával visszaélve, előmenetelében is gáncsolják. Az embereknek ez a bosszantó megbízhatatlansága átmenetileg bizalmatlanná és zárkózottá teheti az ifjút. Úgy jár, mint Stanley. Róla olvassuk, hogy Szuezbbe való utazásakor egy szakaszban utazott két tapasztalatlan, félénk angollal. Ő maga egy kosár narancssal és mindenféle élelmiszerral van felszerelve, — azoknak sem vizük, sem ennivalójuk. Az izzó vidéken elborítja arcukat a forró homok, szemmelláthatóan szenvednek. Stanley megszólítja őket, megosztja velük a gyümölcsöt, a vizet, a szendvicseket, úgyhogy egészen felvidulnak és kellemesen társalognak. Mikor megérkeznek Szuezbbe, miközben Stanley a szálloda szobájában mosdik, a szomszédból hangokat hall. Csak egy deszkafal választja el a mellette levő szobától. Útitársai beszélgetnek, mégpedig róla. Ha pária vagy leprás beteg lett volna, sem beszélhetnének róla becsmérőbb szavakkal! Ezt kapta jutalmul a felajánlott vízéért, a kosár narancsért és a szórakoztató társalgásért!

A hátad mögött lappangó rosszakarát sokszor nyílt és mindent elsöprő ellenségeskedéssé dagadhat. Ennek a nehézségnek bekövetkezése annál valószínűbb, minél tehetségesebb vagy és minél nagyobb célkitűzések szolgálatában állasz. A szokványabroncsokba szorult emberek nem akarják elismerni, hogy többet tudsz náluk és teljesítményeiddel felülmúlod őket. Akik kalitkába zárt madár módjára jól érzik magukat szűkreszabott zárkájukban és megelégednek az élettől nekik juttatott napi sárgarépa-adaggal, minden elképzelhető módon meg akarnak törni, hogy szárnyalásodnak és átlagonfelüliségednek véget vessenek. Itt dől el igazán, orkán fia

vagy-e, vagy pedig omlatag lélek, akit lehangolnak és meghátrálásra bírnak ezek a csatározások. Jusson eszedbe Szent Pál férfias kijelentése: Nem vagyunk a visszahúzóadás fiai! Állom a harcot, mint aki felkészült a legkörmönfontabb támadásokra is, mint aki egész természetesnek tartja, hogy orkánok nehezítik meg előrejutását és fákat tépő viharok szirénázzák pályafutásához a kísérezőzenét!

Az életben első tájékozódást kereső fiút megrettenti az a tapasztalat is, hogy a bűn és a szenny elképesztő mértékben hatalmában tartja az embereket. Eddig is tudta, hogy a bűn valóság; de hogy ennyire vastagon megüli az emberek gondolkodását és ennyire sodró áramlással hömpölyög életutunk mentén, arról sejtelve sem volt. Tudta, hogy tele van csapdákkal az élet, de úgy képzelte, hogy ha kerülni fogja a bűnalkalmakat, sértetlen marad. Most azt látja, hogy a kísértő alkalmak valósággal a lába elé fetrengenek és felkínálkoznak a nélkül, hogy keresné őket. Tudta, hogy sokan rohannak ösztöneik után, de hogy ennyire rákényszerítsék másokra a bűnt és ennyire kíméletlenül belerángasák a fiatalabbakat a kicsapongásba, álmodni se merte volna. Orkánok fia! Itt aztán igazán helyt kell állnod! Itt kell igazán megmutatnod, mennyit érsz! Félenkséget félretéve, a legarcátlanabb támadásokra is felkészülve kell lenned! *Nec arte, — nec Marte!* — ez legyen jelszavad! Sem ravaszkodással, sem erőszakkal ne lehessen törbeccsalni! Ha másképp nem megy, a nélkülözést és a háttérbeszorítást is vállalnod kell inkább, de erkölcsi meggyőződésedet nem fogod vásárra vinni! Tudod jól, hogy az ilyen próbák után az Isten előbb vagy utóbb igazolja hű szolgáját és megjutalmazza kitartásáért.

Egy kongreganista diák érettségi előtt fogadalmat tett a Szent Szűznek, hogy soha életében nyilvános házba nem teszi a lábát és szóba sem bocsátkozik a tisztátalanság csatlósaival. Állásba került. Társainak és főnökének hamar feltűnt a fiú lelki

hamvassága. Eleinte ugratásokkal igyekeztek kiforgatni ártatlanságából a „szentes” fiút. Később a főnök ismételten büntanyára csalogatta, s mikor a fiú kereken elutasította az ajánlatot, sőt bejelentette, hogy soha életében nem kapható az ilyen ténykedésre, főnöke megfenyegette, hogy ha este nem megy el vele együtt az éjszaka leányaihoz, elbocsátja állásából. Erre a fiú nyugodtan így felelt: — Főnök úr, ezennel rendelkezésére bocsátom az állásomat! — Néhány nap múlt el. Egy idősebb úrnak feltűnt, hogy a fiú újabban nem jár hivatalba és megkérdezte: — Mondja csak, barátom, miért rúgták ki magát máról-holnapra az állásából? — A fiú őszintén elmondta, mi történt. Az idős úr erre száz pengőt tett a fiú elé: — Fogadja el tőlem! Nagyon becsülöm ezért az eljárásáért! — Rövid utánjárás-sal sikerült az ifjút kitűnő állásba juttatnia. Ottani jó keresetéből egyetemi tanulmányait is fedezni tudta és elveihez hű hősünk azóta a jogi doktorátust is megszerezte.

Ilyen és hasonló nehézségek akarják lehengetni a fiú nemes idealizmusát és töretlen életkedvét. Mit tegyen tehát az életbe lépő ifjú, hogy minden helyzetben ő kerekedjék felül és torkon ragadva a nehézségeket, két vállra fektessen minden gátlást?

Ide illik a genezáreti hajózás bibliai jelene!

A tenger háborgása megfélemlíti még a „Sziklát” is, de még a „Mennydörgés fiát” is! Mikor a hullámok átsapnak törékeny bárkájukon, ijedten keltegetik Jézust: „*Uram, szabadíts meg, elveszünk!*” És jól jegyezd meg, mit mondott ekkor Jézus: „*Hol vagy a ti hitetek?*” (Lk. 8, 25.) „*Mit féltek, kicsinyhitűek?*!” (Mt. 8, 26.)

Halljátok, fiúk, kik oly büszkék vagytok duzzadó testi erőtökre, tornával dagasztott izomcsomóitokra, sportversenydíjaitokra, de az élet első komolyabb feladata előtt tétovázva álltok, a küzdelmek elől megfutamodni akartok, — halljátok

Jézus szavait: „*Hol vagyon a ti hitetek? Mit féltek, kicsinyhitűek?*”

Ez a szemrehányás — úgy érzem — elevenünkre tapint! Sok minden hasznos és sok minden felesleges tudással indul az érettségizett fiú az életbe, nagy felkészültséget visz tarsolyában útravalónak, — de az Istenbe vetett hittel csak nagyon szűkmarkúan szereli fel magát! Gyenge lábon áll a hitetek, — sokszor a leglelkibb beállítottságú fiúé is! Legtöbb fiú diákéletében annyira mentes a nagyobb gondoktól és az önálló életvezetés küzdelmeitől, hogy egész szépen elégedél a gyermekkorban elsajátított problémamentes hit készletéből. Nem gondol arra, — talán nincs is rá alkalma, — hogy gyermekfokon elakadt hitét az ifjúkor és férfikor mély megalapozottságú, teherbíró és vihartálló hitévé nevelje. *Hej, ha egy váratlan történelmi vihar végigseperne Európánkon és próbára tenné a leghűségesebbek hitét is, hány ifjú hite omlanék össze, mint vályogház az orkán dühöngésében, — hányan lennének hittagadók azért, mert a szél fordult, s ilyenkor hitet, meggyőződést úgy változtat az ember, mint ahogy — bocsnát a szóért! — inget is gyakran váltunk!* Az életbe kikerült fiúk tömeges lecsúszása, középiskolás korukban gyakorolt hitéletük feladása azt mutatja, hogy igen sokan gyermekfokon elakadt hittel mennek ki az életbe, ahol pedig orkánok hengerlik végig a terepet, s ahol ilyen hit, mely nélkülözi az élményszerűséget és a vele való összeforrást, elégtelennek bizonyul a néha valósággal idegfeszítő helyzetek megoldására és az ellentámadások kivédésére.

A hit tehát a kulcsa az élet győzelmes végiharcolásának! A hit a megoldás — és semmi más! Ezt a férfias hitet sugározza Don Bosco, aki úgyszólván a semmiből hozta létre hatalmas ifjúságnevelő műveit! Cottolengo és Orione Istenbe vetett hitből építi fel és tartja fenn az Opera Piccola della Divina Provvidenza szeretetházait! A törekeny testű Ward

Mária nő létére tízévi idegtépő küzdelem után sikerre viszi művei ügyét! De la Salle Szent Jánost negyven évig tartó szüntelen gáncsoskodás sem tudta megkezdett nemes munkájától eltéríteni!... A XVIII. században Pombal börtöneiben elevenen rothadó jezsuiták sem törtek meg üldözőik előtt!... És kit ne nyűgözne le annak a kalocsai rektornak márványszerű nyugalma, akit egy nagy úr a jezsuiták szétszórásának kilátásbahelyezésével akart meghajlásra kényszeríteni és erre így felelt röviden, de velősen: „*Kegyetlen Uram! In manu Dei sumus! Isten kezében vagyunk!...*”

Halljátok ezt, fiúk? Isten kezében vagyunk! Az emberek minden igyekvése csak mesterkedés, csak kisdéd-játék! Amint napjainkban a bécsi döntés hozott fordulatot, — életünk fölött az égi döntés határoz! Itasd át lelkedet ezzel az igazsággal egészen és karold magadhoz szeretettel Istenedet, hogy se az élet, se a halál el ne választhasson tőle: Én Istenem, én mindenem!

Ha Istent és szent akaratát magadhoz öleled, lassan megérted a lelki egyensúly lényegét: *Közömbössé kell tenned magad az élet viszontagságai iránt.* Egészséget vagy betegséget, jólétet vagy nélkülözést, hírnevet vagy gyalázatot, hosszú életet vagy korai halált szent közönnyel kell fogadnod Isten kezéből. Annyiban fogsz lelki békében élni, amennyiben magadévá tudod tenni az Isten akaratára való teljes ráhagyatkozásnak és szent közömbösségnek, az indifferenciának álláspontját. Fiam, ne higgy az akaraterő mindenhatóságában, ne akarj mindent saját erőddel kitiporni! *Tedd meg, ami tőled telik, — de hagyj szerepet a Gondviselésnek is; bízd ügyeidet határtalan bizalommal a javadat akaró Istenre!* Így majd átlátod, hogy Isten kezében számtalan eszköz van arra, hogy szenvedéseidből kiragadjon, hogy ellenségeidet megalázza, hogy igazoljon téged s azt is megérted, hogy a legértelmetlenebbnek látszó megpróbáltatás és nehézség is cso-

dálatos értelmet, tisztító és javító szerepet kap Isten terveiben. Mennyire megacélozza erőidet ez a néhány megfontolás! Ez az orkánokat álló hit az egészen emberfeletti ember életstílusa!

Nyilatkozzék meg tehát tántoríthatatlan hited, orkánokkal is dacoló Istenbe vetett bizalmad diákéleted minden elképzelhető vonalán! A telilélek-ember emelkedett lelki erejével viseld el otthonod esetleges visszasságait. Fiam! Tudom, — diákoktól és munkásifjaktól, — milyen hősiesség kell sokszor ahhoz, hogy a jóra törekvő fiú végigszenvedje részeges atyjának dühkitöréseit, ütéseit, rúgásait, a családi élet drámai jeleneteit, — és jó képet vágva, a jókedvű diák képét öltve iskolába járjon és úgy szerepeljen minden téren, mintha semmi gondja sem volna! Vedd fel a harcot terheltségeddel és észszerű önneveléssel okosan ellensúlyozd a véredben ütemező hátrányos hajlamokat! Tanulmányi téren se ijedj meg a nehézségektől! Mindent megmozgatva, minden tehetségedet latbavetve tornázd fel magad a lehető legjobb teljesítményig! Meglátod, mennyire hasznát veszed ennek a harcoss diákéletnek, amely ennyire felkészített a küzdelmekre! *Meglátod, mennyire javadra szolgál, hogy diákkorodban minden talpalatnyi tanulmányi előhaladásért verejtékkal kellett megfizetned!*

Ne ugorj meg a nehézségek elől lelki téren sem! Csípd nyakon érzéki vágyaidat, gúzsbakötve teperd a földre szenvedélyeidet és ne nyugodj addig, míg lelked területén határozott eredményt el nem értél! Az újabban erősen felkapott, öngyilkosságba menekült idegbeteg költő, József Attila összeroppánása sem következett volna be, ha diákkorában hozzáadzette volna magát a harcokhoz s ha akadt volna valakije, aki szeretettel, segítő lélekkel hóna alá nyúlt volna a tanácstalanul álló, érzékeny lelkű fiúnak. Ő maga panaszkodik erről az árvaságról: „Pubertáskori zavarok miatt többízben öngyilkosságot kíséreltem meg, hiszen valójában sem ekkor,

sem előzőleg nem állott felvilágosító barátként mellettem senki sem.” Jó Fiam! *Orkánok fiává csakis úgy lehetsz, ha a serdülés és ifjúvá növekedés forgószelében, sziklákat görgető viharában, lávát tajtékzó vulkánkitöréseiben, rengéseiben és áradásaiban megmutatod, hogy férfi vagy a talpadon!*

Fiam! Az élet bömbölő orkánjait nem tudod túlkiabálni, — ilyen szempontból ne is erőltess magad! De tudd azt, hogy előbb vagy utóbb elmúlik a vihar! *Te csak tartsd az irányt!* Ha nem is tudod lángolásoddal bevilágítani a sötét éjszakát, légy mégis „*lucerna ardens*”, égő szövétnek, mely számra elég világosságot ad és mutatja lépéseid irányát! Olvastam, hogy egy holland mérnök ötletes szerkezeteket szerel a háztetőkre, amelyekkel házilag villanyáramot lehet termelni. Az alacsony fekvésű és a tenger közelsége miatt erős szeleknek kitett Hollandiára nagy áldás lesz ez a találmány, mert rengeteg hasznót meríthetnek így a szélvészből és a viharokból. Légy te is ötletes! *Ha életed árbocára felszereled Istenbe vetett törhetetlen hitedet, minden helyzetből, minden nehézségből és küzdelemből hasznót, okulást, talán még szerencsét is tudsz termelni!*

Nevelőintézeti felügyelő koromban egyik zsidó növendék imádságoskönyvét böngésztem. Megakadt szemem a „*férfiak imádságán*”. Képzeldétek csak, a zsidó férfiak imádsága így kezdődik: „*Hálát adok Neked, örökkévaló Isten, hogy nem teremtetél nőnek! . . .*”

Fiam! Te férfi vagy, a teremtés koronája! Adj hálát Istennek, hogy férfiúvá teremtett s ezzel a küzdelmesebb életutat adta osztályrészedül! Légy büszke arra, hogy férfi vagy és vállald örömmel, Istenbe vetett bizalommal férfi-léted minden következményét, tehát a küzdelmeket, szenvedéseket, harcokat is!

Orkán fia! Előre!

Dübörög a világ, — tombol az elemek hábor-

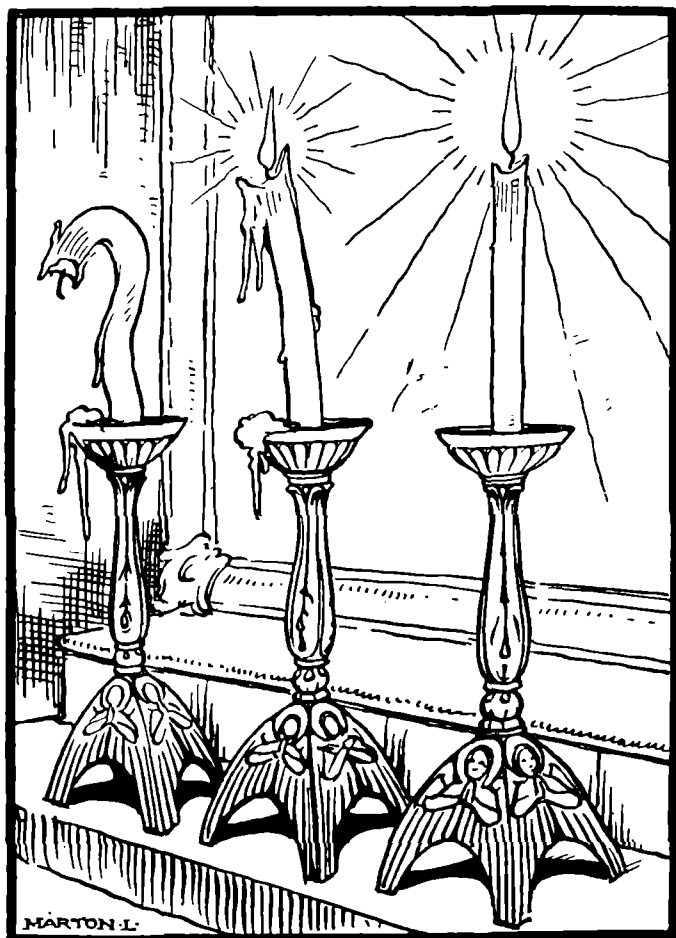
gása, — orkánok ropogatják hajód dongafáit! Elpusztul az, aki erőtlen, — de állva marad és révbe ér, aki erős!

Orkánok fia! Ugye, ez a mi időnk!?

GYERTYÁK VERSENYE

Három remekbekészült viaszgyertya egyszerre került ki a gyertyaöntő műhelyéből. Megillető helyükre, az oltárra kerültek rövidesen. Az oltár jobboldalán művészi gyertyatartókra téve várták a szolgálattétel idejét. Meggyújtották őket és ünnepi lobogással kezdte meg szolgálatát a három gyertya, hiszen mindhármuk hivatása az volt, hogy elégjenek Isten dicsőségére.

Az első gyertya szándékosan kereste az oltár szélén az első helyet. Ott kitűnően érvényesült. Az emberek gyönyörködtek fényes fehér viaszszínében, nyilegyenes, sudár alakjában. Az is tetszett neki, hogy a szentély ablakán betűző nap valóságos dicsőségfényt hullatott reá. Hivalkodva nézett gyertyatársaira; azok csendesen, szerényen égtek kijelölt helyükön. — Én vagyok az oltár első és legszebb gyertyája! — kevélykedett magában. — Egyszerre azonban úgy érezte, hogy puhul, melegedni kezd a teste. Ellenállhatatlan erő kényszeríti, hogy meghajoljon és meggömbüljön. Lángja imbolygóvá vált, oldalán mint hatalmas izzadságcseppek futottak végig a kiömlött viaszcsseppek... — Mi történt velem! — kapkodott a gyertya. — Végem van! Ebben a pillanatban a nap hevétől kígyóalakká gömbülten lekonyult délceg gyertyatesté. Meleg viaszlávája ráomlott a gyertyatartó tányérjára. A kialudt és eltorzult gyertyát legelső alkalommal eltávolították az oltárról. Többé már nem felelt meg

eredeti céljának, nem dicsőíthette lángolásával az Istent!

A másik gyertya szerényebb volt, de nyugtalan fajta. Egyideig hűségesen állt őrhelyén. Később únni kezdte a szolgálat egyhangúságát. Mozogni, himbálódzni kezdett tartójában, úgyhogy egész meglazította eddigi szilárd helyzetét. Csak később vette észre, hogy mindenegyes kilengésekor lelankadt a lángja és kiömlött egy kis viaszmennyiség az égés peremén. Ferde állása bántotta a templomi imádkozók tekintetét, különösen mikor az oldalán végigcseppent viaszfürtök mint téli jégcsapok, merev tartással csüngtek az oldalán. Mérsékelt lángolású, kelletlen szolga volt ez a második gyertya: nem adta át magát teljesen Istennek. Égni is akart, — de viaszt is gyűjtött a tartó tányérkájába, hogy jusson is és maradjon is.

A harmadik gyertya kissé rejtve volt a tekintetek elől, de épp az oltárszekrény takarta el az oldalt ájtatoskodó emberek elől. — Sebj! — gondolta magában, — az emberek nem látnak, mégis tudom, hogy rangos, megtisztelő helyen állok, hiszen az Isten közvetlen közelében vagyok! Áthatotta egészen a kötelességtudás és a lángolás nagyszerűsége. Egyenesen állt tartójában, nem lenggett sem jobbra, sem balra. Egyszerűen és hűségesen teljesítette szolgálatát: égett. Lángja nyugodt és békés volt, teljesen kibontakozott, mint a delelőponton álló nap. Fel is emésztette önmagát egészen: utolsó cseppig elégett. Mikor utolsót lobbant a lángja, — viasz-sóhajtasát a tabernákulum felé küldte: — Uram! teljesítettem kötelességemet!

Ez aztán igazán hivatott oltári gyertya volt!

Mi is tartóra állított gyertyák vagyunk! Isten akarata szerint az Ő szolgálatában, az Ő dicsőségére kell elégnünk! És milyen különösek, mennyire elütők ezek az élet-gyertyák! Egyik nyugodt, hűségesen szolgáló gyertya, — a másik imbolyog egyszer a jó felé, máskor a rossz felé, csak félodaadással szol-

gálja Istent. Anyagának drága cseppjeit odaadja a világnak és így elsikkasztja az Istent illető drága viaszt! A másik mindennél előbbre helyezi az emberek tetszését. Ezért képes mindent odaadni, a hivatását, jellembeli egyenestartását, lángolását, még az örök üdvét is!

Fiam! Azt szeretném és bizonyára te is azt akarod, hogy egyenes, keménytartású, elfáradás nélkül égő életgyertya légy Isten oltárán!

Sokszor hallottam már lelkigyakorlat végén a jóakarató fiúktól az aggódó kérdést, hogy mi lesz a lelkigyakorlat után. Mi lesz, ha a lelki élet ünnepnapjai után visszazökkenünk a diákmunka egyhangú menetébe, amikor minden, de minden vissza akarna húzni a régi kerékvágásba?

Nem alaptalan ez az aggodalom! Örülök, hogy a jövőre gondoltok és rögzíteni akarjátok elhatározásaitokat. Ez azt mutatja, hogy nem a mának dolgoztatok e szent napokban, hanem a jövőnek. Biztosítani akarjátok a lélek uralmát minden vonatkozásban.

Számolnod kell azzal, hogy lelkigyakorlat után, talán előbb, mint gondolod, külső és belső ellenségek támadnak rád, hogy tönkre tegyék a lelkigyakorlat alatt fakadt friss palántáidat.

Legnagyobb külső ellenséged a környezeted. Ennek nincs tudomása arról, hogy mi történt lelkedben a lelkigyakorlat alatt; a régi embernek gondol, akivel éppúgy játszhat, szórakozhat vagy vétkezhet, mint azelőtt. Legalább viselkedésseddel add tudtára környezetednek, hogy megváltoztál, jobb és értékesebb akarsz lenni ezután. Ha e miatt piszkálnak vagy gúnyolnak, ne törődj vele. A fontos az, hogy fennakadás nélkül gyakorolni tudd jófelteledet!

Másik külső veszedelmed *a mértéktelenségre vivő alkalmak.* Ünnepi ebéd vagy vacsora, vendégség, vagy akár egyszerű hétköznapi étkezés is,

mikor kedvelt ételed kerül az asztalra, alkalmat szolgáltatnak annak megmutatására, mennyit érsz önfegyelmelés dolgában. Ha nem tudsz parancsolni étvágyadnak és italban sem tudsz mértéket tartani, nem vagy ura magadnak és lassan valósággal labdázni fognak veled a külső körülmények. (Nyár utóján összetalálkoztam egyik régi kedves diákismerőssel. Feltűnően jókedvű volt, megkérdeztem tehát jókedvének okát. — Képzeld csak, atya, — felelte nagy boldogsággal, — harminckét szilvasgombócot ettem ma ebédre. Még többet is tudtam volna enni, de nem akartam mértéktelen lenni! — No, fiam, — feleltem — akkor elmehetsz Nürnbergbe — mesterfálnoknak! Neked infernalis gyomrod van, hallod-e?) — A nagyétkű, falánk fiúk ne csodálkozzanak, ha túltáplált testükben felszaporodnak és elhatalmasodnak az érzéki vágyak!

Komoly veszélyt jelent az *unalom* is. Az elfoglaltság hiánya, a tétlenség könnyen ráviszi az embert olyan dolgokra, amelyeket egyébként nem követne el. Jó lesz vigyázni, fiúk, a lelkigyakorlatot követő vakáció alatt megkísérthet az unalom és jaj annak, aki nem elég találékony! Igyekezz hasznosan foglalkoztatni magad a ház körül, keress mindig valamilyen tennivalót. Ha szabad vagy, sétálj, sportolj egyet, vagy olvass valamilyen hasznos könyvet, zenélj, ha tudsz. Ezek a figyelemelterelések mind hasznos eszközök e külső veszély legyőzésére.

Beszéljünk most a belső veszélyekről is.

Első veszély már a lelkigyakorlat végén jelentkezik a *túlságos önbizalom* alakjában. Akárhány fiú annyira biztonságban érzi magát a lelkigyakorlatos szentgyónás után, hogy szinte lehetetlennek tartja, hogy visszatérjen régi, megútált és megsíratott bűneihez. A nagy önbizalomhoz elővigyázatlan-ság is járul. Az ilyen lélek aztán hamarabb elesik, mint gondolja. Légy tehát épp a multad sok hibája alapján bizalmatlan magadhoz és elővigyázatos, körültekintő minden helyzetben. Bízzál az Istenben,

de Benne aztán fenntartás nélkül, teljes odaadással bízzál! Önmagunk tárgyilagos kevésrebecsülése, valamint a kényes és kockázatos helyzetek óvatos kerülése jó biztosíték arra nézve, hogy megőrizzük a lelkigyakorlat alatt összegyűjtött kegyelemkinceseket.

Erőteljes hangon jelentkezik az *érzékliségünk* is. Aki azelőtt hódolója volt, attól a régi szokások felújítását kívánja. Emlékek felelevenítésével, ingerekkel, izgató képzetekkel támad és nem egy fiút egész kétségbeejt a heves ségével. Fő a nyugalom megőrzése! A kapkodás, idegesség nem segít! Kerülni kell azt a személyt, társaságot, könyvet vagy bármi mást, ami érzékliségünket ingerelné és apró önmehtagadások kitartó végzésével kell letörnünk a vágyak erősségét!

A rossz kedély, csüggedés, kishitűség ellen is küzdenünk kell! Isten óvjon meg tőle, de ha halálos bűnbe esnél, nem szabad egy percig sem csüggedned! A visszaesés nem jelenti azt, hogy hiábavaló volt a munkád és hiábavaló volt a lelkigyakorlatod! A visszaesés arra figyelmeztet, hogy gyarló vagy és még több alázatosságra kell nevelődnöd. Kétségbeesésre azonban nincs okod! Sőt azonnal kelj fel a bűnből és menj tovább a jó útján. Nem abban áll az életszentség, hogy egyáltalán nincs bűnöd, hanem abban, hogy nem nyugszol bele a bűnökbe és nem alkuszol meg velük!

A külső és belső veszélyek szemmeltartásával, valamint folytonos résenállással megőrzöd lelked fegyelemállapotát s ezzel együtt a lelkigyakorlat jó hatását is őrzöd. *Ha az első hetekben hűséges maradsz elhatározásaidhoz és érvényesíted jófíltételeidet, egyre könnyebb lesz a kitervezett irányban megmaradnod és egyre diadalmasabban bontakoznak ki benned Isten hűséges gyermekének kedves, tiszta arcvonásai.*

Négy magyar hadifogoly megszökött a kraszno-

jarszki fogolytáborból. Vonzotta őket az édes, felejtethetlen haza. Három napja vándoroltak a végtelennek látszó szibériai hómezőkön. Már a harmadik alkonyat teregette ködfátyolát a tájra, mikor a menekülők parányi fénypontot fedeztek fel a távolban. Mintha mesebeli házra bukkantak volna, beköszöntek a barátságos, meleg szobába. Öreg házaspár üldögélt a tűz mellett. A szamovárban tea zúgott és hamarosan harapnivaló is került a jövevények számára. A hómezők csendjében, távol az emberek világától, hamarosan összeforrt a beszédben a négy magyar és a házaspár.

Az öreg oroszoknak is megjött a beszélő kedve és elmondta élettörténetét. Poltavai birtokáról számkivetésbe küldték egy politikai merénylet ártatlan gyanúsítottjaként. Felesége önként követte a számkivetésbe. Fásultan beszélt ezekről az öreg orosz és csendesesen hozzátette, hogy már negyven esztendeje, hogy számkivetésben él, távol búzavirágos, pacsirtadalos szülőföldjétől.

Egyszerre csak mint segélykiáltás tört fel az ősz íriás hatalmas melléből:

— Estyaráz domoj na Poltava... — Csak még egyszer haza, Poltavába!...

Szeme csordultig telt könnyel és a könny végigördült hófehér szakállán: — Csak még egyszer vissza, Poltavába!...

Jó fiam!

Te tudod, hogy milyen távol vagy gyermekkorod ártatlanságától, tisztaságától. Csorduljon ki most a könnyed, mikor eszedbe jut az édes anyaföld, melytől oly messze kalandoztál s amely most visszahív!

Töröld le könnyeidet és indulj el hazafelé! Hómezőkön, jégben, fagyban, szélben, esőben menj és csak menj előre, és ne nyugodj addig, míg elhagyott tisztaságodat vissza nem szerzed, míg el nem érsz régi boldogságod színhelyére!

Áldott, aki kezd! Áldott, aki kitart!

Aki pedig kitart, az célhoz ér!

HARMADIK SOROZAT:

Kupolaépítők

Új élet kürtszava

Tipaldi milliói

Fehér mámor

Felszínről a mélybe

Termékeny ifjúság

KUPOLAÉPÍTŐK

Utazásaim során mindig megilletődötten álltam meg a nagy városok nevezetes templomai előtt. A bécsi Szent István-dómtól a párizsi Notre Dame-ig, az ulmi székesegyháztól a montmartre-i Szent Szív-bazilikáig, Lisieuxi Kis Szent Teréz bazilikájától a strassburgi dómig, a velencei Szent Márk-bazilikától Michelangelo kupolás Szent Péter-templomáig a lenyűgözően fenséges templomok hosszú sorát láttam. Oly megható élmény észrevenni ezekben a műalkotásokban az emberiség örök Isten felé törekvését, engesztelését, imádságát, kőbe épített hitét!

Sokszor eszembe jut: vajjon mi lehetett azelőtt a remek templomok helyén? Talán vásártér volt a mostani templom helye, ahol a piaci zaj és a kalmárkodás volt az úr. Talán temető húzódott itt, ahol enyészet és rothadás tanyázott. Talán mulatóhely vagy színház volt e helyen, ahol a bűn, a kicsapongás, a könnyelműség divatozott. Lehet, hogy koldusvisek és nyomortanyák negyede búzlott itt és ezt a sikátoros patkánytelepet el kellett tüntetni a föld színéről, hogy Isten temploma épüljön fel a helyén. Talán csatatér volt itt, ahol ádáz ütközetek folytak; ahol patakokban folyt a vér, és emlékül, engesztelésül templomot építettek a csatatérre. Ime, a bűn, a vérengzés, a nyomor, az erkölcstelenség helyét most elfoglalta Isten háza, s akik erre mennek, rá sem gondolnak arra, hogy mi volt itt azelőtt. Erre elcsendesül a világi zaj, kalapot emelnek az emberek, itt imára kulcsolódik a kéz, mert Isten lakik itt. Vásárnapokon, ha felbúg a sok harang, hívásuk végigszáll hegyek és völgyek felett, megindulnak az emberek a templom felé, mert ezt hirdetik a haran-

gok: Emberek, az odafent valókat keressétek! Jöjjetek, jöjjetek az Istent dicsérni!

Mennyi vigasztalás, lelki tisztulás, felemelkedés, nagyvonalúság, természetfelettség, elszánás, nemes fogadkozás fakad e helyen, amely valamikor a bűn fészke volt, s ahol most Isten ütötte fel sátorát!

Isten akarata szerint mi is templomok vagyunk. Szent Pál apostol mintegy észretérítően figyelmeztet erre, mint aki jól tudja, mennyire elfeledkeznek a legnagyobb igazságokról az emberek: *„Nem tudjátok-e, hogy az Istennek temploma vagytok és az Isten lelke lakik bennetek? Azt pedig, aki az Isten templomát megrontja, megrontja az Isten. Mert Isten temploma szent, ti vagytok az.”* (I. Kor. 3, 16—17.) Életünk célja, hogy építsük, egyre tökéletesítsük magunkban Isten templomát. Minden napunk egy új téglasor, minden hónapunk egy újabb fal felhúzása, minden évünk egy tartópillér elkészítése legyen, hogy életünk alkonyatára készen álljon a remekbe készült, kupolás bazilika. Annyira terv szerint, céltudatos anyagkiválasztással, szeretettel és kitartással kell dolgoznunk, hogy legkisebb vakolathordásunkat is áthassa ez a tudat: *Isten temploma épül bennem!*

Fiaim, — akik itt vagytok, akiknek Isten ész és lehetőséget adott, hogy középiskolába járhattok, akik sokkal több kegyelmet kaptatok Istentől, mint más emberek, — érzitek-e kötelességteket, hogy építenetek kell Isten templomát? Milyen szomorú, mikor tehetséges, nagyraihivatott ifjaknak eszükbe sem jut, hogy önmaguk megmintázásához, jellemük tökéletesítéséhez, lelkük templomépítéséhez fogjanak. Álmos únottsággal végzik legszorosabb kötelességüket, egyébként lézengenek, semmi magasabb célkitűzés nem hevíti őket, semmi magasabbrendű, egyéni életfeladatuk nincs. Az átlagember színvonalán nem akarnak tülemelkedni; gyötrellem számukra minden vállalkozás, amelyben valami me-

részség, erőfeszítés, hősiesség fejeződik ki. Termékenységre hivatott ifjúságuk mint valami futóhomokos lapály: sivatag! Alkotásra termett kezük lusta, tehetetlen! Életszentségre való hivatottságuk elsikad a közöny, kényelmesség, halogatás süllyesztőjében!

Csoda-e, ha ott, ahol Isten akarata szerint bazilikát kellene emelni, — nyomortanyák, vályogviskók, szedett-vedett kolduskunyhók lapulnak? Ahol életnek kellene virulnia, — temetői rothadás bűzősíti a levegőt! Ahol diadalkaput lehetne emelni, — véres hullacsonkok mutatják a csatavesztést! Ahol kötelességteljesítés és ütemes munka volna helyénvaló, — piaci lebzselés, vásári lézengés található! Ahol Istennek kellene laknia, — ott tánc, éjszakázás, bujaság, tobzódás mámora pezseg!

Kimondhatatlan felelősség, súlyos számadás vár arra, aki nem építi fel Isten templomát! Tehetséget, építőanyagot, rátermettséget, időt ad Isten az ifjúnak, — munkát vár tehát tőle. Az ilyen konok semmittevésbe, diák-oblomovizmusba kábult fiúhoz vést jelezve szól szavam: — Fel a tespedésből! Dolgozz, — mert eljön az idő, mikor már senki sem dolgozhat! Tudom, hogy holtvágányra futott fiatal éveid után micsoda emberfeletti erőfeszítés kell ahhoz, hogy eltakarítsd eddigi nyomortanyádat és helyet készíts a templomépítéshez! Ha kell, gyűjtsd meg és perzselj fel eddigi világot, hogy belepusztuljanak multad emlékei, az élősdiek, a patkányhadak, a rothadó tetemek és penészes viskók, — hogy az üszkös romok helyén ég felé törhessen életed nagy építkezése, életed bazilikája!

Erdély visszatérésekor — mint az újságok közölték, — nagy tisztogatást kellett rendezni a kivonult román csapatok után. Szemét, hulladék, rendetlenség és élősdiek tömege hirdette, micsoda ázsiai állapotok uralkodtak itt. Az élősdiek kiirtására öt mázsa ciánt kellett felhasználni! Fiam! Ha kell, a legerélyesebb eszközökkel tisztítsd meg a

terepet eddigi rongyéleted helyén, — hadd legyen ott tiszta levegő, hadd lehessen ott végre építőmunkába kezdeni!

És te, aki rászántad maga az építőmunkára, — ne elégedj meg egyszerű, fatornyos templommal! Több telik tőled! Remekelned kell az építkezéssel! Építs hatalmas, merész bazilikát, amely messze kimagaslik a házak fölé, amely túlemelkedik az átlagemberek egyszerű élettemplomain! Szilárd alapvetéssel és lelkiismeretes falfelhúzással dolgozz, hogy kupolával koronázhassd meg életművedet, hogy méltó és fenséges lakást kapjon benne az Isten! Légy kupolás bazilikává, amely messziről könnyed, légies munkának látszik, — csak ha közelről szemléli az ember, veszi észre rajta, mily irtózatossággal nehezedik a kupola tömege a tartópillérekre és milyen vasszilárdságú alapozás kellett ide, hogy ez az igézetes, nagyszabású életmunka idővel és viharral dacolva, tántoríthatatlan szilárdságban álljon! *Olyan bazilikát építs, hogy láttára imádságra kulcsolódjon az emberek keze, hogy megérezzék a benne lakozó Isten!*

Figyelmeztetlek azonban: a kupolaépítés nehéz mesterség ám! Itt számítás, előrelátás és nagy lelkiismeretességgel kell dolgozni! Minden hiba, minden felületesség, kapkodás, kontárság, skótság, anyaghamisítás, lelkiismeretlenség megbosszulja magát! A könnyelmű és felületes kupolaépítő előbb vagy utóbb nagyot csalódik; talán oly végzetes lesz a csalódása, hogy belérezdül egész élete és jövője! Hiába emelkednek a falak, hiába feszül a mélység felett a friss kupola, — hozzáértő szem észreveszi a repedéseket, az ingásokat, a lelkiismeretlen munka ismertető jeleit, — foltozni kell itt is, ott is a munkát, — ha ugyan egy napon be nem omlik az egész épület...

Láttatok ugye már a budapesti Szent István-bazilikát? Odaálltatok-e a kupola dobja alá, hogy beborítson egészen a hely fensége és lenyűgöző

nagyszerűsége? Nem is hiszitek, hogy milyen meg-
rázó esemény fűződik e hatalmas alkotás építéséhez.

1867-ben Ybl Miklóst bízták meg, hogy a meghalt Hild József helyébe lépve lebonyolítsa a Szent István király tiszteletére készülő lipótvárosi templom építkezését. Ybl Miklós mindenekelőtt felülvizsgálta az eddigi munkát, megdöbbenve látta és erre fel is hívta az építési bizottság figyelmét, hogy a pilléreken jókora repedések mutatkoznak, úgyhogy a munkát azonnal le kellene állítani, mert az épület bármikor összedőlhet. A bizottság botránytól tartva, leplezni, takargatni kívánta az ügyet, nehogy a népet felizgassák és megriasszák. Ybl mester sürgetésére újabb szakbizottság vizsgálta meg az építkezést és a visszaélések láttára ijedten kértek tanácsot, hogyan lehetne kijavítani a hibákat. Ybl kijelentette, hogy a beavatkozás most már későn jönne. Itt nincs más teendő, mint a templomot haladéktalanul kiüríteni és az építkezés környékét lezárni.

Ez az intézkedés a legjobbkor jött, mert 1868 január 22-én délután három óraker a kupola óriási robajjal összeomlott. Az összeomlás dübörgése az egész városban hallható volt és a kötőmeg zuhanásába belerengett a templom egész környéke. A romok eltakarítása és a rendteremtés három évig tartott, s mikor újból elkezdték a munkát, másfél méter vastag betonlapokat süllyesztettek a mélybe és azokra húzták fel a tartópilléreket, amelyek aztán elbirták és most is tartják a bazilika csodás kupoláját.

Fiam! Tudod-e, hogy a templomépítés és kupolaemelés gondolata már kiskorodban bontakozni kezdett benned? Nézd csak, — mikor a kisfiú otthon oltárt épít és játékosan, de teljes komolysággal misét mond, — a papi hivatás első jelentkezéseit látjuk ártatlan gyermeklelkében. Halványan már kirajzolódnak benne az életbazilika körvonalai! ... A középiskolás fiú, mikor már határo-

zottabban látja élethívását, hogy orvos, tanár, mérnök, katona vagy művész lesz, elhivatottságával együtt megpillantja azt a kötelezettséget is, hogy hivatására készülnie kell, nem maradhat átlagember; értékesebb lélekké, tökéletesebb jellemmé kell magát nevelnie, — vagyis felismeri Isten akaratát, amely az életbazilika építésére serkenti őt: Építsd fel élettemplomodat, amely messze kimagasodjék a köznapi emberek életszínvonala fölé, akiknek hozzád képest kevesebb ajándékot adtam! Ne felejtsd el, hogy jól megalapozott munkával emeld és kupolával koronázd meg életmunkádát, amelyben én akarok lenni az úr!

Merem állítani, sokan nekikezdenek a bazilikaépítésnek. Hogyne, — hiszen a nagy alkotás reménye mindenkit vonz, akiben csak egy szikrányi lelkesedés is él! De a munka akárhány esetben később felületes, elnagyolt lesz. Silány anyag, lelki skótság, sietés, kapkodás következtében rövidesen törések, repedések mutatkoznak a munkán. Milyen áldás, ha akad ilyenkor valaki, aki szigorúan felülvizsgálja az építkezést és nem téveszti szem elől a legkisebb hibát sem. Kímélet nélkül és szókimondóan rámutat az észlelt hibákra és azokat haladéktalanul kijavíttatja. A visszaéléseket megszünteti, — sőt ha kell, az egész munkát lebontatja és újra kezdeti, nehogy kárba vesszen az egész alkotás és emberéletek legyenek áldozatai a kupolaépítők könnyelműségének.

Mikor szépen indult hivatások összeroppanását látom, mindig arra gondolok, ennek nem akadt ellenőrzője, az nem volt őszinte magához. Mikor lelki emberek, papok bukásáról hallok, — mintha hatalmas robajjal egy kupola omlana össze előttem! Évekbe kerül a romok eltakarítása — és könnyű megfigyelni, hogy mennyire beleremeg az egész tájék ebbe a tragédiába: lelkek élete, emberek hite rendül meg ilyenkor.

Mikor vezetőszererepre hivatott férfiak tündöklő pályafutása hirtelen összeroppan, mert titkos szű emésztette merész ívelésük állványait, — mikor iszákosságba, pénzügyi visszaélésekbe, fajtalanságba torkollik életútjuk, — ugyancsak azt kell mondanunk, ez az összeomlás nem következhet be máról-holnapra. Bomlás, visszaélés, szabálytalanság előzte meg a véget. Hej, ha ezek a szerencsétlen, mélybe zuhant lelkek a vész első észlelésekor nem takargatták volna a bajt, mindent rendbe lehetett volna hozni, elkerülhették volna a pusztulást. Istent dicsérnők ott, ahol most az összeomlott templom romjain siránkozunk!

Jó fiaim! Megérttem, hogy éppen a tehetséges és nem mindennapi fiúknak nagy önlegyőzésbe kerül, hogy hibáikról — különösen ismerős lelki-vezető előtt — számot adjanak. Külső téren valahogy minden kedvük szerint történik, annyira hozzászoktak a sikerhez, az elismeréshez és jutalmazáshoz, hogy elviselhetetlen kín számukra annak feltárása és őszinte leleplezése, mennyire gyámoltalan és nagyon is botló emberek belső téren. Míg kifelé talpraesett, sikerült ifjaknak látszanak, — lelki szempontból a kudarcok és elesések száralmas szolgái. Ezzel a leleplezéstől való irtózással magyarázható sok tehetséges fiú hazug, szentségtörő gyónása; jobb esetben ezzel magyarázható, miért siet a jeles tehetségű diák súlyos bűnei bevallásával idegen gyóntatóhoz, aki nem ismeri őt. És hozzáteszem: ezzel magyarázható, miért tipródik egy helyben, miért nem halad lelki téren az olyan fiú, aki kifelé egymásután aratja a szebbnél-szebb sikereket! A lényeg ez: nem tudja elviselni, hogy valaki tanúja legyen alacsonyrendűségének, hogy valaki alaposan felülvizsgálja lelki templomépítését, hogy valaki őszintén kijelentse előtte: Fiam, te csalo vagy! Te skót voltál az anyagfelhasználásnál! Elnagyolt munkát végeztél, — ezért inognak a pillérek, ezért töredeznek a falak! Ámitottad magad!

Azt hitted, hogy remekelni fogsz! Ne haragudj, de megmondom neked, ne folytasd tovább! Itt is, ott is törés mutatkozik lelkeden! Azonnal le kell állítani az építést! Vissza az egész! Alapos átjavításra szorulsz, — esetleg egészen le kell rombolnod és elölről kell kezdened a munkát!

Ezt a minden részletre kiterjedő, aprólékos ellenőrzést szolgálja mostani lelkigyakorlatunk.

Halljátok-e, kupolaépítők?!

Bízom abban, hogy Isten kegyelmének világitása mellett a legkisebb hibát is felfedezzük. A nagyobb hibák pedig azonnal eléink tűnnek. De kérvet kérek, ne legyetek vakok, — ne legyintsetek egyet, ne takargassátok a hibát, ne ámítsátok magatokat, hogy ez vagy az a hiba jelentéktelen és nem veszélyes! Kettőt kérek tőletek: *Dobjátok félre a tehetséges ifjak két átkos béklyóját, amely minden lelki előhaladást lehetetlenné tesz: a bátortalanságot és az álszégyent!*

Nem is gondolod, mennyire bátortalan és félénk lesz a lelki dolgok felülvizsgálásakor a különben biztos fellépésű és merész kiállású fiú! Kétségtelen, hogy nekiszánás és lelki erő kell ahhoz, hogy valaki alapos felülvizsgálás alá vesse magát, mikor úgyis érzi, hogy a felülvizsgálat számára lesújtó és magánéletére kellemetlen megállapításokat fog tartalmazni.

Évekkel ezelőtt autószerencsétlenség ért és kórházba kerültem. Még sohasem voltam kórházban és irtóztam az orvosoktól, és főleg az operáló késtől. A mentőautóban azért imádkoztam, hogy operáció nélkül is meggyógyuljak. Kértem Isten közbeavatkozását, hogy a műtét elkerülhető legyen. Mikor aztán a műtőben levették kötéseimet, megpillantottam összeroncsolt testemet és hallottam a főorvos kijelentését: — A műtét elkerülhetetlen!, — eltűnt előlem a világ, rosszul lettem. Pedig ez a műtét gyógyított meg és adott vissza a tevékeny élet számára.

Fiam! Féltre azzal a félelemmel! Miért ez a bátoratlanság, szepegés? Férti vagy, — hát akkor miért remegsz? Ha természeted irtózik is a gyógyító, operáló késtől, — ha a műtét elkerülhetetlen, — feküdj oda Jézus műtőasztalára, és Jézus gyógyultan visszaad téged a tisztább és igazabb életnek!

Másik ellenséged az álszégyen. Ez sok gyónni akaró ajkat némaságra készítet! Sok javulniakarásnak megölője! A fiú nem meri, nem tudja, szégyeli bevallani, milyen ocsmány dolgokon töri a fejét, milyen alacsony örömkeresésbe süppedt. Pedig — ha nem szégyelted elkövetni azt a bűnt, akkor ne szégyeld azt most megvallani sem! Végy erőt magadon! Ha fülig pirulsz is a szégyentől, ha majdnem a föld alá süllyedsz piszkos cselekedeteid leleplezésekor, — ez a teljes lélekfeltárás elengedhetetlen egészséged visszaszerzéséhez.

Internátusi nevelőlelkész koromban azt az utasítást kaptam igazgatómtól, hogy egyik diákunkat vizsgáltsam meg az intézet orvosával, mert ragályos betegség jeleit észleltük rajta. Az orvos első szava ez volt: — Vetkőzz le, fiam! — A fiú levetette kabátját és kérdően nézett az orvosra. — Tovább! — türelmetlenkedett az orvos. A diák az ingét is levetette és megállt. Erre az orvos ezt mondta: — Fiam, ne szégyeld magad az orvosod előtt! Vetkőzz le egészen!... — Erre kinéztem az ablakon, míg az orvosi vizsgálat tartott és arra gondoltam, hogy a lelki életben is így van: Aki elhatalmasodott bajából gyógyulni akar, az félretéve szégyenkezését, álszemérmességét, meztelenítse le lelkét lelki orvosa előtt és mutassa meg betegségé áruló nyomait: — Nézze csak, lelkiatyám, itt is, meg ott is kiverődött rajtam útálatos betegségem. Mit tegyek, hogy kigyógyuljak szomorú bajomból?

Alacoque Szent Margit egy alkalommal megkérdezte az Úr Jézust, mivel magyarázható, hogy annyi közönye és hanyagsága ellenére is oly kitüntető kegyelmekkel halmozza el őt. Jézus ezt

felelte: „*Szeretetem és irgalmam vegyülékévé akarlak tenni!*”

Fiam! Ha nem értenéd, hogy annyi könnyelműséged, nemtörődomséged után miért akarja most újabb figyelmeztetéssel megmenteni a lelkedet az Úr Jézus, — Alacoque Szent Margitnak tett kijelentésével mondom meg ennek okát: Az Úr Jézus szeretetének és irgalmának vegyülékévé akar tenni téged!

Szeret téged az Isten! Jó szülőkkel, kedves otthonnal, ésszel, tehetséggel, egészséggel áldott meg. Volt talán rá valami érdemed, hogy kitüntessen ezekkel az előnyökkel, amelyeket oly sok fiúnak nem adott meg? Nem! Ez mind az ő szeretetét mutatja!

És irgalmas is hozzád! Annyi bűnöd, tékozlásod után még nem elégtelt meg, nem tiport össze, — sőt egyengeti megtérésed útját és könnyűvé teszi az életrendezést. Időt és alkalmat ad a jóvátételre, a bűnbánatra! Azt akarja, hogy eddigi letéréseid és kacskaringós eltévedéseid után végre egyenes útra találj. Ne legyen félszeg töprengés, kísérletezés az életed, hanem határozott célkitűzés állhatatos követése az emberibb, szentebb, felsőbbrendű élet irányában!

Isten szeretetének és végtelen irgalmának kitüntette vagy!

Kupolaépítésre hív az Isten? Vállald, fiam, ezt a munkát! Előbb azonban végezz nagy tisztálkodást, nagy rendbeszedést, mint ahogy a választott nép is tette, mielőtt szólt hozzá az Úr Isten.

A Benedictus fenséges gondolataival bátorítalak és ezt teszem lelkigyakorlatunk alapgondolatává:

„Ellenségeink kezéből kiszabadulva, félelem nélkül szolgáljunk Neki, szentségben és igazságban járván előtte életünk minden napján!”

ÚJ ÉLET KÜRTSZAVA

Micsoda életre villanyozó áram fut végig a cserkész táboron, mikor korán hajnalban kürtszó harsog az alvó tábor csendjében! Mély álomból felriad a sok fiú, legfeljebb egyet nyújtózik még, de azonnal öntudatra kapcsol és talpraugrik fekvőhelyéről. Nincs idő ásítózásra, legkevesebbé továbbfekvésre! Csoportok szerint sorakozik a csapat reggeli tornához. A hegyek és erdők levegőjét egyenletes lélekzéssel szívják magukba, utána gyakorlatokkal ropogtatják csontjaikat, ruganyosítják izmaikat, dolgoztatják minden porcikájukat a fiúk. Derékgig beleállnak a patakba és alaposan megpepszdíti vérüket a jéghideg víz. Kikergeti belőlük a tagok gémberedtségét, az álmoság utolsó maradványát is. Utána felöltöznek, fésülködnek, majd imádkoznak és kezdődik a napirend, az erőteljes tábori munka. Ime, a hajnali kürt szavára az álmos fiúkból edzett, kimosakodott, munkába álló ifjak lettek.

Jó fiam! Adná Isten, hogy jelen elmélkedésünk úgy riadjon bele lelked gémberedtségébe, mint hajnali ébresztő valahol a havasok alján a szendergő tábor szürke pitymallatába! Gábor angyal szavait szeretném szendergésedbe harsogni, amelyekkel Dánielt köszöntötte: *„Ego autem veni, ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es!”* Azért jöttem, *hogy tudodra adjam: Te a vágyak férfja vagy!*

Nem érezted még vágyaid jelentkezését, mikor tengődésednek véget akartál vetni, mikor a közepszerúségen túl akartál emelkedni, mikor néha úgy sejtetted, hogy nagy képességek csíráit oltotta beléd és nagyra hív téged az Isten?

Tudod-e, hogy hibáztál, mikor e vágyakat képzelgéseknek minősítetted és önmagad előtt is szégyelted vakmerőségedet, hogy Istentől valamilyen nagy feladatra hivatottnak képzelted magad? Tudod-e, hogy a *naggyánövekvés vágya egyik leg-*

szentebb érzés, amelyet Isten az egészséges ifjúbá oltott? Nagy célok meglátása, a magasabbrendű élet hegyfokainak megkívánása nélkül senki sem kapaszkodik fel olyan irányító magaslatokra, ahonnan az emberek tömegének utat lehet mutatni a boldogulás felé s ahonnan korszakok közeledését, Nébó-hegyek messzeteintésével boldogabb élet ígért-földjét lehet felfedezni! Tüzes vágyak, keblet duzzasztó beleélések kellenek, hogy állandóan nagy tervek, szent célkitűzések izzó műhelyében éljen az ember! Tűz kell ide, amely parázsával izzóvá fokozza munkakedvünket, amelynek melegsége kellő tartalékot biztosít életünk legzordabb napjaira, szibériai csikorgó fagyaira is. Papini mondja: Hideg van a hegycsúcsokon és fázik ott, ki nincs egészen tűzből!

Vágyak férfია? Kétkedéssel nézel rám: Engem nagy feladatokra szemelt ki az Isten? Lehetetlen! Szürke kis veréb vagyok, — a sasok sziklafészke nem az én hazám!

Fiam! Épp erről akarok most veled beszélni.

Isten terveiben bennszerepelnek a különböző élethívások a földműveléstől kezdve a legszentebb hivatásig, a papi szolgálatig. Isten minden embernek élethívást szánt. Millió ember lelkébe vágyat önt, hogy rajongással szeresse a földet és örüljön, ha munkája nyomán élet sarjad a földből. Erőket rejtett a nagy természetbe és kutató kedvet a mérnökökbe, hogy ezeket az erőket megkeressék és az ember szolgálatába fogják. Már a kicsi gyermekben bontakozik a vágy, hogy megkeresi az Istentől számára rendelt munkaterét. És ezekre a vágyakra a teremtmények részéről élénk jelentkezés a válasz. Nem veszed észre azt a roppant nagy igényt, mely például igazi papok után kiált? Nem veszed észre, hogy ezt az elemi erejű igényt akarja betölteni az Isten, mikor serdülő ifjakba vágyat olt a papi élet után? Minden hivatás részesülés az isteni akaratban. A hivatásban megtalálhatod földi boldogságodat és

dicsőítheted Istent! Nem keresztény felfogás az, mely szerint át kell rohannunk e világon, hogy minél előbb Atyánknál legyünk. Előbb be kell teljesítenünk földi hivatásunkat és ezzel kell megérdemelnünk az örök boldogságot!

Tedd élményszerűekké e gondolatokat és engeddd, hogy lelki kristályosodási folyamat induljon benned! Erősödjék a tudatod, hogy Isten sokat vár tőled! Mert — meg kell mondanom — *sok belső gátlás igyekszik letörni a fiúban a naggyánövekvés vágyát és sok külső lehurrogás igyekszik letorkolni ezt a szöveget: Te a vágyak férfia vagy!*

A naggyánövés vágyának jelentkezését különféleképp fogadják és ölelik szívükre a fiúk. Egyeseket hatalmába kerít a serdülő fiú leggátlóbb önszugesztioja, a *beteges önlekicsinylés*. Az ilyen fiú bebeszéli magának önmaga jelentéktelenségét és értéktelenségét, hogy semmire sem jó, hogy hasznavehetetlen. Az ilyen fiú elhárítja magától a naggyánövés gondolatát és megelégszik az élettől neki juttatott komiszkenyérrel. Más fiúkat viszont *önmaguk túlértékelése* jellemez. Az ilyen fiú isteníti önmagát; meggyőződése szerint ő zseni, akit félreismernek a közönséges emberek. Tervekből felhőkarcolókat épít, úgyhogy mások jót mulatnak rajta és megállapítják róla, hogy „egyik kereke hiányzik”.

Egyik oldalon tehát a jövőt illetően lemondás: Hagyjatok fel minden reménnyel, — a másik oldalon a „Ki, ha én nem?” üresfejűsége és fennhéjázása uralkodik. Kettő közt húzódik meg az a csoport, amely soha nem is törli a fejét azon, hogy értéktelen-e vagy sem, — hogy mi lesz belőle. Apuka összeköttetései, kegyelmes pártfogók támogatása, örökség stb. majd csak megoldja a jövőt! Így történik aztán, hogy sok felsős diák még érettségi előtt sem tud elfogadható, határozott választ adni arra a kérdésre, hogy mi akar lenni.

Akik a művelődéstörténet folyamán valami ma-

radandót alkottak, többnyire már ifjúkorukban világos célalátással készültek feladatukra, — összeszívedtek, összeforrtak hivatástudatukkal. Az egyházi, politikai és tudományos életnek igazi nagyjai már serdülő korukban beledolgozták magukat egy szent elgondolásba, amely titkon kipattant a lelkükben, mint májusi hajnalon az első rózsabimbó — és vállalva az igazi tehetségek elmaradhatatlan keresztjét, az egyedülmaradást és tehetségük lekicsinylését az emberek részéről, — gúny, ellenszenv, gáncsoskodás ellenére is, Istenbe és önmagukba vetett bizalommal feltornászták magukat az érvényesülés egére. Ugyan ki hitte volna a kis Bosco Jánosról, aki gyermekkorában tornászmutatványjaival összecsdítette és bámulatba ejtette faluja gyermekseregét, hogy belőle lesz az olasz ifjúság lélekvarázlója, szellemi kihatása és alapításai által millió elhagyott fiú megmentője! Ki hitte volna a hatalmas pofonokat kapó Edisonról, akit mások előtt érthetetlen kísérletei miatt mindenki csak „kegye Edison-gyerekek”-nek csúfolt, hogy belőle lesz a világ egyik legnagyobb felfedezője, millió ember munkaadója! Németország egyik legnagyobb repülőgéptudósa, Heinkel tanár, kamaszkorában, mikor a kanstatti főreál növendéke volt, közvetlen közelből szemlélhette egy kísérletező pilóta lezuhanását és borzalmas halálát. Ott, a lángragyúlt repülőgép romjai és a pilóta összeégett holtteste mellett fogadta meg, hogy életét a repülés tanulmányozására és tökéletesítésére szenteli. Ma már óránként ötszáz kilométernél gyorsabban száguldanak a levegőben az általa tervezett repülőgépek! Ha annakidején elmesélte volna másoknak életfogadalmát, kinevették volna, senki sem vette volna komolyan azt a bozontos hajú, rajongó természetű kamaszdiákot!

Az ilyen tudatos felkészülés a hivatásra természetesen több megfontolást igényel. Hajlamod, kedved, érdeklődésed, szellemi teljesítőképességed figyelembevételével kell ezt az élettervet megraj-

zolnod. Az anyagi felkészültség sem utolsó dolog, — de ezt mégis utoljára hagytam, mert *számtalan szegénysorból vezetőélre felkapaszkodott férfi élet-példája mutatja, hogy szinte reménytelen anyagi helyzetből is ügyességgel, életrevalósággal, szorgalommal, utánjárással, takarékoszággal mégis csak előteremtették a boldogulásukhoz vivő és élettervüket előbbresiklató anyagi olajozást.*

Életterved kialakításában *őszintének kell lenned!* Szomorú dolog, amikor valaki éveket töltött egy élethivatásban, egyszerre csak otthagyja az egészet és bevallja: — Kezdetől fogva nem volt hivatásom! — Ha kérdezik, miért lépett erre a pályára, hiszen senki sem kényszerítette, lesújtó a válasz: — Csak úgy sodródtam a többivel! — Ez az, fiúk! Az árral való sodródás, amely ellen feltüzelni akarlak benneteket! Annyi mindenre telik időnk, annyi ostobaságra és hiábavalóságra! De hogy Isten felvilágosítását kérve megfontoljuk hivatásunkat, — ezt kevesen teszik meg. Nem őszinte önmagához az a diák, aki azt hirdeti, hogy papi pályára lép, és közben a legzüllöttebb fiúkkal barátkozik, tánciskolába jár és este lánnyal enyeleg a sötét kapualjban! Több ilyen, önmagát áltató fiúnak voltam kénytelen legkeményebben ezt mondani: — Barátom! Hogy képzeled ezt? Még a gondolatát is tedd félre annak, hogy a papi pályára lépsz! — Az ilyen fiú mások tanácsára vagy ötletszerűen, mint valami zsákhamacskát, kiragad az élethívások közül egyet és azt mondja: — No, ez jó lesz nekem! — közben pedig egész lénye mutatja, hogy nem erre a pályára való, — eljárásaival pedig pont az ellentétét cselekszi annak, amit hivatásra való komoly előkészületnek lehetne nevezni!

Olvasmányaidat is céltudatosan válaszd meg, hogy tervbe vett pályád ízét előre ízeled, hogy megtaláld benne azt, amiért érdemes ezt a pályát földi harcaid terének és örök boldogságod érdemszerzési versenyének választani. Azután *ne kedvetlenedj el,*

ha nehézségekre találsz! Talán nem megy elég jól a tanulás, például az algebrával nehezen tudsz megbirkózni és ez egész lenyom, egész elkedvetlenít. Sose búsulj! Az iskolai osztályzat nem végérvényes és döntő vélemény rólad! Hány közepesnek ítélt fiú kitűnő eredményt ért el az egyetemen — és tudok középiskolában elbukott diákot is, aki később úgy „kikupálódott”, hogy a középiskolában senki sem gondolta volna róla. Akarj! És szorgalom és kitartás társuljon akaratodhoz! Dolgozz életcélod elérésén akkor is, ha az nagy nehézségekbe ütközik! Sőt éppen azért dolgozz lankadatlanul, mert nehézségekbe ütközik és te mégis megmutatod, hogy el fogod érni! Ezt a férfiúhoz illő akaratot szeretném látni pályaválasztásodban és hivatásodra való felkészülésedben!

Rajongással szeresd hivatásodat!

Kutasd fel szépségeit és állítsd gyakran eléd a vonzó szempontokat, amelyek erre az élettervalakításra indítottak, hogy még akkor se menjen el a kedved a munkától, ha utolérnek hivatásod borult napjai, a kellemetlenségek és a terhek. Ne megélhetési lehetőséget, hivatalt láss benne, amelybe bepofoztak a körülményeid azon a címen, hogy utóvégre valahogy élned kell, — hanem küldetést, Isten és embertársaid szolgálatát, örök üdvösségedre érdemszerzési keretet. Hidd el, — fásult „közalkalmazottak”-ból éppen elég van már. Most hivatásukkal összeforrt, áldozatos vezéregyéniségek kellenek! Papok, akik felfelé kacsingatás nélkül, igazán meggyőződésből élik az áldozatos papi életet, s akik a legegyszerűbb helyen is feltalálják a kincskeresők értékkutatásával a legnagyobb értékeket: a lelkeket! Orvosok kellenek, akik a test egészségével együtt a lélek egészségét is munkálják hitvalló orvosi működésükkel! Tanárok kellenek, akik a tudomány igehirdető szószékének tekintik a tanári emelvényt! Tanítók kellenek, akik a kis elemista kezét is azzal a szeretettel vezetik az első betű-

vetésre, amelyből kiérződik, hogy Istentől kijelölt legációban járnak! Katonák kellene, akik mint Isten katonái is fényesen forgatják jellemük kardját! Mérnökök kellene, akik az indzsellér számításával hidat tudnak építeni nemcsak a rohanó folyók fölé, hanem vezetőemberek és a munkásság közé is, s akit jellem dolgában is építő, alkotó embernek lehet számítani!

Szent dolog a hivatás, — nem játék és nem könnyelműsködés! Nem nyerősorsjegy, amelyet kihúznak a szerencsekerékből! A hivatás a mi rózsafabotunk, amellyel a kamaszkor ködönájában is kikopogjuk és megtaláljuk életünk igazi és boldogító útját! A hivatástudat olyan, mint a befűtött kályha, amely meleggé és hívogatóvá teszi munkánkat, s amely mellé oly jól esik odatelepedni az élet zimankós estéin! Istenbe vetett mélységes hit, józan önbizalom és kitartás a tüzelőanyaga ennek a kályhának, — ezekkel fűtve ontja a meleget! Mennyire más tanulmányi eredmény, mennyire iparkodóbb önnevelő munka, lelki önedzés lép ki abból a diákszobából, amelyben a hivatástudat fűti a légkört! Mennyire érettebb és készebb ifjú termelődik a tanulószobában, ha a fiú ezzel a tudattal nyúl toláshoz és könyveihez: „Valaki akarok lenni s ezért vállalom a munkát!” És milyen sületlen, ízetlen, féligkész termékeket szállít a tervszerűség nélkül, immel-ámmal dolgozó diák, akit nem fűt semmiféle sokatvárás és nagyratörekvés, aki maga sem hisz jövőjében! *Aki liliputi igényekkel dolgozik, sohasem fog óriássá nőni!*

Ne ijedj meg szenvedélyeid és hibáid láttára!

Jól tudom, mennyire hangfogót rak az ember magasabb törekvéseire alacsony ízlése, mennyire belekóp a legeszményibb elgondolásába is ösztönös állatiassága. Tudom azt is, mennyire elkedvetlenítő, mikor a szenvedély kitörése sáskajárás módjára letarolja minden ültetésedet. Türelem kell hibáid elviseléséhez, ez igaz, — de biztasson a türelmes

továbbkapaszkodásra az a tudat, hogy mégis csak mutatkoznak eredmények és gyümölcsök munkád nyomán, s egyszer mégis sikerülni fog a kiegyensúlyozódás! *Sok kitűnő fiút ismerek, aki kamaszkorában beleakadt a posvány hínáros kígyónyelveibe, de kievickélt belőle.* Gyönyörűen kitisztult egész belső világuk és sok-sok próbálkozásuk jutalmaképpen ellenállóerőben, férfiasságban, akarat szívésságban megnövekedve, pompásan érvényesülnek. Hidd el, az elharapódzott szenvedély erdőtűzét is el lehet oltani, nincs olyan mélyre szüremkedett gyökérszála a bűnnek, amelyet ki nem lehetne tépni magunkból. Irország munkásrétegének egyik nagy vezérférfia, Talbot Mátyás ifjúságában tíz évig az iszákosság rabja volt. Egyszer aztán megundorodott önmagától, kihajította az ablakon a pálinkás butykost és többé nem ivott szeszes italt. Eddig a szenvedélye parancsolt, — most ő vette át az uralmat. És tudod-e, hogy azt a férfit, aki ennyire győzni tudott, később vezérének vallotta és ma már a világi apostolok megdicsőült nagyjai között tiszteli Irország katolikus munkástársadalma?

Jövőd érdekében nemcsak azt kérem tőled, hogy ne ijedj meg hátrányos hajlamaidtól, hanem egyenesen arra biztatlak, hogy *a beijedést, megszeppenést, visszahátrálást egyszerűen zárd ki eljárásaidból. A nehézségek arra jók, hogy megbirkózz velük s hogy megfontoltan leszereld őket. Teherbíróvá és küzdőképessé kell nevelned magad, aki nem sír, ha baj éri, — nem sopánkodik a sikertelenségen, — aki nem kap idegösszeomlást, ha mindenét elvesztette. Ha kell, újrakezd mindent, előlről kezdi az építést! Ne gondold azt, hogy ez emberfeletti munka, ilyenre te képtelen vagy! Sok lehetetlennek látszó teljesítményt megvalósítottak már az emberek! Erdély visszacsatolása után sokakat vagyunkból kiforgatva, egy szál ruhában tettek át a románok a határon — és ezek nem lettek öngyilkosok, mivel így nem érdemes élni! A finn-orosz háború-*

ban a finn férfiak, akik utolsó lehelletükig is védeni kívánták hazájukat, két hétig nem aludtak, állták a harcot — és ezt mind kibírták!

Neveld magad lelkiismeretes munkára!

Nem is gondolod, fiam, milyen kiáltó lelkiismeretlenséget találunk akárhány vezetőember szereplése mögött! Önzés, érdekhajhászás, mások letiprása, anyagi előnyök biztosítása, hatalomvágy tombolása vezeti ezeket! Akárhány ember szemrebbenés nélkül óriási mulasztásokat és szabálytalanságokat követ el kötelességei területén, mintha betonból volna a lelkiismerete, amely mindent elbír! Jaj neked, ha nem leszel lelkiismeretes munkás a papi hivatásban, ha lélektelen, nekikényszeredett munkát végzel és visszatetsző viselkedésed miatt lelkek idegenednek el a hittől, s ha kényelmesség miatt lelkek kallódnak el! Jaj neked, ha elnagyolt munkához szoktatod magad és nem jársz dolgaidd után! Milyen katonatiszt, tanár, orvos, mérnök lesz belőled!? Jaj neked, ha Istentől kapott tehetségeddel nem neveled párhuzamosan lelkedet! Milyen művész lesz belőled, ha nem érzed, hogy az erkölcsi törvény téged is kötelez minden zsenialitásod mellett is!? Mít ér, ha lángeszű felfedezőként megfejtetted a természet titkait, — ha lelked sötétségbe borult és üres, mint a sivatag!?

Dolgozó fiúk kellene, akik el tudnak merülni a munkába passzióval, élvezettel! Akik annyira elmélyednek a tanulmányban, hogy szinte leáll a gondolkodásuk a körülöttük történő események számára s mikor este vacsorához szólítják őket, felrezennek a munkából: — Milyen hamar elrepült az idő!

Vannak fiúk, akik elmerülnek a munkába, — de nem az elsőrangú kötelességükkel! Kiváló cserkészőrsvezetők, akik mindent tudnak, de bizonyítványuk csupa elégséges, pedig jeles is lehetne! Önképzőköri szereplők, akik szenvedélyesen rendeznek és agítálnak, de igen silány eredményt mutatnak

fel tanulmányaikban! Sportolók és zenészek, akik versenyeken díjakat nyernek, — de lelkiismeretük állandóan elégtelent ad nekik állapotbeli kötelességeik teljesítéséből!

Nem ilyenek kelleneek!

Az élharcos helytáll a legkötelezőbb munkaterületén, amely sokszor prózai és kevésbé nagyvonalú, de ahol helytállni akaraterőbe és lelki nagyságba kerül! Szerezz meg minden lelki és szellemi kelléket, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy mások előtt tekintélyé légy és lelkiismereted ítélőszéke előtt, mindenekfelett a jó Isten előtt is dicséretet érdemelj! *A hézagos műveltségű vezetőember, akit lelkiismeretlenség éktelenít, többet rombol, mint épít!*

Szeresd végül az egészséges életformát!

Tudod, amikor azt olvasom a mérnökjelölt Frassatiról, hogy lovagolt és úszott, csónakázott és hegyeket mászott, — az orvostanhallgató Maffeiről, hogy hegyeket mászott, — mikor Kaszap Istvánról tudom, hogy cserkész volt és tornászbajnok, — megdobban a szívem, mert ezzel párhuzamban látom, mennyire igyekvők voltak tanulmányi téren és mennyire az átlag fölé emelkedtek a lelki önevelésben!

Az őszövetségéből oly kedvesen lép elénk az ifjú Dávid alakja. Míg mások visszahúzódtak a hetvenkedő filiszteus elől és nem mertek volna megmérkőzni vele, — ő ki mert állni a küzdőtérre, pedig nevetségesen kicsiny volt az erőben tobzódó óriáshoz képest. Nem kellett neki páncél és harci sisak, hiszen a természet ölen nevelkedett férfiúvá! A puszták szilaj szellője öklözte keblét, a napfény megizzasztotta, a patak felüdítette testét. Minden kelléke megvolt ahhoz, hogy erőssé legyen. A magános élet velejáróit, az önmagára utaltságot és a csendet meszterien kihasználta. Idegzetét karban tartotta, megőrizte nemi érintetlenségét. Elmondhatta magáról: *Én teljes ember vagyok! Egyedül birkózott meg a*

fenevadakkal, a nyájra törő oroszlánokkal és medvéekkel. Kanászbotjával agyonsujtotta őket. Úr volt a nyája felett, aki egy jólirányzott kődobással helyre terelte a futkosó bárányokat. Most erőinek nyers teljességében, a csupa-kedv és csupa-izom ember bátorságával mer szembeszállni ellenfelével!

Aki megmérkőzött saját lustasága medvetermeszetével, aki torkon ragadta a pályaívelése ellen üvöltő hiénákat, aki legyőzte magában az indulatoság királytigrisét és féktelen vére oroszlánját, — az ki mer állni nemcsak önmaga, hanem serege, vezetői védelmére is.

És győzni fog!

TIPALDI MILLIÓI

Néhány évvel ezelőtt három évszázad óta húzódó örökösödési perben hozott elvi jelentőségű döntést a párizsi törvényszék. Kimondotta, hogy az úgynevezett Tipaldi-féle hagyaték csakis a francia hatóságok által jóváhagyott és hitelesített családfán szereplő örökösöket illeti.

A „Tipaldi milliók” kalandos története a XVII. század elejéig nyúlik vissza. Ekkor hagyományozta ugyanis egy Tipaldi nevű dúsgazdag velencei kereskedő óriási értékű kincseit egyik hűséges emberére. A boldog örökös, Jean Thierry vendégfogadás a mérhetetlen vagyont, amelynek tételeit Velencében három palota, Korfu szigetén nagy kastély és tekintélyes föld- és szőlőbirtok, továbbá 20,000 dukát arany, két zsák színültig telve aranyrudakkal és hat szekrény drágakő alkották, Franciaországban élő ivadékaira hagyományozta. Hosszadalmas és bonyolult per keletkezett ebből, mert nem kevesebb, mint 1500 igényjogosult jelentkezett a velencei pat-

ricius kincseire. A per Napoleont is foglalkoztatta s az ő intézkedésére a Tipaldi-hagyatékhoz tartozó ingóságokat huszonkét társzekéren 3000 lovas kíséretében Franciaországba szállították. Azóta a kincseknek törvényes gazdája még nem akadt. A párizsi törvényszék döntése alapján tehát jelentkezhetnek a franciaországi leszármazottak az államkincstárban őrzött és horribilis értékke növekedett vagyon felosztására.

Megértem Jean Thierry leszármazottait, természetesen tartom ezt a nagy túlekedést a hatalmas örökség elnyerésére. Ugyan kit nem vonzanának Tipaldi milliói?

Van azonban egy Úr, aki Tipaldinál mérhetetlenül hatalmasabb és végtelenül nagyobb, boldogító és a lelket tökéletesen betöltő örökséget ígért gyermekeinek, s ezek mégsem törtetnek ennyire mindent megmozgatva az örökség elnyerésére. Ez a hatalmas Úr az Isten, az örökség pedig, amelyet hűségünkért ígért: a mennyország. Isten, az emberi természet legalaposabb ismerője és leghivatottabb pedagógusa jól tudta, mennyire jutalmat vár az ember a teljesítményeiért, s ezért hűséges szolgálataunkért a mennyországot ígérte nekünk, amelynél hatalmasabb jutalom el sem képzelhető.

Ilyenkor, lelkigyakorlat idején nemcsak a bűnre és az Istentől kilátásba helyezett büntetésre kell gondolnunk, hanem üdvös lesz megfontolni azt is, milyen jutalmat készített Isten számunkra. Ha sportverseny előtt a kitűzött díj annyira serkenti, hosszas edzésre és gyakorlatra, önfegyelemre és önmegtartóztatásra tudja bírni a versenyzőket, — bizonyára felvillanyoz és kitartó munkára biztat minket a mennyországról szóló elmélkedés. Felkelti bennünk a honvágyat az ég után s beláttatja velünk, mennyire érdemes büntetlenül élni, tűrni, szenvedni, állhatatos lenni — a mennyországért!

Mennyország! Mennyország! — dadogták a szentek, ha elmélkedésük vagy látomásaik idején

betekintettek a választottak boldogságába. Nem tudtak többet mondani, nem tudtak bővebb felvilágosítást adni, hiszen emberi szóval kifejezhetetlen a mennyország boldogsága. „Szem nem látta, fül nem hallotta, ember szívébe fel nem hatolt, amiket Isten készített azoknak, akik őt szeretik.” (I. Kor. 2, 9.) Ha a szentek ennyire képtelenek voltak a mennyországról beszélni, hát akkor milyen dadogás, milyen sántikáló fogalomhalmozás lesz a mi elmélkedésünk, mikor a hívő szemével a mennyország szemléletébe akarunk merülni. Mégis vállalkozunk erre a felemelő, édes megfontolásra!

A IX. szimfónia harsonaszólama magában véve nem lehet nagyon elragadó, — de ha az egész zenekar szól, szinte természetfeletti élvezetbe ragadtatunk. Ünnepi karénekek basszusszólama egymagában véve dünnögésnek tűnik, — de mily lebilincselő, mikor az együttes előadásában szárnyalva bontakozik ki a csonkítatlan harmónia. A mennyországból nagy átfogó szemlélettel tekinti megtett földi életét az üdvözült lélek s ebben a felmagasztosult értékítéletben egész pirinyókká törpülnek a szenvedések, megpróbáltatások, amelyekben a földön részünk volt, amelyek miatt oly sokat panaszkodtunk. Az örökkévalóság fényözönében kibontakozik és fenségessé teljesedik egész életünk és széppé válik előttünk földi pályánk minden keserűségével és küzdelmével együtt.

Ott már nincs ereje a halálnak és nem keserít a válás fájdalma. Mily boldogság lesz, hogy ismét találkozhatom kedveseimmel, akiket itt a földön csak sírjuk pereméig kísérhettem el. Mennyire hálások lesznek segítő szolgálataimért, hogy imádságaimmal, értük végzett vezeklő gyakorlataimmal egyengettem útjukat a tisztítóhely szenvedéseiből a mennyország örömeibe. Ott összeforunk ismét szeretetben és Isten imádásában.

A boldog mennyországban nem lesz többé kísértés és bűn! Boldogok lesznek az érzékeink: Nem

tudunk betelni a választottak dicsőítő énekével, boldogan fürkésszük a szentek fényes seregét... Boldog lesz az emlékezet, amellyel az üdvözültek visszatekintenek a földön gyakorolt érdemeikre. Kimondhatatlan hálára gyulladunk az Isten iránt. (Én is boldogan fogok visszaemlékezni arra, hogy 1941-ben, lelkigyakorlat idején az Isten sugallatára alapos önreformálásra szántam magam! Vonakodásom ellenére üstökön ragadott az isteni kegyelem s ettől fogva nem léptem le az Isten országa felé vívó útról...) Az értelem előtt — mint valami ékszeres szelence — feltárulnak az isteni titkok, amelyek felfogásához mérve a legragyogóbb földi tudomány is sötétségnek nevezhető. Boldog lesz az akarát, mert nem lesz többé gyenge és fogyatékos: Isten szeretetében és bírásában fog megnyilvánulni.

Mi imponál egy fiúnak a mennyország szemlélésében? Mi ragad meg, mi vonz téged is az üdvözültek dicső társaságába?

Mindenekelőtt a *célhozérés boldogsága!* Lehet-e biztatóbb és büszkébb öröm a fiú számára a célhozérésnél? A földi lét minden rejtélyének nyitját, minden földi szenvedés ellenértékét, a történelem és a kinyilatkoztatás méltó záradékát, a teremtmény számára készített kegyelmek koronáját jelenti a mennyország! Ide ér el a felmagasztosult, üdvözült lélek, mint a hegyoromra feljutott vándor, aki eldobja a kapaszkodáshoz használt vándorbotját, mert most már a csúcra ért és itt belefeledkezik az eléje táruló gyönyörűségbe.

Megkap a *jólharcolt harc*, amelynek hőseit itt látjuk. Legtöbbje küzdéssel, verejtékkel harcolta ki maga számára az örök boldogságot. Volt köztük, aki talán nálad is bűnösebb volt, de már itt a földön levelezelte bűnét és a tisztítótüzőn átmenve mint színarany érték jutott Isten elé.

Mennyországba jutni annyit jelent, mint *hazaérkezni, beérkezni a legkiválóbb társaság körébe.* Itt a földön kaszinókkal, zártkörűséggel akarják

biztosítani a társaság elitjellegét, a tolakodó jötte-mentek távoltartását. Itt a lelki magasrendűség legbriliánsabb képviselői gyűltek össze. Milyen föl-emelő érzés, hogy köztük lehetsz!

Lelkesít a győzelem! A földön oly kellemetlenül érint az elvtelenség, a mindenhez hozzátapadó érzékiség, a puhányok látása, az akaratgyengeség, a letörés, elkedvetlenedés, behódolás a rossznak, a hajlékony gerinctelenség, a rossznak látszólagos ellenállhatatlan egyeduralma. — Itt az elvek állhatatos harcosai, az érzékeiket fegyelembé szorító, kemény célú akaratűsők vannak, akiket az sem tudott megtörni, hogy testüket rostélyon sütögették, tagjaikat izenként vágták le, hogy egyetlen elvtagadó mozdulattal megmenthették volna életüket!... Ezek nem adták fel a küzdelmet sikertelenség esetén, újból és újból nekifeszültek feladataiknak. Egyenes szálfák voltak Isten erdejében, akiket nem tekerhetett tetszése szerint a vihar! Nem hódoltak be a bűnnek a legféktelenebb és legfélelmetesebb offenzíva idején sem. Bízta a jó ügy győzelmében, bár fantasztáknak, túlzóknak, képzelgőknek nevezték őket. És igazuk lett! Hol vannak a kísértőik, a csábítóik, akik kinevették ezeket és akik üldözték őket!?

Ennél nagyobb kupola nem koronázhatja az élettemplomot, mint az örök üdvösség! Micsoda méltó betetőzése a földi pályafutásnak! Mert meddig tart ez a kupola? Örökké! Összeomolhatatlan! Szilárd a tartása! Kemény kövekből és kemény kötőanyagból készült, márványszilárdságú kupola ez, amelyet hősi élet jól kicentiméterezett, lelkiismeretes teljesítményei emeltek!

És meddig tartanak ezek a nagyszerűségek?
Örökké!

Van-e egyáltalán fogalmad arról, mit jelent ez a szó: örökké? Ha századokat rakunk egymásmellé gondolatban és megszorozzuk őket annyiszor, ahány homokszem van a tenger partján, akkor is

csak halvány fogalmunk lesz az örökkévalóságról. Nos: a mennyország öröme örökkévaló! Nem érdekes tehát ezért a maradandó örömért küzdened?

Itt a földön is akadnak olyan szépségek, amelyek élvezetével — mint mondani szokás — nem lehet betelni, például tavaszi táj, eszményi szépségű vidék, művészetek stb. Az örök javakat nem lehet megúnni. A mennyei boldogság a kívánságoknak és ugyanekkor a beteljesüléseknek végtelen láncolata. Mit akarsz tenni a jövőben a mennyország eléréseért, — hiszen te is hivatva vagy az örök üdvösségre! Tened kell! Dolgoznod kell érte! Mert a mennyország erőszakot szenved és csak az erőszakosok ragadják azt magukhoz!

Hallottátok-e már az eprésző királyfi különös történetét?

Elmondom ezt a kis mesét, amelynek végén majd rájöttök arra, hogy nem is nagyon mese, hanem nagyon is gyakori valóság az eprésző királyfi esete.

Messze idegenből, hosszú távollét után hazafelé tart a mesebeli királyfi. Hófehér, tüzes paripák repítik az országúton a kristályüveges hintót, amelyben a királyfi ül. Az úrfi türelmetlenül kitekinget a hintó ablakán, minden pillanatban várja, hogy a távolság kékségéből előtűnjék atyjának vára. Szeretne már hazaérni, mert ezen a tikkasztó nyári napon kifárasztotta az utazás és rettenetesen szomjazik.

Egyszerre csak észreveszi, hogy eperfasor sorakozik tisztelettudóan az országút két oldalán árnyat, pihenést és vörös színű gyümölcsöket kínálva. A királyfi jól tudja, hogy csak néhány percig kell türelemmel várnia, s otthon kristálykelyhekben jégbe-hűtött, gyöngyöző italok fogják szomjúságát oltani. Addig nézi az eperfákat, míg megkívánja az útszéli gyümölcsöket. — Állj! — kiált a kocsis felé. — Abban a pillanatban megtorpannak a tüzes paripák

és a kocsis kíváncsian néz hátra, vajjon miért kellett megállniok. Nyílik a kristályüveges hintó ajtaja és képzeljétek: a selyemruhás, bársonycipős királyfi lelép az út porába, letérdel az út szélére és mohón kapja fel a földre hullott vörös epreket. Habzsolja, bár nem esik olyan jól, mint gondolta. A kocsis összefont karokkal, fejét csóválva, érthetetlenül nézi, hová alacsonyodott le az úrfi, hogy a koldusok és vándorok közönséges útszéli eledeléért letérdel a porba. A királyfi csak most érzi, hogy milyen közönséges, vizízű semmiségért szállt ki a hintóból, — az útipor ropog a fogai közt. Mi lenne, ha valaki erre jönne és látná, hogyan lakmározik a nincstelenek módján a királyfi? ... Hirtelen felgyenesedik, szégyeli magát a kocsisa előtt, visszaül a hintóba és továbbhajt. Rövid idő múltán feltáruznak előtte a vár kapui, a lépcsők előtt édesatyja tárt karokkal fogadja és bevezeti a hűvös termekbe, ahol terített asztalok, legfinomabb italok, pazar gyümölcsök várják a messziről érkezett fiút! ...

Nem ismersz magadra a királyfi alakjában, jó fiam?

Isten gyermeke vagy, a királyok királyának fia! Hosszú vándorutadon hazafelé tartasz. Hazafelé repít a kristályüveges hintó: a megszentelő kegyelem. Véd az időjárástól, megóv a portól. De néha elfog téged is a türelmetlenség és nyugtalanul tekintesz ki hintód ablakából. A te utadat is gyümölcsök szegélyezik és kínálják magukat; azt ígérik, hogy szomjúságodat oltják. Jaj neked, ha megállítod a hintót és kiszállasz a földre esett eprekért. Jaj neked, ha porba ereszkedsz e közönséges, vizízű gyümölcsökért.

Köpd ki ezt a silány szomjúságcsillapítót és szégyenkezve menj vissza a kristályhintóba, hogy azután többé meg ne kívánd a koldusok táplálékát. Hosszúnak tartod az utat? Csak kevés türelem kell és hazaérsz! Örökké tartó boldogság, minden szom-

jazásodért kárpótoló felüdülés vár rád atyád házában! Mondd, nem érdemes ezért kitartani, parancsolni vágyaidnak, túrni az út porát, a napfény melegét, a tikkasztó szomjúságot?

Festőművész haldoklott. Utolsó napjaiban édes remény tartotta még benne a lelket. A tárlaton kiállították nagyszabású festményét is, amelybe minden tehetségét beleadta. A díj! A díj! Ez járt állandóan eszében, öntudattal és lázas álmaiban, nappal és nyugtalan éjszakáin állandóan a díjat emlegette, amelytől munkája méltó elismerését és élete küzdelmeinek megkoszorúzását remélte. A haldokló mellett ott állt az orvos, aki tudta, hogy már csak percekig tart a nagy reménylő élete.

— A díjat! A díjat! — suttogta és kérdően nézett az orvos felé.

— Megnyerte! — súgta az orvos, mint aki tudta, hogy ennél kedvesebbet nem mondhat egy haldoklónak.

Halvány mosolygás futott végig a szenvedő arcán, tekintetével egy pillanatig hálásan nézett az orvosra. Azután elaludt örökre...

A te díjad, fiam, az örök boldogság lesz! Dolgozz érte! Lelkesítsen ez a pályadíj életed harcaiban, emeljen fel a rá gondolás, ha igyekezeteidet nem koronázza siker itt a földön! Tudj mindent el-túrni, tudj teherbíró lenni, tudj ezerszer is újra-kezdeni a díj, az örök jutalom reményében.

Ha pedig eljön utolsó perced és Istent sóvárogva, útra készen suttogod környezeted felé: — A díjat! A díjat!, — célhozérésed biztos tudatával felelhessék neked, mint a legszebb búcsúszót:

— *Megnyerte!*

FEHÉR MÁMOR

A fehér mámorról a budapesti bencés cserkészek téli tábori beszámolójában olvastam először.¹ A Pop Iván havas hegyhátát mászták meg a diák-cserkészek. Fenn, az érintetlen hóval fedett magasan elfogta őket a havasi láz, a fehér mámor. Krónikásuk így írja le ezt a jelenséget:

„Ragyogóan süt a nap. Szikrázik a hó, mintha gyémántokkal szórták volna tele. eltűnt a felkapaszkodás minden kínja. A fiúk kacagva mondják: Ezért érdemes volt!...” Kacagó fiúszereg ront bele az érintetlen, fehér hóba. Rohan a sí, porzik a hó, csilingel a kacagás! Bukfencet hány a jókedv! Egy gyermekgombolyag hempereg a párnás hóban. Mindenki kacag, kiabál, hólabdázik, hóba és másokat, hóemberré lesz maga is — és elharapódzik a gondtalan jókedv, mert a fehér mámor, a hó māmora elkapja a fiúkat...

Itt még a szíveket is a fehér mámor ejtette rabul. A hómámoros kacagáshoz hófehér szív is kell! Azt hiszem, elcsodálkozott a hósípkás vén Pop Iván, mikor belesett a menedékház egyik szobájának ablakán. Mert mit látott? Térden állva gyónik a magyar cserkész... Ebben a szűztiszta világban, közel az Istenhez, még a porszemet is le kell törölni a lélek tükréről... És amikor kibékülve Istennel, megtisztulva, hófehérre válva megcsókolja a gyónató stóláját, a vén Pop Iván, amelyik ilyet sose látott, csodálkozva nézi, hogy nem könnyes a térdreborult magyar cserkész szeme, hanem kacag, muzsikál a szíve, ujjong a lelke a boldogság fehér mámorától... Aztán felkel, felköti síjét és vígan suhan le a meredek hegyoldalon... Istenem! De szép is így!...”

A lelki életnek is vannak fennsíkjai és havas

¹ Bencze Bálint: Kacagás és áhítat a Pop Ivánon. (Magyar Cserkész, 1940.)

hegycsúcsai, ahová Isten segítségével néha aránylag könnyűszerrel, de legtöbb esetben fárasztó menetelések és kapaszkodások árán jut el a fiú. Az itt uralkodó csend, béke, istenközelség láttára hála lobban az ifjú lelkekben: „Igen, ezért érdemes volt kapaszkodnom, törnöm, fárasztanom magam! Hála Neked, Istenem, hogy ennyire jutottam!”

A kiállandósult kegyelmi élet — vagy mondjuk így: tiszta élet — magaslatán hasonlóképp elkapja az ifjakat a fehér mámor, a tisztaság varázsa, amelynek jelei az előbbi cserkészélményekhez hasonló mozzanatokban szoktak nyilvánulni. Elkapja a lelket a tisztaság láza: túlságosan otthon érzi magát a fiú ezen a szintájon, játékos, bukfencező, csínytevő lesz, mint aki megvadult, mint akit túlhangossá, gondtalanná, örökké kacagóvá tett az elért lelki magaslat! Pedig a hópárna alatt szakadékok pereme és a veszélyek egész tömege leskelődik! Az elővigyázat és a megfontoltság itt is, még a kiegyensúlyozott lelki élet szintáján is kötelez! Aránylag kevés fiúnak jut eszébe, hogy ezen a magaslaton, ahol a környezet havas tisztasága valósággal beleszívódik a lélekbe, még tisztábbá, minden porszemtől mentessé tegye magát, s hogy a gondtalanság gyerekes kilengései helyett a férfilelek szépségszomjával, könnyes bámulatával és Isten jóságát itt is felfedező, elmélkedő lélekkel élvezze az eléje táruló tisztaságos világot!

Kegyelmi életet élő, élettisztaságba öltözött fiúkhoz szólok most elsősorban, mikor a fehér mámor tüneteiről, veszedelmeiről, egyszersmind ilyenkor időszerű teendőiről fogok veletek elbeszélgetni.

Talán csodálkozni fogsz, ha megfigyeléseim alapján kijelentem, hogy a legtöbb fiú — különösen ha keményebb küzdelmek nélkül jutott el a tiszta élet birtoklásához, — nem tudja kellőképp értékelni ezt a kincsét, mint a gazdag ember, aki beleszületett a vagyonába és izzadsága, munkája veritéke nem tapadt az összekuporgatott gazdagsághoz. Ezért

van, hogy akárhány tisztalelkű diák különösebb érdeklődés nélkül halad el a lelki élet magasabb és további teendői mellett, a világi apostolkodás mostanában oly időszerű és hívogató feladatai láttára. „Amit akartam, elértem!” — állapítja meg magáról, s ez az elért színvonal tökéletesen boldoggá teszi őt és kielégíti igényeit. Gondtalan, az életet könnyenvevő, kacagó és akárhányszor könnyelműködő lesz az ilyen fiú, mint aki révbé érkezett be, ahol felrúghat minden óvatosságot, elővigyázatosságot, s ahová nem szemtelenkedhetnek be az élettenger piszkos hullámai. Nem gondol arra az ilyen fiú, hogy a kiállandósult tiszta élet nem jelent célhozérést, hanem csupán életszínvonalat, kibontakozási lehetőséget, amelyből tevékeny és alkotó férfiület bontakozhat ki, s amely a fiúlélek teljességbe-éréséhez éppúgy elengedhetetlen létfeltétel, mint hálnak a víz, a szárnyaló madárnak a levegő!

Aki a tiszta élet elérését megállapodásnak tekint, rövidesen megüledett, sőt megáporodott, fanyar lélekké lesz. Az ilyen azután nem tudja, hogy voltaképen mit is kezdjen a tisztaságával! Mindössze gépies és szokásszerűen beidegzett gyónogatásból áll a lelki élete. Lelki vezetőjének megszokott légköre egyelőre tartja az elért színvonalon és megóvja őt minden nagyobb belső mozgalmasságtól. Semmi program, semmi önfoglalkoztatás, semmi újabb értékszerzés nem élénkíti lelki életét. Senki sem vezeti rá arra, hogyan kell egy színvonalas lelki könyvet olvasni... Senki sem szoktatja a liturgikus lelki élet kialakítására... Senki sem ébreszti feladataira, melyek most a diákközélet terén, később pedig a tevékeny katolikus élet síkján várnak reá! Csoda-e, ha a középiskolából kikerülve, hamarosan elvesztik lábuk alatt a talajt ezek a vértelen, szenvtelen szentek!? Csoda-e, ha előbb, mint gondolnák, elbuknak és nagyon megütik magukat ezek a fehér mámorba bódult, az életet játéknak tekintő gyerekek?

Fejbe kólintott engem a következő statisztikai adat: A középiskolából egyetemre kerülő ifjak nyolcvan százaléka az egyetemi élet megkezdésekor nőtől érintetlen. A második egyetemi évre azonban olyan kicsinyre zsugorodik ez a kedvező százalék, hogy fájna itt kimondanom ezt a számot!

Mi ennek az oka?

Országot behálózó diákmissziós utaimon, amikor feltáru l elöttem a katolikus diákság belső világa, boldogan látom, hogy milyen kedvező erkölcsi egészségben bontakozik diákifjúságunk. Lelkiatyák, kiváló hittanárak, szerzetesi gimnáziumok hatása ilyen szempontból felbecsülhetetlen! Szombatonként diákok tömege táborozik a gyóntatószékek előtt! Vasárnap reggel százas sorokban mennek a szent-áldozáshoz a fiúk! De valami még sincs rendjén! Mert *hogy lehet az, hogy ez a tiszta beállítottságú ifjúság kikerülve a középiskolából nem tartja tovább ezt a színvonalat!?* A többség otthagyja a gyónások és heti áldozások szokását, lelkiatyát nem választ és egy-két év alatt kiáll a nyolcvan százalékot alkotó csoportból. Budapesten gyakran találkoztam egyetemi hallgató lelki fiaimmal, akiket középiskolás korukban alaposan megdolgoztattam, s akiket hozzászoktattam ahhoz, hogy személyhezköttőség nélkül önálló lépéseket tegyenek lelki téren — és meglepődve látom, hogy a legtöbb olyan fonyadt, olyan színtelen, mint az esőtől ázott pillangó vagy mint a dérütött virág. Még a legjobbakat is biztatni és erősíteni kell lelkileg, mert a többség süllyedése szinte nyomasztó és elkedvetlenítő hatást gyakorol reájuk.

Ott a baj, hogy sok lelki életet élő diáknak nem lett igazán lelki igényévé és szükségletévé a lelki élet! Mert ha az lenne, akkor az egyetemre jutva, egyik első teendője volna a lelkiatyaválasztás az új környezetben, lelki élete továbbépítésének és nyugodt vonalvezetésének okos, határozott biztosítása. Legtöbb fiú a szentségek vételét, a gyakori gyóntást

és általában a lelki élet gyakorlatait valahogy tipikusan középiskolás szokásnak tekintti, amelyet éppúgy kinő, mint kamaszkori rövid nadrágjait. Ezért válik meg olyan könnyen a lelki élettől, s ezzel együtt legtöbbször a tiszta élettől is az egyetemi polgár. De ha igazán magáévá tette volna a lelki életet, ha látná annak a jelentőségét, előnyeit, eredményeit, ha igazán összenőtt volna vele, — nem is tudna meglenni nélküle!

Sok diák levélízlésének első alkonyugara akkor jelentkezik, amikor a kegyelem állapotában élő fiú öntetszeglésbe merül és másokkal összehasonlítva magát, lelki szempontból toronymagasságban kiemelkedőnek ítéli lelki értékeit. Ez a fiú megszedül saját lelki szépségétől, lenézi a gyengéket, a bukdácsolókat. Elképzelhetetlennek tartja, hogy ő is lezuhanhat jelenlegi magaslatáról. Biztosnak és acélszilárdságúnak tartja magát és nem veszi észre, hogy kevélysége tömjénezi ennyire. Többször voltam tanúja nagyon erősnek gondolt és kristálytisztaságú, de önmagukat túlértékelő fiatal lelkek hirtelen bukásának! Tudok esetet, hogy a bérálás napján bukott el az ifjú, aki kevéssel előbb a Szentlélek erejét kapta. Egy diák beszélt, hogy közös gyónás idején megkérte hittanárát, hogy ne kelljen gyónnia, mert egy héttel előbb gyónt, azóta minden nap áldozott és szigorú lelkiismeretvizsgálattal sem tud megállapítani magáról szándékos bocsánatos bűnt. Ugyanez a fiú másnap korán reggel kénytelen volt titokban gyónáshoz menni, hogy együtt áldozhasson osztályával, mert kevély lelkét megkörnyékezte a sátán és éjszaka súlyosan vétkezett a szent tisztaság ellen!

A túlságos biztonságérzet kiverődik a fiú egész magatartásán. Kisebb könnyelműsködések, ártatlannak tetsző játszások a bűnalkalmakkal, kísértések idején késedelmeskedés és határozatlanság a jellemzője. Ha valaki szeretettel figyelmezteti a veszélyre, nevet egyet a szerinte túlságos féltésen: — Ó, ez

nem árt nekem! — Egyszer csak elmarad a lelki-
vezetőtől, mert olyant tett, amit gondolni sem mert
volna magáról, s amit szégyel elmondani lelkiatyjá-
nak, aki már régóta óvta és féltette őt az el-
bukástól. Az utcán a kirakat bámulásába merül, ha
lelkiatyja közeledik. Hiszen volt lelkivezetője jelen-
léte csupa vád és figyelmeztetés! Egyideig még
megszólal benne a lelkiismeret, idegen gyóntatók
előtt meg is vallja bűneit. De ez már csak folto-
zása az állandóan szakadó, egyre foszló tisztaság-
nak! Ha lelkiatyja a jó pásztor aggodásával szemé-
lyesen vagy levél útján megkérdezi tőle, mi van
vele, — hetykén tiltakozik a gyámság ellen és talán
olyan pökhendi és vállveregető levelet ír volt lelki-
atyjának, hogy annak minden sora a legarcátlanabb
hálátlanság az iránt, aki valamikor a lelki tetves-
ségből emelte ki őt, s aki lelkének megmentője volt.
Ti most csodálkozva néztek rám, hogy ilyen hálát-
lanságra képes volna egy jólnevelt és lelkiatyját
tisztelő fiú? Néhány durva hangú levelet őrzök,
mint bizonyosságát annak, milyen otromba hálát-
lanságot kaphat viszonzásul fáradozásáért és éveken
át kifejtett munkájáért báránycái részéről az ifjú-
sági lelkipásztor!

A fehér mámort néha meg is ünja a fiú! Vala-
hogy mozgalmasabb, változatosabb életre vágyódik.
Únja a nagy békét, a folytonos lélekápolást, amelyet
újabbán pepecselésnek tekint. Látja és megkívánja
társai szabad életét, akik korlátozás nélkül és lát-
szólag lelkifurdalás nélkül élik világukat és ka-
cagva fittyet hánynak minden „középiskolás tem-
pónak“. Ő pedig ott kotlik az önmagáravigyázás,
a kísértésekkel való folytonos hadakozás fészken.
Mindenki nevet rajta, naívnak, butának, gyereknek
nevezik! Ugyan ki fog tovább viselni egy olyan
életstílust, amellyel teljesen magára marad, s amely-
nek pont az ellentétjét látja lépten-nyomon az
ember!?

Ekkor következik az első belehempergés a

bűnbe. A fiú meglepődve látja, hogy nem szakadt rá az ég, a világ forgása nem állt meg, az emberek éppúgy becsülik, kutyabaja sem lett: Úgy érzi, semmit sem veszített, amikor eddigi önmegtartóztatásának búcsút intett. Akárhány fiú végleges letűnődése ekkor kezdődik. A tisztaság sokkal többet jelentett számára, mint gondolta volna. *Csak később látja, hogy mit veszített, hogy honnan zuhant le, amikor már messzire elkalandozik és csak a távolból szemlélheti a tiszta életnek felhőbe vesző, széldítő hegyfokait!*

Sok fiú bukásának viszont az lesz elindítója, hogy a társai részéről tapasztalt gúnyt, megvetést és folytonos piszkálódást nem tudja okosan leszerelni és erkölcsi tekintetben inkább alkalmazkodik az ő diktatúrájukhoz, csak hogy végre már békében hagyják. *Sok fiú a támadások kivédésében annyira ügyetlen, tisztasága őrzésében valóban annyira naív, hogy ezzel akaratlanul is céltáblája lesz könnyelműbb társai élcelődéseinek.* Semmi találékonyság, határozott visszavágás, ha kell, „csattanós” fellépés nincs benne. Mimóza módján, szemérmesen pirul, ha mások bántják, a helyett, hogy vitatkozások mellőzésével egyszerűen otthagyná a társaságot, vagy pedig — mint nem egy fiú teszi, — kellő időben alkalmazott arculütéssel úgy elhallgattatná a gúnyolódót, hogy beleszédüljön a gyereknek csúfolt fiú határozott fellépésébe, és mindenkorra elmenjen a kedve hasonló próbálkozásoktól. Sajnos, ilyen szempontból nagyon gyávák a fiúk. Egyetemre kerülve, de sokszor már középiskolás korukban is, még imádkozni is szégyelnek egymás előtt, annál kevésbbé merik megvallani erkölcsi állásfoglalásukat, amely lényegesen eltér dicső társaik felfogásától, akiknek egész nap egyéb témájuk sem akad, mint a nő és ismét a nő!

Egy nagyszerű fellépésű hatodikos gimnazista példája áll előttem. Osztálytársai kézzel-lábbal igyekeztek megnyerni az új fiú barátságát, aki meg-

lepődve látta, hogy valóságos Szodomába került, mikor ebbe az új intézetbe jött. Rövid ideig tűrte a gúnyt, a szinte arcpirító ugratásokat. Egyszer azonban megsokalta a dolgot, s mikor egyik társa egy meztelen nő képét erőszakolta a szeme elé, olyan hatalmas pofont mért le az illetőnek, hogy elszédült. Ettől fogva senki sem mert vele kikezdeni, viszont az eddig gyáván lapuló, jobb indulatú fiúk most előmerészkedtek és valósággal vezérüknek tekintik azt a bátor kiállású, lélekben és testben erős diákot!

A tisztaság mámorába szédült, könnyelműsködő fiúknak megemlítem, hogy sok ifjú siratta már előttem meggondolatlanságát, s az elvesztett ártatlanságot. Évek múltán jelentkeznek olyan fiúk, akik annakidején mulattak rajtam, mikor elővigyázatra intettem őket. Egy napon eltűntek szemeim elől és most, évek múltán ismét visszajönnek. Néha alig ismerem fel a lelkükben a régi tiszta vonásokat. Elrútította, megvénítette őket az élet! Most könnyezve ölelik magukhoz lelkiatyjukat és kezdik újból a lelki élet ábécéjét, mert látják, hogy nem élet az élet Isten nélkül: a régi élet mégis más volt! — Leveleket kapok ilyen és hasonló tartalommal: *Útálom ezt a piszkos életet, amely után annyira áhítoztam. Jóvá akarok tenni mindent! Fogadjon vissza, lelkiatyám!*

Kedvesem! Mit is tehetne egyebet Isten szolgálja, — szívére öleli a visszatért fiúkat, akiknek ilyen keserves tapasztalatok alapján kellett megtanulniok a tiszta élet megbecsülését. De mennyire boldogítóbb volna, ha ennek a helyes értékelésnek kialakításához nem kellett volna az ifjúnak előbb koldussá fosztatnia és pőrére vetköztetnie magát! Egyik fiú sajnálatos lelki bukása után szíjjal összeverte otthon a testét. Ezt mondtam neki: — Fiam! Nem vagyok barátja az önostorozásnak. De ha már mindenáron fenýíteni akarod testedet, — tudod, — előbb kellett volna kezdeni az ostorozást! Elkéstél vele . . .

Hogy megerősödj a tisztaság becsülésében, megemlítem azt is, hogy többször kopogtatnak be nálam olyan egyetemi hallgatók, akik középiskolás korukban éppenséggel nem voltak a legbuzgóbbak. Az egyetemi város forgatagában már az első hónapokban rájönnek arra, hogy *itt csakis határozott elvekkel dolgozhat az ember*. Ezért első teendőik közé tartozik, hogy adódó alkalommal zárt lelki-gyakorlatra mennek, lelkük irányítását tapasztalt vezető kezébe helyezik és úgy választják meg lakóhelyüket és környezetüket, hogy közeli bűnalkalom ne kínálkozzék számukra. Szeplőtelen Fogantatás ünnepe körül jönnek a beszámoló levelek Budapestről, mert a legtöbb fiúnak eszébe jut kongregációs fogadalma... Több elsőéves egyetemi hallgató mikor belelátott a körülötte kavargó örvényekbe, fogadalmat tett le jelenlétemben a Szent Szűz tiszteletére, hogy nyilvános házba sohasem teszi a lábát. Látod, — ezek a fiúk éppen az élet pörölycsapásai alatt kezdik sejteni, hogy mit vesztenének akkor, ha eldobnák maguktól ifjúságuk legnagyobb kincsét. *A tiszta élet terén nincs alkudozás. Itt vagy határozottságával dolgozik az ember, — vagy összeomlik.* Köteleességteljesítést, önképzést, testedzést, mindent-mindent bele kell állítani ennek szolgálatába. Így aztán nem lesz különösebb nehézsége annak, hogy még olyan területeken is megállja az ifjú a helyét, amelyen szinte emberfelettinek látszik a tisztaság őrzése. Végigtanulni az egyetemet — tisztán! Leszolgálni a katonaéveket — tisztán! Küzdeni az érvényesülésért és megélhetést biztosítani — tisztán! Jegyessé lenni és házasságra lépni — tisztán!

Hogy a tiszta életstílus eldobásával voltaképpen mitől fosztja meg magát az ifjú, — ezt a szinte kifejezhetetlenül akkor éreztem meg közvetlenül, mikor egyik elkallódott volt lelki fiammal találkoztam. Diákkorában tündöklő lélek volt! Tiszta jeles diák, — kongreganista cserkész! Tanárai szuperlatívuszokban nyilatkoztak róla! Eltűnt szemem elől.

Évek múltán véletlenül találkoztam vele. Kegyes volt megismerni. Kifestett arca felém bámult, megcsapott a ruhájába és testébe ivódott pacsuli illat. Ékköves, vastag gyűrűk az ujjain, — Színházi Magazin a kabátzsebében. Karosszékbe süppedve, keresztbe tette lábait és végigszemlélte. Majd utánozhatatlan mozdulattal tárcáját vette elő és cigarettaival akart kínálni... Ekkor láttam a különbséget, mi volt ez a fiú, mikor a tisztaság fehér mámora lelkesítette őt — és mivé lett most. Mikor lelépett a tisztaság megúnt színvonaláról, megszűnt az lenni, akit értékes, használható fiúnak számítunk; elvesztett mindent, ami énjének kedvességet, tartalmat adott! Azelőtt becsült munkaerő és tekintély volt, lényéből áradó tisztasága lenyűgözte és barátjává tett mindenkit, akivel beszélt. Most üres divatmajom, festett képű zsúrfiú, akire senki sem kíváncsi, amilyent lépten-nyomon garmadával lehet találni!

A Pop Ivánra feljutott sítalpas cserkészeket szentgyónásra vitte a fehér mámor: megértették, hogy itt, az általános tisztaság hófehér világában a lélekről is le kell törölni a porszemeket.

Ez a mozzanat, a teljes tisztaságra törekvés, az apró hibák meg nem tűrése, a bűnnel való szóba-bocsátkozás és alkudozás teljes kiküszöbölése, az önmagunk megítélésében gyakorolt szigorúság az a fontos álláspont, amelyre a tisztaságát becsülő fiúnak el kell jutnia. Szeresd tehát a gyakori szentgyónást! Járulj a bűnbánat szentségéhez akkor is, ha nincsenek súlyos gyónnivalóid. Használd ki a jellemnevelésnek ezt a páratlan eszközét lelkednek nemcsak megtisztítására, hanem egyre tisztábbá tételére. Fiam! Magam is *már rég lezuhantam volna a lelki élet fokáról és eltűntem volna a bűnös élet süllyesztőjében, ha nem kapaszkodnék bele a gyakori, sőt nagyon gyakori szentgyónás kegyelmeibe!*

Fékezd érzékeidet is! A belső fegyelem bomlása ott kezdődik, amikor a fiú kisebb-nagyobb kilen-

géseket megenged magának, mikor megfélelkezik a kísértésektől való azonnali elfordulás alkalmazásáról. Az *érzékiség legtöbbször kíváncsiság alakjában kopog a tisztalelkű fiú lelkébe*. A szemek és fülek éhsége érzékennyé teszi minden ténykedés, ingerlő kép, kísértésbe hozó helyzet észrevezésére, minden kétértelmű kijelentés, a legkényesebb kérdéssel kapcsolatos beszédek figyelemmel kísérésére. Hátározd el és önellenőrzéssel hajtsd végre magadon, hogy nem veszed szemügyre azt, amiről érzed, hogy ingerlő hatással van rád, — sőt elfordulsz minden benyomástól, mely érzékiségedet legkisebb mértékben is megmozgatja. A kíváncsiskodás kiirtásában a legleleményesebb légy! Ujságot vettél? Ne olvasd el rögtön! Levél érkezett? Olvasd el órák múltán vagy akár csak másnap! Kérdéseiddel ne vájkálj mások belső titkaiban! Nemi témáról szóló könyveket és cikkeket egyáltalán ne olvass, mégpedig abban a meggyőződésben, hogy a tiszta élet őrzéséhez nem a perverzítások ismerete szükséges, hanem a kötelességeket, a teendőket kell tudni! Akárhány sértetlen tisztaságú fiú lelki bomlása akkor kezdődik, amikor tudományos érdeklődés és ismeretszerzés címén orvosi könyvek tanulmányozásába merül és önmaga előtt is leplezi érdeklődésének tulajdonképeni okát, érzéki kíváncsiságát.

Tiszta életed másik tartótengelye legyen tested kívánságainak megtagadása. *Igazság az, hogy nemi téren azok buknak el legkönnyebben, akik a puha életmódhoz szoktak s akik szinte semmit sem tagadnak meg maguktól, amit testük megkíván*. Elmondok néhány hasznos gyakorlatot: Kedvelt ételemből jóval kevesebbet eszem, mint amennyit étvágyam megkíván. Akárhányszor nem élek még azokkal az örömökkal és élvezetekkel sem, amelyek megengedettek s amelyek által nem véténék. Általában hozzászoktatom magam a nélkülözésekhez, a megpróbáltatások és szenvedések panasz nélküli elviseléséhez. Kellemetlenséget, igazságtalanságot zúgolódás nél-

kül, sőt emelkedett lélekkel viselem. Kiméletlen harcot indítok a kényelmesség, lustaság, petyhüdség ellen, korai felkelés, tornászás, hideg vízben való mosakodás, a tanulásra szánt idő pontos kihasználása által. Moziról, színházról könnyen és szívesen lemondok. Nem fekszem le mindjárt, ha álmos vagyok. Józanul fenyítem, sőt kínozom testemet, például imádságaimat térdelve végzem és térdelésemben is kényelmetlen helyzetet választok. Kényelmességemet legyőzve mindennap meglátogatom a templomban vagy a kápolnában a szentségi Jézust. Nemi kísértéseket türelemmel viselem és nem adom fel a küzdelmet, még akkor sem, ha majdnem megbolondulok az ingerektől! Erős kísértések idején, amikor valamilyen belső gátlás azt mondja, hogy fölösleges most gyónni menni, hiszen nem követtem el bűnt, — viszont érzem, hogy csökken az ellenállásom, — gyónni megyek és megelőzöm, megakadályozom a bűnbeesést!

Ne gondold azt, hogy ezek a túlságosan aszkétikusnak látszó gyakorlatok vértelen szentté faragnak és besavanyítanak, a mindennapi élet számára alkalmatlanná tesznek téged! Hidd el, sok életrevaló és szépen boldoguló ifjút ismerek, aki elsajátította és most már beidegzetten gyakorolja az önfegyelmezés gyakorlatait és ez a fegyelmezett élet annyira értékesé tette őket, hogy jótékony hatást gyakorolnak másokra és a jó felé befolyásolják környezetüket. *Tévedsz, ha azt gondolod, hogy az önmehtagadáshoz hozzátartozik a fancsali képek vágása, a szórakozás és életöröm ellenzése, a mindenben hibát kereső és minden elejtett szóra felfortyanó álszenteskedés!*

Merem állítani, hogy férfitársaságban egyenesen jótétemény, ha van egy ép erkölcsű, magából szinte ellenállhatatlan, férfias tisztaságot sugárzó ifjú, akinek közelléte a társalgás színvonalát nemesíti és a szórakozási vágyat helyes irányba tereli.

A viharedzett férfilelket is tiszteletre hangolja a tisztaságát öntudatosan őrző ifjú látása.

Ide vonatkozóan idézem Somogyvári Gyula „Virágzik a mandula” című nagyszerű könyvének egyik felejthetetlen részletét.

A szálláson egy szobában alszik a zászlós úr és Rátz László hadapródjelölt. Rátz Lacit mindenki szereti, mert hegedűjével és jókedélyével elszórakoztatja bajtársait. Közkedvelt a katonák körében, pedig ocsmány tréfákat és káromkodást senki sem hallott még tőle. Most ágyán pihen éjszaka a zászlós és kissé távolabb tőle a hadapródjelölt. A zászlóst érzéki vágyak gyötrik. Megejtő képek táncolnak előtte, észbolondító vágyak rajzanak körülötte, ajka kicserepesedik a férfivágyak forró katalánában. Amint így gyötrődik és szemeire nem jön álom, egyszerre megmozdul a kadét. Lassan, a mozdulatlanul fekvő zászlóst kémelve, felemelkedik ágyán a fiú. Feltérdel, összekulcsolja kezét és ég felé fordítja arcát. A holdfény odavilágít ágyára, úgyhogy a zászlós mindent lát. Egy ifjú térdel az Uristen előtt, kincstári komizing feszül rajta. Szívbemarkoló forrósággal rimánkodik: — ... Erőt, Uram, erőt! — Tisztaságáért küzdő fiatal férfi lelki harcának lesz most közvetlen tanúja a zászlós, aki maga éppen hasonló küzdelmekben vergődik tanács-talanul. Halljuk ezt a gyönyörű jelenetet az író előadásában:

„Néztem, néztem borzongó háttal. Neki sejtelve sem volt róla, hogy ébren vagyok, látok és hallok. Szavai suttogva szakadoztak az ajkáról:

— ... Erőt, Uram, erőt adj! — esengett a fiú. — Miért próbálsz engem, Istenem ... a legerősebb kísértéssel ... Hiszen én csak körülötted akarok keringeni, véghetetlen Isten ... Erőt, adj, Uram, mert ingó lábakon jár az én erőm. Miatyánk, ki vagy a mennyekben ...”

Borzas feje rácsuklott a kezeire s némán könyörgött egy darabig. Később megegyyszer fölemelte a

fejét s keresztet vetett: mélységes nyugalom volt az arcán.

Azután lefeküdt, magára húzta pokrócát s két perc múlva szabályos lélekzése mutatta, hogy alszik.

Megállt a gondolat a fejemben. Hát ez is lehet? Hát van fékünk ma is a legvadabb emberi indulatra? Akkor mi többiek valamennyien hitvány fráterek vagyunk, akik nyomban hajlunk, roppanunk a megpezsdülő vér első szavára! Mennyivel több, erősebb, bátrabb és győzedelmesebb ez a kadét valamennyiünknek! Valami nagy-nagy röstelkedés fogott el ott a békét szuszogó fiú mellett. Nyafogó, nyavalyás kölyöknek láttam mellette mindenkit. A legnagyobbakat, a legerősebbeket s a leghetykébbeket is! Rátzra valami különös tisztelettel néztem azóta az éjszaka óta. Úgy őriztem ennek a furcsa éjfélnak az emlékét, mint valami nagy, tiszta és szép titkot. Dehogyan is árultam volna el, hogy láttam, hallottam rejtett, emberi vívódását..."

Amit a katonaélet nagy regényírója így leírt, — az valóság! A tisztaság fehér varázsában élő ifjút is elkapja és megforgathatja a kísértés. De ha ez nem könnyelműsködik, hanem haladéktalanul mozgósítja a tisztaság védőerőit, a kísértő hullám elcsendesül.

A szentek és aszkéták önlegyőzése nem legenda! A tiszta életben való hűséges megmaradás nem mese! Bizonyítsd be magad számára és mások épülésére is, hogy kisportolt testedben edzett lelket hordozol és éveidben való előhaladásod nemhogy megtörné kedvedet, hanem szilárdabbá teszi tisztaságodat és öntudatosabbá teszi harcodat. *Ha pedig néha elfog a fehér mámor, tisztaságod ujjongó öröme, ez arra lesz jó, hogy letérdelj és hálával megköszönd Istennek, hogy fegyvereidnek győzelmet, igyekvéseidre sikert adott!*

FELSZINRÓL A MÉLYBE!

(Az érettségizőknek)

Egy hatodikos gimnazista fényképszerű szentképet mutatott nekem:

— Mit tetszik gondolni, kit ábrázol ez a kép?

Azonnal megállapítottam, hogy Szent Katalin szűz és vértanú képe, hiszen a nőalak kezében lévő és vértanúsága módját jelző kínzóeszközökről ez rögtön leolvasható.

— Valóban, — felelte a fiú, — ez egy templomi oltárképnek fényképmásolata. A festményt, mely Szent Katalint ábrázolja, valamelyik írországi templom számára festette valaki. Édesanyám akkor, mint tizenhat éves preparandista ült modellt, úgyhogy ez a kép nemcsak Szent Katalint ábrázolja, hanem hűen mutatja anyukámat, mint tizenhat éves fiatal leányt. Most csak azt kérdezem, szabad-e ezt a képet szentkép gyanánt tisztelnem és imakönyvemben őriznem?

Mosolyogtam és habozás nélkül feleltem:

— Őcsikém, becsüld is meg ezt a képet, amelyben egybetolódik egy kanonizált szentnek és édesanyádnak képe! . . .

A bontakozó fiúlélekben eredetileg szentkép gyanánt él az édesanya képe és annak alakjában voltaképpen a női eszmény képe. Születésünk volt az első találkozás a nővel. A nő alakja végigkíséri életünket. Utolsó percünkben is valószínűleg ápoló női kezek csukják majd le szemeinket . . .

A férfiélet legszebb megnyilatkozásainak a női eszmény az ihletője . . . Végigkíséri életünket a nő. Azt kell mondanunk, hogy semmivel sem mérhetjük le olyan megbízhatóan a férfilék mélységét, mint annak megfigyelésével, hogyan vélekedik valaki a női eszményről. Szentképet illető tiszteltben tartja-e a női eszményt, vagy pedig lomtárba illő, megszokott és megfakult képnek ítéli. Ne felejtsük el, hogy *a legszebb képet is megrongál-*

hatja az emberek durvasága! Néhány évvel ezelőtt megújították a soproni Szentlélek-templom nevezetes Dorfmeister-freskóit. A restaurátor művészek ügyesen megtisztították a freskókat a rájuk rakódott porrétegtől, úgyhogy eredeti pompájukban bontakoztak elő Dorfmeister csodálatos színei. Egyik napon, mikor a művészek déli pihenőt tartottak, valaki belopódzott a templomba, felment az állványokra, és képzeljétek ezt a lelketlenséget: kátrányos fekete festékkel össze-visszamázolta a nagyértékű freskókat. Emlékszem, a restaurálást vezető művész majdnem megőrült, mikor ezt a páratlan merényletet felfedezte.

Pontosan ilyen, vagy még kegyetlenebb képrombolást eszközölt a mai férfi lélekszentélyében a zsidó szellemű sajtó, a női eszményt mocskoló színház és film és a fajtalankodásnak mindenhol elterjedt nagyüzeme, amelynek ügynökei különös előszeretettel környékezik meg a magadfajta, válaszüton álló fiatalembereket.

Itt az idő tehát, hogy bizalmasan elbeszélgesünk a nőkérdésről.

Először is figyeljük meg a világ fiainak gondolkodását.

A sekélyes lelkű férfiak társalgásában és magatartásában a nő fogalma nemcsak nevetnivaló, hanem — hogy találóbban mondjam, — röhögni való téma. Ez a szó, hogy „nő”, az ő szótáruk szerint zsákmánnyal, kalanddal, de legalább is érzéki tombolással egyenlő. Az egész fogalomnak prédaszerű értelmet és ízt adtak. Fontos és ugyanakkor mégis jelentéktelen epizód az ilyen gondolkodású férfi életében a nő, mint ahogy a cigarettához is ragaszkodik az ember, és élvezeti cikk gyanánt füstöli a levegőbe, a megmaradt csutakját azután félredobja. A nő is csak epizód, átmeneti élvezeti cikk, amelyet kihasznál az ember és utána nyugodtan továbbmegy. Ennek a gondolkodásnak megszövegezését adta egy leánykereskedő, aki éveken

keresztül áruba bocsátotta a hozzá elhelyezkedését bekopogó friss, érintetlen falusi leányokat s akiről egy kipattant, példátlan erkölcsbotrány rántotta le a leplet. Ez a férfiruhába bujtatott emberi szörny így kiáltott ki ablakából az éjfél után hozzá bedörömbölő, élvezet után hörgő, részeg selyemiúknak: — Ha van guba, — lesz nő!... Tehát pénz-kérdés az egész. A nő adás-vétel tárgya. Pengő, egy fröccs, esetleg néhány bók, néhány ígéret, egy kis udvarlás, egy kis bódítás is elég a megkaparintásához.

Nem veszitek észre, mennyire bekátrányozta a férfivilág gondolkodását az alacsony, mégpedig egészen alacsony ösztön? Szerencsétlen az a fiú, aki ezzel a nőszemlélettel lép a nő elé, s aki a bűn vásári bódéjában, a felkorbácsolt ösztönök bűnpárás lebújaiban találkozik össze a női nem szájalomraméltó képviselőivel!

De lehet ám másképp is tekinteni a nőre. Ezt a magasabbrendű szemléletet sajátítsd el, barátom, és lelkigyakorlatos ajándék gyanánt éppen ezt add magadnak, a nő tiszteletbentartását. Erre az emelkedett szemléletre feltétlenül eljutsz, ha annak tekinted a nőt, aminek Isten rendelte, a férfilelek kiegészítőjének, munkatársának, útítársának. Az igaz férfi nőszemléletének találhatóbb összefoglalását sehol sem találtam, mint Sik Sándor ismert költeményében:

„Ti vagytok a háziáldás,
Fehérre meszelt kis falon.
Szegett kenyér az abroszon.
Ti a kútvíz a harmatos pohárba.
Duruzsoló, jóságos kályha,
Szekrényben illatos, puha,
Tündöklő hófehér ruha.
Ti vagytok az olajmécs, mely álmatlan lobog
S imádkozik, míg mások alszanak,

A hervadtan is illatos csokor
A feszület alatt."

(Sík: Asszonyok.)

Hogy a fiúk nemesebb gondolkodásához ez a felfogás mennyire közel áll és a női eszmény tisztultabb beállítása mennyire rokonszenves a még kezdetlen fiúlélek előtt, azt többek közt abból is látom, hogy valahány lelkigyakorlaton elmondtam ezt a Sík-verset, mindig akadt egy-két fiú, aki el kérte a költemény szövegét.

Fejtsük ki kissé bővebben a költő gondolatait! Isten akarata szerint a háziáldás legyen második otthonodban, az általad alapítandó fészekben a hitvesed. Legyen életed oly nélkülözhetetlen és oly egészséges táplálója, mint a mindennapi kenyér. Legyen üdítőd, munkád után felfrissítőd a feleséged. Legyen melegséget sugárzó központ, amelynek hatása azonnal megérint, mihelyt átléped otthonod küszöbét, s amely mellé mindig visszakívánczol, mikor elfoglaltságod során az élet hólás, pocsettás utcáit járod. Töltsön el a tisztaság érzésével a közelléte, amint a tündöklő, hófehér ruha felöltése is az újjászületés érzését kelti az emberben. Tekintsd virrasztó olajmécsnek a nőt, aki álmatlanul virraszt gyermeked lázas éjszakái felett. Becsüld meg benne a kitartást, azt a szinte hősiességnek nevezhető férfias vonását, hogy nem roppan össze a szenvedések súlya alatt, hogy világra hozza, felneveli gyermekedet, hogyha Isten magához szólítana, erős kézzel állna a családvezetés élére és előteremtené két keze munkájával gyermeked mindennapi kenyerét!...

Ezt az igazi nőt becsüld és keresd mindenütt, ahol jársz! *Fájjon neked, valahányszor meghamisított vagy eltorzított kiadásban jelentkezik előtted!* Ha néha összesűrűsödnek keserű tapasztalatod, hogy mily sok nő megtiporja a női nemről alkotott felfogásodat, s nyomasztó köd módjára megüli kebledet és fojtogat az az érzés, hogy nincs tisztességes

nő a világon és nem találsz számodra azonos gondolkodású, tiszta életnézésű leányt, — ne felejtse el, hogy a rossz mindig hangos reklámmal dolgozik, az előtted keringő félmeztelen görlok és démonok nem lehetnek képviselői a férfi munkatársává teremtett, hitvesi és anyai feladatra hivatott női eszménynek! Ettől a felfogásodtól ne tágíts! Tudom, hogy a leányok között épp úgy vannak finom gondolkodású, tiszta lelkek, akik a tiedhez hasonló kétkedéssel nézik a körülöttük szemtelenkedő férfiakat, vajjon ilyenek a férfiak mind, és ilyen léha, kiélt alakhoz kössem valamikor az életemet? Tarts ki a szent női eszmény mellett és keresd azt a női lelket, amelyiken a lelkiesség, az istenszeretet, a természetfölöttiség hamvassága található. Hidd el, — megtalálod majd előbb vagy utóbb!

A férfiélet sok mozzanatára ráillik a szállóige: Keresd a nőt! A férfi felfokozott munkájának, törekvéseinek és feltűnő eredményeinek sokszor a jegyes vagy a hitves ihlető hatása a titka. Erős talapzatot, építéshez szilárd alapot szolgáltató szikla lehet a nő, amely szikláról a magasabbrendű élet tiszta levegőjét szívja magába a férfi. De halálszikla is lehet a nő, amely sziklán férfisorsok zúzódnak porrá! *Jegyezd meg, hogy azt találod meg majd a nőben, akit keresel benne!* Ezért nevelj izlésedet, ezért finomítsd igényeidet, ezért állítsd be gondolkodásodat emelkedettebb irányba, míg fogékony és a jóra kapható a lelked!

Izlésnevelésednek módjai a következők legyenek: A Szent Szűz iránt ápolts bizalom és tisztelet; édesanyádra való gyakori gondolás, a gyengéd figyelem és fiúi szolgálatkészség iránta; végül jövőendő élettársadért, jegyesedért való munka, öntökéletesítés és élettársadért végzett imádság.

A nagydiák Mária-tisztelete a tiszta élet megvalósítására kötött lelki szövetségből, gondolatvilágának nemesítésére szánt bizalmas barátságból és a sátánt tipró erős Asszony hatalmas pártfogá-

sának igényléséből álljon. *Óriási módon meg-
növeszti az ifjú teherbírását és kiállási kedvét az
a tudat, hogy a kegyelmek közvetítője áll a vállalkozásai mögött, mint segítő, sugalló és védelmező
szövetséges.*

Eudes Szent Jánosról olvassuk, hogy diákkorában a caeni kollégium legkiválóbb növendéke volt. Ez a példás diák, aki háromszáz növendéktársát mindenben felülmúlta, külön kis ünnepélyességgel fiatal élete oltalmazójául választotta a Szent Szűzet. Eljegyezte magát vele. Aranygyűrűt húzott a templomban felállított, embernagyságú Mária-szobor ujjára, megígérte a Szent Szűznek, hogy tisztaságban és hűségben fogja szolgálni. Ezt az elhatározását írásba fektette és vérével megpecsételte. — Tudom valakiről, hogy esténként, lefekvés előtt, miután befejezte esti imáját, grammofonlemezről szerenádokat ad a Boldogságos Szűznek. Az Ave Máriát énekel-teti Giglivel, vagy pedig ünnepi karéneket szólaltat meg a Szent Szűz tiszteletére. Milyen megható, hogy mikor a fáradt test már pihenni kíván és a szem mármár álomra csukódik, utolsó öntudatos perceiben mégegyszer a Legtisztább Nő felé emeli lelkét a férfi.

Úgy ünnepel a lelkem, mikor a pálosok szikla-templomában vagy más templomban ifjakat látok, amint a Szent Szűz szobra előtt térdelnek és hoszszan, bensőségesen imádkoznak! Szeresd a Szent Szűz gyakori köszöntését, állj be te is az Ő hűséges leventéi közé!

Fontold meg azt is, hogyan becsülöd földi édesanyádat, megadod-e neki a kötelezőn és a szokott méreteken túlmenően is a fiúi tiszteletet és hálát? A nőről kialakult felfogás legtöbbször az édesanyáról alkotott szemlélet alapján épül a férfi lelkében. Éppen ezért sír a lelkem, valahányszor olyan fiúk panszkozódását hallom, akiknek édesanyja nem áll a szent édesanyjai eszmény magaslatán. A fiú benső világán gyógyíthatatlan sebet ejt az, ha nem tudja

becsülni, valamiért nem szeretheti anyját! Viszont *térdenállva köszönd meg Istennek, ha jóságos édesanya áll védőangyalként serdülésed és férfiúvá növekedésed éveit, viharai mögött!* Kérd az imáit, kérd a biztatásait! És viszont úgy vigyázz rá, mint egy törékeny, drága értékre, — úgy tiszteld, hogy megérezze fiúi szíved melegségét, — szerezz neki minél több örömet, tégy neki minél több jószolgálatot, amíg lehet. Félre a kamasztempókkal, a durva, pökhendi válaszadásokkal, a feleseléssel, a szeretetlenséggel! Ne felejtse el, csak egy édesanyát ad az Isten! Addig mutasd meg háládat és szeretetedet, míg lehet! Ha a természet rendje szerint jó anyád előbb hullik le az élet fájáról, mint te, nagy önvád és lelkiismeretfurdalás fog nyugtalanítani sírja mellett, ha fukar voltál vele szemben a szeretetnyilvánításban, ha éretlen viselkedéseddel útját egyengetted a sír felé! . . . Ne legyen napod, amelyen édesanyádról az imádság perceiben meg ne emlékeznél!

Előkelő felfogásod mutatkozzék meg a lányokról alkotott nézetekben és az irányukban mutatkozó magatartásodban is. Ilyen szempontból döntő jelentőségű, hogy nőtől érintetlen ifjú vagy-e, vagy pedig bűnös szeretkezések keverték érzékiséget ízlésedbe. Aki Tannhäuserként betévedt Vénusz barlangjába, annak még a tiszta Erzsébet előtt is az ott tanult ritmusra pezsdül a vére, s a régi élmények reminiscenciái kísértik még ott is, ahol másokat nem kínoz mellékgondolat.

Annyit hamar megérthetsz, hogy nem abban áll a diákiú lovagias érzésápolása, hogy állandóan lányok után mászkál, hogy ábrándozik és verseket farag, hogy naponta más és más lánnyal bógnizik a jégen . . . Jókai Nagyenyesi két fűzfájában a csillagászati obszervatóriumba tudományos megfigyelések végzésére beengedett diákok a teleszkóppal a tanár úr leányát figyelik, amint a kertben virágait öntözi . . . Ugyanez a kíváncsiság dolgozik benned, midőn szobádból messzelátón kémleled a kislányo-

kat, midőn leveleket firkálsz, vagy félórákat ácsorogsz a zárdaiskola előtt, míg a Mancika vagy Sárika meg nem jelenik... Ez a félreértett lovaság jelentkezik benned, midőn megállapítod magadról, hogy halálosan szerelmes vagy!... Fiam! Ezek a bohó, átmeneti érzések elmúlnak, — egyik fiúnál előnyös hatást keltenek, másiknál határozottan kárt okoznak, harmadikat közömbösen hagyják...

Fiam, láss messzebb az orrod hegyénél! Isten akarata szerint nem a lányok bolondjává kell lenned és nem a ragyogó szemek rabjává! Mikor tehát tanulóasztalod mellett ülsz és tanulmányi munkáddal foglalkozol, az eléd rajzolódó leányfej arra figyelmeztessen, hogy jobbra és tökéletesebbé nevelj magad, hogy egyre méltóbbá fejleszd magad jövődö jegyessed elnyerésére! Igen, lásd és vedd észre a lányokat, de ne engedd szabadjára érzelmeidet és ne engedd fékezetlen áradattá nőni ártatlannak tetsző, de később veszedelmessé fejlődhető fellángolásaidat! Ha lelki életedben, tanulmányaidban és kötelességteljesítésedben gátol és akadályoz a leánnyal való kapcsolat, akkor tudd meg, hogy túlméntél azon a határon, ameddig a fegyelmezett diáklélek elmehet!

A német nyelv két igét használ a látás kifejezésére: a „sehen” és „schauen” igét. Az első egyszerű nézést, látást, észrebevést jelent, — az utóbbi pedig megtekintést, szemügyrebevést, alapos végigfürkészést! Azt ajánlom, fiam, hogy nyitott szemmel járj az életben! Ne pirulj, ne jöjj zavarba a lányok előtt, ne tekintsd őket kígyóbőrbe bújt ördögöknek! Lásd tehát és vedd észre őket! De ne kutasd, ne elemezd őket, ne legeld őket a tekinteteddel! Így aztán megőrzöd azt a belső békét és nyugalmat magadban, amely önnevelésed és tanulmányod végzése szempontjából elengedhetetlen, s amelynek még akkor is ott kell lakoznia lelkedben, ha meg-

érintene a tiszta érzésű, lelkedig hatoló diákszerelem is!

Apold magadban a felelősségérzetet, azt a tudatot, hogy Istennek számadással tartozol gondolataidról, vágyaidról, érzelmeidről is. Kerüld a feltűnéskeltést, amellyel magadra vonnád a lányok érdeklődését. Ha Isten kellemes külsővel és kedves vonásokkal áldott meg, ne legyen ez fejfelcsavarási és szédítési eszköz a kezekben. A nagy katolikus vezérferfiúról, Garcia Moreno-ról tudjuk, hogy ifjúkorában sokak figyelmét magára vonta daliás alakjával és szép külsejével. Mikor ezt észrevette, gondozott hajzatát tövig lenyíratta és attólfogva kopaszon járt, hogy ezzel az önrútítással is csökkentse a vonzóerejét. A feltűnést kereső, hódításaival tünető és a lányokat könnyűszerrel körébe vonó fiú tisztánmaradásában joggal kételkedhetünk. Petőfi Tintás üvegének ismert soraival figyelmeztethetjük az ilyen hódító fiút: „*Kari, vigyázz! Kedved még követendi gyaasz! . . .*”

Minden ifjúkori ténykedésed a jövődbe torcollik! Amennyiben most tiszta érzésekkel „orogsz a lányok körében, annyiban lesz tiszta és mocsoktalan a házaseleted! Amennyiben most munkára és öntökéletesítésre serkent egy kislány közelléte, annyiban fogsz majd hűséges és dolgos férj lenni! Amennyiben viszont most pillangó módjára lánytól lányhoz szállsz, annyiban keresed majd a változatosságot is házaseleted folyamán! Ahogy most ígézetében tud tartani és kötelességteljesítéstől, egyesületi munkától, lelki élettől el tud vonni a lány társasága, annyiban tud majd elcsábítani és hálójában tartani a házaseleted boldogságát irigylő démon.

Lelkigyakorlatos teendődnek tekintsd a nőről alkotott felfogásod felülvizsgálását, és ha úgy tetszik, buzdulj olyanféle elhatározásra, mint az előbb említett Eudes Szent János, vagy azok az ifjak, akik diáklelkiGYakorlataim idején jelenlétemben fogadal-

mat tettek a házaseletükig tartó szűzességre, valamint arra is, hogy soha életükben nem lépnek nyilvános házba. Az ilyen erőteljes lelkigyakorlatos elhatározás vivőereje szinte kiszámíthatatlan jelentőségű. A Manréza értesítőjéből vett idézettel, egy férfi önvallomásával bizonyítom ezt: „Huszonnyolc éves koromban tisztán megyek a házasságba, mert ifjúkori lelkigyakorlatom hatása alatt élek. Összes keresetem havi 100 pengő, mégis bizalommal nézek házaseletem elé. Jézus Szívének ígérését bírom: „Megáldom a házakat, ahol szívem képét tisztelik!...“

Tudom, fiam, hogy szereted a pilótákat. Nos, egy kiváló repülő, Antoine de Saint-Exupéry írja: *„Csak a lélek fuvalma emelheti az anyag fölé az embert!”*

A tucatemberek gondolkodása fölé kell emelkedned, minden téren, de itt különösen, a nőkérdés terén, amely annyira értékjelzője a férfileleknek. *Ne légy felszínes lélek! Merülj e komoly kérdés mélyére, mert itt is, akár a tengerben, csak a mélyben tudsz gyöngyöt és kincseket találni!*

TERMÉKENY IFJÚSÁG

Különös szövegezésű gyászjelentés akadt kezembe a közelmúltban. Annyira gondolkozásra késztet minden sora, hogy bemutatom nektek. Olvassátok őszinte bámulattal!

Mottó:

*„Kitették a holttestet az udvarra,
De nincs senki, aki őt megsiratja!”*

Keserves kínoktól összetört szívvel jelentjük a ... iskola IV. éves hallgatóinak nevében minden szülőnek, leendő anyósnak, apósnek, gyermekeinek, unokáiknak, sógoroknak és komáknak, valamint az összes kikapós menyecskének, hogy ridegen utált felejtethetlen

DIÁKÉLETÜNK

sok keserves magolás és művészi nivóra emelt lógás, valamint az unalmas órák részben vagy egészben való átalvása után 1940 június 22-én az előadók és vizsgabiztosok gyilkos kérdései alatt a régvárt utolsókat csendesen elrúgta.

Hiába volt a tanárok agytompító munkája, a „Hársfatanya”-szanatórium borgőzös levegője sem segített a szegény megkínzott betegen.

A drága tetemet folyó hó 24-én este 8 órakor a „Söröshordót Imádók” szektájának szertartása szerint a „Szélhámosok” Clubjának teremiből kísérik utolsó útjára. A végső maradványokat az iskola harangozó dékánja és az ő hóhányó famulusa utolsó haranghúzás közben tűntetik el. A „Ballag már a vendiák” című gyászindulót Dobos Jancsi és bandája játssza.

Siratják drága halottjukat mélységes toroköblögetés közben: Aláírások.

Emlékét soha el nem múló kegyelettel nyugtázzuk!

Mikor ezt a szemenszedett ostobaságot elolvastam, jól megnéztem az évszámot, vajjon nem tévedek-e. Azt hinné az ember, hogy a világháború előtti diákvilág szellemi termékeinek egyik csökevénye akadt a kezébe ezen a papiroson. Azt hinné az ember, hogy az „Iglói diákok” lebújokat járó Petki Palijai, tivornyázó Holéczy Pistái és talicskán való hazatolásra ítélt, tökrészeg Odrobinái foglalták itt össze véleményüket az átaludt tanítási órákról, a művészi nivóra emelt lógásokról, a tanárok agytompító tevékenységéről és mindennekfelett a „ridegen útált” diákéletéről... Mert ma bizony a XX. század negyvenes éveit írjuk, amikor már rég letűntek a Quartier Latin-ek pálott romantikái, s amikor múzeumba illő ritkaságnak számít az ilyen cigányozó, „mélységes toroköblögetést” gyakorló diák-exisztencia!...

Ma, a diákkaptár korában joggal csodálkozunk azon, hogy egyes nagydiákok ilyen ostoba nyomtatványokra pazarolják szüleik pénzét! Mikor más iskola végzett diákjai az érettségi lakomára előirányzott összeg árán tehenet vásárolnak egy szegény család számára, — egyesek még a „Sörimádók Szektájánál” tartanak... Más iskolák növendékei szentáldozással fejezik be diákéletüket, gyöngyvirágosan, gyertyával kezükben búcsúznak életük legszebb szakának színhelyétől és könnyes szemmel teszik el emlékül a középiskolás diáksapkát, — ezek az urak „kegyelettel nyugtázzák” a „ridegen útált” diákélet emlékét!...

Meg kell állapítanunk, fiúk, hogy még mindig *akadnak sorainkban olyanok, akik alszanak, akik felett eljárt az idő a nélkül, hogy az idők változására felébredtek volna.* Lejárt az a korszak, amelyben ivászat, nő és pénzszerzés volt a diákélet! A Ma diákja az életrekészülés elszánt, kemény vonásait viseli és már a középiskolában úgy dolgozik, hogy ifjúsága gyümölcseit hosszú és boldog életen át élvezhesse.

Ma a megszentelt ifjúkor és a termékeny diák-élet idejét éljük, amikor a diák tanul, munkával és önnneveléssel szövi át fiatal éveit és nem felejtí el, hogy a boldogabb magyar jövő magvait hordozza magában. Ma csúcsteljesítményig kell fokoznia minden fiúnak a munkabírást, senki sem pazarolhatja a drága időt ürességekre! A mai középiskolás nagydiák már kész férfi, aki ismeri az életben reá váró fontos szerepet, s aki azon dolgozik, hogy Istentől kijelölt életfeladatát jelesre végezze. Ma Egyházunk és hazánk egész egyéniségeként kiált. Talpig megnevelt, képzett férfiak kelljenek az embervezetés első soraiba! Ezt a korszerű férfit pedig sohasem fogja kitermelni a borgőzös kocsmák és a nemi kiélés kintornáját recsegtető, a diákélet munkanapjait nyűgnek tekintő társaság! Csakis a komolyan értelmezett ifjúság lehet a termőtalaja ennek a korszerű életképes férfitársadalomnak!

A termékeny ifjúság eszméjét szinte lehetetlen szavakba szorítani és definíciókba önteni. Vagy megérzed, hogy mit jelent az ifjúkor termékenysége — vagy nem! A legszebb ifjúkori eszméket csak érezni vagy sejteni lehet, de elmondani nem. Szemléltetésül azonban elmondom itt egy magyar férfi termékeny ifjúságának és gyümölcsöt hozó férfikorának követésre serkentő pályáívelését, amint ezt a Cserkészvezetők Lapja közölte:

„Cipésmester fia. Tizennégy éves volt, mikor édesanyját elvesztette. Beteges kis testvérével együtt árvult el. Az apa tönkre ment, belebetegedett a sok csapásba. A kis család koplalt, nélkülözött. A fiú keresett. Reggel 5—7-ig ujságot hordott ki, azután fél 11-ig egy biztosítóintézetnél tizórai kihordó volt. A gimnáziumba — mint magántanuló — be-bejárt, a nyári vakációkban egy strandfürdőben ellenőrizte a fürdőtrikókat. Időre érettségizett, mégpedig kitüntetéssel. A közgazdasági egyetemre járva, alkalmi munkákkal keresett pénzt, másodéves korában éjszakai munkára járt egy cipész-

üzembe. Kitüntetéssel és idejében doktorált. A cipészipartestülettől egy nagy gyár propagandaosztályához került, majd bizalmi titkár lett; a munkától sohasem idegenkedett. Amivé lett, Isten után elsősorban sajátmagának köszönhette. Most jómódú ember, saját villával, autóval, kis családdal . . .”

Prohászka püspök már negyven évvel ezelőtt kiáltott termékeny ifjúság után. Felpanaszolta — és szavait ma is valóságnak fogadhatjuk, — hogy egyre ritkábbá válnak a tökéletes emberpéldányok, a telivér s még inkább telilélek emberek. Nem boldogulunk azokkal a gyermekifjakkal, akik alighogy megszülettek, nemsokára megöregedtek; ifjakkal, akiknek álluk alig pelyhedzik, máris álmosan merednek a világba és életúntan pisztolyért nyúlnak. Egész emberek kellene mindenhová: a családi tűzhelyhez, a bolti pudlihoz, a csákók, cilinderek, a koronák és papi süvegek alá!

Minden fiú, mikor serdülőkorba ér, földbirtokot kap ajándékba Istentől. Ez a birtok az előtte álló ifjúkor! Mint parlagon heverő, műveletlen terület fekszik előtte. És a fiúnak szinte előre kell látnia a jövőt, hogy kedve kerekedjen a rögtöréshez. Ekevassal fel kell törnie a földet, nemes magvakkal be kell vetnie, Isten kegyelmi esőivel át kell áztatni a vetést, hogy mikor aztán eljön a férfiúváérés ideje, aranyló kalásztenger hullámai bókoljanak gazdájuk felé. Lehet-e nagyobb és igazabb jutalma a derék önnevelő munkában töltött ifjúkornak, mint az, hogy szántott, vetett az ember és kellő időben beérett a termése? Milyen kitörő örömmel köti csokorba a dús kalászokat, hogy a terménybetakarítás oltárára hálával odategye ifjúsága kalásza szökkent, életté érlelt munkáját és verítékét!

A termékeny ifjúság gondolata aprópénzre válva annyit jelent számodra, hogy *racionalizálnod kell ifjúkorod drága idejét*. Kísérletezésekre, erőpazarlásokra, haszontalan kezdeményezésekre nincs idő! Olyan beosztott és tervszerű munkarenddel

kell dolgoznod, hogy ifjúságod termelőképességét a legmagasabbra fokozd. Időről-időre meg kell állapítanod időszerű önnevelési munkatervedet, mint felismert életfeladatodnak most esedékes munkarészletét, s ezt azután a legkíméletlenebb szigorúsággal vasald be magadon. Készíts alaposan átgondolt napirendet számodra és ragaszkodj hozzá! Meglátod, mennyire felszaporodik az eredményes munkában töltött órák száma és milyen tekintélyes előhaladást teszel rövid idő alatt kitűzött célod irányában! Az időnek ez a racionalizált, észszerű kihasználása megtanít az idővel való okos gazdálkodásra. Így annyira véreddé válik a termelőmunka, hogy ontani fogod a szebbnél-szebb munkaeredményeket és nem-sokára mint alkotó, közhasznú tevékenységet folytató, irányító szerepre termett férfi szerepelsz majd környezeted előtt.

Munkád bizalmas ellenőrzésére, befektetett igyekvéseid könyvelésére nagyon *ajánlom az önnevelési vagy lelki napló vezetését*. Jómagam hatodikos korom óta írom lelki naplómát és kimondhatatlan sokat köszönhetek a naplóírásnak. Gyakori naplóbejegyzéssel örökítsd meg jövőt termelő ifjúságod dolgozó napjait! Rögzítsd írásba elhatározásaidat és valld meg itt őszintén kudarcaidat. Hiszem, hogy még átlagonfelüli önnevelési eredményeid sem fognak elbizakodottá tenni, hiszen éppen ez a magad számára írt őszinte napló figyelmeztet mindig arra, hogy mennyire állhatatlan és gyenge akaratú vagy, s mennyire Istennek köszönhetsz mindent, aki megáldotta és kalászbba sarjasztotta szerény vetéseidet.

Nagyon mai eszmét, a termékeny ifjúság szempontjából pedig valósággal elengedhetetlen követelményt pendítek meg előtted, mikor azt kívánom tőled, hogy *nyári vakációd nagy részét testi munka végzésében töltsd el*. Becsüld meg, szeresd a munkát! S mivel irtózol a tétlenségtől, kösd le magad a szünet nagyobb részére testi munkával. A gyá-

rakban, vállalatoknál dolgozó diákfiúk az élre jutott nagy vezérférfiak példáját követik, akik testi munka végzésével nevelték magukat arra a meggyőződésre, hogy kitartó munkával szinte csodákat tud művelni az ember.

Nem tartom nevetségesnek, hogy gyakorlati irányú lelkigyakorlatunk végén *takarékosságra is buzdítlak téged*. Az ifjúkor termékenységeinek gyönyörű megnyilatkozása az, mikor a diákfiú saját keresetéből fedezi ruháit, esetleg ellátását vagy tanulmányi költségeit is. A lelki életet élő és gyakorlati beállítottságú diáknak takarékkönyve van. Fölösleges dolgokra nem költ. Viszont alkalomadtán tanulmányút keretében beutazza édes hazánkat, sőt külföldi utakat is tesz, mihelyt szabaddá válik a külföldre utazás, — s utain nemcsak a fiatalos kedve és tanulnivágyása viszi újabb és újabb célok felé, — nemcsak kerékpárja repíti előre a látókör-szélesedés felé, — hanem az a jóleső tudat is lelkesíti, hogy ezt a tanulmányutat önerejéből valósítja meg mint termékeny ifjúsága zamatos, egészséges gyümölcseinek most már szinte magától értetődő leszedését!

Félek, jó fiam, hogy itt már túlmagasnak tűnő eszméket hirdetek neked. Száz fiú közül talán tizet érdekelnek ezek az eszmék, s a tíz közül talán egy lesz, aki vállalkozik e szédítő önnevelési kapaszkodók megmászására!

Nem felejttem el, hogy a német ifjúság a legutóbbi időkig vándorúton töltötte nyári vakációját. Nemcsak diákok, hanem iparos- és munkásifjak is országokat jártak be kerékpáron vagy gyalogszerrel. Nem féltek senkitől, — mertek merni!

Fiam! Mikor templomainkban világi apostolokért imádkozunk s mikor az eljövendő katolikus élharcosokra várunk, — meg kell értened, hogy *ha valahol, akkor a lelkigyakorlat csendjében kell tudnodra adnom, hogy téged az Isten nagy dolgokra hív!*

Akaszd bele ekéd vasát éned szántatlan föld-jébe, vedd bele a lelkiesség és nagyratörekvés magvát lelked földszagú szántásaiba, kérd az Istentől a termékenyítés esőit, hogy életed végén a jólvégzett munka örömével jelenthesd:

— Uram! A vetés már éretten áll! Most jöjj, Uram Jézus — és arass!

Tartalomjegyzék

Újszerű diáklelkigyakorlatok felé . . .	5
---	---

Első sorozat:

Három férfiarca	13
A bűn extázisa	25
A diákelet matuskái	35
Mikor a könyv becsukódik	47
Opiumszívók	61
Győzni tudó fiúk	74
Fürdés az élet vizében	91

Második sorozat:

Hiúságok máglyája	101
„Itt járt szerencsétlenül...”	109
Amiről nem beszélnek a fiúk	125
Korszerű lelki honvédelem	131
Orkánok fia	143
Gyertyák versenye	156

Harmadik sorozat:

Kupolaépítők	165
Új élet kürtszava	176
Tipaldi milliói	187
Fehér mámor	196
Felszínről a mélybe!	210
Termékeny ifjúság	220

LANTOS-KISS ANTAL MUNKÁI:

1. **A nyíl elindul.** (Elfogyott.)
2. **Hánzi.** (Szinay János kisdiák életrajza.)
3. **Gyakorlati tiszta élet.** (Önnevelési útmutató.)
4. **Tiszta munkáskéz.** (Munkásifjak önnevelése.)
5. **Diákok lelkiatyja.** (Önnevelési tervek.)
6. **Elragadottak.** (Szentéletű kortársaink életrajzai.)
7. **Vezérférfiúság.** (Világi apostolok önnevelése.)
8. **Igét váró fiúk.** (Diáklelkigyakorlatok.)

K a p h a t ó k
KORDA R. T.
könyvkereskedéseiben.

Előkészületben

LANTOS-KISS ANTAL

két újszerű önnevelési könyve:

K A P U D Ö N G E T É S

(A síkraszálló katolikus férfi önnevelése.)

M I I N A S O K

(A magyar tanonciú első bemutatkozása.)

